

SOTAVETERAANI KRIIGSVETERANEN

N:o 1/2015 ■ Tarkastettu levikki 54 583 ■ Helmikuun 25. päivänä 2015

Veteraanijärjestöön kuuluminen ja sitä kautta muodostuneet pitkäaikaiset tuttavuus- ja ystävyyssuhteet ovat veteraaneille erityisen merkityksellisiä

Sotaveteraaniliiton järjestämät puolisojen ja leskien lomat ovat olleet suosittuja jo vuodesta 2008. Varalan Urheilupuistolla lomalaiset kuntoilivat ja askartelivat vuonna 2014.

Leskeytynneiden veteraanien jaksamista surussa on tuettu yhdessä seurakuntien kanssa. Lappeenrannassa toteutettiin tukiviikko vuonna 2014.

Kuvat liiton arkistosta

**Antti Tuuri kritisoi –
Talouselämässä
johdetaan takaa** sivu 3

**Onko Toivo Rantala
vanhin
sotaveteraani?** sivu 5

**Ilmari Lehtonen
on poissa** sivu 6

**Veteraanien arvostus
kasvaa** sivu 8

**Veteraanietuudet
2015** sivut 10–11

**Veteraanille
kunniamerkki** sivu 17

**Sadan vuoden
kokemuksella
-Vihtori Siivo** sivut 20–21

**Vastaisku Äyräpäässä –
väärä legenda elää** sivut 22–23

**Talvisodan veteraani
muistelee** sivut 24

Lapin sotaa sivut 26–35

**Hyrkkö, Mäkelä
ja Vesikansa –
lukijapalautetta** sivut 46–47

**Vaaliliitteessä eduskuntapuolueiden puheenjohtajat
kertovat puolueiden linjauksia veteraaniasioihin.**

Helsingissä 25. helmikuuta 2015

Katseet yhdessä eteenpäin

Suomen Sotaveteraaniliitto on määrätietoisesti kehittänyt toimintaansa vastaamaan arvioitavissa olevia tulevien vuosien haasteita. Suunnittelutyössä on pyritty löytämään menettelytapoja, joilla järjestökenttä muotoutuisi kykeneväksi vastaamaan jäsenistössä tapahtuvaa muutosta sitä hallitusti ennakoiden. Liiton ja sen jäsenyhdistysten on kyettävä vastaamaan huolto- ja tukityötä vielä pitkälle 2020-luvulle Oulun liittokouksen päätösten mukaisesti. On selvää, että ei ole olemassa mitään ”ainoata oikeata” ja ”oikeaoppista” mallia siitä, missä asemassa liiton ja sen jäsenyhdistysten tulisi olla 2020-luvulle siirryttäessä. Meidän on yhdessä kyettävä löytämään ne rakenteet, jotka ovat välttämättömiä toiminnan säilyttämiseksi vireänä muuttuvissa olosuhteissa. On oltava myös valmiutta liiton sääntöjen tarkasteluun ja tarvittaessa niiden muuttamiseen siten, että ne antavat mahdollisuuden tehdä ne ratkaisut, jotka nähdään tarpeellisiksi. Edessä olevat muutokset ovat suuria. Valmistelujen tulisi edetä siten, että meillä olisi tämän vuoden aikana muotoutunut selkeä käsitys vaadittavista toimenpiteistä, joista tulisi tehdä päätökset liittokouksessa Joensuussa vuonna 2016.

Piirien tulevaisuussuunnitelmien mukaisesti liiton tuleva järjestökenttä muodotetaan noin 50-60 alueellisen vahvan yhdistyksen perustalle. Näiden yhdistysten vastuulla tulee olemaan perinneaikakauden suunnittelu vielä tämän vuosikymmenen aikana. Pääosassa yhdistyksiä on jo nimetty yhdyshenkilöt, jotka aloittavat tämän kevään aikana työskentelyn perinnetoimikunnan kanssa. Ensimmäisiä tehtäviä on nykyisen tilanteen kartoittaminen ja yhteistoiminnan aloittaminen muiden Tammenlehvän Perinneliiton jäsenorganisaatioiden kanssa. Merkittävänä välietappina voisi olla usean alueellisen kansallisen veteraanipäi-

vän tilaisuuden järjestäminen vuonna 2017. Tuolloin järjestettäneen nykynäkemyksen mukaisesti viimeinen kansallinen nykymuotoinen pääjuhla. Ensi vuosikymmenellä näillä yhdistyksillä on keskeinen asema sotiemme 1939-1945 veteraaniperinteen alueellisessa vaalimisessa yhteistyössä Tammenlehvän Perinneliiton jäsenjärjestöjen kanssa. Valmistelutyössä tarvitaan yhteistä näkemystä alueelliset käytännöt huomioon ottaen. Työ on tehtävä huolella ja ajoissa.

Meidän suurimpana haasteenamme kuulvana vuonna on löytää keinot, joilla voidaan tuloksellisesti vaikuttaa kuntoutuksen ja kotiin vietävien palvelujen määrärahojen riittävyyteen. Tämän vuoden osalta tiedämme tilanteen, johon voimme vaikuttaa seuraamalla tarkasti ja yhteistyössä kuntien kanssa määrärahojen käyttöä. Hyvällä yhteistyöllä kuntien kanssa voidaan tehdä paljon sen eteen, että kuntoutus ja palvelut saavuttavat ne veteraanit, jotka niitä eniten tarvitsevat.

Tämän lehden vaaliliite kertoo, missä vaikuttamisemme pääkohde on tänä vuonna. Me haluamme kertoa sekä ennen eduskuntavaaleja että etenkin vaalien jälkeen, että sotaveteraanimpien ja -naisten asia ei ole vielä kunnossa. He tarvitsevat edelleen riittävät ja taatut mahdollisuudet kuntoutukseen ja palveluihin. Juhlapuheiden korusanat on muunnettava konkreettiseksi avuksi. Tämän viestin me haluamme viedä tulevalle hallitukselle ja valituille kansanedustajille. Me emme kuitenkaan pysty tähän yksin, vaan tarvitsemme maakuntien miesten ja naisten tuen ja työn tämän asian onnistumiseksi.

Tehtävää on paljon. Yhdessä kykenemme voittamaan vaikeudet. Toivotan kaikille hyvää ja yhteistoiminnallista vuotta 2015.

Finn-Göran Wennström

Kansa haluaa hoitaa veteraaniasiat, entä kansanedustajat?

Vuosi 2015 alkaa veteraanien edunvalvonnan kannalta ankeissa tunnelmissa. Valtion talousarviossa veteraanimomenteilta leikataan viime vuoteen verrattuna 8 %. Veteraanijärjestöjen maltilliset esitykset erityisesti kuntoutusmäärärahan säilyttämisestä muutamia vuosia euromääräisesti vuoden 2014 tasolla 34,6 milj. eurossa ja kuntoutuksen ja palveluiden parantamisesta eivät ole saaneet riittävästi päättäjiä taakse. Lupaus vuosittaisen kuntoutuksen toteutumisesta joudutaan jälleen siirtämään.

Veteraanijärjestöt ovat maassamme parhaiten ajan hermolla veteraanien elämäntilanteesta. Yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa tehdyt selvitykset antavat vankan pohjan tuoda esiin veteraanien tarpeita.

Tämänhetkiset huolestukset kohdistuvat erityisesti kuntoutusmäärärahan riittävyyteen. Vuonna 2014 Valtiokonttorin kunnille jakama määräraha kuntoutukseen oikeutettua kohti oli 892 euroa ja tänä vuonna 782 euroa (-12,3 %). Myönteistä on kotiin vietävien palveluiden määrärahan nousu 241 eurosta 436 euroon (+80,9 %) palveluun oikeutettua kohti.

Sotaveteraaniliitto toteutti yhdessä Lahden kaupungin, Valtiokonttorin ja Sosiaali- ja terveysministeriön kanssa kuntoutusta ja kotiin vietävien palveluiden tarvetta ja saatavuutta käsittelevän *Askelmerkit arjessa* -hankkeen. Siinä vahvimmin nousi esille koti-

kuntoutuksen tarve veteraaneilla, joiden toimintakyky on alentunut liikkumisen ja näön heikkenemisen vuoksi. Raportin johtopäätös oli myös määrärahatarpeen lisääntyminen, mikäli kuntoutusta ja palvelua hoidetaan kattavasti.

Veteraanin aiemmin saamaa kuntoutusta ei saa lopettaa sillä perusteella, että hän ei enää jaksa tai voi lähteä kuntoutukseen, vaan kuntoutusta pitää antaa veteraanille kotona. Parempikuntoisena veteraani pystyy asumaan pidempään kotonaan. Se on kaikkien etu.

Vaalit lähestyvät

Huhtikuussa pidettävien eduskuntavaalien ehdokasasettelu on päätynyt ja ehdokkaat rynnistävät vaalityöhön. Sotaveteraaniliitto julkaisee yhdessä Rintamaveteraaniliiton kanssa Vaaliliitteen, johon jokaiselta eduskuntapuolueen puheenjohtajalta kysyttiin puolueensa kantoja veteraanilinjauksista. Ehdokkailla oli myös mahdollisuus ostaa ilmoitustilaa lehdestä. Aikainen ajankohta ja kuvitelma digimaailman ylivoimaisuudesta säästivät monen ehdokkaan vaalibudjettia.

Sotaveteraanien ja heidän tukijoidensa toivomme tarkkailevan ja vertailevan ehdokkaita. Lopullista äänestyspäätöstä tehtäessä kannattaa painottaa sitä, miten ehdokas ja puolue ottavat huomioon kunnia-kansalaistemme elämänehtoon tukemisen.

Markku Seppä

Kansallisen Veteraanipäivän pääjuhla 27.4.2015 Hämeenlinnassa

Kansallisen veteraanipäivän valtakunnallinen pääjuhla järjestetään 27.4.2015 Hämeenlinnassa Elenia Areenassa, jonne mahtuu runsaat 3000 henkilöä.

Päivän ohjelma on perinteinen ja käynnistyy lipunnostolla ja hartaudella Elenia Areenassa, jossa myös pääjuhla pidetään. Lounas syödään Elenia Areenan välittömässä läheisyydessä sijaitsevan Säästöpankki Areenan tiloissa.

Päivän ohjelma

Klo 10.00-10.40 Lipunnosto ja hartaus

Klo 10.45-12.45 Lounas

Klo 13.00-14.30 Pääjuhla

Pääjuhlaan saapuvien vieraiden tulisi olla istumassa viimeistään klo 12.45. YLE televisioi tapahtuman perinteiseen tapaan suorana lähetyksenä.

Pääjuhlan juhlapuhujana on arkkiatri **Risto Pelkonen** ja juhlassa esittävät tervehdyksensä kaupungin lisäk-

si valtioneuvosto ja puolustusvoimat. Pääjuhlassa erityinen huomio kohdistetaan veteraaneihin, mutta miten? Sen voi parhaiten nähdä tulella paikanpäälle katsomaan.

Pääjuhlan musiikillinen anti rakentuu pitkälti Jean Sibeliuksen sävellyksiin. Vuosi 2015 on Jean Sibeliuksen syntymän 150-juhlavuosi. Jean Sibelius syntyi Hämeenlinnassa 8.12.1865. Elenia Areenan piha-alueella on puolustusvoimien kalustonäyttely ja Säästöpankki Areenalla Sibelius-juhla-vuoteen liittyvä julistenäyttely.

Paikallista juhlatoimikuntaa johtaa kaupunginjohtaja **Timo Kenakkala** ja järjestelytoimikuntaa **Jukka Sorvari**. Pääjuhlan ohjaa **Sami Saikkonen** ja musiikista vastaa **Erkki Korhonen**.

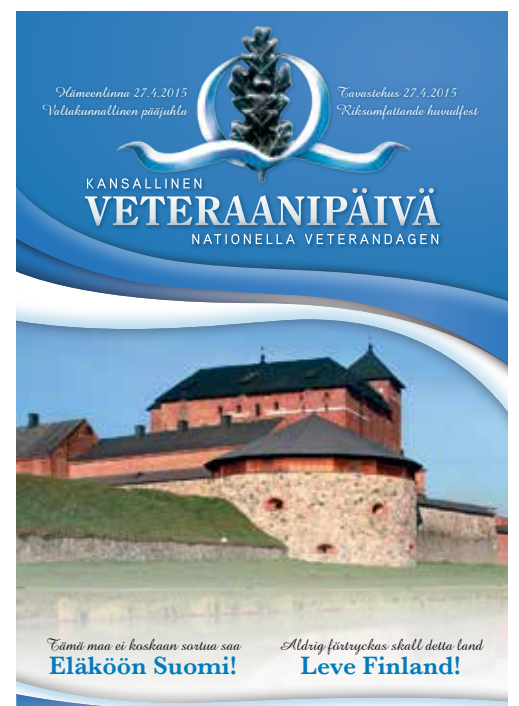
Kanta-Hämeen kuntiin lähetetään toive, että paikallisten juhlien sijaan veteraaneille järjestettäisiin kuljetus Hämeenlinnaan.

Arvoisat veteraanit. Olette lämpimästi tervetulleita Hämeenlinnaan!

Elenia Areena, Härkätie 17 B, 13600 HÄMEENLINNA

www.hameenlinna.fi/elenia

<http://kartta.hameenlinna.fi/IMS>

— Kolumni —

Esimerkin voima

Sotaveteraanien keulahahmoksi 1980-luvulla noussut kenraali Adolf Ehrnrooth tapasi puheissaan toistaa lausetta: ”Suomalaisia on johdettava edestä.” Hän kuoli 99-vuotiaana vuonna 2004 eikä ehkä enää ehtinyt kiinnittää huomiota suomalaisessa talouselämässä kymmenkunta vuotta aikaisemmin alkaneeseen merkilliseen ilmiöön.

Silloin johtajat lakkasivat johtamasta suomalaisia edestä, alkoivat nostaa itselleen isoja rahoja itse päättämiensä bonusten ja optioiden perusteella ja ilmoittivat, että heillä oli niihin täysi oikeus. Pian he saivat aikaan samanlaisen asenteen suomalaisissa palkansaajissa kuin sota-aikana olisi rivimiehissä saanut joukkueenjohtaja tai komppanianpäällikkö, jos olisi piiloutunut kauaksi rintaman taakse ja lähetytelt sieltä viestejä miehilleen käskien heitä uhraamaan henkensä ja terveytensä sillä aikaa, kun johtaja istuisi korsussaan ja nauttisi monenlaisista maallisista hyvistä, joita olisi itselleen haalinut.

Talouselämän johtajien tapauksessa maallinen hyvä on ennen kaikkea tarkoittanut käsittämättömän suuria rahasummia, kymmeniä ja satoja miljoonia euroja samaan aikaan kun muilta kansalaisilta vaaditaan malttia palkankorotuksiin, yön kiristämistä ja korkeiden palkkaverojensa hyväksymistä samaan aikaan kuin kymmenien ja satojen miljoonien suuruisia pääomatuloja verotetaan alhaisempien veroprosenttien mukaan.

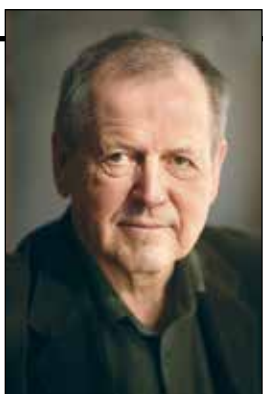
Pelkurimaisilta tuntuvat myös ne miljonäärit, jotka viime aikoina ovat ilmoittaneet pakenevansa maasta siitä syystä, että laskevat perintöveron vievän liikaa heidän perillistensä tulevasta omaisuudesta; heidän miljooniensa vieminen piiloon ulkomaille ei tunnu sen rehellisemmältä kuin pohjalaisten rännikauppiaiden pakeneminen 1980-luvun alussa verovelkojaan Floridaan.

Tunnetuin veropakolainen Markus Ylipelkonen ei nykynäkymin ollut sen isompi rikollinen kuin nämä miljonäärit, jotka vievät Suomessa ansaitsemansa rahat ulkomaille piiloon verottajalta. Ylipelkosella oli kylläkin huomattavasti vähemmän rahaa vietäväksi ulkomaille kuin nykyisillä veropakolaisilla. Häntä kuitenkin vaadittiin oikeuden eteen Suomeen ja taidettiin poissaolevana tuomitakin.

Väitetään, että suurituloisia johtajia on sen verran vähän, ettei Suomen tämän hetken taloudellinen ahdingko helpotu, vaikka heitä ruvettaisiin verottamaan samalla tavalla kuin tavallisia kansalaisia: valtiontalouden leikkauslistat eivät juuri siitä lyhenisi.

Arvaamattoman suuren vahingon he ovat kuitenkin parissakymmenessä vuodessa ehtineet tehdä yrittäessään johtaa suomalaisia takaa ja ylhäältäpäin. Olisiko vanhan kenraalin viisas ajatus palautettava kunniaan ja yritettävä taas johtaa johtajien omalla esimerkillä?

Antti Tuuri

Kirjailija Antti Tuuri toimii Sotaveteraani-lehden kolumnistina.

Ihmiskasvoista veteraanityötä?

Vuoden 2014 loppupuolella aloitin Suomen Sotaveteraaniliiton Facebook-sivun ylläpitäjänä. Sivun perustamisen jälkeen kysyin kävijöiltä, mitä he toivoisivat liiton FB-sivun sisällöksi. Jo ensimmäiset vastaukset kertoivat kahdesta vallitsevasta trendistä. Vastaajien toive saada luettavakseen ja katsottavakseen veteraanisukupolven sotakokemuksia ei ollut yllättävää. Ihmisten kiinnostuksesta sodankäyneiden kokemuksiin kertoo vaikkapa erilaisten muistelmateosten vuodesta toiseen vakaana pysyvä kysyntä. Sen sijaan se, miten aktiivisesti FB-sivulla osa vastanneista vaati nähdäkseen tietoja Sotaveteraaniliiton varojen käytöstä, yllätti. Muistin muutaman vuoden takaisen kohu-uutisoinnin sotaveteraanijärjestöjen väitetystä kymmenien miljoonien eurojen omaisuudesta. Nämä tarinat vaikuttavat yhä ihmisten mielissä. Facebook-sivuilla käydystä keskustelusta huomaa, että veteraanijärjestöjen kuvitellaan kehittyneen kasvottomiksi, loputtomasti rahaa nieleviksi ja käytännössä hyödyttömiksi organisaatioiksi.

Samaan aikaan Sotaveteraaniliiton FB-sivun perustamisen kanssa Suomessa koettiin varsinainen veteraani-innustus. Tasavallan presidentin itsenäisyyspäivävastaanotolta julkisuuteen noussut mikkeliläinen sotaveteraani Hannes Hynönen valloitti suomalaisten sydämet. Hänelä perustetun Facebook-sivun kävijämäärä lähestyy kuuttakymmentätuhatta. Sotaveteraaniliiton hänelle keräämässä onnitteluadressissa on tätä kirjoitettaessa yli 13 000 nimeä. Hannes tunnetaan myös ulkomailta: hänen vierailustaan itsenäisyyspäivän vastaanotolla on uutisoitu Kiinas-

sa asti. Mikä sitten tekee Hanneksesta niin suosittu? Suuri tekijä on hänen iloinen ja elämänmyönteinen asenteensa. Sotavuosien raskaista koettelemuksista huolimatta Hannes on jaksanut ylläpitää myönteistä elämänasennetta ja ruumiillistaa nyt suomalaisille veteraanipolven sitkeyttä. Suomalaiset kunnioittavat veteraanejaan, siitä ei ole pienintäkään epäilystä. Veteraanijärjestöihin sen sijaan suhtaudutaan myös kriittisesti.

Sotaveteraaniliiton varallisuushuhujen herättämä kohu ja Hannes Hynösen saama suosio ovat saman asian kaksi eri puolta. Sosiaalinen media on synnyttänyt ihmisille mielikuvan, että yhteiskunnassa vallitsisi monessa tapauksessa ”rohkeat yksilöt vastaan ahneet, kasvottomat organisaatiot” –asetelma. Syynä tähän on epäilemättä myös kommunikaatiokulttuurin muutos. Sen sijaan, että meille kerrottaisiin ylhäältä käsin, miten asiat ovat, olemme tottuneet käymään dialogia ja argumentoimaan rohkeasti eriävienkin mielipiteiden puolesta. Tullessaan mukaan sosiaaliseen mediaan Sotaveteraaniliitto on oikealla tiellä, sillä juuri se tarjoaa ihmisille matalan kynnyksen väylän käydä kaipaamaansa dialogiin esimerkiksi Sotaveteraaniliiton edustajien kanssa. Haastankin nyt kaikki Sotaveteraanilehden lukijat kanssani ajatustalkoisiin: millaisin konkreettisin tavoin voimme osoittaa ihmisille, että Sotaveteraaniliitto ei suinkaan ole yksi kasvottomista organisaatioista, vaan veteraanipolven tukija, jonka toimet kantavat heidän nimenomaan ruohonjuuritasolla.

Olli Kleemola

Olli Kleemola toimii Sotaveteraani-lehden kolumnistina.

49. Sotaveteraaniviikko 7.-15. maaliskuuta

Avausjuhla Hyvinkäällä

49. Sotaveteraaniviikon avausjuhla järjestetään lauantaina 7. maaliskuuta Hyvinkäällä. Juhla on samalla Uudenmaan Sotaveteraanipiirin 50-vuotisjuhla. Juhlatilaisuus pidetään Hyvinkään kirkossa. Juhlapuheen

pitää pääministeri Alexander Stubb. Puolustusvoimien tervehdyksen esittää prikaatikenraali Pekka Toveri. Sotaveteraaniviikon avaussanat esittää Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja Finn-Göran Wennström ja tilaisuuden päättää Uuden-

maan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Heikki Lindroos.

Viikon päätösjuhla Imatralla

Sotaveteraaniviikon päätösjuhlaa vietetään sunnuntaina 15. maaliskuuta Imatralla. Tilai-

suus on samalla Imatran Sotaveteraanien 50-vuotisjuhla. Jumalanpalvelus on Taininkosken kirkossa klo 10.00 ja pääjuhla Kulttuurikeskus Virrassa klo 13.00. Juhlapuheen pitää Rajavartiolaitoksen päällikkö Jaakko Kaukanen.

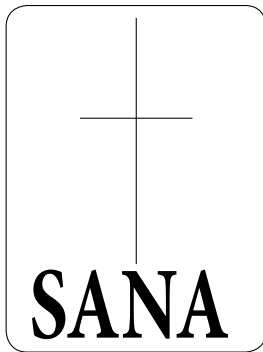
Sotaveteraaniviikon ja juhlan päätössanat esittää Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja Finn-Göran Wennström.

Käy katsomassa Sotaveteraaniliiton internet-sivut ja verkkokauppa.

www.sotaveteraaniliitto.fi

<https://www.facebook.com/sotaveteraaniliitto>

Jumalalle on kaikki mahdollista

Näinä viikkoina ja kuukausina 75 vuoden takaiset talvisodan kohtalokkaat tapahtumat pysäyttävät. Miten kaikki oli mahdollista? Monikymmenkertainen kansakunta hyökkäsi valtavalla materiaaliyivoimalla. Pieni Suomi oli maailman uutisten otsikoissa. Myötätuntoa riitti, mutta konkreettinen apu jäi kovin vähäiseksi. Taistelujen jatkuessa voimavarat hupenivat ja päättäjät olivat vaikean ratkaisun edessä: tuleeko lisäapua vai onko suostuttava raskaaseen rauhaan?

Vuosikymmenten kuluessa tutkijat ovat perusteellisesti selvittäneet sodanjohdon ja kansakunnan päättäjien ratkaisuja. Minulla ei riitä asiantuntemus lisäämään kannanottojen arviointiin yhtään mitään. Kuitenkin tahtoisin korostaa mielestäni tärkeää asiaa. Silloin ja yhä vieläkin moni meistä yhdistää talvisotaan paitsi sanaparin ”talvisodan henki”, myös toisen sanaparin: Jumalan ihme. Jumalalle oli mahdollista varjella tämä maa vapaana ja itsenäisenä. Tämä tietoisuus antaa pohjan kaikille ponnisteluille ja uhrauksille, joita käyty sota vaati. Emme edes epäile, etteikö rintaman toisellakin puolella taistelevilla ollut myös esirukoilijoita. Mutta Jumala oli tälle maalle armollinen. Siitä Häntä kiitämme.

Otsikon sanat liittyvät Jeesuksen ja rikkaan miehen kohtaamiseen (Mark. 10:17-27). Kun Jeesus oli opastanut rikkaasta miestä antamaan omaisuutensa köyhille, tuntui Hänen opetustensa seuraaminen kuulijoista ylivoimaiselta. Monesti meistäkin tuntuu Jumalan tahdon noudattaminen ylivoimaiselta. Ja kun vielä toisten ihmisten asettamat kristityn vaatimukset ovat usein niin kovia, oma kristillisyytemme tuntuu kovin mitättömältä. Kelpaanko Jumalalle? Päästääkö meiltä taivaaseen?

Apostoli Paavali on ohjaamassa meitä vaatimusten alta armon alle (esim. Room. 5:1-11). Pelastuksemme asiassa on vaarallista jäädä murehtimaan omia mahdollisuuksia – ne ovat monesti tosi heikot. Aivan toista on, kun Jumala Pojassaan valmisti meille taivaan lahjat. Jumalalle on kaikki mahdollista – meidän ja meidän perheitemmekin kohdalla.

Alkaneena vuotenakin: Anna, oi Herra, rauha ja menestys.

Väinö Reinilä
rovasti, Seinäjoki

Onnittelemme

Leo Nieminen 100 vuotta

Vuosikymmeniä Tampereen Sotaveteraanien Huoltoyhdistyksen jäsenenä ollut Leo Nieminen täytti 100 vuotta 21.1.2015. Koukuniemessä nykyään asuva Leo on syntynyt Porvoossa, viettänyt nuoruutensa Ikaalisissa ja asettunut sotien jälkeen Tampereelle.

Hän työskenteli Tampereen kaupungilla puh-

taanapitolaitoksella ja veti myös 15 vuoden ajan puutyöpiiriä Ahjolan opistolla.

Leo oli mukana jo talvisodassa, jossa hän oli KTR 4:ssä Viipurinlahdella. Jatkosodassa hän palveli JR48:ssa ja JR 27:ssä Kankaksella. Kovat taistelut käytiin Teikarin saarella, jossa Leo myös haavoittui.

Sotien jälkeen hän rakensi vaimonsa kanssa Lentävänniemeen omakotitalon, ja pariskunta sai kaksi poikaa.

Leo Nieminen on mielellään vireässä kunnossa ja lähetti yhdistyksen toimistolle terveisiä ja totesi, että ”kerranhan sitä vaan sata täytetään!”

Johanna Vuori

Laura Hakola 100 vuotta

Rintamalotta Laura Hakola syntyi 21.2.1915 Kurun Luoteen kylässä. Hän toimi kampaajana Helsingissä, kun pommitukset alkoivat 1939. Laura liittyi 1942 Lotta Svärd -järjestöön. Varus-

lottana hän toimi 1942-43 Helsingin sotasairaalassa sekä 1944 muonituslottana Miehikkälässä. Aviomies Elo Oskari Hakola oli myös sotaveteraani, hän osallistui Itä-Kannaksen taisteluihin. Perheeseen kuului viisi lasta. Laura ajeli vielä yli 60-vuotiaana Tunturimopolla ja kävi usein Parkanon Vahojärvellä tätinsä luona. Juhlapäivää vietettiin lasten ja sukulaisten kesken Kurun Palvelutalossa.

Esa Lindholm

Matti Takanen 100 vuotta

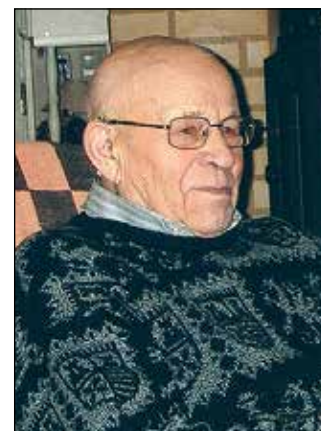
Matti Takanen vietti 100-vuotissyntymäpäivää 29.1.2015 Kuortaneella. Parikymppisen nuoren miehen 12 kuukauden asevelvollisuuden suorittaminen Kiviniemessä sai pian jatkoa kertausharjoitukseen Kankaanpäähän. Talvisotaan lähdettiin syksyllä -39 marssien Kuortaneelta Alavuden asemalle ja sieltä matka jatkui kohti Karjalaa.

Sotilaspalvelu vei yhteensä reilut viisi vuotta. Puhelinmiehelle riitti viikapartiointia ja kranaattien rikkomien yhteyksien kunnostusta ja rakentamista. Taistelupaikkoina tuli tutuiksi Taipale, Vuosalmi, Kitee, Ruskeala, Sortavala, Lempaala, Rautu, Kiviniemi ja Vuoksi.

Matin perheeseen kuuluu puoliso Iida o.s. Aho,

Aaro Sippola

Sulo Rajala 100 vuotta

Sulo Rajala Alajärveltä täytti helmikuun 7. päivä 100 vuotta. Hän on edelleen harvinaisen virkeä veteraani. Sulo Rajala lähti

vapaaehtoisena talvisotaan. Talvisodan aikana hänen tehtävänsä oli vartioida sotavangiksi joutuneita venäläisiä lentäjiä Värtsilässä.

Jatkosodan aikana pääasiallisena tehtävänä oli huolehtiminen päämajan ja armeijakunnan välisestä puhelinliikenteestä. Sotien jälkeen hänen ammatikseen tuli puhelinasentaja.

Jo ennen sotia Sulo oli oppinut suutarin niksit. Hänestä tuli myös kompanian suutari.

Toivo Kivipelto

Mannerheimin hautapaadelle laskivat seppeleen Mannerheimin kuoleman 64. muistopäivänä 28.1.2015 Suomen Marsalkka Mannerheimin perinnesäätiön puheenjohtaja, kenraalimajuri Juha-Pekka Liikola, Erkki Andersson ja Janne Kosonen. Kuva: Saku Liehu

Sotaveteraaniliiton vanhin jäsen Toivo Rantala muistelee

Sotaveteraaniliiton vanhin jäsen, **Toivo Rantala** muistelee menneitä 107:n vuoden ajalta. Pari vuotta sitten Toivo vastasi haastattelupyyntöön: Eihän nyt vielä.

Toivo Rantala syntyi 25.5.1908 Elimäen pitäjän Raussilan kylässä Tallusjoen varrella maalaistalon poikana. Kansakoulun hän kävi Raussilan koulussa. Vuotta hän ei muista, mutta vanhempi oli kuin nyt kouluun menijät. Kiertokoulu oli yleisempi vielä niihin aikoihin.

Maatilan töihin

Ensimmäiset muistot liittyvät maatilan töihin. Viikatteella leikattiin niin viljat kuin heinätkin. Koneita ei ollut. Metsätöihin Toivo osallistui vain oppipoikana. Äidin isä opetti mii-lun polton. Propsin kokoiset mäntypöllit ladottiin ristikol-le, peitettiin mullalla ja sytytettiin neljän aukon kautta. Yölläkin käytiin katsomassa, etteivät pöllit vain syttyneet palamaan. Hiiliä tarvittiin, kun vietiin taottavaa sepälle. Hän tarvitsi hiilet ahjoonsa, kun ei itse joutanut niitä polttamaan. ”Isä osti Moision kartanosta pienen osan. Siinä kaupassa meille tuli ensimmäinen hevosella vedettävä niittokone. Maata oli noin 50 ha. Opettelin minäkin traktoria ajamaan sitten myöhemmin”, Rantala muistelee.

Suomen itsenäistytessä 1917 Toivo oli jo yhdeksänvuotias. ”Kirkossa pappi kertoi itsenäistymisestä. Kouvolan Sanomat

kertoi uutisen vasta muutaman päivän perästä. Halusivat varmistaa, että uutinen oli totta. Vapaussodan aikana meidänkin suvusta oli miehiä kummallakin puolella. Meillä oltiin valkoisia. Punaiset kävivät meilläkin miehiä, aseita ja ruokaa kyselemässä. Pistelivät pistimillä viljalarinkin. Viljan seassa säilytettiin lihaa, se pysyi siellä paremmin kylmässä. Nuori mies otti minut syliinsä ja kyseli kaikenlaista, mutta en minä osannut vastata. Pyy-sin häneltä käsivarressa olevaa kaunista punaista nauhaa omakseni. Hän ei antanut. Sanoi vain, että pyytäisin äitiä ostamaan kaupasta samanlaisen. Ei Elimäellä tapeltu”.

Ei silloin paljon matkusteltu, mutta yhden matkan Toivo muistaa. Oli kai vuosi 1927. Suomella oli yleisurheilun maaottelu Norjaa vastaan Viipurissa. ”Päätimme yhden kaverin kanssa mennä katsomaan. Kouvolan asemalla tapasimme kultaväpelin, Ilmari Salmisen ja Askolan. Puupenkillä III-luokan vaunussa matkustettiin. Viipurissa Ilmari ehdotti, että yrittäisimme samaan hotelliin heidän kanssaan. Ala-aulassa oli Suomen joukkueenjohtaja vastaanottamassa. Hän kätteli ja vei kahville muiden tulleiden kanssa. Joukkueenjohtaja oli **Urho Kekkonen**, ei vielä silloin presidentti.

Asevelvollisuus ja sota-aika

”Kävin sotaväen Riihimäellä

tykistössä. Palvelusaika oli 15 kuukautta. Miehistyin paljon, pojasta tuli mies. Vaimo löytyi samalta kylältä. Häät olivat 6.5.1933. Vaikka rovasti puhui kauniisti, niin minua jännitti niin kovasti, että päätin, ettei tätä toista kertaa tapahdu. Meille syntyi seitsemän lasta, kolme poikaa ja neljä tyttöä. Meille jäi vain viisi. Lapseton veljeni vaimoineen tahtoi kaksi nuorinta omikseen. Ei siinä papereita tarvittu. Tytöistä tuli veljeni lapsia. Lapsista viisi on vielä elossa.

Talvisotaan jouduin pioneeriksi, vaikka en minä niitä hommia osannut. Olin kompanianpäällikön lähettinä. Veljeni kaatui talvisodassa. Olimme samalla alueella Näätalänjoella. Siellä oli talo, johon meni kahdeksan miestä. Taloon osui tykin ammus. Seitsemän miestä ehti pois, yksi jäi. Hän oli veljeni. Jatkosodan aikana olin samalla alueella. Saimme luvan Ilmari Parkon kanssa käydä palaneen talon raunioilla. Löysimme veljeni hiiltyneet luut. Pojat tekivät pienen puulaatikon ja maalasivat sen kanteen Suomen lipun. Siihen kokosin veljeni jäännökset. Junat eivät kulkeneet vielä vallatulle alueelle. Kaksi viikkoa nukuin telassa tuo veljen arkku tyynynä. Sitten pääsin lomille ja toin veljeni kotiseurakunnan sankarihautaan. Hautajaisiin en voinut jäädä. Tuli ilmoitus, että yksikö siirtyy Itä-Karjalaan ja minun piti palata, etten jää joukosta. Komppanian päällik-

könä oli luutnantti Valkama, kuusankoskelainen pankinjoh-tajan poika. Hän piti yhtä miinanraivausta hieman liian hitaana ja meni itse purkamaan yhtä. Tapahtui räjähdys. Luutnantti ja pari pioneeria kuoli onnettomuudessa”.

Toivon ja maailman tilanne tänään ja huomenna

”Sodan jälkeen työ kotitilalla jatkui. Aikanaan minusta tuli isäntä. Nyt talon isäntänä on minun pojan pojan poikani. Miehen iässä hänkin on, neljissäkymmenissä. Paremmin ne nyt taloa hoitaa, kun minä aikoinani.

Nyt asun täällä Vaskirinteen palvelukeskuksessa. Vielä viime vuoden lopulle minulla oli asuntona rivitaloyksiö, mutta päättivät rakentaa sen paikalle uuden suuremman talon. Purkavat koko rivitalon. Ah-taampaa täällä yhdessä pienessä huoneessa on, eikä täällä voi keittää edes kahvia. Kolmipyöräinen polkupyöräni on katoksessa tuolla pihan perällä. Nyt pääsen sillä ajelemaan, kun aurasivat minulle pienen lenkin siihen lähelle. Hyvä näinkin on. Televisiota katselen. Linnan juhliissa näin 102-vuotiaan sotaveteraanin. Hyväkuntoinen mies, meni vielä tanssimaan-kin.

Ukrainan sota on rikos kaikkia kansainvälisiä sopimuksia vastaan. Eikä tulevaisuus oikein hyvältä näytä. Ilmasto lämpenee ja vedet saastuvat. Ei

Pitäisikö laittaa paremmat vaatteet? No ei, kotiloissahan tässä ollaan.

siinä auta keksinnötkään. Vanhaltakin tässä alkaa tuntua”.

Kirjoitettu teksti ei tee oikeutta Toivon kerronnalle. Pois jäävät iloinen naurun hyrähdys häitä muistellessa, äänen värähdys veljen kaatumisesta kertoessa ja ilmeen kirkastuminen 102-vuotiaan veteraaniveljen kunnosta kertoessa. Ajattelemisen aihetta kerronta kuitenkin antaa meille nuoremmille.

**Teksti ja kuva:
Roope Nieminen**

Onko Toivo Rantala vanhin 1939-45 sotiemme veteraani? Ilmoita Toivoa vanhempi sotaveteraani liiton toimistoon puh. (09) 6126 2016. Kelan tilaston (31.12.2014) mukaan Suomessa on kaksi 1908 syntynyttä veteraania.

Kuolleita

Leevi Mikkola 1925-2015

Sotaveteraani Leevi Mikkola kuoli 3.1.2015. Hän syntyi isoon maanviljelijäperheeseen Kuolarjärvellä 12.7.1925. Talvisodan Mikkola vietti evakossa ja jatkosodan alun kotirintamalla. Kutsun armeijaan hän sai ikäluokkansa tavoin 1943. Etulinjaan Mikkola komennettiin Vuosalmella heinäkuussa 1944 taistelujen ollessa kiihkeimmillään. Lapin sota vei hänet Jäämerentielle. Sodasta Mikkola selvisi haavoittumatta.

Mikkola pääsi Kemijärven seminaariin 1950. Hän toimi

opettajana Posion Hyväniemellä 1955-1984, valtaosan siitä koulun johtajana.

Leipätyön lisäksi Mikkolalla oli joukko kunnallisia, seurakunnallisia ja kolmannen sektorin luottamustehtäviä. Keskeinen periaate luottamustehtävissä Mikkolalle oli tasapuolisuus ja oikeudenmukaisuus. Hän puolusti vähäosaisten asemaa. Eläkkeellä Mikkola teki käytännössä toisen työuran sotaveteraanien hyväksi. Posion yhdistyksen hallituksessa Mikkola toimi vuosikym-

menet kuolemaansa asti. Hän oli yhdistyksen puheenjohtaja 1980-luvulla ja seuraavalla vuosikymmenellä Lapin piirin puheenjohtaja ja Sotaveteraaniliiton hallituksen jäsen.

Mikkola ajoi voimakkaasti naisille oikeutta saada rintamapalvelutunnus. Hän auttoi monella eri tavoin sota-aikana eri tehtävissä olleita miehiä ja naisia. Kokemustaan veteraanityöstä Mikkola jakoi mielellään nuoremmille, sotaa kokemattomille veteraanityön jatkaajille. Mikkola sai ansioistaan Sotave-

teraanien kultaisen ansioristin.

Kynää Mikkola käsitteli taitavasti. Hän voitti 1955 kirjoituskilpailun ”Rakentajien raivaajien Salla”. Kirjoituksen pohjalta on tehty lyhytelokuva. Hän voitti Kansa Taisteli -lehden kirjoituskilpailun 1977. Mikkola julkaisi viisi romaania. Ne käsittelivät sotaa, erityisesti harvemmin kuvattua Lapin sotaa niin sotilaan kuin siviilin silmin. Omat kokemuksensa Mikkola välitti romaaneissaan Sallajärven Pette-rinä.

Mikkola tapasi kuolinvuoteellaan ensimmäisen lapsenlapsensa, kuukauden ikäisen Emman. Tapaamiseen liittyi runsaasti symboliikkaa: elämä jatkuu. Myös veteraaniviesti meni eteenpäin. Uudet sukupolvet muistavat kunnioituksella ja kiitoksella veteraanien ponnistukset. Ne muistetaan pitkään myös ulkomailla, ainakin terveellä kunnioituksella.

Kimmo Mikkola

Kuolleita

Viimeinen liiton perustamiskokouksen osanottaja poissa Ilmari Lehtonen 1919-2014

Suomen Sotaveteraaniliiton alkuvaiheiden aktivisti, Helsingin Sotaveteraanien jäsen Ilmari Lehtonen (95) sai kutsun viimeiseen iltahuutoon tammikuun viimeisenä päivänä 2014 vanhuudenkodissaan Vantaan Pähkinärinteen palvelutalossa.

Liiton vuonna 2007 julkaistu 50-vuotishistoria kertoo Ilmari Lehtosen olleen perustamassa, jopa kokouksen puheenjohtajana toimien, Helsingin Rintamamiesten Maanhankintayhdistystä 50-luvun puolivälissä. Yhdistyksenä edusmiehenä hän oli myös

Tampereella 29.9.1957 pidetyssä Suomen Sotaveteraaniliiton edeltäjän Rintamamiesten Asuntoliiton perustavassa kokouksessa. Muita tuon historiallisen kokouksen osanottajia ei enää vuoden 2007 juhlatilaisuuksien aikoihin löytynytäkään.

Ilmari Lehtonen oli legendaarisen Reino Hallamaan päämajan radiotiedustelupataljoonan nuoria upseereja. Hän oli myös syksyn 1944 ”stella polaristi”. Värikäs Ruotsin retki vastaviihtyn puolison ja muutaman kuukauden ikäisen

esikoispojan kanssa päättyi onnellisesti, kun perhe jo saman vuoden puolella pääsi Haaparannan-Tornion kautta palaamaan miehityksestä sittenkin pelastuneeseen Suomeen. Yhdessä aseveljien kanssa perustetusta vanerialan kaupallisesta liikkeestä Vanra Oy:stä löytyi kelvollinen leipäpuu tarmokkaasti jälleenrakentavassa Suomessa. Osallistuminen veteraanien järjestötyöhön jäi Ilmari Lehtoselta lyhytaikaiseksi. Uuteraisti hän kuitenkin oli mukana Hallamaan väen 60-luvulla aloitetuissa veljestapaamisissa,

”tehotempauksissa”. Niin ikään Vantaan veteraanien tilaisuuksiin ja rientoihin hän vantaalaisena mieluusti osallistui.

Rovasti Jaakko Simojoki siunasi Ilmari Lehtosen haudan lepoon Myyrmäen kirkossa Vantaalla 24. tammikuuta. Veteraaniveljet niin liiton johdosta kuin Helsingin Seudun piiristä olivat tapahtumassa mukana. Omaiset saattoivat vielä samana päivänä arkun perhehautaan Kotkassa, Ilmari Lehtosen syntymä- ja kasvukaupungissa.

Aarno Strömmer

Ilmari Lehtonen kotonaan 90-vuotismerkkipäivän aikaan. Tuolloin hänelle luovutettiin sotaveteraanien ansioristi.

In memoriam – Allan Finholm

Ratkaisevan tärkeään yksilösuoritukseen Tienhaaran torjuntataisteluissa 23.6.1944 yltänyt alikersantti **Allan Finholm** kuoli 92-vuotiaana pitkän sairauden uuvuttamana 3.1.2015. Hänet siunattiin haudan lepoon kotikuntansa Luodon kirkossa arvokkain menoin 17.1. Reserviläiset kunniavartiossa arkun äärellä, puolustusministerin lähettämä kunnioittava viimeinen tervehdys, mieskuoron jylhästi kajauttava ”Veteraanin iltahuuto”. Kun Sotaveteraaniliiton edustajat viimeisinä veivät liiton seppelitervehdyksen, monisatapäinen saattoväki kunnioitti sitä seisaaltaan Finlandia-hymnin soidessa.

Kirkkoherra **Max-Olav Lassilan** koskettavat sanat eivät jättäneet ketään kylmäksi. Hän totesi, että Allan Finholm sai, ”kuten niin monet sukupolvensa edustajat, viettää parhaan nuoruusaikansa rintamalla puolustaen maamme vapautta ja itsenäisyyttä. Tämä aika on tehnyt hänen nimensä tunnetuksi maassamme. Hän osallistui moniin vaarallisiin tehtäviin vihollisen alueella, mutta ennen muuta muistamme hänen panoksensa Tienhaarassa

juhannuksena 1944, hetkellä jolloin kaikki näytti menetetyltä. Siellä hän ylsi yksin suoritukseen, joka osaltaan vaikutti merkittävästi maamme pelastautumiseen”.

Tultuaan Syvärin rintamalle tammikuussa 1942 Allan Finholmista harjaantui nopeasti erinomainen partiomies ja poikkeuksellisen taitava konepistoolin käyttäjä. Kylmähermoinen alikersantti ja maineikas partionjohtaja luutnantti **Harry Järv** olivat yhdessä kiistatta Suomen armeijan tehokkaimpia taistelupareja asemasodan aikana.

Professori **Ohto Mannisen** perusteellisista tutkimuksista selviää, että puna-armeijan suunnitelmissa oli Viipurin valtauksen jälkeen ylittää Suomenvedenpohja ja ottaa Tienhaara haltuunsa, minkä jälkeen hyökkäys Kotkan ja Lappeenrannan suuntaan olisi edennyt nopeasti. Tienhaara kuitenkin kesti. Kannaksen joukkojen komentaja kenraaliluutnantti **Lennart Oesch** kirjoitti myöhemmin: ”Tuntui siltä kuin olisi päästävä yli vesistön hinnalla millä hyvänsä. ...Hyökkääjälle suurin tappioin 17. D:n JR 61 (komentaja ev.luutn. Mart-

tin) torjui täysin niin sillanpään aikaansaamisen kuin pitemmällekin tähtäävät neuvostojoukkojen uusitut yritykset ja hyökkäykset aina sodan loppuun asti. ...oli tärkeää, että VKT-asema Kivisillansalmella kesti, sillä murtuminen olisi tietänyt taistelujen siirtymistä arveluttavan kauas Karjalan kannaksen ulkopuolelle.”

Suomen armeijan ensimmäisen pysyväksi jääneen torjuntavoiton Tienhaarassa takasivat eversti Rauramon komentamat tykistöjoukot. Sen myönsi everstiksi ylennetty Marttinen avoimesti. Noin komppanian verran venäläisiä pääsi kuitenkin maihin Tienhaaran niemellä 23.6. aamulla ja Marttinen käski ”heittämään ryssä takaisin”.

Tässä vastaiskussa alikersantti Finholm läpäisi yksin venäläisen tykistön rajun tuliiskun ja pystyi etenemään ratapenkkojen länsipuolella ilman vastustusta lähes niemen kärkeen. Rautatien ja maantien välissä taistelu oli ankaraa. Suomalaiset työnsivät venäläiset metri metriltä kohti rantaa. Finholm oli kuitenkin päässyt edulliseen ampuma-asemaan näkösuojaa antavien leppäpus-

kien taakse, josta hän pystyi takaviistosta kaatamaan perääntyvät viholliset käytännössä viimeiseen mieheen - konepistooli lähes koko ajan kerta-tulella. Karmea kokemustaan hän myöhemmin kuvasi lähinnä teloitukseksi, ei varsinaiseksi taisteluksi.

Käskyn täytettyään Finholm palasi tykistötulesta maakaamaan jääneiden aseveljien luokse ja ilmoitti komppanian päällikölle lakonisesti kotiseutunsa murteella: ”Di e int jär na meir” (De är inte här längre – Heitä ei ole enää täällä). Finholm alkoi panostaa kplippaita, mutta kehotti komppanianpäällikköä päättämään vetäytymisestä heti. Uusi ty-

kistöisku olisi varmasti tulos, kun venäläiset tulenjohtajat näkevät, ettei Tienhaarassa enää ole venäläisjoukkoja. Niin ikävästi kävi, että isku tuli melkein välittömästi ja aiheutti lisää tappiota puolustajien riveissä. Luutnantti Löfman kaatui ja muiden muassa Finholm itse haavoittui päähän pahasti. Aseveljien uhrautuvaisuus useassa portaassa ja pätevä lääkin-tähuolto kuitenkin pelastivat miehen. Mitä Tienhaaran sillanpääaseman puhdistuksessa itse asiassa oli tapahtunut jäi vuosikymmeniksi arvailujen varaan. Se kuitenkin pystyttiin päättämään, että viholliset oli häädetty.

Stefan Forss

Allan Finholm siunattiin haudan lepoon Luodon kirkossa.

Oikaisuja Sotaveteraani-lehteen 6/2014

Lehden sivulla 20 kuvatekstissä on virhe. Tekstissä pitäisi lukea Marokon kauhu. Sa-kuvan tekstissä on kuvasta seuraava teksti: ”Saharan kauhun” komppania Kollaalla. Pastori Antti J. Rautamaa. (Rantamaa) Kollaa 1939.12.24

Lehden sivulla 39 siteerataan Antti Lujalan kirjoitusta Keijo Kirveennummen muistelmista, ei Lujalan muistelmista, kuten tekstissä virheellisesti kerrotaan.

Lehden sivulla 46 on virhe. Sotilaan virsikirja ... -artikkelissa mainitaan kaksi kertaa Sotilaskotiliiton pääsihteeri ja perässä on eri nimi. Sotilaskotiliiton pääsihteeri on Karoliina Hofmann ja puheenjohtaja on Satu Mustalahti.

Varapuheenjohtajiksi Heikkinen ja Salokannel

Sotaveteraaniliiton hallituksen järjestäytymiskokouksessa tammi-kuun 23. päivänä Helsingissä valittiin hallituksen varapuheenjohtajiksi Erkki Heikkinen Helsingistä ja Timo Salokannel Tampereelta. Samalla valittiin edustajat eri toimikuntiin ja liiton edustajat eri yhteisöihin.

Valtuuston 2014 syksyllä valitsevat hallituksen jäsenet ovat seuraavat:

Hallituksen varsinaiset jäsenet	Varajäsenet
Tuija Saura	Anja Kuittinen
Erkki Heikkinen	Pertti Suominen
Pasi Alho	Reijo Inget
Eila Kohopää	Tarja Tapanainen
Pentti Seppä	Pekka Paatero
Timo Salokannel	Rauno Loukkola

Finn-Göran Wennström, liittokokouksen valitsema hallituksen puheenjohtaja.

Sotaveteraaniliiton edustajat Suomen veteraaniliittojen valtuuskunnassa (VEVA)

Varsinaiset jäsenet:

Finn-Göran Wennström, Sakari Sippola, Markku Seppä

Varajäsenet:

Erkki Heikkinen, Rauno Loukkola, Anni Grundström

Ansiomerkkitoimikunta

Puheenjohtaja: Juhani Penttilä, Tammela

Jäsenet: Heikki Mälkki, Helsinki

Raija Kähkölä, Laukaa

Pertti Vesenterä, Lahti

Markku Seppä, sihteeri

Toimikunnan työryhmä

Puheenjohtaja: Juhani Penttilä

Jäsen Heikki Mälkki

Markku Seppä, sihteeri

Naistyön toimikunta

Puheenjohtaja: Tuija Saura, Pöytyä

Jäsenet: Pirkko Haapaniemi, Kerava

Pirkko-Liisa Luotola, Saarijärvi

Tarja Tapanainen, Kauhajoki

Kaija Vesala, Kouvola

Perinnetyön toimikunta

Puheenjohtaja: Pertti Suominen, Helsinki

Jäsenet: Kristina Alho, Tampere

Ilkka Brotherus, Hyvinkää

Pekka Holopainen, Helsinki

Olli Kleemola, Kaarina

Eero Mattila, Kouvola

Lauri Pastila, Lahti

Finn-Göran Wennström, Helsinki

Markku Seppä, sihteeri

Sosiaali- ja terveysterveystoimikunta

Puheenjohtaja: Pekka Paatero, Turku

Jäsenet: Elli Aaltonen, Mikkeli

Pirkko Karjalainen, Vantaa

Antti Olssen, Kotka

Pirkko Karjalainen, Helsinki

Tapani Tölli, Tyrnävä

Pekka Utriainen, Helsinki

Marja Vaarama, Helsinki

Finn-Göran Wennström, Helsinki

Anni Grundström, sihteeri

Sotaveteraani – Krigsveteranen -lehden toimitusneuvosto

Puheenjohtaja: Kari Mänty, Helsinki

Jäsenet: Anni Grundström, Vantaa

Antti Henttonen, Helsinki

Raili Leino, Lappeenranta

Göran Lindgren, Espoo

Pertti Nieminen, Kouvola

Panu Pokkinen, Helsinki

Markku Seppä, Mäntsälä

Aarno Strömmer, Oulu

Eeva Tammi, Karjalohja

Finn-Göran Wennström, Helsinki

Marja Riukka, sihteeri

Sotaveteraaniliiton puheenjohtajisto: vas. I varapuheenjohtaja, lehdistöneuvos Erkki Heikkinen, liiton puheenjohtaja Finn-Göran Wennström ja II varapuheenjohtaja Timo Salokannel.

Hallinnon rakenneryhmä

Puheenjohtaja: Finn-Göran Wennström, Helsinki

Erkki Heikkinen, Espoo

Timo Salokannel, Tampere

Sakari Sippola, Helsinki

Arto Mikkonen, Kouvola

Erkki Merikallio, Kauniainen

Markku Seppä, sihteeri

Tositteiden tarkastajat

Rauno Loukkola, Helsinki

Pentti Korpimies, Lahti

Viestintätoimikunta

Puheenjohtaja: Erkki Heikkinen, Helsinki

Jäsenet: Ossi Kervinen, Helsinki

Antti Matilainen, Helsinki

Kari Mänty, Helsinki

Risto Uimonen, Espoo

Finn-Göran Wennström, Helsinki

Tauno Äijälä, Helsinki

Pekka Holopainen, Helsinki

Markku Seppä, sihteeri

Hengellinen toimikunta 2015-2016

Puheenjohtaja: Seppo Väättäin, Kerava

Henry Byskata, Vaasa

Jaakko Granlund, Oulu

Pirkko Kuorehjärvi, Turku

Jaakko Leinonen, Mäntsälä

Väinö Reinilä, Seinäjoki

Markku Salminen, Helsinki

Pekka Särkiö, Lahti

Sotaveteraanipiirien edustajat:

Lappi, Pekka J. Heikkilä

Suur-Savo, Juha Korhonen

Varsinais-Suomi, Esko Laine

Satakunta, Jussi Pelto-Piri

Lahti, Pentti Vesenterä

Pertti Torppa, sihteeri

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys:

Hallituksen jäsen Timo Lehtonen

Tammenlehvän Perinneliitto:

Hallituksen jäsen Finn-Göran Wennström

Veteraanivastuu ry:

Hallituksen jäsen Markku Seppä

Naisten asema piireissä ja yhdistyksissä

Sotaveteraaniliiton Naisjärjestön purkamisen jälkeen ovat monet jaostot lopettaneet oman toimintansa ja siirtyneet piirin alaisuuteen sekä paikallisiin sotaveteraaniiyhdistyksiin. Todellinen jäsen-tilanne selvinnee kevään kuluessa, kun vuosikokoukset ovat ohi. Useat paikalliset sotaveteraaniiyhdistykset ovatkin jo saaneet uusia naisjäseniä. Naiset ovat tottuneita toimijoita ja aktiivisuudellaan tuovat iloa tapahtumiin.

Sotaveteraaniliitto on useissa eri tilanteissa kehottanut piirejä ja yhdistyksiä valitsemaan naisia hallitustehtäviin. Naisten rooli yhdistystoiminnassa tulee nähdä voimavarana.

Tultaessa 2020-luvulle on rintamatehtävissä palvelleita miehiä ja naisia yhtä paljon.

Tällä hetkellä naisia on jo merkittävästi enemmän veteraanikentällä, kun mukaan lasketaan puoliset ja lesket.

Sotaveteraaniliitto näytti myös omalla esimerkillään tietä valitessaan liiton hallituksen jäseniksi kaksi naisedustajaa varajäsenineen vuodelle 2015. Varsinaisia jäseniä ovat **Eila Kohopää** Kymenlaaksosta varajäsenenään **Tarja Tapanainen** Etelä-Pohjanmaalta sekä allekirjoittanut varajäsenenään **Anja Kuittinen** Lahdesta.

Naistoiminnan toteutusmuodot ovat piireissä hyvin erilaisia ja jokainen piiri toimii

omalla tavallaan. Joihinkin piireihin on perustettu oma nais-toimikuntansa piirin muiden toimikuntien rinnalle koordinoimaan toimintaa ja pitämään yhteyttä paikallisyhdistyksiin.

Joissakin piireissä naiset toimivat veteraanien rinnalla ilman erityisiä järjestelyjä.

Tärkeintä on toiminnan jat-

kuminen piireissä ja paikallistasolla. Toiminnan jatkumisen takaamiseksi toivon piirien noudattavan Sotaveteraaniliiton esimerkkiä ja huolehtivan siitä, että naisia valitaan myös paikallishallintoon. Naisten joukosta löytyy myös monien eri alojen, talouden ja hallinnon osaajia. Kasvava työmäärä piireissä olisi loistava paikka

hyödyntää naisten vapaaehtois- ta ja aktiivista työpanosta. Halukkuutta on varsinkin kannattajajäsenten keskuudessa.

Yhteistyöllä saamme aikaan tuloksia ja yhteistyö myös kantaa eteenpäin.

Tuija Saura

Naistyön toimikunnan puheenjohtaja

Käy katsomassa Sotaveteraaniliiton internet-sivut ja verkkokauppa.

www.sotaveteraaniliitto.fi

<https://www.facebook.com/sotaveteraaniliitto>

Seutukunnalliset kirkkopäivät

Etelä-Pohjanmaa

- 9.4.2015 Kyrönmaa ja Seinänaapurit
Ylistaron kirkossa
- 29.4.2015 Suomenselän yhdistykset
Kuortaneen seurakuntakeskuksessa
- 7.5.2015 Härmänmaan yhdistykset
Ylihärman kirkossa
- 28.8.2015 Järviseuutu
Evijärven kirkossa
- 1.9.2015 Suupohjan alue
Kauhajoen kirkossa ja seurakuntakeskuksessa

Kanta-Häme Hämeenlinna 4.5.2015

- Klo 10.00 Juhlajumalanpalvelus Hämeenlinnan kirkossa
Lounas hotelli Aulangolla
- Klo 13.00 Päiväjuhla Aulangon alasalissa

Päijät-Häme

- 10.5.2015 Heinolan Pitäjän kirkossa alkaen klo 10.00
- 14.5.2015 Lahden Launeen kirkossa alkaen klo 10.00
- 17.5.2015 Padasjoen kirkossa alkaen klo 10.00
- Tilaisuuksien ohjelma:
- Jumalanpalvelus, jonka päätteeksi seppelpartion lähettäminen tai seppeleen lasku Sankarihaudalle. Lisäksi on ruoka- tai kahvitarjoilu ja ohjelmallinen päiväjuhla.

Keski-Suomi

Jämsä	17.5.2015	Joutsa	2.8.2015
Petäjävesi	6.9.2015	Jyväskylä	13.9.2015
Laukaa	20.9.2015		

Paikkakuntaikohtaiset kirkkopyhät

Kannonkoski	22.3.2015	Äänekoski	20.9.201
Viitasaari	13.9.2014		

Kymenlaakso Valkealan kirkossa 22.5.2015

- Klo 10.00 Jumalanpalvelus, messu, saarna sotilaspastori
Sanna Timonen
- Ruokailu
- Päiväjuhla, puhe emeritus kenttäpiispa Hannu Niskanen
Ilmoittautumiset viimeistään 8.5.2015 puh. 0400 655 283

Södra Finland i Ingå 24.5.2015

- Kl. 12.00 Högmässa i Ingå kyrka
- Kl. 13.15 Uppvaktning vid hjältegravarna
- Kl. 14.00 Måltid i Badhotell Päiväkumpus restaurang,
Karis-Lojo.

Lappi; Simo 27.5., Kolari 17.6. ja Tervola 2.9.

- Klo 11.00 Messu, seppelpartio ja ruokailu
- Klo 13.15 Juhla ja lähtökahvi

Pohjois-Savo Kuopiossa Kallaveden kirkossa 7.6.2015

- Klo 10.00 Messu, saarnaa tuomiorovasti Ilpo Rannankari
- Klo 11.30 Ruokailu seurakuntasalissa
- Klo 12.30 Päiväjuhla kirkkosalissa,
juhlapuhe ylijohtaja Elli Aaltonen
- Lisätietoja: Pohjois-Savon Sotaveteraanipiiri ry,
pohjois.savo.svp@sotaveteraaniliitto.fi

Veteraanien arvostus kasvaa

Taloustutkimuksen tutkimuksen mukaan jopa 85 prosenttia suomalaisista kertoo arvostavansa erittäin paljon vuosien 1939–45 sodat kokenutta sukupolvea, niin veteraaneja kuin kotirintaman väkeä. Arvostus on edelleen kasvanut: viisi vuotta sitten tehdyssä vastaavassa kyselyssä luku oli 81 prosenttia.

Suomalaiset arvostavat sotiemme veteraaneja ja sodan kokenutta kotirintaman väkeä entistä enemmän: viidessä vuodessa heitä erittäin paljon arvostavien osuus on noussut 81 prosentista jopa 85 prosenttiin. 12 prosenttia ilmoittaa arvostavansa veteraanipolvea melko paljon. Vain kaksi prosenttia suomalaisista on sitä mieltä, että he eivät arvosta sotaveteraaneja kovin paljon.

Naiset arvostavat sotaveteraaneja ja muuta sodat kokenutta sukupolvea vielä enemmän kuin miehet: naisista 90 prosenttia arvostaa heitä erittäin paljon, miehistä 80 prosenttia.

Arvostus lisääntyy iän myötä. Kun nuorimmista eli alle 25-vuotiaista vastaajista 70 prosenttia arvostaa veteraanipolvea erittäin paljon, yli 35-vuotiailla lukema on 90 prosenttia. Nuorimmissa on hieman keskimääräistä enemmän (viisi prosenttia) niitä, jotka eivät juuri arvosta veteraanipolvea.

Puolueiden kannattajista veteraanipolven arvostus on suurimmillaan keskustassa (92 prosenttia arvostaa erittäin paljon) ja kokoomuksessa (90 prosenttia). Myös vihreiden kannattajista peräti 88 prosenttia arvostaa sodat kokenutta veteraanisukupolvea erittäin paljon. Sdp:n luku on 87 ja perussuomalaisten 84 prosenttia.

Ainoa puolue, jonka kannattajissa on selvä ero muihin, on vasemmistoliitto. Kuitenkin myös heidän kannattajistaan selvästi yli puolet (59 prosenttia) arvostaa veteraanipolvea erittäin paljon.

Vastaajan koulutustausta näkyy mielenkiintoisella tavalla. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista jopa 94 prosenttia arvostaa veteraanipolvea erittäin paljon. Se on

vielä enemmän kuin ammatikoulun (87 prosenttia) ja yliopistotutkinnon (85 prosenttia) suorittaneilla.

Yrittäjät ja johtajat arvostavat eniten

Ammattiryhmittäin tarkasteltuna kaikkein eniten veteraaneja ja heidän sukupolveaan arvostavat johtavassa asemassa olevat (95 prosenttia arvostaa erittäin paljon) ja yrittäjät (92 prosenttia).

Vaikka toisin voisi luulla, eläkeläiset eivät ole niitä, jotka arvostavat veteraanipolvea eniten: eläkeläisissä erittäin paljon arvostavien osuus on 86 prosenttia, mikä on toki korkea lukema sinänsä. Mutta vielä suurempiin lukemiin pääsevät yrittäjien ja johtajien ohella työläisammateissa toimivat (87 prosenttia) sekä ylemmät ja alemmat toimihenkilöt ja maanviljelijät (87 prosenttia).

Kuten jo todettu, nuorimassa päässä veteraanien arvostus ei ole aivan yhtä raudanlujaa kuin hieman vanhemmassa väestössä: opiskelijoista ja koululaisista 70 prosenttia arvostaa veteraanisukupolvea erittäin paljon.

On mahdollista, että nuorimpien vastaajien joukossa ajallinen yhteys vuosien 1939–45 sotasukupolven on jo niin pitkä, että heillä ei ole syntynyt

veteraaneihin paljonkaan oma-kohtaista sidettä. Alle 25-vuotiailla alkaa olla jo sellainen tilanne, että heidän isovanhempansakaan eivät enää kuulu sotasukupolveen.

Kuulun itse tutkimuksen keskimääräiseen ikäryhmään, ja täytän tänä vuonna 37 vuotta. Toinen isoisäni oli rintamaveteraani, syntynyt vuonna 1919, mutta toinen vuonna 1927 syntynyt oli jo nipin napin liian nuori osallistuakseen sotaan.

On helppo kuvitella, että useimmilla minua 10–20 vuotta nuoremmilla ei ole enää sitäkään vähää omakohtaista yhteyttä veteraanisukupolveen, kuin mitä itselläni on ollut mahdollisuus kokea.

Tutkimus kuitenkin osoittaa, että myös nuorimman sukupolven arvostus veteraaneja kohtaan on kasvamassa. Kun vuonna 2010 tehdyssä tutkimuksessa alle 25-vuotiaista veteraaneja arvosti erittäin paljon 64 prosenttia, neljä vuotta myöhemmin luku oli jo heidänkin osaltaan kohonnut 70:een.

Oletettavasti myös itsenäisen Suomen satavuotisjuhlien läheneminen ja toisaalta maailmanpolitiikan levoton tilanne muistuttavat kansalaisia siitä, että itsenäisyys ei ole nyky maailmassakaan mikään itsestäänselvyys, vaan usein kovan työn ja taistelun takana.

Teksti: Juho Rahkonen

Kirjoittaja on tutkimuspäällikkö Taloustutkimus Oy:ssä, yhteiskuntatieteiden tohtori, sekä reservin yliluutnantti

Näin tutkimus tehtiin

Taloustutkimus Oy haastatteli vuoden 2014 kahdella viimeisellä viikolla puhelimitse yli tuhatta Suomessa asuvaa 15 vuotta täyttäneitä henkilöä. Otos oli laadittu niin, että se edustaa tilastollisesti kaikkia suomalaisia 2,5 prosenttiyksikön virhemarginaalilla.

Kysymys kuului sanatarkasti näin: ”Miten paljon arvostatte vuosien 1939–45 sodat kokenutta sukupolvea, niin veteraaneja kuin kotirintaman väkeä?” Vaihtoehdot olivat: *Erittäin paljon, melko paljon, ei kovin paljon, ei lainkaan ja ei osaa sanoa.*

Satakunta Ulvilassa 11. 6.

- Klo 12.00 Messu, Ulvilan kirkko, Saarentie 2
- Seppelpartion lähettäminen Sankarihaudalle
- Lounas ja kahvit messun jälkeen, Cafe Hellman Friitala-talo, Friitalantie 11 B
- Klo 15.00 Päiväjuhla, Ulvilan kirkko, juhlapuhe kenttäpiispa em. Hannu Niskanen
- Tumma puku ja kunniamerkit.
- Ilmoittautumiset 28.5. mennessä yhdistyksittäin omaan veteraanipiiriin.

Veteraania kuunnellen

Työnimellä ”Askelmerkit arjessa” hanke toteutettiin vuonna 2014 Lahdessa yhdessä kaupungin ja liiton kanssa Sosiaali- ja terveysministeriön taloudellisella tuella.

Hankkeessa keskeistä oli kuulla veteraaneja, veteraanien kuntoutusta ja kotiin vietäviä palveluita toteuttavia työntekijöitä, heidän esimiehiään ja järjestön edustajia. Hankkeen toiminnassa on toteutettu 1.7.2013 voimaan tulleen vanhuspalvelulain mukaisia säädöksiä ja Valtiokonttorin ohjeistusta veteraanien kuntoutuksen ja kotiin vietävien palveluiden osalta. Keskeistä on, että sotiemme veteraanit ovat korkean iän ja sen myötä heikentyneen kuntoutuksensa vuoksi erityistyhmä vanhuspalvelulainkin näkökulmasta.

Lahdessa on toteutettu veteraaneihin kohdistettuna jo aikaisemmin ennalta ehkäiseviä kotikäyntejä.

Ehkäisevät kotikäynnit ovat

osoittaneet, että kysymys on monimuotoisesta ohjaus- ja neuvontatarpeesta, kuntoutuksen ja palvelujen järjestämisestä tarpeita vastaavalla tavalla veteraania kuullen.

Haastatteluissa esille nousi kuntoutuksen myönteinen merkitys ja tarve kuntoutuksen säännönmukaisuuteen, erityistä kiitosta sai tuettu kotikuntoutus. Kotiin tuotettujen tukipalvelujen osalta ateriapalveluihin kaivattiin parannusta, mm. viikonloppujen osalta. Kuljetuspalveluja toivottiin asiointimatkoihin. Esille nousivat liikuntarajoitteet, jotka vaikuttavat omatoimiseen asioiden hoitamiseen, jopa 200-300 metriä osoittautui pitkäksi asiointimatkaksi varsinkin, jos piti tuoda ostoksia kotiinpäin. Myös heikentynyt näkö rajoitti liikkumista ja oli esteenä sosiaaliselle kanssakäymiselle samoin kuin alentunut kuulo.

Omaishoitajatilanteissa kaivattiin omaishoitajankin

ikääntyessä tukipalveluja, mm. kuljetus/asiointi ja siivouspalveluja. Omaishoidon osalta on huomioon otettava erityisesti ne tilanteet, joissa veteraani itse tai hänen aviopuolisonsa toimii omaishoitajana. Tällöin ovat kysymyksessä poikkeuksetta iäkkäät parit. Omaishoitajan ja hoidettavan yhteisiä kuntoutusjaksoja pidettiin tärkeinä erityisesti omaishoitajan jaksamisen kannalta.

Veteraanijärjestöön kuulumisen ja sitä kautta muodostuneiden pitkäaikaisten tuttavuus- ja ystävyysuhteiden merkitys on ollut veteraaneille erityisen merkityksellistä. Muutoinkin sosiaalisten suhteiden ylläpitäminen koettiin tärkeäksi ja toivottiin yhteisiä tapaamisia edelleen ja saattoapua ja tukea tilaisuuksiin.

Liiton kautta puhelin-kysely 100 veteraanille

Liiton kautta piirien ja yhdistysten kanssa tehtiin puhelin-kysely satunnaisotannalla jou-

• Kiitos kun huolehditte,
kiitos kun kävitte,
• Kiitos kun kuuntelitte!

lukuissa 100 veteraanille. Heiltä kysyttiin kuntoutuksesta, palveluista ja arkipäivään liittyvistä asioista.

Tämän kyselyn tulokset tulevat myös Lahden hanketta.

Erityisesti riskiryhmänä ovat kotona yksin asuvat veteraanit, joilla on liikkumisessa vaikeuksia lihasvoiman heiketessä. Samoin heikentynyt näkö ja kuulo vaikeuttavat ei vain kotona selviytymistä, vaan sosiaalisen kanssakäymisen vähenemistä, joka johtaa usein koettuun yksinäisyyteen.

Heidän kanssaan tehtävät palvelutarpeen arvioinnit ja niiden toteuttaminen vahvistavat selviytymistä ja luovat turvallisuuden tunteen lisääntymistä. Kuntoutuksen keinoin ja esimerkiksi tuetulla kotikuntoutuksella voidaan vaikuttaa lihasvoiman ylläpitämiseen ja tarvittavilla apuvälineillä helpottaa arkisia askareita.

Jo aikaisemmin on todettu, että terveydenhuolto saattaa kuormittaa inhimillistä kontaktia kaipaavien potilaiden hakeutuessa lääkärin vastaanotoille ilman varsinaista (fysisistä) terveydellistä syytä.

Vanhuspalvelulakia ja veteraanien tukipalveluja toteutetaan yhteen sovittamalla

Erityisesti nyt on huomioitava, että lain 17§ toteutuu. Kunnan on nimettävä iäkkäälle henkilölle vastuutyöntekijä, jos hän tarvitsee apua palvelujen toteuttamiseen ja yhteensovittamiseen liittyvissä asioissa. Lisätietoja saat asuinkuntasi vanhuspalveluista vastaavilta henkilöiltä. Vastuutyöntekijän tehtävä on:

1. seurata yhdessä iäkkään henkilön ja tarvittaessa hänen omaistensa, läheistensä tai hänelle määrätyn edunvalvojan kanssa palvelu-

suunnitelman toteutumista iäkkään henkilön palvelutarpeiden muutoksissa.

2. olla tarvittaessa yhteydessä sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä vastaaviin ja muihin iäkkään henkilön tarpeisiin vastaamiseen sekä

3. neuvoa ja auttaa ikäihmistä henkilöä palvelujen ja etuuksien saantiin liittyvissä asioissa.

Valtiolta tulevien määrärahojen ja järjestön tuen turvin voidaan asioita toteuttaa hyvällä yhteistyöllä ja luottamuksella. Kaikkien, niin kunnissa veteraaniasioiden parissa työskentelevien kuin järjestöjen vapaaehtoisten toimijoiden keskipisteenä on iäkäs veteraani. On aika päästä eroon siitä ajatuksesta, että veteraani tulee meidän luoksemme, hakee ja anoo kuntoutukseen ja etsii useiden puhelinsoittojen takaa tarvitsemiaan palveluja.

Tiedottamista on myös pohdittava uudelleen. Vaikeaselkoinen teksti siihen liittyvine kysymyksineen saattaa olla vaikea ymmärtää (kuulo- ja näköongelmat). Veteraanikyselyssä tämä asia tuli konkreettisesti esille, kun veteraani totesi, että hän ei ole tiennyt, että kotikuntoutus kuuluu veteraanikuntoutukseen. Hän ei ole jaksanut enää viimeisten vuosien aikana lähteä kuntoutukseen.

Ehkäisevillä kotikäynneillä ja vastuuhenkilön työpanoksella voimme ehkäistä laitoshoidon joutumista ja tämä on silloin säästöä myös kuntien perusterveydenhuollon kustannuksiin pidemmällä aikavälillä. Veteraanityöllä luodaan myös käytännön mallia tuleville ikäihmisille.

Anni Grundström

UNOHDETTUJEN

Tosipohjainen draama
Petäjäsaaren taistelusta
6.3.1940.

SAARI

Näytökset Nilsin kirkossa

Pe 6. 3. 2015 klo 18.00 (Ennakkoilm.)

Su 8.3. 2015 klo 12.00

Su 15.3. 2015 klo 12.00

Su 22.3. 2015 klo 12.00

Kaikkiin esityksiin vapaa pääsy - ovelta maksuton käsiohjelma
Ennakkoilmoittautuminen 6.3. esitykseen 20. - 21.2. klo 9-12
puh. 050 3286 428 tai 044 5822 349

Mukana myös: **OLVI-SÄATIO**

Veteraanien etuuksia vuonna 2015

Suomen sotien 1939 – 1945 sotainvalideilla sekä rintamaveteraaneille on laeissa ja asetuksissa säädetty oikeus saada valtion varoin eräitä erityisetuksia. Osin niiden saantiin ovat oikeutettuja myös eräissä sotaan liittyvissä tehtävissä palvelleet henkilöt sekä vuosien 1945-1952 miinanraivaajat.

Erityisetuksia rintamaveteraaneille ja heihin rinnastetuille henkilöille myönnetään myös kuntien ja seurakuntien varoin.

Julkisyhteisöjen antamaa tukea täydentävät säätiöiden ja yhteisöjen rintamaveteraaneille myöntämät avustukset.

VR-liikenteen, linja-autoliikenteen ja Finnairin lentojen matkalippujen hinnoista ei myönnetä rintamaveteraaneille erityisalennuksia, koska he kaikki saavat niitä vastaavia eläkeläis- ja ikälennuksia.

Vuoden 2015 alussa tunnuksen omaavien veteraanikuntoutukseen ja palveluihin oikeutettujen veteraanien määrä oli 22 907. Sotainvalidit, joiden haitta-aste on 10 % tai enemmän eivät voi saada kuntoutusta ja palveluja rintamaveteraanien kuntoutus- ja palvelumäärärahan kautta. Heitä oli vuoden alussa 3159 henkilöä.

Seuraavassa kerrotaan perus- ja viitetietoja edellä tarkoitetuista etuuksista.

Rintamaveteraanien tunnukset

Rintamaveteraaneille myönnettyjä tunnuksia ovat

- rintamasotilastunnus (miehille)
- rintamapalvelustunnus (naisille)
- rintamatunnus (rintamalinnoittajille)
- ulkomaalaisen rintamasotilastunnus (ulkomaalaisille vapaaehtoisille).

Kaikkien näiden tunnusten hakuaika päättyi 31.12.1994. Tunnuksia ei voi enää hakea.

Myönnetystä tunnuksesta on merkintä sotilaspassissa ja esim. kuvallisessa Kela-kortissa, jossa on iso R-kirjain kortin kääntöpuolella. Jos näitä asiapapereita ei ole, rintamasotilastunnuksen olemassaolon voi varmistaa oman asuinalueen Puolustusvoimien aluetoimistoista ja rintamapalvelustunnuksen Puolus-

tusministeriöstä, sähköposti: jaana.riihimaa@defmin.fi puhelin: 029 514 0121.

Rintamalisä

Rintamalisä maksetaan henkilölle, jolle on myönnetty jokin rintamaveteraanien tunnus sekä henkilölle, jolle Sota-arkisto on antanut todistuksen osallistumisesta miinanraivaukseen 1945-1952. Rintamalisää maksetaan myös ulkomaille.

Rintamalisä on **49,74 €/kuukaudessa**. Rintamalisä on verotonta tuloa ja sitä ei oteta tulona huomioon asiakasmaksuja määriteltäessä. (Asiakasmaksulaki 29 § (24.4.2003/328))

Ylimääräinen rintamalisä

Ylimääräistä rintamalisää maksetaan henkilölle, joka saa sekä rintamalisää että kansaneläkettä. Ylimääräinen rintamalisä on 25-45 % hänen kansaneläkkeensä 102,41 euroa ylittävästä osasta. Etuus on verotonta tuloa. Kun hakijalla ei ole lainkaan muita eläkkeitä, jotka vähentäisivät ylimääräistä rintamalisää, hänelle maksetaan suurin mahdollinen rintamalisä:

- yksin asuvalle 240,21 €/kk
- parisuhteessa olevalle 207,83 €/kk

Veteraanilisä

Veteraanilisä maksetaan tunnuksen omaavalle veteraanille silloin, kun hän saa ylimääräistä rintamalisää ja korotettua tai ylintä eläkettä saavan hoitotukea. Veteraanilisää ei tarvitse erikseen hakea, jos edellä mainitut ehdot täyttyvät. Lisä maksetaan Kelan kautta.

Veteraanilisän määrä on **105,51 €/k**. Se on verotonta. Se ei pienennä eläkkeensaajan asumistukea. Lisä maksetaan myös laitoshoidossa olevalle veteraanille, mutta se otetaan huomioon pitkäaikaishoidon maksussa, jonka laitos tai kunta perii veteraanilta.

Kuntoutus

Rintamaveteraanien kuntoutuslain nojalla kuntoutusta voi saada henkilö, jolle on myönnetty rintamasotilas-, rintamapalvelus- tai rintamatunnus.

Suomessa asuva veteraani hakee kuntoutukseen asuinkuntansa terveyskeskuksen tai -viraston kautta. Hakemukseen on liitettävä lääkärinlausunto hakijan terveydentilasta. Todistusta ei tarvita, jos haki-

ja on pysyvässä hoitosuhteessa terveyskeskukseen. Hake- muksen voi tehdä veteraanin puolesta myös omainen tai sosiaali- ja terveysviranomainen. Kuntoutukseen on oikeus myös veteraanilla, joka asuu palvelu-, hoito- tai hoivakodissa. Päätös pitkäaikaishoidosta ei poista oikeutta kuntoutukseen.

Kunnan terveyslautakunta tai sen määräämä viranomainen valitsee kunnan saaman määrärahan rajoissa kuntoutukseen pääsevät henkilöt. Kuntoutusta voidaan antaa laitostuntoutuksena tai avokuntoutuksena, jota ovat päivä- ja kotikuntoutus sekä yksittäiset fysio- tai muun terapian hoitosarjat. Jalkahoitoa voidaan antaa pelkkänä avokuntoutuksena.

Vuoden 2005 asetuksen mukaan silloin, kun veteraanilla oleva vamma tai sairaus ei aiheuta hänelle toimintakyvyn häiriöitä, laitostuntoutusjakson pituus on enintään 10 vuorokautta. Tarveharkintaan perustuen voi veteraanin kuntoutusjakso laitoksessa olla edelleen jopa neljä viikkoa.

Päiväkuntoutusta voidaan antaa enintään 10-20 päivää sekä muuta avokuntoutusta 20-30 käyntikertaa kalenterivuodessa rintamaveteraanin kuntoutustarpeesta riippuen.

Avokuntoutusta voidaan toteuttaa toimintakykyluokkaan III kuuluvan veteraanin osalta esimerkiksi siten, että hän saa 2 x 10 hoitokerran sarjan. Vastaavasti toimintakykyluokkaan I ja II kuuluvan veteraanin avokuntoutus voidaan toteuttaa 3 x 10 tai 2 x 15 hoitokerran sarjoina. Tällöin kuntoutus jakautuu pitkälle aikavälille ja kuntoutuksen vaikuttavuus paranee.

Aviopuoliso voi olla kuntoutuksessa yhdessä samaan aikaan ja samassa kuntoutuslaitoksessa veteraanin kanssa 10 vuorokautta. Jos veteraanilla on sellainen vamma tai sairaus, joka aiheuttaa toimintakyvyn häiriöitä voi aviopuoliso osallistua samanaikaisesti kuntoutukseen 14 vuorokauden ajan. Yhteisen kuntoutustarpeen ja tarkoituksenmukaisuuden ratkaisee kunnissa veteraanikuntoutusvalinnoista vastaava henkilö.

Ulkomailla asuvien veteraanien hakemukset käsitellään Valtiokonttorissa.

Kansaneläkelaitos maksaa kuntoutettavalle rintamave-

teraanille ja hänen kanssaan kuntoutuksessa olleelle aviopuolisolle matkasta aiheutuneet tarpeelliset matkakustannukset kokonaisuudessaan.

Veteraanin puolisoilla ei ole oikeutta avo- eikä päiväkuntoutukseen.

Veteraanin leskellä ei ole kuntoutusoikeutta veteraanikuntoutuksen kautta.

Valtiokonttorin kautta kunnille jaettava kuntoutusmääräraha on 17 932 893 euroa vuonna 2015. Määräraha maksetaan kunnille niissä asuvien veteraanien määrän mukaisesti. Kuntoutusmääräraha veteraania kohden on 782,85 euroa.

Rintamaveteraaneille kotiin vietävät kunnalliset avopalvelut

Määräraha on pidettävä erillään muusta Valtiokonttorin kunnalle tai kuntayhtymälle osoittamasta rintamaveteraanien kuntoutusmäärärahasta. (Valtiokonttorin ohjekirje kunnille).

Määrärahaa voidaan käyttää sosiaalihuoltolain mukaisen kotipalvelun antamiseen sen tarpeessa oleville veteraaneille, se ei ole sidottu ylimääräiseen rintamalisään. Kotiin vietävinä palveluina voivat tulla kyseeseen esim. kodinhoidollinen apu, ateriapalvelu, pyykkipalvelu, siivousapu sekä kuljetuspalvelut. Määrärahan käyttöön sovelletaan sosiaalihuoltolain mukaista tarveharkintaa kuitenkin niin, että rintamaveteraanin tuloja ei tarvitse selvittää, vaan palvelun tarve on ratkaiseva. Tavoitteena on tukea monipuolisesti veteraanin kotona selviytymistä.

Sotainvalideille, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 10 %, ei voida antaa tämän määrärahan perusteella rintamaveteraaneille tarkoitettuja kunnallisia avopalveluja.

Valtiokonttorin kautta kunnille jaettaviin palveluihin tarkoitettu määräraha on 10 miljoonaa euroa. Määräraha maksetaan kunnille niissä asuvien veteraanien määrän mukaisesti. Palvelumääräraha on veteraania kohden 436,55 euroa.

Hammashoito veteraaneille ja miinanraivaajille

Henkilö, jolle on myönnetty rintamasotilas-, rintamapalvelus- tai rintamatunnus, sekä henkilö, jolle Sota-arkisto on

antanut todistuksen osallistumisesta miinanraivaukseen 1945-1952, on oikeutettu saamaan korvausta Kelan kautta maksamistaan suun ja hampaiden hoidon kustannuksista.

Kela korvaa yksityisen hammaslääkärin kustannuksia rintamaveteraaneille, joilla on rintamasotilastunnus, rintamapalvelustunnus, rintamatunnus tai veteraanitunnus. Korvausta saavat myös miinanraivaajat, joilla on Sota-arkiston tunnus.

Kela korvaa rintamaveteraanien ja miinanraivaajien hammashoidosta vahvistetun korvaustaksan määrän. Jos peritty palkkio on pienempi kuin korvaustaksa, korvataan perityn palkkion määrä.

Rintamaveteraanit ja miinanraivaajat saavat korvausta muun hammashoidon lisäksi:

- protetiikan klinisen ja teknisen työn toimenpiteistä
- erikoishammasteknikon antamasta kokoproteesihoidosta, kun hammaslääkäri on tehnyt tutkimuksen ja antanut hoitomääräyksen

Korvausta ei makseta kustannuksista, jotka ylittävät Kelan vahvistaman taksan mukaisen määrän. Tämän vuoksi omavastuusuuden selvittämiseksi on etenkin ennen suuria hoitoimenpiteitä syytä ottaa selko siitä, paljonko hoidosta jää potilaan maksettavaksi.

Korvaus saadaan joko suora- korvauksena hoitopaikassa tai korvaushakemus toimitetaan Kelalle viimeistään kuuden (6) kuukauden kuluttua maksun suorittamisesta.

Kelan korvauksia ei saa julkisen terveydenhuollon kustannuksista, esim. terveyskeskuksessa suoritetusta hammashoidosta.

Ruotsissa annettu hammas- hoito korvataan enintään siihen määrään saakka, joka olisi korvattu, jos hoito olisi annettu Suomessa. Korvauksen maksaa Kela.

Ulkomailla asuva rintamaveteraani saa yksityishammaslääkärin Suomessa antaman hoidon maksuista korvausta suoraan Kelan toimistosta.

Lääkealennus

Henkilö, jolla on rintamasotilas-, rintamapalvelus- tai rintamatunnus tai Sota-arkiston antama miinanraivaajatodistus, saa kaikissa apteekeissa 10 %:n alennuksen lääkkeiden

hinnoista. Alennusta ei anneta lääkkeistä, jotka ovat sairausvakuutuslain mukaan erityiskorvattavia, merkittävistä ja kalliista peruskorvattavista lääkkeistä eikä sairausvakuutuslaissa tarkoitetun vuotuisen omavastuun ylittävältä osalta. Oikeus alennuksen saamiseen selvitetään esittämällä kuvallinen Kela-kortti, jossa on R- tai MR-tunnus tai sotilaspassi tai muu asiakirja tunnuksen saamisesta. Lääkealennus on henkilökohtainen eikä sitä saa esimerkiksi perheenjäsenten lääkkeistä.

Ulkomaalaisen vapaaehtoisen rintama-avustus

Suomen sodissa 1939-1945 vapaaehtoisesti palvelleelle ulkomaalaiselle rintamasotilaille, joka asuu Virossa tai muualla entisen Neuvostoliiton alueella vaikeissa taloudellisissa oloissa tai asuu pysyvästi Suomessa, voidaan hakemuksesta myöntää rintama-avustusta. Ulkomaalaisella rintamasotilalla tarkoitetaan tässä henkilöä, jolle on myönnetty ulkomaalaisen rintamasotilastunnus tai joka täyttää tunnuksen myöntämisedellytykset. Kertakorvauksena myönnettävän avustuksen määrä vuonna 2015 on 540 euroa. Avustuksen myön-

tää hakemuksesta Valtiokonttori. Rintama-avustuksen saajien määrä on noin 80 henkilöä.

Eräissä sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleiden kuntoutus

Vuonna 1997 annetun lain mukaan voivat 1939-1945 tai niiden jälkeen eräissä Suomen sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleet henkilöt, (joille Sota-arkisto on myöntänyt todistuksen palvelusta) hakea kuntoutusta Valtiokonttorin kautta. (Todistuksen hakuaika on päättynyt 31.12.2004).

Partisaani-iskujen uhriksi joutuneiden ja karjan evakointitehtäviin osallistuneiden miesten kuntoutusoikeuden hakeminen päättyi 31.12.2006. Henkilöt, joille todistus on myönnetty, voivat hakea kuntoutusta Valtiokonttorin kautta.

Laitoskuntoutusjakso voidaan Valtiokonttorin harkinnan mukaan jakaa myös avio puolison kanssa.

Kuntoutus rahoitetaan Raha-automaattiyhdistyksen tuottovaroista. Vuodelle 2015 on varattu 3,5 miljoonaa euroa. Kuntoutukseen oikeutettujen määrä on noin 3 800 henkilöä.

Hautausmaksut

Vuoden 2004 alusta voimaan

tulleen hautaustoimilain mukaan evankelisluterilaisen kirkon seurakuntien ja seurakuntayhtymän hautausmaat ovat yleisiä hautausmaita. Niillä hautaustoimessa perittävien perusteiden tulee olla samat kaikille. Laissa on kuitenkin poikkeussäännös, jonka nojalla seurakunta tai seurakuntayhtymä voi myöntää kokonaan tai osittain vapautuksen hautaustoimesta perittävistä maksuista, jos vainaja on ollut rintamaveteraani tai siihen rinnastetavasta syystä. Maksuvapautus voi koskea myös edellä tarkoitettun henkilön puolisoa.

Valtiokonttori maksaa hautausapua, jos sotainvalidille vahvistettu työkyvyttömyysaste oli vähintään 20 %. Veteraanilla, jolla ei ole sotainvaliditeettia, ei hautausavustusta ole.

Kuntien etuudet veteraaneille

Lukuisat kunnat myöntävät rintamaveteraaneille talousar-

vioon otetuin määrärahoihin erityisuuksia. Kuntakohtaisia etuuksia ovat muun muassa terveyskeskuskäyntien, joukkoliikenteen käytön ja ajoneuvon pysäköinnin maksuttomuus sekä avustukset hammashoidon ja silmälasien hankkimiseen. Tietoja näistä etuuksista saa oman kunnan sosiaalitoimesta ja paikallisesta veteraaniyhdistyksestä.

Sotaveteraaniliiton ja -piirien kautta haettavat avustukset

Vähävarainen, ylimääräistä rintamalisää saava, Suomen Sotaveteraaniliiton jäsenyhdistykseen kuuluva veteraani, hänen puolisonsa tai veteraanin leski voi hakea taloudellista avustusta Sotaveteraaniliiton tai Sotaveteraanipiirien kautta. Tuloraja on noin 1 200 euroa/kk. Hakemukseen on liitettävä verotodistus tai Kelan todistus ylimääräisestä rintamalisästä

sekä kuitit niistä kuluista, joihin avustusta haetaan. Avustuksia myönnetään lääkkeitä hoitokulujen omavastuuosuuksiin, apuvälineisiin ja kotona asumista tukeviin kodin muutostöihin. Avustuksen suuruus on keskimäärin 200-700 euroa riippuen aiheutuneista kustannuksista. Avustusta voi saada Sotaveteraaniliiton perinnetukisäätiön, Sotavahinkosäätiön ja Eileen Starckjohann ja Thelma Starckjohann-Bruun säätiön sekä Kaatuneiden Muistosäätiön myöntämistä varoista tai veteraanikeräyksen tuotosta. Hakemuksia saa piireistä, yhdistyksistä tai internet-sivuiltamme www.sotaveteraaniliitto.fi /aineistopankki, josta löytyvät myös tarkemmat ohjeet avustusten myöntämiselle. **Hakemukseen on merkittävä selkeästi hakijan tiedot sekä tilinumero on ilmoitettava IBAN-muodossa.**

Anni Grundström

Kuntoutusmuodot

Rintamaveteraanille voidaan antaa kalenterivuodessa laitoskuntoutusta seuraavasti:

laitoskuntoutus (toimintakykyluokka III)	enintään 10 vuorokautta kalenterivuodessa
laitoskuntoutus rintamaveteraanille, jolla on vamma tai sairaus, joka aiheuttaa toimintakyvyn häiriöitä (toimintakykyluokka I tai II)	2-4 viikkoa kalenterivuodessa, jos se on kuntoutuksen tavoitteiden kannalta perusteltua.

Avokuntoutusta voidaan antaa rintamaveteraanille seuraavasti: Jos rintamaveteraanilla on vamma tai sairaus, joka haittaa toimintakykyä, voidaan hänelle antaa:

päiväkuntoutusta	enintään 20 päivää kalenterivuodessa
muuta avokuntoutusta	enintään 30 käyntikertaa kalenterivuodessa

Avokuntoutusta voidaan antaa esimerkiksi seuraavasti:

Toimintakykyluokkaan III kuuluva rintamaveteraani:	avokuntoutus 2 x 10 hoitokerran sarjaa
Toimintakykyluokkaan I ja II kuuluva rintamaveteraani:	avokuntoutus 3 x 10 tai 2 x 15 hoitokerran sarjoina

Kuntoutuksien pituudet on säädetty rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetussa asetuksessa.

Rintamaveteraanin ja aviopuolison kuntoutus

Rintamaveteraanin aviopuoliso voi osallistua puolisonsa kanssa laitoskuntoutukseen, mutta hänellä ei ole oikeutta avo- ja päiväkuntoutukseen.

Rintamaveteraanin aviopuoliso voi osallistua puolisonsa kanssa laitoskuntoutukseen samassa hoitolaitoksessa seuraavasti:

Toimintakykyluokkaan III kuuluvan rintamaveteraanin aviopuoliso	Samanaikaisesti, samassa kuntoutus- ja hoitolaitoksessa rintamaveteraanin kanssa enintään 10 vrk
Toimintakykyluokkaan I tai II kuuluvan rintamaveteraanin aviopuoliso	Samanaikaisesti, samassa kuntoutus- ja hoitolaitoksessa, rintamaveteraanin kanssa enintään 14 vrk

Rintamaveteraanin ja aviopuolison yhteinen laitoskuntoutusjakso voidaan toteuttaa esimerkiksi näin:

Toimintakykyluokka III	rintamaveteraani 10 vrk	aviopuoliso samanaikaisesti enintään 10 vrk
Toimintakykyluokka I ja II	rintamaveteraani enintään 4 viikkoa	aviopuoliso samanaikaisesti enintään 2 viikkoa

Tuetun kotona kuntoutuksen järjestäminen

Tuettu kotona kuntoutuminen on avokuntoutusta, joka toteutetaan tuetun kotona kuntoutumisen mallin mukaisesti. Tuettu kotona kuntoutuminen toteutetaan rintamaveteraanin kotona. Kuntoutuksen toteuttaa terveydenhuollon perustutkinnon suorittanut henkilö, jonka tukihenkilönä toimii joko fysioterapeutti tai toimintaterapeutti. Kuntoutusjakson aluksi selvitetään rintamaveteraanin kotona selviytyminen ja laaditaan kuntoutussuunnitelma. Kotona tehdään kuntoutussuunnitelman mukaisesti asioita, jotka tukevat veteraanin kotona selviytymistä. Kotona voidaan esimerkiksi yhdessä pelata, tehdä puutarhatöitä, leipoa tai laittaa ruokaa.

Tuettu kotona kuntoutuminen eroaa kotikuntoutuksesta siinä, että tuettu kotona kuntoutuminen ei sisällä

yksilöhoitoja, vaan perustuu kuntoutettavan ja kuntoutujan yhdessä tekemiseen. Tuetulla kotona kuntoutumisella halutaan tavoittaa myös ne veteraanit, jotka eivät enää halua lähteä kuntoutusjaksolle, mutta jotka hyötyvät kotiin vietävästä kuntoutuksesta.

Rintamaveteraanin avokuntoutuskertojen määrä on pääsääntöisesti 20 käyntikertaa kalenterivuodessa. Toimintakykyluokan III rintamaveteraani voi saada enintään 20 käyntikertaa vuodessa. Avokuntoutus voidaan toteuttaa esimerkiksi 2 x 10 hoitokerran sarjoina.

Mikäli rintamaveteraanin vamma tai sairaus edellyttää, voidaan avokuntoutuskertoja myöntää enintään 30 käyntikertaa kalenterivuodessa.

Valtiokonttorin ohjekirje 2015

Veteraanien palveluihin oltava varaa

Olemme saaneet elää seitsemänkymmentä rauhan vuotta. On rakennettu talot ja tehtaat, koulut ja terveyskeskukset, eläketurva ja koulutus. Vanhusväestön toimeentuloa ja palveluita on myös koko ajan parannettu.

Neljäkymmentäluvun lopulla ja viisikymmentäluvun alussa havahduttiin väestökehitykseen. Oli tietysti suuret ikäluokat, mutta tilastot kertoivat myös vanhemman väen määrän kasvavan. Joku puhui jopa vanhusongelmasta, kun muutama prosentti suomalaisista oli yli 65-vuotiaita. Terveystilan ja yleisen hyvinvoinnin parantumisen myötä yli 65-vuotiaita on nyt jo yli miljoona ja 75 vuotta täyttäneitäkin lähes puoli miljoonaa. Sotiemme veteraanit ovat tässä joukossa ”kunniavanhuksia”, joiden hyvinvoinnista on kannettava erityistä vastuuta.

Nyt puhutaan vanhustyöstä, vanhus- tai ikääntymispolitiikasta. Vanhuudesta ja ikääntymisen eri puolista on saatu paljon myös tutkimustietoa. Ajan myötä on kehitetty paremmaksi niin vanhustenhoitoa kuin kotipalveluita ja asumista. Tavoitteena on ollut hävittää vanhuudenhuollosta ja ikäihmisten tarvitsemista palveluista vaivaishoidon leima, jonka vanhimmat ihmiset vielä muistavat. Tiedetään, että vaivoja voidaan ehkäistä ja sairauksia hoitaa tehokkaasti.

Koti on vanhankin paras

paikka – se totuus on syvällä mielissämme. Tilastotkin kertovat, että vain joka kymmenes maamme 75-vuotiaista on hoidossa sairaalassa, vanhainkodissa tai ns. tehostetussa palveluasumisessa. Siis elää ympärivuorokautista hoitoa ja hoivaa takaavassa paikassa. Suuri kysymys onkin, kuinka paljon kotona asuu vanhuksia, jotka eivät saa riittävästi apua ja jotka itsekin haluaisivat esimerkiksi palvelutaloon. Tällaista ympärivuorokautista turvallista huolenpitoa antavia paikkoja on oltava jatkossakin tarjolla riittävästi.

Sain työurallani Vanhustyön keskusliitossa olla mukana veteraanien ja sotainvalidien asuntojen korjausneuvonnassa. Sen kokemuksen perusteella voi kyllä todeta asuntojen varustetason ja esteettömyyden parantamisen olevan kaikin tavoin kannattavaa. Niin rahallisesti kuin ihmisten elämänlaadun suhteen. Kunnolliset peseytymistilat, matalat kynnykset ja muut pienemmätkin muutokset auttavat pärjäämään omissa oloissa.

Tuorein uudistus vanhuudenhuollossa on ns. vanhuspalvelulaki. Sen virallinen nimihän on laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista. Tuon lain keskeisenä tavoitteena on kotona-asumisen lisääminen, kustannusten säästäminen ja myös iäkkäiden ihmisten omien vai-

Yhteiskuntatieteiden lisensiaatti Pirkko Karjalainen toimi Vanhustyön keskusliiton toiminnanjohtajana 1993-2014. Suomen Sotaveteraaniliiton neuvottelukunnan jäsenenä Pirkko Karjalainen on ollut 1995-2008 ja liiton sosiaali- ja terveyspalvelutoimikunnan jäsenenä vuodesta 2014.

kutsumahdollisuuksien lisääminen. Kunnille säädetään lisää velvoitteita sekä riittävien palveluiden turvaamisessa että vanhusväestön mielipiteiden kuulemisessa. Lakia säädettäessä siihen ei sisällynyt ehdotomia henkilöstömäärien mitoituksia. Tuleeko niitä jatkossa – siitä juuri nyt tätä kirjoitettaessa käydään kiistaa.

Mihin suuntaan tulevaisuudessa olisi kuljettava, kun meitä ikääntyneitä on yhä enemmän? Yksittäisen kansalaisen kannattaa pitää huolta oman kehonsa ja mielensä kunnosta. Kuntoutukseen ja toimintakyvyn ylläpitämiseen on panostettava tehokkaasti. Asumiseen tarvitaan erilaisia vaihtoehtoja ja kotiin apua arkisissa askareissa selviytymiseen. Paljon erilaista hoitoa taikka apua tarvitsevien vanhusten elämäntilanteesta on huolehdittava kokonaisuutena.

Sotiemme veteraaneilla on oltava mahdollisuus elää hyvää ja turvallista vanhuutta. Heidän erityistarpeensa on otettava huomioon kunnissa vanhuspalvelulain mukaista toimintaa toteutettaessa. Tämä tarkoittaa riittävää kotiin vietävää apua niin siivoukseen, ruokailuun kuin muihin kotiaskareisiin. Se tarkoittaa kotiin vietäviä kuntoutuspalveluita ja kotien kunnostusta. Se tarkoittaa omaishoitajien taakan helpottamista eri tavoin. Se tarkoittaa myös neuvontaa ja tiedon saamista kuntien ja järjestöjen palveluista. Eikö meillä muka ole kansakuntana tähän varaa?

Pirkko Karjalainen

Korjausavustus vanhusten ja vammaisten asuntoihin

Korjausavustuksen saaminen edellyttää, että ympäri vuorokaudessa asuinkäytössä olevassa asunnossa asutaan pysyvästi ja ruokakunnasta ainakin yksi henkilö on vähintään 65-vuotias tai vammainen. Ruokakunnan tulot eivät myöskään saa ylittää asetettuja rajoja eikä ruokakunnalla saa olla varallisuutta siinä määrin, että se kykenee korjaamaan asuntonsa ilman avustusta.

Korjausavustuksen määrä on enintään 40 % hyväksytyistä korjauskustannuksista.

Avustus voi poikkeustapauksissa olla enintään 70 %, jos vanhus tai vammainen muutto joutuisi välittömästi muuttamaan pysyvästi pois asunnosta liikkumisesteiden vuoksi tai siksi, ettei asunnossa voida antaa hänen tarvitsemiaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja.

Rintamaveteraanit tai rintamaveteraanin lesket voivat saa-

da poikkeustapauksissa veteraanilisän, enintään 30 %.

Avustusten hakuaika on meneillään ja päättyy 26.3.2015.

Tulorajat:

Asunnossa asuvan ruokakunnan pysyvät yhteenlasketut bruttokuukausitulojen enimmäismäärät (VNA 3 §) ovat:

Henkilöluku

1	2	3	4
Tulot (brutto) €/kk			
1760	2940	3920	4995

Yli 4 henkilön ruokakunnissa tulojen enimmäismäärää korotetaan 875 €/lisähenkilö.

Rintamaveteraaneille ja rintamaveteraanien leskille myönnettävät avustukset:

Henkilöluku

1	2	3	4
Tulot (brutto) €/kk			
2290	3820	5100	6500

Korjausavustuksia vanhusten asuntoihin

Vanhustyön keskusliitolla on 15 alueellista korjausneuvojaa, jotka avustavat vanhuksia asunnossa tarvittavien muutostöiden suunnittelussa. Korjausneuvoja tekee tarvittavan paperityön eli tekee hankkeen luonnospiirustukset ja kustannusarvion sekä laittaa avustushakemukset liikkeelle. Tarvittaessa korjausneuvoja avustaa myös urakoitsijan löytämisessä. Korjausneuvojan tekemä työ on asiakkaille maksetonta, mutta remontin teko tietysti maksaa.

Vanhustyön keskusliiton korjausneuvojat:

Etelä-Karjala ja Kymenlaakso	Pekka Hulkkonen	050 593 1277
Etelä-Pohjanmaa ja Pohjanmaa	Harri Hietikko	0400 260 962
Itä-Uusimaa, Helsinki	Pekka Martikainen	050 913 1452
Kanta- ja Päijät-Häme	Kari Tahvanainen	0500 494 766
Lappi	Ari Viippola	045 232 5965
Meri-Lappi	Teuvo Junes	040 557 2550
Länsi-Uusimaa, Vantaa	Timo Vänskä	050 449 3395
Pirkka-Häme	Voitto Niska	0400 649 199
Pohjois-Karjala	Lauri Takkunen	050 540 7035
Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu	Tapio Karhu	040 516 6738
Pohjois-Savo	Pentti Heikkinen	0400 371 586
Satakunta	Taru Mäkelä	0400 852 727
Sisä-Suomi	Jukka Lampi	0400 162 494
Suur-Savo	Ismo Kortman	0500 651 737
Varsinais-Suomi	Jani Malminen	0500 908 660

Lisätietoja:

Korjausneuvonnan päällikkö, Jukka Laakso, 040 502 3807
Malmin kauppatie 26, 00700 HELSINKI, www.vtkl.fi

Kuntouttamis- ja hoivapalveluja Sotaveteraaneille

Hyvinvointisi -hoidamme sen!

Kotityöpalvelut

• Kotisiivous • Ikkunanpesu • Asiointiapu • Ruokailaitto • Tekstiilihuolto

Hoivapalvelut

• Kylvytys • Ulkoilu- ja virkistyspalvelu • Lääkärissä käyttö

• Omaishoitajien lomitus

Kotisairaanhoitopalvelut

• Lääkehuolto • Haavahoidot • Saattohoidot

• Verenpaineen ja verensokerin seuranta

Olemme palvelusetelituottaja!

Alina-palveluista on mahdollista saada kotitalousvähennystä

Alina
HOIVATIIMI
www.alinahoivatiimi.fi

Katso lähin Alinasi:

www.alinahoivatiimi.fi

Tai soita ja kysy! p. 044 355 5418

Tilaa ilmainen kartoituskäynti!

Hetki yhdessä – lomat veteraanien puolisoille ja leskille

Jos et ole aikaisemmin osallistunut kunto- ja virkistyslomille liiton, sotaveteraanipiirien tai yhdistysten kautta, eikä sinulla ole rintamapalvelutunnusta ja tunnet, että tarvitset vaihtelua jaksaksesi arkipäivässä, loma on silloin ehkä juuri Sinulle tarkoitettu.

Suomen Sotaveteraaniliitto järjestää yhdessä Kaatuneiden Muistosäätiön kanssa vuonna 2015 kunto- ja virkistyslomia (4-5 vrk) naispuolisille, pienituloisille veteraanien leskille ja omaishoitajina toimiville puolisoille, joilla ei muuten ole kuntoutusoikeutta tai mahdollisuutta siihen.

Hakijan on oltava Sotaveteraaniliiton jäsenyhdistyksen puoliso- tai leskijäsen.

Lomalle haetaan vapaamuotoisella kirjeellä, jossa tulee olla henkilötiedot, tulostiedot, lyhyt kuvaus elämäntilanteesta. Jäsenyhdistys on ilmoitettava hakemuksessa, samoin paikka, johon toivoo ensisijaisesti pääsyä.

Hakijan on selviydyttävä

omatoimisesti päivittäisissä toiminnoissaan. Jos hakijalla on avun tarvetta esimerkiksi liikumisessa, pyydetään siitä hakemuksessa mainitsemaan. Myös muistihäiriöt saattavat vaikeuttaa lomalle osallistumista.

Lääkärintodistusta ei hakemuksen liitteeksi tarvita. Mahdollisista lääkkeistä jokainen vastaa ja hoitaa ne itse.

Lomat sisältävät täysihoidon, majoituksen sekä monipuolisen ohjelman. Osallistuminen on maksuton. Matkakustannuksista ja matkajärjestelyistä jokainen vastaa itse.

Jokaiselle lomalle varataan 20 paikkaa.

Härmän kuntoutuskeskuksessa järjestettävä loma on tarkoitettu vain ruotsinkielisille.

Pyydämme lähettämään vapaamuotoiset, kirjalliset hakemukset viimeistään 30.3. mennessä osoitteella:

Suomen Sotaveteraaniliitto,
Anni Grundström,
PL 600, 00521 Helsinki.

Lomalle hyväksytyille lähetetään asiasta kirjallinen tieto 26.4. mennessä.

Kunto- ja virkistyslomat järjestetään seuraavissa paikoissa:

Varalan Urheiluopisto
20.-24.7.2015
Varalankatu 36
33240 TAMPERE

Herttuan kuntoutuskeskus
18.-23.5.2015
Veneenniementie 64
58200 Kerimäki

Rokua health &spa
27.7.-1.8.2015
Kuntoraitti 2
91670 ROKUA

Kylpylähotelli Rauhalahti
10.-14.8.2015
Katiskaniementie 8
70700 KUOPIO

Lamminniemen Hyvinvointikeskus
6.-10.7.2015
Jänistie 1
31400 SOMERO

Hotelli Mesikämmen
1.-5.6.2015
Karhunkierros 149
63700 Ähtäri

Ruotsinkielinen
Härmän Kuntokeskus
20.-24.4.2015
Vaasantie 22
62375 YLIHÄRMÄ

Ruotsinkieliset hakemukset lähetetään osoitteella
Vaasan Sotaveteraanipiiri
Vaasanpuistikko 15
65100 VAASA

Kuntouttamis- ja hoivapalveluja Sotaveteraaneille

OULUNKYLÄN
KUNTOUTUSSAIRAALA

**VETERAANEILLE LAITOS-,
PÄIVÄ- JA AVOKUNTOUTUSTA.**

Tervetuloa Oulunkylän kuntoutussairaalaan!

Käskynhaltijantie 5, 00640 Helsinki
Puh. (09) 752 712 www.okks.fi

Tervetuloa Saga-kotiin!

Täyden palvelun Saga-senioritalot mahdollistavat itsenäisen elämän kodinomaisessa ja aktiivisessa ympäristössä. Ensiluokkaiset asuminen, tuki-, ja hoivapalvelut täydentävät jokapäiväisen asumisen laadukkuutta. Saga-palvelutaloja on Helsingissä, Turussa ja Raumalla. Ne sijaitsevat hyvillä paikoilla, lähellä palveluita ja hyvien kulkuyhteyksien päässä.

Tule tutustumaan Saga-taloihin, senioriasuntoihimme ja palveluihimme paikan päälle! Samalla näet talojen viihtyisät yhteistilat, aistit yleisen tunnelman sekä tutustut henkilökuntaamme. Silloin sinun on helpompi päättää, onko Saga-palvelutalo sinun kotisi.

Otathan yhteyttä:

Saga Munkkiniemi, Helsinki | Minna Kiviaho | p. (09) 458 56500
Saga Helapuisto, Helsinki | Ranja Kontturi | p. (09) 3541 5010
Saga Kanalinranta, Rauma | Sanna Järvenpää | p. (02) 833 99501
Saga Kaskenniitty, Turku | Maria Sirén | p. (02) 444 545 11
Saga Kaskenpuisto, Turku | Anja Aaltonen | p. (02) 4445 3500
www.sagacare.fi

 SAGA CARE

Kuntoutus- ja palvelumäärärahat kunnittain vuonna 2015 sekä edunsaajien määrät

Valtion vuoden 2015 talousarviossa on rintamaveteraanien kuntoutukseen varattu yhteensä 30,6 miljoonaa euroa. Kunnille jaetaan kuntoutusmäärärahaa hasta rintamaveteraanikuntoutukseen 17 932 893 miljoonaa euroa ja kotiin vietäviin avopalveluihin 10 miljoonaa euroa kunnissa asuvien rintamaveteraanien määrän suhteessa. Rintamaveteraanien kuntoutusmäärärahat maksetaan kunnille ennakkona neljänneksittäin yhtä suurina erinä. Maksukuukaudet ovat helmi-, touko-, elo- ja marraskuu. Rintamaveteraanien kotiin vietävien avopalvelujen määrärahat maksetaan helmikuussa. Lukumäärästä vähennetään kunnissa asuvien sotainvalidien lukumäärä. Taulukossa määrärahat ovat suositusta omaan kuntaansa kunnittain. Maksatus tapahtuu kunnille, kuntayhtymille tai sosiaali- ja terveydenhuoltopiireille tai terveyskuntayhtymille. Kunta, joka kuuluu johonkin laajempaan kokonaisuuteen, ei saa suoraan mak-

Anni Grundström

Kunta/ kuntayhtymä	Kunta	Avopalvelut	Kuntoutus	Edun- saajien lkm	Sotain- validi- en lkm	Rintama- veteraa- nien lkm
Akaa		29 685,25	53 234,24	68	7	75
Askola		5 238,57	9 394,28	12	4	16
Espoo		313 004,76	561 308,08	717	62	779
Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri	Lappeenranta	221 329,72	396 908,23	507	54	561
	Lemi	4 802,03	8 611,42	11	5	16
	Luumäki	21 390,84	38 359,97	49	6	55
	Parikkala	20 081,20	36 011,40	46	8	54
	Taipalsaari	8 294,41	14 874,27	19	6	25
	Rautjärvi	15 279,17	27 399,98	35	4	39
	Ruokolahti	25 319,77	45 405,67	58	4	62
	Savitaipale	13 969,53	25 051,41	32	5	37
	Yhtymä yht.		592 622,34	757	92	849
Eura		23 137,03	41 491,39	53	13	66
Forssan seudun terveyden- huollon Ky	Forssa	42 345,13	75 937,08	97	17	114
	Humppila	5 238,57	9 394,28	12	2	14
	Jokioinen	10 913,69	19 571,41	25	5	30
	Tammela	10 913,69	19 571,41	25	5	30
	Yhtymä yht.		133 085,60	170	30	200
Haapavesi		9 167,50	16 439,99	21	7	28
Hailuoto		3 928,93	7 045,71	9	1	10
Hamina		81 197,89	145 611,30	186	11	197
Hanko		15 279,17	27 399,98	35	3	38
Heinola		42 345,13	75 937,08	97	13	110
Heinävesi		10 477,15	18 788,56	24	3	27
Helsinki		992 709,65	1 780 215,60	2 274	219	2 493
Huittinen		19 644,65	35 228,54	45	16	61
Hyvinkää		80 324,79	144 045,59	184	13	197
Hämeenkyrö		16 152,27	28 965,69	37	13	50
Hämeenlinna		133 583,62	239 554,08	306	62	368
Härkätien sosiaali- terveyspalvelut	Lieto	25 756,32	46 188,53	59	13	72
	Marttila	4 365,48	7 828,56	10	0	10
	Koski T	4 802,03	8 611,42	11	5	16
	Yhtymä yht.		62 628,52	80	18	98
Ikaalinen		7 857,86	14 091,42	18	16	34
Ilomantsi		51 949,19	93 159,92	119	6	125
Imatra		84 690,27	151 874,15	194	21	215
Inari		16 588,82	29 748,55	38	3	41
Ingå		6 984,76	12 525,70	16	1	17
Itä-Savon sairaanhoito- piirin Ky	Savonlinna	85 126,82	152 657,01	195	29	224
	Rantasalmi	7 857,86	14 091,42	18	8	26
	Sulkava	5 675,12	10 177,13	13	4	17
	Enonkoski	3 055,83	5 480,00	7	2	9
	Yhtymä yht.		182 405,56	233	43	276
Janakkala- Hattulan perusterveyden- huollon yhteis- toiminta-alue	Janakkala	34 487,27	61 845,66	79	15	94
	Yhtymä yht.		87 679,92	112	18	130
JIK-peruspalve- luliikelaitoskun- tayhtymä	Ilmajoki	17 461,91	31 314,26	40	11	51
	Jalasjärvi	13 969,53	25 051,41	32	13	45
	Kurikka	24 010,13	43 057,11	55	14	69
	Yhtymä yht.		99 422,77	127	38	165
Joensuun kaupunki/SoTe yhteistoiminta- alue	Joensuu	192 954,12	346 022,56	442	37	479
	Kontiolahti	20 517,75	36 794,25	47	1	48
	Yhtymä yht.		416 479,64	532	43	575
Joroinen		9 167,50	16 439,99	21	4	25
Juuka		11 350,24	20 354,27	26	10	36

Kunta/ kuntayhtymä	Kunta	Avopalvelut	Kuntoutus	Edun- saajien lkm	Sotain- validi- en lkm	Rintama- veteraa- nien lkm
Juupajoki		3 055,83	5 480,00	7	8	15
Juva		14 406,08	25 834,26	33	8	41
Jyväskylän yhteistoiminta- alueen terveys- keskus	Jyväskylä	163 705,42	293 571,17	375	68	443
	Hankasalmi	12 659,89	22 702,84	29	5	34
	Muurame	6 548,22	11 742,85	15	1	16
	Uurainen	3 928,93	7 045,71	9	0	9
	Yhtymä yht.		335 062,57	428	74	502
Jämsän kaupunki	Jämsä	38 852,75	69 674,23	89	24	113
	Kuhmoinen	8 730,96	15 657,13	20	2	22
	Yhtymä yht.		85 331,35	109	26	135
Järvenpää		32 741,08	58 714,23	75	6	81
Järvi-Pohjan- maan terveys- keskus	Alajärvi	14 842,62	26 617,12	34	6	40
	Vimpeli	5 238,57	9 394,28	12	1	13
	Soini	5 675,12	10 177,13	13	6	19
	Yhtymä yht.		46 188,53	59	13	72
Kaarina		40 162,40	72 022,79	92	7	99
Kainuun maakunta- kuntayhtymä	Kuhmo	35 360,37	63 411,37	81	7	88
	Kajaani	100 842,54	180 839,84	231	10	241
	Hyrnsalmi	20 954,29	37 577,11	48	6	54
	Ristijärvi	15 715,72	28 182,83	36	5	41
	Sotkamo	27 065,96	48 537,10	62	11	73
	Suomussalmi	89 928,84	161 268,43	206	14	220
	Paltamo	15 279,17	27 399,98	35	1	36
	Yhtymä yht.		547 216,67	699	54	753
	Kalajoki	21 390,84	38 359,97	49	12	61
	Yhtymä yht.		42 274,25	54	14	68
Kallio Peruspalvelu- kuntayhtymä	Ylivieska	23 137,03	41 491,39	53	11	64
	Nivala	14 406,08	25 834,26	33	10	43
	Alavieska	4 365,48	7 828,56	10	1	11
	Sievi	3 928,93	7 045,71	9	4	13
	Yhtymä yht.		82 199,93	105	26	131
Kangasalan seudun Ky	Kangasala	30 558,34	54 799,95	70	20	90
	Pälkäne	15 715,72	28 182,83	36	4	40
	Yhtymä yht.		82 982,79	106	24	130
Kangasniemi		11 786,79	21 137,12	27	3	30
Kaskö		2 182,74	3 914,28	5	1	6
Kauhajoki		28 375,61	50 885,67	65	21	86
Kauniainen		28 375,61	50 885,67	65	4	69
Kemi		68 974,55	123 691,32	158	11	169
Kemijärvi		70 720,74	126 822,75	162	8	170
Keminmaa		18 335,01	32 879,97	42	2	44
Kemiönsaari		27 065,96	48 537,10	62	4	66
Kempele		16 152,27	28 965,69	37	0	37
Kerava		32 741,08	58 714,23	75	9	84
Keski-Pohjan- maan erikois- sairaanhoito- ja peruspalvelu- kuntayhtymä	Veteli	5 675,12	10 177,13	13	5	18
	Toholampi	4 802,03	8 611,42	11	6	17
	Lestijärvi	873,10	1 565,71	2	1	3
	Kannus	5 238,57	9 394,28	12	6	18
	Kaustinen	3 928,93	7 045,71	9	3	12
	Halsua	3 492,36	6 262,85	8	2	10
	Yhtymä yht.		43 057,11	55	23	78
	Kokemäki	22 700,48	40 708,54	52	6	58
Keski-Satakun- nan terveyden- huolto Ky	Harjavalta	16 588,82	29 748,55	38	9	47
	Eurajoki	11 786,79	21 137,12	27	8	35
	Luvia	6 548,00	11 742,85	15	1	16
	Nakkila	7 857,86	14 091,42	18	6	24
	Yhtymä yht.		117 428,47	150	30	180

Kunta/ kuntayhtymä	Kunta	Avopalvelut	Kuntoutus	Edun- saajien lkm	Sotain- validi- en lkm	Rintama- veteraa- nien lkm
Keski-Suomen Seututerveys- keskus	<i>Joutsa</i>	12 659,89	22 702,84	29	10	39
	<i>Konnevesi</i>	4 365,48	7 828,56	10	2	12
	<i>Keuruu</i>	16 588,82	29 748,55	38	8	46
	<i>Multia</i>	4 802,03	8 611,42	11	3	14
	<i>Petäjävesi</i>	8 294,41	14 874,27	19	6	25
	<i>Laukaa</i>	27 502,51	49 319,96	63	6	69
	<i>Luhanka</i>	1 309,64	2 348,57	3	4	7
	<i>Toivakka</i>	3 928,93	7 045,71	9	3	12
	Yhtymä yht.		142 479,88	182	42	224
Kihniö		4 802,03	8 611,42	11	5	16
Kinnula		2 619,29	4 697,14	6	4	10
Kirkkonummi		16 152,27	28 965,69	37	3	40
Kitee		25 319,77	45 405,67	58	13	71
Kittilä		23 573,58	42 274,25	54	5	59
Kokkola		65 045,62	116 645,61	149	25	174
Kolari		5 675,12	10 177,13	13	0	13
Korsholm		22 700,48	40 708,54	52	16	68
Korsholms kommun	<i>Vörå</i>	10 913,69	19 571,41	25	10	35
	Yhtymä yht.		19 571,41	25	10	35
Kotka		165 015,06	295 919,74	378	23	401
Kouvola		230 933,78	414 131,07	529	49	578
Kristinestad		17 898,46	32 097,11	41	6	47
Kruunupyy		14 406,08	25 834,26	33	7	40
Kuntayhtymä Kaksineuvoinen	<i>Kauhava</i>	20 081,20	36 011,40	46	23	69
	<i>Evijärvi</i>	5 675,12	10 177,13	13	2	15
	<i>Lappajärvi</i>	7 857,86	14 091,42	18	4	22
	Yhtymä yht.		60 279,95	77	29	106
Kuopion kaupunki	<i>Kuopio</i>	167 197,80	299 834,03	383	60	443
	Yhtymä yht.		299 834,03	383	60	443
Kuusamo		110 010,04	197 279,83	252	12	264
Kuusiokuntien terveyskuntayh- tymä	<i>Alavus</i>	23 137,03	41 491,39	53	12	65
	<i>Kuortane</i>	9 167,50	16 439,99	21	4	25
	<i>Ähtäri</i>	16 588,82	29 748,55	38	5	43
	Yhtymä yht.		87 679,92	112	21	133
Lahti		192 081,02	344 456,84	440	49	489
Laitila		10 913,69	19 571,41	25	4	29
Lapinlahti		22 700,48	40 708,54	52	7	59
Lapua		17 898,46	32 097,11	41	6	47
Lempäälä		18 771,55	33 662,83	43	14	57
Lieksa		51 076,09	91 594,21	117	6	123
Liminka		3 928,93	7 045,71	9	5	14
Liperin sosiaali- ja terveysosasto	<i>Liperi</i>	22 700,48	40 708,54	52	3	55
	Yhtymä yht.		40 708,54	52	3	55
Lohja		65 045,62	116 645,61	163	14	149
Loimaan kaupunki	<i>Loimaa</i>	46 710,61	83 765,64	107	24	131
	<i>Oripää</i>	2 182,74	3 914,28	5	1	6
	Yhtymä yht.		87 679,92	112	25	137
Loviisan seudun terveyden- huollon Ky	<i>Loviisa</i>	36 670,01	65 759,94	84	7	91
	<i>Lapinjärvi</i>	6 984,76	12 525,70	16	1	17
	Yhtymä yht.		78 285,65	100	8	108
Lumijoki		3 928,93	7 045,71	9	2	11
Länsi-Turunmaa	<i>Pargas</i>	35 360,37	63 411,37	81	6	87
	Yhtymä yht.		63 411,37	81	6	87
Malax-Korsnäs hälsavårds- central	<i>Malax</i>	12 659,89	22 702,84	29	4	33
	<i>Korsnäs</i>	5 238,57	9 394,28	12	4	16
	Yhtymä yht.		32 097,11	41	8	49
Miehikkälä		15 279,17	27 399,98	35	3	38
Mikkelin seudun tervey- denhuollon Ky	<i>Mikkeli</i>	95 603,96	171 445,57	219	36	255
	<i>Puumala</i>	13 532,98	24 268,55	31	0	31
	<i>Hirvensalmi</i>	3 055,83	5 480,00	7	0	7
	Yhtymä yht.		201 194,11	257	36	293
Muhos		18 771,55	33 662,83	43	6	49
Muonion-Enon- tekiön kansan- terveystyön Ky	<i>Muonio</i>	7 421,31	13 308,56	17	3	20
	<i>Enontekiö</i>	3 928,93	7 045,71	9	1	10
	Yhtymä yht.		20 354,27	26	4	30
Mäntsälä		24 883,22	44 622,82	57	4	61
Mänttä- Vilppulan kaupunki	<i>Mänttä- Vilppula</i>	22 700,48	40 708,54	52	13	65
	Yhtymä yht.		40 708,54	52	13	65
Mäntyharju		13 532,98	24 268,55	31	3	34
Naantali		30 121,80	54 017,10	69	10	79
Nokia		33 614,18	60 279,95	77	10	87
Nurmeksens ja Valtimons tervey- denhuollon Ky	<i>Nurmes</i>	27 065,96	48 537,10	62	4	66
	<i>Valtimo</i>	12 659,89	22 702,84	29	1	30
	Yhtymä yht.		71 239,94	91	5	96

Kunta/ kuntayhtymä	Kunta	Avopalvelut	Kuntoutus	Edun- saajien lkm	Sotain- validi- en lkm	Rintama- veteraa- nien lkm
Nurmijärvi		27 939,06	50 102,81	64	10	74
Nykarleby		7 421,31	13 308,56	17	7	24
Närpes hälso- vårdscentral skn	<i>Närpes</i>	26 192,87	46 971,39	60	15	75
	Yhtymä yht.		46 971,39	60	15	75
Oulainen		13 096,43	23 485,69	30	11	41
Oulu		364 517,40	653 685,15	835	49	884
Oulunkaaren kuntayhtymä	<i>Pudasjärvi</i>	33 177,63	59 497,09	76	15	91
	<i>Ii</i>	27 065,96	48 537,10	62	5	67
	<i>Utajärvi</i>	10 913,69	19 571,41	25	4	29
	<i>Simo</i>	8 730,96	15 657,13	20	3	23
	<i>Vaala</i>	12 659,89	22 702,84	29	6	35
	Yhtymä yht.		165 965,57	212	33	245
Paimion-Sauvon kansanterveys- työn Ky	<i>Paimio</i>	13 969,53	25 051,41	32	4	36
	<i>Sauvo</i>	7 421,31	13 308,56	17	2	19
	Yhtymä yht.		38 359,97	49	6	55
Parkano		12 659,89	22 702,84	29	9	38
Pelkosennie- men-Savukosken kansanterveys- työn Ky	<i>Pelkosen- niemi</i>	4 802,03	8 611,42	11	2	13
	<i>Savukoski</i>	8 730,96	15 657,13	20	1	21
	Yhtymä yht.		24 268,55	31	3	34
Pello		14 406,08	25 834,26	33	5	38
Perho		5 238,57	9 394,28	12	5	17
Pertunmaa		5 675,12	10 177,13	13	6	19
Peruspalvelu- keskus Oiva, Hollolan sosiaalipalvelut	<i>Hollola</i>	30 121,60	54 017,10	69	4	73
	<i>Asikkala</i>	15 279,17	27 399,98	35	10	45
	<i>Hämeenkoski</i>	3 055,83	5 480,00	7	2	9
	<i>Padasjoki</i>	6 548,22	11 742,85	15	2	17
	<i>Kärkölä</i>	3 928,93	7 045,71	9	1	10
	Yhtymä yht.		105 685,62	135	19	154
Peruspalvelu- kuntayhtymä Selänne	<i>Haapajärvi</i>	10 040,60	18 005,70	23	6	29
	<i>Kärsämäki</i>	2 619,29	4 697,14	6	4	10
	<i>Reisjärvi</i>	4 365,48	7 828,56	10	4	14
	<i>Pyhäjärvi</i>	8 730,96	15 657,13	20	17	37
	Yhtymä yht.		46 188,53	59	31	90
Perusturvakun- tayhtymä Kar- vinen	<i>Vihti</i>	30 121,80	54 017,10	69	6	75
	<i>Karkkila</i>	19 644,65	35 228,54	45	9	54
	Yhtymä yht.		89 245,64	114	15	129
Perusturva- kuntayhtymä Akseli	<i>Nousiainen</i>	4 802,03	8 611,42	11	2	13
	<i>Mynämäki</i>	17 025,36	30 531,40	39	5	44
	<i>Masku</i>	6 548,22	11 742,85	15	1	16
	Yhtymä yht.		50 885,67	65	8	73
Pieksämäki		41 472,04	74 371,36	95	24	119
Pihtipudas		5 238,57	9 394,28	12	1	13
Pirkkalan kunta	<i>Pirkkala</i>	17 461,91	31 314,26	40	2	42
	<i>Vesilahti</i>	5 238,57	9 394,28	12	4	16
	Yhtymä yht.		40 708,54	52	6	58
Pohjois-Satakun- nan peruspal- velu-liikelaitos kuntayhtymä	<i>Kankaanpää</i>	16 588,82	29 748,55	38	13	51
	<i>Jämijärvi</i>	3 492,38	6 262,85	8	6	14
	<i>Karvia</i>	7 421,31	13 308,56	17	8	25
	<i>Honkajoki</i>	3 928,93	7 045,71	9	5	14
	<i>Pomarkku</i>	3 928,93	7 045,71	9	3	12
	<i>Siikainen</i>	3 055,83	5 480,00	7	4	11
	Yhtymä yht.		68 891,37	88	39	127
Pohjois-Savon sairaanhoito- piiri/Kysteri	<i>Juankoski</i>	11 350,24	20 354,27	26	5	31
	<i>Kaavi</i>	7 857,86	14 091,42	18	4	22
	<i>Keitele</i>	7 421,31	13 308,56	17	7	24
	<i>Pielavesi</i>	14 842,62	26 617,12	34	5	39
	<i>Leppävirta</i>	20 081,20	36 011,40	46	10	56
	<i>Rautavaara</i>	5 238,57	9 394,28	12	1	13
	<i>Vesanto</i>	6 984,76	12 525,70	16	4	20
	<i>Tervo</i>	3 928,93	7 045,71	9	0	9
	Yhtymä yht.		139 348,45	178	36	214
Polvijärvi		9 604,05	17 222,84	22	1	23
Porin perustur- vakeskus	<i>Pori</i>	127 035,40	227 811,23	291	65	356
	<i>Merikarvia</i>	9 604,05	17 222,84	22	5	27
	<i>Ulvila</i>	15 715,72	28 182,83	36	8	44
	Yhtymä yht.		273 216,91	349	78	427
Pornainen		5 238,57	9 394,28	12	2	14
Porvoo		62 426,33	111 948,47	143	12	155
Posio		29 685,25	53 234,24	68	6	74
Puolanka		34 923,82	62 628,52	80	0	80
Pyhtää		12 659,89	22 702,84	29	2	31
Pyhäntä		1 309,64	2 348,57	3	0	3

Kunta/ kuntayhtymä	Kunta	Avopalvelut	Kuntoutus	Edun- saajien lkm	Sotain- validi- en lkm	Rintama- veteraa- nien lkm
Päijät-Hämeen sosiaali- ja ter- veyshuollon Ky	<i>Orimattila</i>	32 304,54	57 931,38	74	13	87
	<i>Myrskylä</i>	4 365,48	7 828,56	10	2	12
	<i>Nastola</i>	17 025,36	30 531,40	39	4	43
	<i>Pukkila</i>	2 619,29	4 697,14	6	0	6
	<i>Iitti</i>	23 137,03	41 491,39	53	2	55
	<i>Hartola</i>	6 548,22	11 742,85	15	4	19
	<i>Sysmä</i>	13 969,53	25 051,41	32	3	35
	Yhtymä yht.		179 274,13	229	28	257
Pöytyän kansan- terveystyön Ky	<i>Pöytyä</i>	18 335,01	32 879,97	42	13	55
	<i>Aura</i>	1 746,19	3 131,43	4	2	6
	Yhtymä yht.		36 011,40	46	15	61
Raahen seudun terveydenhuol- lon Ky	<i>Raahе</i>	47 583,71	85 331,35	109	13	122
	<i>Pyhäjoki</i>	6 548,22	11 742,85	15	9	24
	<i>Siikajoki</i>	16 588,82	29 748,55	38	5	43
	Yhtymä yht.		126 822,75	162	27	189
Raision kaupunki	<i>Raisio</i>	40 162,40	72 022,79	92	16	108
	<i>Rusko</i>	7 857,86	14 091,42	18	6	24
	Yhtymä yht.		86 114,21	110	22	132
Ranua		24 010,13	43 057,11	55	5	60
Raseborg	<i>Raasepori</i>	65 045,62	116 645,61	149	14	163
	Yhtymä yht.		116 645,61	149	14	163
Rauma		71 593,84	128 388,46	164	39	203
Riihimäen seudun terveys- keskuksen Ky	<i>Riihimäki</i>	53 258,83	95 508,49	122	12	134
	<i>Loppi</i>	9 604,05	17 222,84	22	7	29
	<i>Hausjärvi</i>	13 969,53	25 051,41	32	7	39
	Yhtymä yht.		137 782,74	176	26	202
Rovaniemi		249 705,43	447 793,90	572	28	600
Rääkkylä		8 294,41	14 874,27	19	4	23
Salla		37 543,11	67 325,66	86	11	97
Salo		98 659,90	176 925,56	226	47	273
Samkommun för folkhälsoarbetet i Jakobstadsnej- den	<i>Jakobstad</i>	23 137,03	41 491,39	53	20	73
	<i>Pedersöre</i>	14 406,08	25 834,26	33	10	43
	<i>Larsmo</i>	2 619,29	4 697,14	6	2	8
	Yhtymä yht.		72 022,79	92	32	124
Sastamalan pe- rusturvakun- tayhtymä	<i>Sastamala</i>	54 568,47	97 857,06	125	33	158
	<i>Punkalaidun</i>	6 548,22	11 742,85	15	2	17
	Yhtymä yht.		109 599,90	140	35	175
Seinäjoen kau- punki	<i>Seinäjoki</i>	69 847,64	125 257,03	160	39	199
	<i>Isokyrö</i>	5 238,57	9 394,28	12	8	20
	Yhtymä yht.		134 651,31	172	47	219
Sibbo		21 827,39	39 142,82	50	3	53
Siikalatva		13 532,98	24 268,55	31	3	34
Siilijärven kunta	<i>Siilinjärvi</i>	18 771,55	33 662,83	43	2	45
	Yhtymä yht.		33 662,83	43	2	45
	<i>Suonenjoki</i>	21 390,84	38 359,97	49	4	53
Sisä-Savon kan- santerveystyön Ky	<i>Rautalampi</i>	12 223,34	21 919,98	28	3	31
	Yhtymä yht.		60 279,95	77	7	84
		6 984,74	12 525,70	16	0	16
Siuntio		35 796,96	64 194,23	82	7	89
Somero		25 319,75	45 405,67	58	10	68
SoTe Kuntayhty- mä Saarikka	<i>Saarijärvi</i>	20 954,36	37 577,11	48	11	59
	<i>Karstula</i>	11 350,24	20 354,27	26	7	33
	<i>Kannonkoski</i>	4 365,48	7 828,56	10	2	12
	<i>Kyyjärvi</i>	3 492,38	6 262,85	8	3	11
	<i>Kivijärvi</i>	3 055,84	5 480,00	7	1	8
	Yhtymä yht.		77 502,79	99	24	123
	<i>Isojoki</i>	6 111,67	10 959,99	14	4	18
	<i>Karijoki</i>	4 802,03	8 611,42	11	8	19
Suupohjan peruspalv.liike- laitos Isojoki ja Karijoki	Yhtymä yht.		19 571,41	25	12	37

Kunta/ kuntayhtymä	Kunta	Avopalvelut	Kuntoutus	Edun- saajien lkm	Sotain- validi- en lkm	Rintama- veteraa- nien lkm
Säkylän ja Köy- liön kansanter- veystyön Ky	<i>Säkylä</i>	8 730,94	15 657,13	20	7	27
	<i>Köyliö</i>	6 984,74	12 525,70	16	1	17
	Yhtymä yht.		28 182,83	36	8	44
Taivalkoski		29 685,29	53 234,24	68	3	71
	<i>Tampere</i>	311 258,43	558 176,66	713	135	848
	<i>Orivesi</i>	24 010,14	43 057,11	55	12	67
Tampere-Orive- si-Sote-Yhteistoi- minta-alue	Yhtymä yht.		601 233,76	768	147	915
		20 954,29	37 577,11	48	5	53
Tervola		11 786,78	21 137,12	27	12	39
Teuva		11 786,78	21 137,12	27	3	30
Tohmajärvi		70 720,60	126 822,75	162	15	177
Tornio		326 101,19	584 793,78	747	90	837
Turku		5 675,12	10 177,13	13	1	14
Tuusniemi		28 375,61	50 885,67	65	7	72
Tuusula		3 928,93	7 045,71	9	2	11
Tyrnävä		6 111,64	10 959,99	14	11	25
Ujala		1 746,18	3 131,43	4	2	6
Utsjoki		30 994,89	55 582,81	71	6	77
Uudenkaupun- gin yhteistoi- minta-alue	<i>Uusikaupunki</i>	3 928,90	7 045,71	9	3	12
	<i>Vehmaa</i>	7 857,96	14 091,42	18	2	20
	<i>Taivassalo</i>	2 619,29	4 697,14	6	0	6
	<i>Kustavi</i>	3 928,93	7 045,71	9	0	9
	Yhtymä yht.		88 462,78	113	11	124
	<i>Vaasa</i>	82 944,28	148 742,73	190	41	231
Vaasan Alue- työterveys liikelaitos	<i>Laihia</i>	12 659,91	22 702,84	29	8	37
	Yhtymä yht.		171 445,57	219	49	268
Valkeakoski		40 162,53	72 022,79	92	11	103
Vantaa		169 380,58	303 748,31	388	39	427
Varkaus		44 527,75	79 851,36	102	13	115
Viitasaari		19 644,75	35 228,54	45	6	51
Violahti		28 812,15	51 668,53	66	1	67
Virtain kau- punki	<i>Virrat</i>	17 025,57	30 531,40	39	9	48
	<i>Ruovesi</i>	13 969,54	25 051,41	32	4	36
	Yhtymä yht.		55 582,81	71	13	84
Ylitornio		21 390,84	38 359,97	49	7	56
Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä	<i>Iisalmi</i>	44 091,33	79 068,50	101	17	118
	<i>Kiuruvesi</i>	21 390,73	38 359,97	49	13	62
	<i>Sonkajärvi</i>	6 111,67	10 959,99	14	9	23
	<i>Vieremä</i>	4 365,48	7 828,56	10	2	12
	Yhtymä yht.		136 217,02	174	41	215
		26 629,41	47 754,24	61	15	76
Ylöjärvi		23 137,03	41 491,39	53	1	54
Ålands hälso- och sjukvård	<i>Maarianha- mina</i>					
	<i>Kökar</i>	873,10	1 565,71	2	0	2
	<i>Lemland</i>	1 309,64	2 348,57	3	0	3
	<i>Kumlinge</i>	1 309,64	2 348,57	3	0	3
	<i>Jomala</i>	5 238,50	9 394,28	12	0	12
	<i>Hammarland</i>	3 928,94	7 045,71	9	0	9
	<i>Föglö</i>	2 619,29	4 697,14	6	0	6
	<i>Geta</i>	436,55	782,86	1	1	2
	<i>Brändö</i>	436,55	782,86	1	0	1
	<i>Eckerö</i>	3 492,39	6 262,85	8	1	9
	<i>Finström</i>	3 928,95	7 045,71	9	0	9
	<i>Vårdö</i>	436,55	782,86	1	0	1
	<i>Sottunga</i>	2 619,29	4 697,14	6	0	6
	<i>Sund</i>	1 746,19	3 131,43	4	0	4
	<i>Saltvik</i>	4 365,47	7 828,56	10	0	10
	Yhtymä yht.		100 205,63	128	3	131
		26 629,41	47 754,24	61	10	71
Äänekoski		10 000 000,00	17 932 893,00	22 907	3 159	26 066

Tilastosta poimittu – kunnat vaikeiden päätösten edessä

Lestijärven Sotaveteraanien puheenjohtaja **Aimo Itäniemi** – Lestijärvellä on kaksi kuntoutukseen oikeutettua, joista molemmat ovat erityisen kuntoutuksen tarpeessa. Määräraha on 1 565,71 euroa. Kummallekaan heistä ei voi tarjota tarvetta vastaavaa kuntoutusta.

Veteraanineuvoja **Sanna Nurmiainen**, Eksote, Lappeenranta – Lappeenrannan osalta näyttää hirvittävältä. Kuntoutuspäätöksiä on tehty melkein viidennekselle veteraaneista, mutta varoista on sidottu lähes puolet. Miten pärjätään loppuvuonna?

Fysioterapeutti **Antti Olssen**, Kotkan kaupunki – Toimintakykyluokka 2 on nyt yleisin ja tkl:n 1 veteraanien määrä kasvaa. Kehityksessä palataan vuosia taaksepäin ja hakemuksia joudutaan mapittamaan, kun varoja kuntoutuspäätösten tekoon ei ole.

Kunniamerkki sotaveteraanille

Tasavallan Presidentti on Ritarikuntien esityksestä hyväksynyt periaatteen, joka mukaan kaikille myöntökriteerit täyttävälle jonkin rintamatunnuksen omaaville sotaveteraaneille myönnettäisiin hakemuksesta Suomen Valkoisen Ruusun 1. luokan mitali (SVR M1) vuosi-
na 2015-2017.

Puolustusvoimain ylipäällikkö haluaa näin muistaa Suo-

men itsenäisyyden puolesta taistelleita elossa olevia sotiemme veteraaneja.

Kunniamerkit annetaan veteraanijärjestöille luovutettavaksi Kansallisen veteraanipäivän (27.4.) aikoihin aikaisemman Itsenäisyyspäivän sijaan.

Suomen Sotaveteraaniliitto jätti sotaveteraanipiirien ja -yhdistysten valmistelemia SVR M1 kunniamerkkiehdotuksia STM:lle noin 1600.

Uusia mahdollisuuksia jäsenrekisteriltä

Sotaveteraaniliitolla on jäsenrekisteri, jossa on mm. kaikkien sotaveteraanijärjestysten jäsenten tiedot. Samasta rekisteristä saadaan postitusosoitteet Sotaveteraanilehteä varten. Jäsentietoihin on viime aikoina tallennettu myös jäsenen GSM-numero ja sähköpostiosoite, mikäli se on saatu.

Jäsenrekisteriltä voimme poimia osoitteita, sähköpostiosoitteita ja vaikka GSM-nu-

meroita ja lähettää esimerkiksi yhdistysten sihteereille sähköpostiviestejä.

Nyt myös jäsenillä on mahdollista kirjautua jäsenrekisteriin, katsoa omat tietonsa ja muuttaa tietojaan. Muutettavia tietoja ovat etunimi, sukunimi, lähiosoite, postinumero ja -toimipaikka, kunta, puhelin (lanka), GSM-puhelin, syntymäaika ja sähköpostiosoite.

Näin pääset muuttamaan tietojasi:

Siirry Sotaveteraaniliiton internet-sivulle

www.sotaveteraaniliitto.fi

Klikkaa oikealta ylhäältä kohdasta [Jäsenrekisteri](#)

Laita kohtaan [jäsennumero](#) jäsennumerosi, jonka löydät juuri tulleet lehdestäsi nimesi yläpuolelta (seitsemän numeroa)

Laita kohtaan [postinumero](#) postinumerosi ja paina [kirjautu sisään](#).

Nyt näet tällä hetkellä olevan tietosisällön.

Paina [muokkaa](#) painiketta.

Tee korjaukset ja paina [Tallenna tiedot](#).

Palaa alkuun oikealla ylhäällä olevasta ruudusta [Kirjautu ulos](#).

Tiedot välittyvät liiton jäsenrekisterinhoitajalle, joka hyväksyy muutoksen.

Lisätietoja: Jäsenrekisterinhoitaja Riina Lillfors,

riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi tai puh. (09) 6126 2015.

Askelmerkkejä, rakenteita ja käytäntöjä neuvottelupöydällä

Sotaveteraaniliiton puheenjohtajan **Finn-Göran Wennströmin** avatua 15.-16.1. Vantaalla pidetty toiminnanjohtajien neuvottelupäivät kontra-amiraali **Antero Karumaa** kertoi esityksessään ritarikuntien taustoista ja kunniamerkkien ehdottamiskäytännöistä. Lahden Sotaveteraanipiirin sosiaalineuvoja **Risto Kajaste** esitteli Lahdessa toteutettua pilottihanketta "Askelmerkit arjessa", jossa selvitettiin veteraanien kuntoutukseen ja kotiin vietäviin palveluihin liittyviä kehittämistarpeita. **Anni Grundström** käsitteli osuudessaan määrärahojen käyttöä ja tavoitteita, avustusasioita sekä virkistys- ja kuntoutusviikkoja. Hallinnon rakenteen muutokset, joita käsitellään vuoden 2016 liittopäivillä Joensuussa olivat **Markku Sepän** esityksen aiheina. Reserviläisliiton johdolla toteutettavasta valtakunnallisesta seppeleenlaskusta sankarihautoilla 27.4.2015 kertoi **Osmo Suominen**.

Sotaveteraanipiirien toiminnanjohtajien pitämän palaverin palautetta liitolle käsiteltiin seuraavan päivän yhteisessä keskustelussa. Esille tulivat mm. näkökulmat naistyöhön, Sotaveteraani-lehden sisällöt ja hallinnon avoimuus. Vuoden

2015 toimintasuunnitelman, talousarvion ja ajankohtaisten asioiden käsittely päättivät vilkasta keskustelua ja mielipiteitä herättäneet neuvottelupäivät.

Marja Riukka

Liiton puheenjohtaja Finn-Göran Wennström kiittää kontra-amiraali Antero Karumaata valaisevasta esityksestä.

Vevalta huomionosoituksia

Vanhustyön Keskusliiton pitkäaikaiselle toiminnanjohtajalle Pirkko Karjalaiselle luovutettiin Suomen Veteraaniliittojen (Veva) valtuuskunnan teräslautanen. Luovuttamassa (vas.) Sotaveteraaniliiton Finn-Göran Wennström, Rintamaveteraaniliiton Matti Louekoski, Sotainvalidien Veljesliiton Markku Honkasalo, Rintamaveteraaniliiton Tero Tuomisto ja Sotainvalidien Veljesliiton Seppo Savolainen.

Kansallisarkiston pääjohtaja Jussi Nuortevälle luovutettiin Vevan teräslautanen. Luovuttamassa (vas.) Tero Tuomisto, Markku Honkasalo, Juhani Saari ja Matti Louekoski.

Iloinen yllätys Pasilassa

Sotaveteraaniliittoon saapui kaksi nuorta, Gina Kurhi ja Jennifer Smeds Porvoosta 31.1. He halusivat kiittää veteraaneja vapaasta maasta ja siitä, että he voivat liikkua vapailla kaduilla. He ovat opiskelijoita Yrkesinstitutet Prakticumista, joka on pääkaupunkiseudun ainoa monialainen ruotsinkielinen ammattioppilaitos, joka järjestää ammatillista koulutusta sekä nuorille että aikuisille. Koulun päätoimipiste sijaitsee Helsingissä ja toinen toimipiste Porvoossa.

Opiskelijoilla oli ollut hyväntekeväisyysmyyjäiset Porvoossa 13.–19.12.2014 ja nuoret toivat saadun tuoton, 92,60 € kirjekuoressa haluten lahjoittaa sen kiitoksena veteraaneille. Lahjoittajien ilo oli aistittavissa ja Suomen Sotaveteraaniliitto esittää näin kiitokset kaikille myyjäisiin osallistuneille nuorille. Lahjoitus viedään liitosta eteenpäin kohdennettuna henkilökohtaiseen avustukseen avun tarpeessa olevalle veteraanille.

Anni Grundström

Suomen-pojille voi lahjoittaa

Helsingin Seudun Sotaveteraanipiirin alaisuudessa on Viron kerho, jonka jäseninä ovat Virossa asuvat Suomen-pojat, heidän puolisonsa ja leskensä. Helsingin piirin Viron kerholle lahjoitetut varat käytetään kokonaisuudessaan heidän avustamiseensa.

Pankkiyhteys: Nordea FI28 1238 3000 2280 94.

Sotavainajatyö sopimus pohjaiseksi

Puolustusministeriön ja Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen välinen sopimus sotavainajien muiston vaalimisesta sekä Suomen ja Venäjän välillä tehdyn sopimuksen täytäntöönpanosta allekirjoitettiin 31.12.2014. Vuoden 2015 alusta alkaen toistaiseksi voimassa oleva sopimus korvaa aiemman määrääjäksi annetun toimintavaltuuden. Sopimuksen allekirjoittivat ministeriön puolesta puolustusministeri **Carl Haglund** ja hallitusneuvos **Jari Kajavirta** sekä yhdistyksen puolesta puheenjohtaja **Pertti Suominen** ja varapuheenjohtaja **Pentti Lehtimäki**.

Nyt ensimmäistä kertaa laaditun sopimuksen mukaan yh-

distys toimii vuoden 1992 valtiosopimuksen tarkoittamana asianomaisena toimielimenä Suomessa. Jo aiempien toimintavaltuuksien perusteella tehty kentälle jääneiden etsintä ja jäänteiden siirtäminen sekä hautapaikkojen hoitotoimenpiteet jatkuvat kuten ennenkin. Sopimuksessa täsmennetään yhdistyksen tehtävää venäläisten etsintäryhmien Suomen alueella suorittamien etsintöjen ohjaamisessa ja tukemisessa.

Uutena tehtäväkokonaisuutena yhdistys ryhtyy lisäksi ylläpitämään valtiosopimuksessa tarkoitettua virallista luetteloa Suomen alueella olevista neuvostosotilaiden hautapaikoista. Aiemmin tämä tehtävä on ollut opetus- ja kulttuuriministeriön

vastuulla. Tehtäväkokonaisuuteen liittyy myös hautapaikkatietojen vaihtaminen venäläisen sopimusosapuolen kanssa.

Sopimusta valmisteltaessa on kuultu myös oikeusministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä ulkoasiainministeriön edustajia. Sopimuksessa edellytetään, että yhdistys noudattaa toimivaltaisten Suomen viranomaisten sekä Venäjällä toimiessaan Venäjän federaation viranomaisten antamia säännöksiä, määräyksiä ja ohjeita.

Puolustusministeriö tukee yhdistystä valtionavustuksena myönnettävällä määrärahalla valtion talousarvion mahdollistamissa rajoissa.

Pertti Suominen

Sopimuksen allekirjoittajat puolustusministeriön Marski-kabinetissa. Vasemmalta yhdistyksen edustajat varapuheenjohtaja Pentti Lehtimäki ja puheenjohtaja Pertti Suominen sekä ministeriön edustajat puolustusministeri Carl Haglund ja hallitusneuvos Jari Kajavirta.

Sotavahinkosäätiölle uusi puheenjohtaja

Harri Kainulainen on Sotavahinkosäätiön kuusikymmenvuotisen historian ajan neljäs puheenjohtaja.

Sotavahinkosäätiön puheenjohtajaksi on valittu vakuutusneuvos **Harri Kainulainen** (67) edesmenneen pitkäaikaisen puheenjohtajan, vakuutusneuvos Peter Küttnerin jälkeen. Kainulainen on säätiön kuusikymmenvuotisen historian neljäs puheenjohtaja.

Harri Kainulainen on työskennellyt järjestö-, pankki-, kulttuuri- sekä vakuutusalailla ja jäi eläkkeelle vuonna 2007 Lähivakuutusryhmän toimitusjohtajan tehtävästä. Hän on ollut useissa johtavissa luottamustehtävissä mm. SPR:ssä, vapaaehtoisessa maanpuolustuksessa, pelastusallalla, monissa säätiöissä sekä urheilu-

järjestöissä. Hän on Suomen Golfliiton liittovaltuuston sekä Joroisten Kartanogolfin puheenjohtaja. Hänen harrastuksiinsa ovat metsästys, mökkeily

Juvalla, liikunta, musiikki ja avovedessä uinti ympäri vuoden. Sotilasarvoltaan Kainulainen on reservin majuri.

Suomessa toimi sotavuosina 1939-45 sotavahinkolain perusteella vakuutusyhtiöiden perustamat Sotavahinkoyhdistys ja Irtaimiston sotavahinkoyhdistys, jotka korvasivat sotien aikana kiinteistöille ja irtaimistolle aiheutuneet vahingot. Kun viimeiset sotavahinkokorvaukset oli maksettu, sotavahinkoyhdistykset lopettivat toimintansa ja vuonna 1954 perustettiin Sotavahinkoyhdistyksen säätiö, jolle lahjoitettiin korvaus-toiminnasta jäljelle jääneet varat. Vuonna 2003 säätiön nimi muuttui Sotavahinkosäätiöksi.

Säätiön lahjoitusvarat ovat 60 vuoden aikana yli kymmenkertastuneet ollen nykyisin noin 22 M€, vaikka samaan aikaan on jaettu apurahoja ja avustuksia yli 10 M€:n arvosta. Jakovaroista puolet on annettu tutkimus-, opetus- ja julkaisu-toimintaan, kolmannes veteraanivastuksiin ja loppuosa maanpuolustukselliseen toimintaan.

Sotiemme veteraanien varainhankinnan päälliköksi Veteraanivastuu ry:ssä on 1.2.2015 nimitetty KTM Pia Mikkonen (50) Vantaalta. Aikaisemmin hän on toiminut kampanjapäällikkönä Suomalaisen Työn Liitossa ja keräyspäällikkönä Veteraanivastuu ry:ssä.

Aura Aumo vuoden lotaksi

Lotta Svärd säätiö valitsi iittalalaisen Aura Aumon vuoden lotaksi. Vuoden lotan valinta tehtiin yhdeksannen kerran. Valinta on kunnianosoitus kaikille lottille ja pikkulotille, jotka ovat lotta-hengessä toimineet yhteiskuntamme hyväksi.

Auran suvussa oli useita lottia. Kun paikkakunnalla asuva arvostettu kapteeni kehotti liittymään lottajärjestöön, Aura ei epäröinyt. Hän otti kutsun vastaan tärkeänä velvollisuutena palvella isänmaataan.

Aura sai lottapuvun, jäsenkirjan ja lottamerkin. Merkissä on kolme ristiä ikään kuin sulautuneina yhteen: onnea tuottava hakaristi amulettina, Suomen lipun siniristi ja kristinuskon pyhä risti. Lotat palvelivat isänmaataan sodassa kolmen ristin suojassa.

Talvisota vaatehuollossa

Suurin osa lotista työskenteli kotirintaman huoltotehtävissä omalla paikkakunnallaan. Aura työskenteli synnyinseudullaan Rääkkylässä vaatehuollossa toisten lottien kanssa.

Satojen sotilaitten vaatteet kuljetettiin rintamalta huollettaviksi. Ne pestiin ja korjattiin. Ei ollut pesukoneita eikä pesupulvereja. Vaatteet liotettiin ja keitettiin muuripadassa. Sen

jälkeen ne vietiin hevosen reessä jälle. Tehtiin avanto ja saavissa huuhdeltiin jääkylmässä vedessä vaatteet puhtaiksi. Se oli ankaraa työtä, kädet komeessa, kun pakkastakin oli ajoittain jopa yli kolmekymmentä astetta.

Suomalainen nainen on sitkeä ja pystyy mihin vaan. Aurakin työskenteli miesten ja toisten lottien rinnalla halkometsässä ja suoritti mottitalkoita ankaran polttoainepulan torjumiseksi. Siitä annettiin kunniamerkki, kirvesmerkki.

Jatkosota ruokahuollossa

Jatkosodan sytyttyä Aura meni rintamalle rannikkotyöstön palvelukseen. Hän itsekin vielä ihmettelee, miksi juuri rannikkotyöstöön, joka oli Suomenlinnassa. Siellä hänestä tuli aluksi emäntä esikuntaan ja myöhemmin Laatokan rannalle rakennettuun upseerikerhoon. Aura Aumo oli näppärä, nopea, nuori nainen, joka osasi valmistaa suomalaista perusruokaa. Tässä tehtävässä hän palveli koko Jatkosodan ajan.

Jatkosodan hyökkäysvaiheessa rintamalinja siirtyi Liperiin ja Salmiin ja sieltä edelleen Viteleen. Aura seurasi mukana. Venäläiset perääntyivät ja pakenivat omilta kasarmeilta, jotka otettiin haltuun. Oli

järkyttävää nähdä millaisessa kunnossa tilat olivat, Aura kertoo. Tuholaisia ja syöpäläisiä vilisteli joka paikassa, luita, torakoita ja rottia. Vanha hyväksi koettu konsti otettiin käyttöön. Rikkiä polttamalla ehkäistiin tuholaisia.

Lotat pesivät ja puunasivat kasarmin putipuhtaaksi ja esikunta pääsi muuttamaan siisteihin tiloihin.

Auran tehtävänä oli ruuan valmistus. Ruokavalioon kuului paljon keittoja ja puuroja, mutta myös lihasta ja kalasta valmistettiin aterioita. Kun teetä, kaurahiutaleita ja näkileipää oli yli oman tarpeen, tehtiin vaihtokauppaa Vitelen itä-karjalaisten kanssa, joiden miehet sotivat vihollisten riveissä. Vastineeksi saatiin maitoa ja munia. Liha ja kala tulivat omilta sotilailta. Asemasodan aikana ehdittiin metsästää ja kalastaa.

Aura Aumo valmisti ruuat ja myös hoiti tarjoilun. Kesäkuussa 1944 Puna-armeijan joukot aloittivat suurhyökkäyksen, joten Vitele piti jättää. Aurakin näki upseerikerhon ikkunasta Laatokalta lähestyvät venäläiset alukset. Aamulla läheinen metsä tuhoutui tykistötulella. Lotat lähtivät kävellen Impilahteen, kohti koti-Suomea, kyytiä ei ollut. Siellä esikunnan emän-

Aura Aumo, vuoden lotta

tänä hän palveli aina syyskuussa solmittuun välirauhaan asti. Koko rannikkotyöstö 3 siirrettiin kolonnassa Liperiin, jossa toiminta päättyi marraskuussa.

Aura luovutti kuuliaisesti lottapukunsa ja merkkinsä Joensuun keräyspisteeseen, kuten oli pyydetty järjestön taholta.

Mitä tehdä nyt, Aura Aumo mietti. Hän oli ollut mukana molemmissa sodissa. Viisi vuotta oli tullut ikää lisää, hän oli 22-vuotias. Hän aloitti Helsingissä kotisisar-opinnot ja sai paikan Helsingin kaupungin kotihoitajana. Sotien jälkeen arkinen työ ja seuraavan sukupolven kasvattaminen olivat keskeisiä asioita Auran elämässä. Perheeseen syntyi kol-

me tyttöä ja kolme poikaa, joiden kasvatuksessa on vaalittu lottien muistoa ja henkistä perinnettä.

Tarja Björkling-Pakarinen

Lotaksi hakeutuvan tuli olla 17 vuotta täyttänyt, hyvämaineinen ja hänellä piti olla kahden paikkakunnalla tunnetun ja luotetun henkilön suositus. Jäseneksi hyväksytyn tuli antaa lottalupaus, jossa hän lupasi rehellisesti ja omantunnontarkasti avustaa suojeluskuntaa sen puolustaessa uskontoa, kotia ja isänmaata. Lupaus annettiin useimmiten pitäjän kirkossa papille. Jäsenyys oli vapaaehtoista, mutta siihen liittyi työvelvollisuus.

Kesän 2015 rosvopaistitapahtumat

Tulevan kesän rosvopaistitapahtumat järjestetään 10 paikkakunnalla, joista yksi on uusi paikkakunta. Aluetoimistot lähettävät kutsut alueen veteraanijärjestöille. Kutsuttavia ovat veteraanit, heidän puolisonsa ja leskensä sekä heidän avustajansa.

Ellei kutsua tule, voi tiedustella myös aluetoimistosta tai suoraan Finnairin lentävän henkilökunnan puolesta järjestelyistä vastaavalta purseri Kalevi Rönqvistiltä puh. 040 703 9146 tai sähköposti: Kalevi.Ronnqvist@finnair.com

Finnairin lentävä henkilökunta on valmiudessa tarttua tositoimiin tänäkin kesänä Nokian renkaiden, Kokkolan Halpa-Hallin, Finnairin, Koffin, Suomen kerran, Kaatuneiden muistosäätiön ja monen muun sponsorin avustuksella tarjoamalla maukasta rosvopaistia mahdollisimman monelle kunniakansalaiselle. Rahoituksen turvin olemme jo alustavasti varanneet tapahtumia vuodelle 2016 ja viimeiset rosvopaistit tarjotaan kesällä 2017, kun Suomi-neito saavuttaa 100 vuoden iän.

Esiintyjät ovat entisiä hyväksi havaittuja: sotilassoittokunnat, Eino Grön, Vieno Kekkonen, Marjatta Leppänen, Tuija Saura, solistiyhtye Jermut, viihdeorkesteri Hopeatähti ja mahdollisia muita.

Jokainen rosvopaistipäivä alkaa kello 12.00 sotilas-kodin munkkikahveilla ja itse ohjelma kello 13.00 kes-täen noin kello 16.00 saakka.

Kalevi Rönqvist

Iisalmen jäähalli	3.5.
Kutsu: Pohjois-Savon, Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja osin Kainuun veteraanit	
Lahti-halli	20.5.
Kutsu: Kanta-Hämeen, Pirkanmaan ja Päijät-Hämeen veteraanit	
Härmän kuntokeskus	27.5.
Kutsu: Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Vaasan rannikkoseudun sekä osin Keski-Pohjanmaan veteraanit	
Oulunkylän kuntoutussairaala	5.6.
Kutsu: pääkaupunkiseudun veteraanit ja sairaalan oma väki.	
Karjalan prikaati, Vekarajärvi	10.6.
Kutsu: Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan veteraanit	
Kerttulan liikuntahalli, Raisio	17.6.
Kutsu: Satakunnan ja Varsinais-Suomen veteraanit	
Mäntsälän liikuntahalli	25.6.
Kutsu: Uudenmaan veteraanijärjestöt	
Lapin liikuntaopisto Rovaniemi	30.7.
Kutsu: Lapin alueen veteraanit	
Kuntoutumis- ja liikuntakeskus Peurunka, Laukaa	6.8.
Kutsu: Keski-Suomen veteraanit	
Oulu, paikka avoin	12.8.
Kutsu: Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuun veteraanit	

VIIPURIN LAULUVEIKOT

ASEMIESILTA
"Sota luo musiikkinsa"

Liput á 27€, Ryhmille á 24€ (min. 10 hlö.)
Lisätietoja: www.vlv.fi

Taina Seppo
Piira Hovi
Urpo Rauhala

Helsingin Konservatorion konserttisalissa
Sunnuntaina 15.3.2015
klo 14 ja 17

Seppo Hovin kuuluttamassa viihteellisessä Asemiesillassa esiintyvät **Viipurin lauluveikot** johtajana **Urpo Rauhala**, solistina **Taina Piira**, kvartetteja, lausuntaa ym. ym..
Mukana myös **Helsingin Sotaveteraanikuoro**

Lippuja myyvät: KAMPIN SUUTARI Kampin kauppakeskus Helsinki, Kuorolaiset, LIPPUPALVELU (vk9 alkaen), info@vlv.fi
Helsingin Konservatorio Ruoholahdentori 6, 00180 Helsinki

Sadan vuoden kokemuksella

Kankaanpääläinen sotaveteraani Vihtori Siivo on lähi-tuntumasta saanut valtakunnallisesti seurata sotilaallista, taloudellista ja poliittista tilannetta niin sotavuosien kuin rauhan vuosienkin aikana olematta silti itse ammattipoliitikko. Hän on poliittisen johdon ohella henkilökohtaisesti tavannut maamme useimmat presidentit ja neljän kanssa heistä on paiskannut myös käsipäivää. Viimeisin presidenttitapaaminen on vuodelta 2013, kun Sauli Niinistö oli kutsunut hänet presidentin vastaanotolle itsenäisyyspäivänä Tampere-talolle.

Vihtori Siivo syntyi Lappi TL:ssä, Ala-Kierren kylässä, savusaunan lämmössä 16.8.1913. Hän on siis jo 101 vuoden ikäinen. Hän oli ”orpo” jo syntymästään lähtien. Isäänsä Vihtori oli nähnyt vain kerran. Äiti oli siis yksinhuoltaja.

Vihtorin ollessa vasta muutaman vuoden ikäinen äiti ja poika muuttivat kirkonkylään, jonne äiti oli kutsuttu hoitamaan suurehkoa torpantilaa, jossa hän toimi sekä isäntänä että emäntänä. Hieman vartuttuaan Vihtori meni kiertokouluun, käyden sitä neljä 12-15 viikon mittaista kurssia. Kiertokoulun jälkeen hän pääsi suoraan kansakoulun II-luokalle. Tuolloin koulussa oli neljä luokkaa.

15-vuotiaana poikana Vihtori liittyi suojeluskuntaan, jossa asekasittelyn ohella harrastettiin käden taitoja, liikuntaa ja kilpaurheilua. Urheilussa olivat mukana niin talvi- kuin kesälajitkin. Vuosina 1930-1932 oli vuorossa kauppakoulu Rauhalla ja diplomikauppiaan kurssi. Valmistuttuaan kaupallisista opinnoistaan alkoivat

hänellä markkinointi- ja myöhemmin myös johtotyöt osuuskauppajärjestössä.

Sotilasoppiin

Asevelvollisuuden hän suoritti vuosina 1935-1936 Jääkäripataljoona 1:ssä Terijoella. Urheilullisena sotilaana hänet tietenkin valittiin aliupseerikouluun valmistuen sieltä alikersantiksi. Aliupseerikoulussa oli kysytty: Kuka osaa sokkona kirjoittaa 10 sormijärjestelmällä. Hyväksytyn kokeen jälkeen avautui pian ura pataljoonan kirjuriksi. Tässä tehtävässä piti toimia muun muassa kirjurina ”loikkareiden” kuulus-teluissa. Tehtävän hoitaminen edellytti vaitiololupausta 50 vuoden ajaksi. Kertausharjoituksiin alikersantti Siivo osallistui 1939 Niinisalossa.

Kun sodan syttyminen näytti jo todennäköiseltä, koottiin meidät JR 20:n sotilaat Kannaksen Pyhäjärvelle 13.10.1939 ja siitä edelleen kahden viikon kuluttua Sakkolan Haparaisen kylään, kertoo Vihtori Siivo. Sakkolassa sijaitsi myös osa suomalaisten pääpuolustuslinjaa.

Vihtori Siivo on tavannut maamme useimmat presidentit. Kuvassa presidenttipari Sauli Niinistön ja rouva Jenni Haukion ensi tapaaminen Tampere-talossa 2013.

Odottelimme muutaman viikon, kunnes varsinainen rähinä alkoi 30.11.1939. Aluksi kuului voimakkaiden räjähdysten jatkuva ääni. Pian taivaanranta värjäytyi syttyneistä tulipaloista punaiseksi ja vihollisjoukkoja alkoi vyöryä pitkin Venäjälle johtavaa tietä pitkin kohti edessämme olevaa jäätyneitä Vuoksea, kuvailee kompanian vääpelinä toiminut Vihtori Siivo.

Kohdatessaan rannan vihollisjoukot levittäytyivät puoli kilometriä leveäksi rintamaksi ja lähtivät etenemään kohti suomalaisten asemia tulittaen samalla kiivaasti. Vastasimme tulleen ja saimme tietenkin eturintamassa etenevät kaatumaan,

mutta vihollisia tuntui vain riittävän ja rintama vyöryi yhä lähemmäksi ja lähemmäksi puolustusasemaamme, muistelee Vihtori. Vihollisjoukkojen käytä jo kovin vähäisiksi vetäytyivät loput omalle puolelleen.

Tilanteen rauhoituttua laskimme seuraavana päivänä jälle jääneiden kaatuneitten määrän. Se oli noin 400. Näkymä oli järkyttävä ja pysyvästi mieleen jäävä, Siivo sanoo. Merkille pantavaa oli, ettei vihollinen ollut yön pimeyden turvin pyrkinyt pelastamaan edes haavoittuneitaan, saati sitten kaatuneita sotilaitaan. Kaikkiaan Keljan lohkolla kaatui tai haavoittui yli 2000 vihollisen sotilasta.

Jatkosodassa toimin JR 56:n neljännen kompanian vääpelinä kaksi vuotta, vuodet 1941-1943, sen jälkeen vuosi esikuntavääpelinä, jolla oli kaksi kirjuria ja vuoden 1944 talousupseerina. Tähän vuoteen sisältyi myös toiminta ase-
kätkenään vastuullisena selvitysmiehenä, Siivo selvittää. Vihtori Siivo kotiutettiin Eurojoella marraskuulla 1944.

Sodan päätyttyä työelämään

Työt osuuskaupan palveluksessa jatkuivat aina vuoteen 1946 asti, jolloin siirryin Lamella Oy:n johtajaksi Paneliaan. Oman yrityksen, Huittisten Kauppa Oy:n perustin 1951. Osakkaaksi yhtiöön tuli myös muutama paikallinen maanviljelijä. Nimensä mukaisesti yhtiön toimipaikka sijaitsi Huittisissa ja toimialan muo-

dostivat ruoka- ja käyttötavara- sekä maatalouskone- ja tarvikkekauppa, Vihtori Siivo muistelee.

1950-luvun puolivälissä Keskon pääjohtaja Railo soitti minulle tiedustellen, onko kauppaneuvos Oskari Heikkilä ottanut yhteyttä ja tarjonnut työpaikkaa. Kun ei ollut, otin puhelun Heikkilälle, jolloin sovimme, että menen tapaamaan häntä. Tapaamisessa sovimme, että siirryn kaupalliseksi johtajaksi hänen yritykseensä Loimaalle, Siivo selvittää. Syynä Heikkilän toiminnalle oli hänen sairastumisensa.

Irrottautuminen omasta yrityksestäni ei ollutkaan helppoa. Ytiökumppanit edellyttivät, että jäisin edelleen yhtiöön osakkaaksi ja hankkisin tilaleni uuden johtajan. Sellaiseksi sain Loimaan Osuuskaupan johtajan Unto Pakkasen, Vihtori kertoo. Johtajakierrätys ei kuitenkaan päättynyt vielä tähän.

Vuonna 1956 liikemies Korpela pyysi Vihtori Siivoa yrityksensä Viso Oy:n johtajaksi Euraan, Viso oli monialainen ja kasvava vähittäistavaraliike, jonka toimipisteiden määrä nousi Siivon johtajuuskaudella 6:een ja henkilöstön määrä 89:ään. Toimitusjohtajan tehtävästä Vihtori Siivo jäi eläkkeelle 20 palvelusvuoden jälkeen vuonna 1978. Eläkeläiskoti löytyi Kankaanpäästä.

Vaiherikas ja yllätyksellinen yksityiselämä

Vihtori Siivo solmi ensimmäi-

Monialainen järjestömiehi Vihtori Siivo on saanut vastaanottaa parikymmentä eri yhteisöjen pöytästandaaria.

sen avioliittonsa 1942. Palattuaan sodasta siviiliin sai hän kuulla vaimon löytäneen jo uuden miehen. Vihtori sai menä. Sodan päättymisen jälkeiseen aikaan liittyi myös Vihtori Siivon kutsuminen kuultavaksi asekatkentakutkimuksessa.

Toisen avioliittonsa Vihtori Siivo solmi jo vuoden kuluttua ensimmäisestä erostaan, mutta sekin päättyi eroon vuonna 1978. Kolmas avioliitto solmittiin Toinin kanssa 1980. Sekin liitto päättyi vaimon lopulliseen poismenoon sairastumisen seurauksena.

Yhteistä näille kolmelle vaimolle oli ollut se, että jokainen heistä oli aikanaan ollut aktiivinen lottia. Esimerkiksi Toini oli ollut vuonna 1939 kolme kuukautta rakentamassa Man-nerheim-linjaa.

Sotaveteraanitoiminta läheistä

Vihtori Siivo liittyi jäseneksi Euran Sotaveteraaniyhdistykseen jo vuonna 1956. Muut- taessaan 1978 asumaan Kan- kaanpäähän muutti hän myös jäsenyytensä paikalliseen yh- distykseen. Eläkevuosien myö-

Kotirintama-patsas, "Äiti ja lapsi" -veistos on pystytetty Kirkko- puistoon.

tä Vihtori aktivoitui sotavete- raanien järjestötyöhön. Yhdis- tyksen puheenjohtajaksi hänet valittiin 1980-luvun puoliväl- lissä ja 20 vuotta myöhemmin, vuonna 2003 kunniapuheen- johtajaksi.

Siivon puheenjohtajakau- della on hänen aloitteestaan ja toimestaan pystytetty Talviso-

dan muistomerkki Niinisaloon 1989, Kotirintama -patsas (Äiti ja lapsi) kirkkopuistoon ja Kaa- tuneiden muistolaatta seura- kuntatalon kahvioon. Vihtori Siivo on tehnyt myös aloitteen sodan päättymisen, neljännen päivän syyskuuta (4.9) julista- miseksi yleiseksi lippupäiväksi. Jonakin vuotena sitä jo toteu-

tettiin, nyt odotetaan liputus- päivälle lopullista vahvistusta.

Yhdistyksessä on edelleen vireää toimintaa huolimatta jäsenmäärän laskusta ja kes- kimääräisen jäseniän nousus- ta. Rintamatunnuksen omaa- via veteraanijäseniä on yhdis- tyksessä 62 ja kannattajajäseniä noin 200. Toiminnan jatku- vuuden kannalta onkin kan- nattajajäsenillä kasvava merki- tys.

Vireää toimintaa

Yhdistyksellä on läheistä yh- teistoimintaa naapuriyhdistys- ten kanssa. Siitä selvimpänä esimerkkinä on, että lähinaa- purina toiminut Lavian Sotave- teraaniyhdistys liittyi jo Kan- kaanpään yhdistykseen.

Kankaanpään kaupunki on taloudellisesti tukenut vete- raanien toimintaa, josta yhten-nä esimerkkinä on Veteraani- talo. Kiinteistö on kaupungin omistama, mutta sen käyttö on veteraanijärjestöjen hallinnas- sa. Muita kaupungin tarjoamia etuuksia ovat ilmaiset terveys- keskuskäynnit ja ilmaiset loun- aat viisi kertaa viikossa, kotiin toimitettuina.

Kesäisin yhdistys järjestää leiriviikon seurakunnan leiri- keskuksessa ja itsenäisyyspäi- vänä Veteraanijuhlan yhteis- työssä puolustusvoimien kans- sa. Juhlaan järjestetään myös kuljetus. Yhdistyksen järjestä- mät teatteri- ja konserttimat- kat ovat veteraanien vanhetes- sa selvästi vähentyneet, samoin ulkomaanmatkat. Muilta osin yhdistys noudattaa liiton ja pii- rin ohjeistamaa yleistä linjaa.

Ansiokkaan työn Vihto- ri Siivo on tehnyt myös Lions Club -järjestössä jo vuodesta 1953 lähtien. Järjestössä hän on toiminut sen eri tasoilla, rahas- tonhoitajana, lohkon puheen- johtajana, presidenttinä ja pii- rikuvnööriä. Nyt hän on clubin ainajäsenä.

Ansiomitalit

Vihtori Siivolle myönnettyistä ansiomerkeistä ovat arvoste- tuimmat:

- Sotaveteraanien kultainen ansioristi
- Suomen Leijonan Ritarikun- nan ansioristi

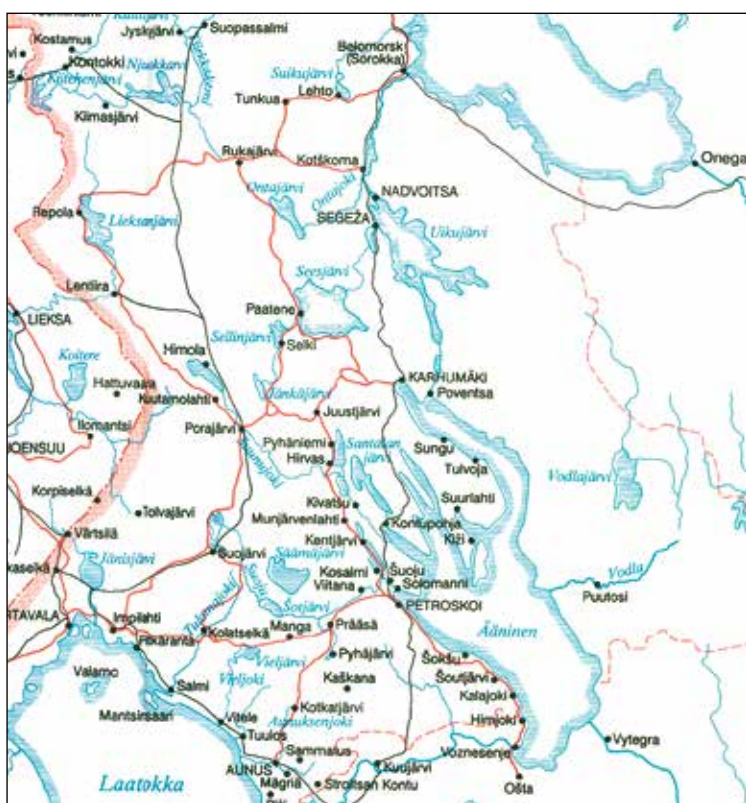
Teksti ja kuvat: Matti Värri

"Pikkutietoutta kauniista (Vienan) Karjalasta" Stalinin (Leninin) kanava Vienassa

L ähinnä sotilaallisis- ta syistä - vesitieyhte- lys Suomenlahdelta Ää- nisen kautta Vienanmerelle ja edelleen Jäämerelle - Sta- lin rakennutti nimeään, mutta myös Leninin niemeä -kanta- van suurimittaisen kanavan. Se mahdollistaa tietyn suuruisten sota-alusten siirtämisen eteläs- tä pohjoiseen.

Kanava alkaa pohjoisessa Belomorskin (Sorokan) luota ja kulkee Uikujärven, Matka- järven, Voljärven ja Poventsan kautta Äänisen Suurlahteen. Koko pituus on 226 kilomet- riä, ja siitä on kanavoitu noin 48 kilometriä, padottua jokea 97 kilometriä ja säännösteltyjä järviä 80 kilometriä. Kanavas- sa on 19 sulkua. Koko tämä ve- sitie rakennettiin ihmisvoimin alkeellisin välinein vv. 1931-1933.

Tällä suunnattomalla raken- nustyömaalla kaivoi kanavia, rakensi sulkua ja patosi vesis- töreittejä arvion mukaan yli 120 000 Stalinin keskitysleiri- vankia, joista kuoli 25 000 - 30 000 rasituksiin, heikosta ravin- nosta johtuen sekä vartijoiden

Kartta Pertti Rintarannan teoksesta "Kulttuurikuvia Karjalasta", Weilin+Göös 1990, ISBN 951-35-4914-3

julmuuteen ja häikäilemättö- myyteen.

Kanavan vedenpinta on kor- keimmillaan Voljärvellä, noin 102 metriä merenpinnasta. Jär- vi on runsaat 10 kilometriä Po- ventsasta pohjoiseen. Voljärven

ja Poventsan välillä on seitse- mäsulkuinen sulkuportaikko, joka nostaa järven vedenpin- nan 70 metriä korkeammalle kuin millä tasolla Äänisjärven vedenpinta on (= stadionin tor- nin verran!).

Stalinin kanava mahdollis- taa liikenteen Jäämereltä Pie- tariin aluksilla. Kanavan keski- syvyys on 4,5 metriä ja kanavaa voivat käyttää jopa noin 3 000 tonnin alukset. Tämän strate- gisen kanavan kautta Neuvos- toliiton asevoimat saattoi siir- tää Suomenlahdelta Vienanme- relle ainakin sukellusveneitä, moottoritorpedoveneitä sekä raivaajia. Sanotaanpa joiden- kin hävittäjäalusten siirtyneen kanavaa pitkin mereltä toiselle, joskin jonkin verran kevennet- tyinä.

Toisen maailmansodan ai- kana Neuvostoliitto tarjosi saksalaisille kanavaa huolto- kuljetuksiin Litsavuonoon pe- rustetulle tukikohdalle Basic Nordille. Laivaliikenne lienee jäänyt kuitenkin vähiin saksa- laisalusten sopimattomuuden vuoksi ja toisaalta Muurman- nin rata oli nopeampi ja soveli- aampi noihin tarkoituksiin.

Laguksen jääkärien saavu- tettua 6. joulukuuta 1941 Po- ventsan venäläiset räjäyttivät kanavan voimalaitoksen sulku- portit 7. sulun kohdalla 9.jou- lukuuta. Se aiheutti alempana

kaupungin alueella melkoisen hyökyaallon, joka riuhtoi mu- kaansa ajoneuvoja, rakennuk- sia ja jopa suomalaisia panssa- rivaunuja. Useita jääkäreitä ja muita sotilaita hukkui, ja vielä useammat saivat pahojakin pa- leltumia hyisessä vedessä, oli- han pakkastakin noin -24°C. Onneksi venäläiset eivät osan- neet käyttää hyväkseen tilan- netta.

Tänään kanavaa kutsutaan Vienan kanavaksi. Kanava on strateginen kohde, sen laittei- ta ei saa valokuvata. Poventsan ja Karhumäen puolivälissä on Sandarmoh'in hautausmaa ja tsasouna, ja sinne on haudattu kymmenkunta tuhatta kanava- töissä menehtynyttä keskitys- leirivankia, joukossa myös kar- jalaisia ja suomalaisia.

Anssi Vuorenmaa

seen ja päälle. III joukkueen oli määrä seurata toisessa linjassa 50 metrin etäisyydellä.

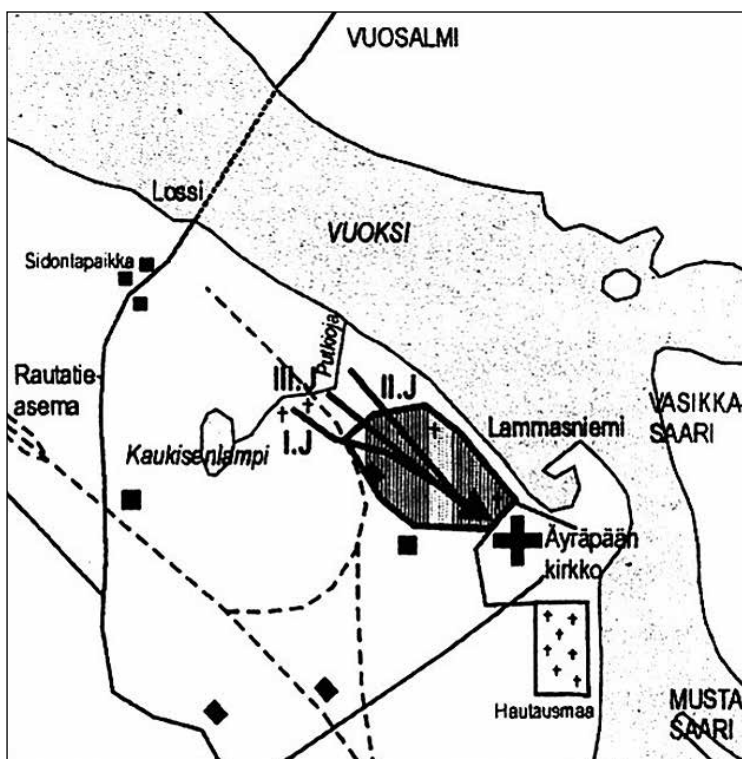
Edessä oleva maasto oli vieras. Vihollinen oli tuolla jossain. Kuinka kaukana? Minkälaisissa asemissa? Kuinka vahvana? Tunnelma oli jännittynyt. Itäinen taivas alkoi punertua. Milloin tykistön keskitys alkaa? Maaston muodot alkoivat erottua kauempaakin. Eskadroonan päällikkö lähetti taistelulähetinsä viemään tietoa hyökkäysmerkistä II joukkueelle, joka oli edessä harjanteella. Lähetti kulki rataa pitkin, eikä löytänyt etsimäänsä, koska ajautui liiaksi oikealle. Siellä näkyi miehiä liikkuvan. Hän kysyi Koivusaloa, mutta ei saanut vastusta. Suuttui ja kiroili, miksi ei vastata. Viimein kuului ärjäisy vieraalla kielellä. Res.alik. Pauli Paski lähti kivääri olalla kävelemään takaisin päin ymmärrettyään käyneensä aivan vihollisen aseman edessä. II joukkue löytyi sitten helposti ja tehtävä tuli suoritettua.

Kornetti Koivusalo oli luutnantti Peltolan käskynjaosta saanut käsityksen, että kirkon aidalle edetään noin vain varovaisesti ja siinä kootaan joukkueet. Sitten vasta alkaisi todellinen ottelu ryssän ajamiseksi pois hautausmaalta ja kirkon raunioilta. Putkiojalla olleita varmistusjoukon johtajalta Koivusalo kuuli, että vihollinen onkin aivan edessä, seuraavalla kukkulalla 100 metrin päässä.

Luutnantti Peltola tarkkaili kelloaan ja vuoroin punertavaa taivaanrantaa. Vihdoin kuului klo 5.50 ensimmäiset lähelaukaukset jostain Oravakylän suunnasta Vuoksen takaa ja pari kranaattia tuli etumaastoon. Pian tulivat toiset kaksi ja menivät kirkon raunioista oikealle. Kranaatteja tuli kaikkiaan vain 10-12 kappaletta. Kun lisää ei kuulunut, antoi Peltola kuuluvalla äänellä lähtökäskyn: Eskadroona eteenpäin! Viime sanoikseen hän vielä teroitti miehille varovaista etenemistä ja suojautumista mahdollisuuksien mukaan. Kello oli silloin 5.55.

Ristiriitaisuutta ja kysymyksiä

Nurmossa koottiin heti kesällä 1940 Äyräpään vastaiskusta henkiin jääneiden, lähinnä joukkueen- ja ryhmänjohtajien kokemukset talteen. Tämä materiaali on ainutlaatuinen dokumentti. Kevyt Osasto 8:n omaa kirjanpitoa ei ole jäänyt jäljelle, ei myöskään taistelu-

Kev.Os.8:n Eskadroona ja Konekiväärijoukkue suorittivat vastaiskun. Sitä johtanut Eskadroonan päällikkö, ltn Olavi Peltola katosi taistelussa. KK-joukkueen johtaja, res.vänr. Mauno Vehkaoja menehtyi vuosi sitten ollen tiettävästi viimeinen mukana ollut.

kertomusta. Sotapäiväkirjoissa on vastaiskusta vain lyhyt maininta. Niiden sisällöissä on ristiriitaista tietoa. Jalkaväkirykmentti 23:n sotapäiväkirja oli tapahtumasta parhaiten ajan tasalla. Oma 8.Divisioona ei pitänyt Kevyt Osasto 8:aa enää 5.3. kirjanpidossaan, koska se oli tuolloin alistettu 2.Divisioonalle. Sen Esikunnan aamuisessa tilannetiedotuksessa todetaan, ettei Kev.Os.8:n Eskadroona kyennyt edes aloittamaan tehtävää saavuttuaan alueelle vasta valoisana aikana. Hyökkäys oli käynnistynyt ajallaan ja se oli jo päättynyt tuhoisin seurauksin tilanneilmoitusajankohtaan klo 8.30 mennessä. Saattoiko merkintöjen kirjavuuteen olla osuutta sillä, että useita päiviä kestäivät rintamavastuuvaihdot olivat samaan aikaan käynnissä? 2.Divisioonan ja 8.Divisioonan väliin tuli 21.Divisioona, joka otti alueella rintamavastuun illalla 6.3.

III Armeijakunnan sotapäiväkirjaan on kirjoitettu 4.3. illalla, että hyökkäystä yritetään yöllä Vasikkasaaren kautta Kevyt Osasto 8:lla. Tämä ei ollut Laurilan suunnitelma, eikä sellaista yritetty. Aamulla 5.3. tulia tuli yllättäen vastaan Vasik-

kasaarestakin, joten vihollinen oli saanut sen yöllä haltuunsa ja yritys olisi ollut mahdoton. Toisaalta voidaan kysyä, miksi vastaisku ei alkanut heti, kun joukot saapuivat ryhmitysalueelle ylitettyään Vuoksen? Odotus hyvin pieneen jääneeseen tykistövalmisteluun yhdistettynä oli kohtalokas. Vihollisen kirkonmäelle saama ylivoima oli musertava.

III Armeijakunnan tilanneilmoitus 5.3. kertoo, että vastahyökkäystä ei voitu suorittaa, sillä Kevyt Osasto 8 saapui perille vasta klo 5.30. Herää kysymys, että tarkoitetaanko tässä perille Vasikkasaareen? Joka tapauksessa tieto perillä olost ja kellonajasta on väärää. Sotapäiväkirjoista ei löydy merkintöjä tulivalmistelun aikataulusta eikä ammusmäärästä.

Vasikkasaarta yritettiin keran vielä vallata takaisin. Tehtävä annettiin juuri Vuosalmelle saapuvalla III/JR 24:lle. Hyökkäyshetkeksi oli määrätty 6.3. klo 2. Sitä ennen tykistö ampui tulivalmisteluna kaikkiaan 1000 kranaattia ja niiden ampumiseen osallistui 10 patteria. Pataljoona oli ollut lähes pari vuorokautta ilman ruokaa. Sen liikkeellelähtö myöhästyi

puoli tuntia. Sillä aikaa vihollinen ehti toipua tuli-iskun aiheuttamasta hämmingistä. Silti osa pataljoonaa pääsi Vasikkasaareen. Sieltä oli kuitenkin vetäydyttävä vihollisen ankarassa tulella kovin tappioin. Olisiko tämä myöhästynyt hyökkäys yhdessä väärin sotapäiväkirjamerkintöjen kanssa vaikuttanut siihen, että syntyi väärä legenda kirkonmäen 5.3. vastaiskun myöhästymisestä?

Seurauksia

Nurmossa on eri vuosikymmenillä koottu veteraanien kertomuksia talteen. Kun Äyräpään vastaiskusta alettiin yleisesti kertoa, että hyökkääjät olisivatkin olleet myöhässä, alkoivat sotamuistelot myöhemmin kerrottuina muuttua. Asia käy ilmi videotallenteista, jotka ovat kirjaston kokoelmissa. Kun tuli kovat tappiot, on varmasti yritetty myös jotenkin ymmärtää, mistä ne olivat johtuneet. Paikkakunnan arvokkaasta perinnetyöstä kertoo myös Nurmon museon pystytetty Äyräpään taistelun pienoismalli.

Haastattelin 2000-luvulla erästä Kauhavalta kotoisin ollutta veteraania. Hän oli 21-vuotiaana reservin vänrikkinä osallistunut Taipaleen ja Äyräpään taisteluihin Jalkaväkirykmentti 23:n riveissä. Mies sanoi, että hän oli Antti Tuurin sedälle kertonut huutaneensa varoituksen sanat vastaiskuun lähtijöille. Yhdessä katsoimme kartalta tilannetta: hyökkäysryhmitys oli harjulla ja sen kahta puolen. Varmistuksessa

olleet rykmentin miehet olivat taaempana. Vasemmalla virtaasi Vuoksi jääpeitteen alla ja oikealla oli lumista aavaa peltoa, tuossa vaiheessa ei kenenkään maata. Harjua eteenpäin noin 500 metrin päässä sijaitsi Äyräpään kirkonmäki.

Suuria tappioita

Vastaiskussa Äyräpään kirkonmäelle 5.3.1940 tulivat toiseksi suurimmat yksittäiseen pitäjään kohdistuneet tappiot yhden päivän aikana viime sodissamme. Taistelussa kaatui 44 miestä, joista 39 oli kotoisin Etelä-Pohjanmaalta Nurmesta. Suurimmat tappiot tulivat 6.3.1940 Laatokan koillispuolella Petäjäsaarella. Siellä yhden päivän aikana kaatui pelkästään Etelä-Savosta Rantasalmelta 46 miestä. Talvisodassa vallalla ollut aluejärjestelmä mahdollisti näin suuret tappiot. Jatkosotaan mennessä joukkojen kokoonpanoa muutettiin. Tämä sai aikaan sen, että jatkosodassa ei hyökkäysvaiheenkään aikana yksittäinen päivä tuonut yhden pitäjän osalle näin suuria tappioita, vaan ne jakautuivat tasaisemmin kuin talvisodassa.

Eeva Tammi

Lähteet:

Sotahistoriallinen Aikakauskirja 28/2009, Eeva Tammi: Äyräpää 5.3.1940 - vastaisku taistelijoiden kertomana
Saari Paavo: kesällä 1940 kootut mukana olleiden kertomukset Sotapäiväkirjat
Ahto-Pirilä: Etelä-Pohjalaisia taisteluissa 2

Oy Puhois Ab

75 vuotta sitten Kannaksen pojat aikamiesten apuna Summassa

Kun Puna-armeija hyökkäsi maalla, merellä ja ilmassa marraskuun viimeisen päivän aamuhämärissä 1939, pidättelivät pääasiassa rajakomppanioista muodostetut suojajoukot sitä pari päivää, joiden aikana kenttä-armeija ennätti miehittää pääpuolustusaseman. Kannaksella se oli Mannerheim-linja. Laatokan ja Jäämeren välisellä alueella puolustusjoukot muodostuivat lähinnä erillisten rajapataljoonien ympärille. Ne olivat aluksi Kajaaniin sijoitetun esikunnan alaisina, mutta jo viikon kuluttua erotettiin Lapin ryhmä siitä tietoyhteyksien helpottamiseksi suoraan päämajan alaiseksi.

Päämajamme tiesi, että ratkaisevat taistelut käytaisiin Kannaksella, josta vihollisella oli lyhin tie Helsinkiin. Stalin keskittikin päävoimansa Kannakselle uskoen joukkojensa pääsevän kahdessa ja puolessa viikossa Helsinkiin. Yllättävän monia divisioonia oli sodanjohtomme tietämättä kuljetettu Laatokan pohjoispuolisellekin rintamalle. Niistä lumisissa metsissä saavutetut torjuntavoitot osoittivat, ettei mahtava Puna-armeija ole haavoittumaton ja vahvasti uskoa puolustuskykyymme Kannaksellakin.

Kun venäläisten eteneminen hidastui Mannerheim-linjalle, hän antoi marsalkka Timosen tehtäväksi suomalaisten joukkojen murskaamisen. Hän oli uskonut suomalaisten kommunistien vakuutuksiin, ettei Suomen työväestö halua vastustaa Puna-armeijaa ja näin ollen Suomen armeija ei pysty puolustamaan maataan. Hän antoi Timosenkolle rajattomat valtuudet lisätä miehistöä ja kalustoa, niin että aikataulu toteutuu, eikä armeijan menetyksiä laskettaisi.

Läpimurtotaistelut kiihtyivät Summassa huippuunsa 11. helmikuuta. Suomalaisten II

Sotilaita betonikorsun edustalla Summassa 14.12.1939.

Armeijakunnan komentaja, kenraaliluutnantti **Harald Öhqvist** totesi, että tuo päivä oli hänen elämänsä hirvittävin. Komentajat pyysivät apuvoimaa joka suunnalle, eikä sitä ollut antaa. Puolustavat joukko-osastot harvenivat ja väsyivät. Mistä apua?

Käsky suojeluskuntapiirille

Viipurin suojeluskuntapiirin päällikkö, everstiluutnantti **Albert Puroma** sai käskyn muodostaa kiireisesti taisteluosaston alaisista ala- ja ylikäisistä suojeluskuntalaisista. Kenraaliluutnanttina, Rajavartiolaituksen päällikkönä ja Mannerheim-ristin ritarina sotilasuransa päättänyt Puroma muisteli eläkkeellä ollessaan, että hän koki elämänsä vaikeimmaksi tehtäväksi nuorten, usein alokaskoulutustakin vailla olevien suojeluskuntapoikien lähettämisen Summan tulirintamaan. Joukkoa kertyi piirin 22 suojeluskunnasta kahden pataljoonan ja kahden erilliskomppanian verran ja ne sijoitettiin täydennyksiksi harvenneisiin ja uupuneisiin joukko-osastoihin.

Paljon menetyksiä

Summan puolustusasemiin oli rakennettu 27 betonista kesetoposäkeä, jotka joutuivat 17. joulukuuta alkaneiden ja 13. helmikuuta saakka kestä-

neiden kiihtyneiden taistelujen keskeisiksi kohteiksi. Mainittakoon yhtenä esimerkkinä Kalvolan miesten kohtalo. JR 15:n 5. Komppanian III Joukueen korsuun tuli 21.12. kranaatin täysosuma, joka surmasi 19 Kalvolan miestä, vain kaksi korsun käytävässä ollutta pelastui haavoittuneena. Kaatuneet siunattiin pimeänä iltana korsuunsa ja aseveljet pystyttivät luhistuneen korsun katolle koivuristin. Vainajat risteineen tuotiin jatkosodan aikana kotiseurakunnan sankarihautaan ja Iittalan lasitehtaan palveluksessa Kalvolassa ollut taiteilija Tapio Wirkkala rakensi koivuristille lasikaapin Kalvolan siunauskappelin seinälle. Myöhemmin se siirrettiin sankarihaudan vierelle, jossa se kertoo talvisodan Summasta ja pienen pitäjän raskaasta uhrista.

Minun ensimmäinen opettajanvirkani oli 1940-luvun lopulla Iittalassa. Oppilaitteni joukossa oli Summan sankareiden omaisia ja sukulaisia.

Kolme päivää Summassa

Antrean suojeluskunnalle kutsu tuli myöhään 13. helmikuuta. Meidät vartiomiehet ja desantintorjujat kuljetettiin nopeasti kirkonkylään ja aamulla koottiin 30 pojan joukkue vänrikki Sauren johdolla Summan retkelle. Muistan, kun hän nuorisoseuran talon salissa nelirivissä seisoessamme kertoi,

mihin olemme lähdössä ja kysyi perään: ”Pelottaako ketä?” Kukaan ei tietenkään sanonut ääneen sitä, mitä ehkä ajatteli.

Meidät vietiin linja-autolla Ylivedelle, jossa vietimme valoisin päiväajan pikkuserkuni, agronomi Lauri Pullisen omistaman Ylähövän tiloissa.

Illan alkaessa hämärtyä meidät kuljetettiin kylmällä linja-autolla Kämärän aseman kautta Huumolan tienhaaraan, josta hiihimme etulinjaan Leipäsuon tienhaaran tasalle. Matkalla saimme niskaamme tähytyspallosta ohjatun kranaatti-iskun, mutta selvisimme hangessa makaamalla lähes vammoitta. Meidät sijoitettiin vahvistukseksi 4. Rajakomppaniaan, joka oli jo joutunut jättämään pääaseman. Meidät otti vastaan matalaan lumeen kaivettuun taisteluhaaraan sen päällikkö, luutnantti **Uuno Markkola**, joka ohjaili isällisesti meitä rintamatehtäviin tottumattomia poikia seuraavana päivänä tapahtuneeseen kaatumiseensa asti. Hänen seuraajansakin kaatui vuorokautta myöhemmin. Miehet kertoivat meille, että he olivat suojajoukokomppanian olleet lähellä Mainilan laukauksia.

Matalassa lumikaivannossa oli kuljettava kumarassa, jopa ryömienkin. Vihollisen hävittäjäkoneet pörräsivät lähellä puiden latvoja ja tykistö ilmoitti kranaateillaan olemassaolostaan.

Pakkasta oli yli 30 astetta, ja monet pojista olivat lähteneet Summaan desantintorjuntaladuilla monokengissä. Jotkut heistä palelluttivat varpaansa niin, että joutuivat hoidattamaan niitä Tukholmassa. Vilun lisäksi vaivasi nälkä, sillä ainoana ravintonamme olivat taskuista ehkä löytyneet näkileivän palaset.

Hyökkäysyrityksen torjunta

Toisena iltana venäläiset lähti-

vät hyökkäykseen. Jalkaväen rintama lähenei vähäistä taisteluhaaramme tankkien avustamana uraata huutaen. Vänrikimme antoi meille komennon: ”Pistimet päälle!” Ne kuuluivat varusteisiimme. Saamme kiittää komppanian kokeneita taistelijoita siitä, ettei meidän tarvinnut käyttää niitä. Emme olisi tainneet nälkäisinä, viluisina ja tottumattomina pärjätä lähitaistelussa. Meidät pelastaneet miehet olivat kaivaneen kangasmaastoon poteroita, joista käsin tuhosivat kasapanoksilla ja polttopulloilla rintaman edessä kulkeneet panssarivaunut. Kun ne pysähtyivät palavina, uraa-huudot vaimeinivat, rintama pysähtyi ja perääntyi.

Me saimme irrottaa pistimet kivääreistämme. Jännitys laukesi ja uudeksi huolen aiheeksi tuli hangelle nukahtaneiden kaverien herättely, etteivät palttuisi nukkuessaan. Oli houkuttelevaa heittäytyä hangelle.

Kolmantena päivänä meidät kuljetettiin Viipuriin, jossa saimme syödä ja nukkua.

Ainoana häiritsijänä oli aavetykin kranaattien räjähtely eri puolilla kaupunkia.

Seuraavana päivänä meidät kuljetettiin kotipitäjään lääkintälottiemme hoidettaviksi ja odottamaan uutta rintamakomennusta, nyt runsaaksi viikoksi Äyräpään.

Olen lukenut, että monet nuorista aseveljistämme joutuivat meitä paljon parempiin paikkoihin. En ole nähnyt tietoa siitä, paljonko Puroman poikien kokonaistappiot Summassa olivat.

Neljännessä ja samalla viimeiseksi jäävässä osassa kerron Äyräpään viikosta, jolla joukkueemme menetti kolmanneksen vahvuudestaan.

Antti Henttonen

Hanskitrans Oy

Alavus

Kone-Vahto Oy

Kalkkinen

Brand Factory Oy

Espoo

Finflo Oy

Espoo

Puhdistus Helmi Oy

Espoo

Sun Chemical Oy

Espoo

Kuntouttamis- ja hoivapalveluja Sotaveteraaneille

Anna meidän auttaa

Tarjoamme turvallista hoivaa ja huolenpitoa sotiemme veteraaneille. Kokeneet hoitotyön ammattilaisemme toimivat kuntouttavassa työssään aina asiakkaan ehdoilla. Olemme Valtiokonttorin sopimuskumppani. Nyt on meidän aikamme hoitaa – anna meidän auttaa ja ota yhteyttä

Ota yhteyttä: puh. 010 4088 197 | myynti@esperifi.fi | esperifi.fi

TERVETULOA ASUMAAN TAI KUNTOUTUKSEEN LAITILAAN!

Meillä Laitilan Terveyskodissa on panostettu maistuvaan ruokaan, hyvään oloon ja ystävälliseen hoitoon jo 30 vuotta.

**LAITILAN
TERVEYSKOTI**

www.terveyskoti.fi

SOTAINVALIDI- JA VETERAANIKUNTOUTUSTA
laitos-, päivä- ja avokuntoutusta
Veteraanipolku 3, 13600 Hämeenlinna
Puh. 03-5706 100, fax 03-5706 119
www.ilveskoti.com

Tammenlehväkeskus

kuntoutusta- hoitoa-huolenpitoa

Tarjoamme sotainvalideille ja sotaveteraaneille vaativaa ja monipuolista laitostuntoutusta, avokuntoutusta, laitoshoidoa ja palveluasumista. Keskeisenä tavoitteena on tarjota yksilöllisiä, asiakaslähtöisiä, turvallisia ja vaikuttavia kuntoutus- ja hoitopalveluja.

Tiedustelut:
Jukka Mäkinen
Kenttäkatu 17
33500 TAMPERE
puh. 040 500 2539
www.tammenlehvakeskus.fi

TERVETULOA HÄRMÄN KUNTOKESKUKSEEN VÄLKOMMEN TILL HÄRMÄ REHAB

Härmän Kuntokeskus järjestää kuntoutusta sotaveteraaneille sekä suomen- että ruotsinkielellä. Monipuoliset ja laadukkaat kuntoutuspalvelumme takaavat viihtymisenne.

Veteraanikuntoutus:
Päivi Haanpää puh. (06) 483 1425

Härmä Rehab ordnar rehabilitering för krigsveteraner både på svenska och på finska. Våra mångsidiga och högklassiga rehabiliteringstjänster garanterar att ni trivs.

Veteranrehabilitering:
Carola Granberg tfn (06) 483 1455

HÄRMÄN KUNTOKESKUS

HÄRMÄ REHAB

Vaasantie 22, 62375 Ylihärmä
Puh./Tfn (06) 483 1600 | www.harman kuntokeskus.fi

E. M. Pekkinen Oy

Espoo

AutoDent Oy

Espoo

Oy Julius Tallberg Ab

Espoo

Esse Elektro Kraft Ab

Esse

Euran Pintakäsittely Oy

Kiitos Sotaveteraaneille
Summasta! Nro:105

LAPIN SOTA 15.9.1944 – 27.4.1945

Tammikuu 1945

- 9.1. Valvontakomissio ilmoittaa, että myös 1-16-vuotiaat orvot inkeriläislapset on luovutettava Neuvostoliittoon.
- 10.1. Saksalaiset joukot vetäytyvät Lätšenon asemista
- 12.1. Presidentti Mannerheim nimittää kenraali Heinrichsin puolustusvoimien komentajaksi.
- 18.1. Valtioneuvosto lakkauttaa välirauhansopimuksen perusteella yli 90 yhdistystä.
- 19.1. Suomalaiset saavat kosketuksen saksalaisiin Kilpisjärvellä.
- 20.1. Reserviupseerikoulun 61. kurssi keskeytetään valvontakomission vaatimuksesta.
- 25.1. Suomen Aseveljien Liitto lakkauteaan.
- 25.1. Neuvostoliittolainen kulttuuriretkikunta saapuu vierailulle Suomeen. Seurueeseen kuuluu kahdeksan tiedemiestä ja taiteilijaa, jotka Suomi-Neuvostoliitto -seuran kutsumana tutustuvat maamme kulttuurielämään ja taidelaitoksiin.
- 25.1. Kaikki Pohjois-Ruotsiin evakuoitunut 20-35-vuotiaat työkykyiset miehet siirretään takaisin Suomeen metsätoihin. Siirto koskee 1500 miestä.
- 27.1. Puna-armeija kuoro konsertoi Helsingin Messuhallissa.
- 29.1. Siirtoväen palautus Rovaniemelle ja Ranualle aloitetaan huomioiden miinavaara ja huonot autokuljetusyhteydet lin asemalta eteenpäin.

Helmikuu

- 4.2. Jaltan konferenssi alkaa.
- 5.2. Hornborgin komitea asetetaan tutkimaan sotasyllisyyskysymystä.
- 6.2. Väinö Tanner eroaa eduskunnasta.
- 15.2. Valtion sisäoppilaitos asepalveluksesta kotiutetuille tai lomautetuille oppikoulujen oppilaille aloittaa toimintansa Taavetissa.
- 17.2. Valvontakomission puheenjohtaja Andrei Ždanov moitti Suomen sosiaalidemokraatteja ja erityisesti Väinö Tanneria NL:n vastustamisesta.
- 19.2. Karjalaisten suurkokous Messuhallissa kokoaa 4000 osanottajaa käsittelemään karjalaisen siirtoväen elinkysymyksiä.
- 22.2. Helsingissä Ostrobotnialla perustetaan Maanomistajien liitto valvomaan ei-karjalaisten maanomistajien etuja.
- 22.2. Lapin siirtoväen lähetystö saapuu asutusiasiaosaston ylijohtaja Veikko Vennamon puheille esittämään toivomuksiaan Lapin läänin luovutetun alueen väestön sijoittamisen suhteen.
- 23.2. Korpilakko puhkeaa Arabian tehtaila.

Luutnantti Herbrechtsmeier murtautui Tornion motista

Lapin sodassa rajuin mottitaistelu käytiin Tornion Kivirannalla, jossa suomalaiset onnistuivat saksalaisten saartamisessa 6. lokakuuta 1944. Saksalainen luutnantti **Werner Herbrechtsmeier** selvisi motista erikoisten vaiheiden jälkeen.

Saksalaiset yrittivät Tornion valtausta viimeisen kerran lokakuun kuudentena sekä Raumon että Alavojakkalan lohkoilla. Kivirannan ja Alavojakkalan taistelujen kokonaistilanne muuttui kertaheitolla, kun Jalkaväkirykmentti 50 kiersi saksalaisten selustaan Alavojakkalassa ja saartorengas oli kiinni. Kolmen saksalaisen pataljoonan noin 3 000 miestä oli motissa, joka oli kartalla erittäin tiivis.

Lännessä vuolas Tornionjoki oli tehokas takaseinä. Jalkaväkirykmentti 50:n ensimmäinen pataljoona oli Muoniontiellä asemassa rintamasuunta pohjoiseen, jolloin saksalaisten huoltoreitti oli poikki. Toisen pataljoonan rintamasuunta oli etelään, jolloin motitettujen vihollisten pako-
reitti oli katkaistu. Kolmas pataljoona sulki motin Kuivaliakan itäranalla, ja Keroputaan puolustuslinja kesti aamuksen rynnäkön. Etelä-pohjoissuunnassa motti oli neljän kilometrin pituisella alueella kansanopiston kiviaidalta Sumisaaren eteläpään tasalle.

Mottiin jääneillä saksalaisilla oli neljä vaihtoehtoa: murtautua taistellen motista, paeta Tornionjoen yli

Ruotsiin, antautua sotavangiksi Venäjälle tai kuolla. Mottitaistelun lopputulos oli näiden kaikkien sekoitus.

Tie ulos motista löytyy

Pari päivää aiemmin Tornion viimeinen saksalaiskomendantti, luutnantti Werner Herbrechtsmeier oli ilmoittautunut Arpelantien varikolla Jääkäripataljoona 3:n komentajalle. Herbrechtsmeierin vajaan kompaniasta oli jäänyt henkiin Tornion rautatieaseman taisteluista 18 miestä, joista kuusi kuormaston miestä matkasi Muonioon ennen Kivirannan-Alavojakkalan mottitaistelua. Herbrechtsmeier määrättiin miehineen Jääkäripataljoona 3:n ensimmäiseen komppaniaan.

Kirjassaan *Meine Soldatenzeit* Herbrechtsmeier kertoo, että lokakuun viidennen päivän tavoite eli Tornion valtaaminen jäi saavuttamatta, ja seuraavana päivänä Jääkäripataljoona 3 oli työnnetty mottiin maantien ja joen väliin.

Saksalaiset oivalsivat, että motista oli mahdollinen tie ulos Tornionjoen rantapengertä pitkin. Tänäkin päivänä selkeästi erottuva tasainen pengeri kulki rantavallin näkösuojassa ja se oli kuin tehty pakoa varten. Rantapenger oli leveydeltään 3-15 metriä kohdasta riippuen. Esteenä murtautumiselle oli suomalaisten konekivääri, joka sulki pakotien rannan tuntumassa. Herbrechtsmeierin mukaan saksalaiset päättivät keskittää kaiken

paineen noin sadan metrin levyiselle kaistalle Tornionjoen ja maantien välisessä maastossa. Herbrechtsmeier ajoittaa seuraavat tapahtumat lokakuun kuudennelle päivälle.

Kertomuksensa mukaan hän sai tehtäväkseen konekivääriaseman tuhoamisen. Herbrechtsmeier päätti edetä pesäkkeen taakse rantapengerin suojassa ja tuhota sen käsikranaateilla. Luutnantin johtama viiden miehen iskuryhmä jätti varustuksestaan pois kypärät, kaasunaamaripakaukset ja kaiken muun kolisevan materiaalin.

Ratkaiseva isku Tornionjoen rannalla

Viisi saksalaista eteni metri metriltä kohti suomalaisten asemaa. Juuri kun he pääsivät iskuetäisyydelle, kuului penkereen yläpuolelta suomalaisen konekiväärin sarja. Seuraavaksi räjähti aivan vieressä korvia huumaavasti ja ilmanpaine heitti miehet nurin. Lääkintämies Löckler lensi kuolleena suoraan Herbrechtsmeierin päälle ja pelasti hänet ruumillaan sirpaleitten tuholta.

Herbrechtsmeierin iskuryhmän keskelle osui omien käsikranaatti, joka oli lentänyt suomalaisten pesäkkeestä yli ja rantapengerin taakse. Kolme Herbrechtsmeierin miestä kuoli räjähdyksessä välittömästi. Yksi heistä oli vääpeli Langenbrink, jonka kasvot kranaatti oli silponut. Herbrechtsmeier ryömi Langenbrin-

Werner Herbrechtsmeier ja artikkelin kirjoittaja Saksassa vuonna 2009. Kuva: Monika Pohjanen.

LAPIN SOTA 15.9.1944 – 27.4.1945

kin ruumiin vierelle ja otti aseveljensä taskusta talteen lompakon sekä vaimon kuvan, jotka tahriintuivat vereen.

Järkytyksestä toivuttuaan Herbrechtsmeier ja obergefreiter Kahl jatkoivat ryömimistä ja pääsivät suomalaisten pesäkkeen taakse. Miehet heittivät käsikranaatit epäonnisten suomalaisten selkään, jolloin kolme konekivääriryhmän miestä kaatui heti. Herbrechtsmeier heilutti saarroksissa olleille lakkia sovittuna merkinä pesäkkeen tuhoamisesta. Tie ulos motista oli ensimmäisen kerran auki.

Täytettyään tehtävänsä Herbrechtsmeier romahti henkisesti. Hänen omien sanojensa mukaan kaikki oli samantekevää, eikä konekivääripesäkkeen tuhoamista seuranneista tapahtumista jäänyt mitään muistiin. Luutnantti käveli mieli täysin tyhjänä Jääkäripataljoona 3:n miesten mukana pois motista. Käsikranaatin silpomien miesten ruumiit hän muisti lopun ikäänsä.

Saksalainen veteraani innostui Suomesta

Sodan jälkeen Werner Herbrechtsmeier palasi kotikaupunkiinsa Bünde, jossa hän teki uran perheensä yrityksissä tupakka- ja huonekalualalla. Omien sanojensa mukaan hän ei halunnut kuulla sodasta 15 vuoteen mitään. Moni saksalainen sotilas tunsi samoin. Diktatuurinen järjestelmä oli käyttänyt miesten kunnian- ja velvollisuudentuntoa järjestelmällisesti väärin, ja järjetön määrä aseveljiä oli kaatunut loppua kohti entistäkin mielipuolisemmassa Hitlerin sodassa. Aika paransi kuitenkin haavoja ja samalla silmät aukenivat uusille näkökulmille omaankin menneisyyteen.

Vuonna 1960 Herbrechtsmeier päätti vierailla Suomessa, sillä hän oli innostunut tutkimaan maan historiaa. Herbrechtsmeier alkoi ymmärtää, miksi suomalaiset käänsivät pakon edessä aseensa saksalaisia vastaan. Tornion viimeinen saksalaishetki kävi Helsingissä Mannerheimin haudalla ja teki kunniaa kansansa pelastaneelle suurmiehelle. Herbrechtsmeier vieraili myös Torniossa, mutta ei kertonut kenellekään kuka oli. Hän ei tiennyt, miten saksalaisiin suhtauduttaisiin, sillä sodasta oli aikaa ainoastaan 16 vuotta.

Yllättäen eräs nuori mies tunnisti Herbrechtsmeierin. Mies oli nähnyt lapsena saksalaisen upseerin hevosen selässä ja tuli jututtamaan vierailijaa. Herbrechtsmeier sai huomata vierailullaan, että paikalliset ihmiset olivat yhtä ystävällisiä kuin hänen ensimmäisellä ja karhean muistorikkaalla visiitillään. Herbrechtsmeier kiinnostui matkan aikana entistä enemmän Suomesta.

Ikimuistoinen kohtaaminen

Herbrechtsmeier loi uraa myös politiikassa ja ehti toimimaan kotikaupunkin-

Tornion motin sotasaalista saksalaisten 8. lokakuuta 1944 tapahtuneen antautumisen jälkeen. Lopulta mottiin jäi yli 500 saksalaista, jotka kuljetettiin vankileireille Neuvostoliittoon. Kuva: SA-kuva.

sa pormestarina vuosina 1967-1969. Hän oli perustamassa Saksa-Suomi -seuraa Bünde, jonka ystävyyskaupunki on Pietarsaari. Herbrechtsmeierin kädenjälki näkyy vahvasti myös hirrestä rakennetussa Cafe Finlandiassa, joka on suosittu ravintola Bündessä. Miehen kirjahylly oli täynnä Suomea käsitteleviä kirjoja, ja työhuoneen seinältä löytyi muistona myös Hans Kleinemeierin sotilaskuva, johon liittyi tunnerikas muisto. Miehet tapasivat sattumalta Bünden valtuustossa politiikan parissa 25 vuotta Tornion taistelujen jälkeen ja keskustelu sivusi sotavuosia.

Kleinemeier kertoi Herbrechtsmeierille olleensa Tornion motissa. Miesten kerrattessa sotamuistoja paljastui, että he olivat nähneet toisensa aiemmin. Kleinemeier oli päättänyt tuhoata käsikranaatilla suomalaisten konekivääripesäkkeen Tornionjoen rannassa, mutta hänen taisteluparinsa Stangl pyysi antamaan kranaatin, koska hän oli kovempi heittäjä. Suomalaisen konekiväärin suihku tappoi Stanglin heti heiton perään, mutta kranaatti lensi voimalla pari metriä liian pitkälle rantapenkereen yli. Kranaatti tappoi kolme miestä Herbrechtsmeierin ympäriltä. Kleinemeier näki, kun Herbrechtsmeier hetkeä myöhemmin onnistui tuhoamaan pesäkkeen, ja tie motista oli auki. Kohtalolla on tosiaan joskus erikoiset polkunsa!

Mika Kulju

Artikkeli perustuu kirjoittajan teokseen *Tornion maihinnousu 1944 – Lapin sodan avainoperaatio* (Gummerus 2009).

Kaatunut saksalainen sotilas Tornion taisteluissa. Kuva: SA-kuva.

LAPIN SOTA 15.9.1944 – 27.4.1945

Sturmbock-Käsivarren Salpa

Taustaa

Sturmbock-aseman historia juontaa juurensa jo vuoteen 1943 ja Hitlerin ”Johtajan ohjeeseen 50”, jossa Lapissa toimivaa 20. Vuoristoarmeijaa Suomen mahdollisesti joutuessa venäläisten haltuun käskettiin valmistella vetäytyminen Pohjois-Norjaan ”kääntäen rintamansa linjalle Kaaresuvanto-Ivalo-XIX vuoristoarmeijakunnan alue Petsamosa”. Saksan sotatouluudelle ratkaisevan tärkeä Petsamon nikkeli-kaivos tulisi edelleen pitää hallussa. Alun perinkin tehtävää pidettiin surkean tiedustelun ja suunnattomista etäisyyksistä johtuvien huoltovaikeuksien takia Vuoristoarmeijassa lähes mahdottomana. Suunnitelua ja kirjeenvaihtoa Hitlerin OKW:n ja 20. VuorA:n välillä jatkettaessa Ivalon suunta vakiintui aseman sijainnin osalta riittävän kaukana Ivalon tienhaarasta olevalle Vuotson tasalle. Kaaresuvannosta käytiin vilkasta keskustelua. Vuoristoarmeijan johto piti mahdottomana joukkojen ryhmittämistä ”avoimelle tundralle”. Vaihtoehtona tarjottiin n. 170 km eteläisempää ratkaisua joko Kolarin-Kumputunturin (Kittilä) linjalle tai noin 15 km Muonion eteläpuolelle. Pitkien huoltoyhteyksien takia tätä ratkaisua ei OKW:ssa hyväksytty. Lopulta Kaaresuvantokaan ei sopinut, vaan Hitler vaati puolustusaseman siirtoa pohjoisempaan osaan käsivartta, jolloin rintaman lyhetessä voitaisiin noin divisioonan voimat irrottaa Saksaan ylijohdon käyttöön. Nimien ollessa kartalla harvassa, valittiin ”lähin sopiva” Siikavuopio, noin 40 km Kaaresuvannosta pohjoisluoteeseen. Tällaisena asema liitettiin 20. VuorA:n ”Sotatoimi Birke”:n suunnitelmiin.

Tiedustelu

Lopullisen aseman paikka tiedusteltiin keuhattalven 1944 lumilla lähes seikkailun omaisella hiihtoretellä. 20. Vuoristoarmeijan esikunnan tiedusteluosasto lähti Rovaniemeltä aamuvarkaisella 27.4.1944 kolmen henkilö- ja neljän kuorma-auton kolonnana mukanaan tarvittava materiaali ja liikuntavälineistö, muun muassa 6 kettenkradia (saksalainen erittäin hyvän maastoliikkuvuuden omaava telaketjuin varustettu moottoripyörä) ja 4 ahkiota. Ajoneuvokelpoinen tie päättyi tuolloin Ylimuonioon, josta komennuskunta lähti kettenkradeilla ahkiota ja suomalaisilta vuokrattuja rekiä vetäen yli sadan kilometrin taipaleelle kohti Kelottijärvellä olevaa Saarenpään tienrakenusosaston parakkia. Meno loppui nykyisen Järämän museon seudulla tieuran muututtua vieläkin huonommaksi. Loppu matkasta tapahtui ahkiota mies-

voimin vetämällä. Varsinainen tiedustelu aloitettiin 29.4. joukon jakaantua kahden upseerin muodostamaan tiedusteluryhmään ja kahdeksan hengen ”huolto- ja ahkionvetoryhmään”. Seuranneen viikon aikana tiedusteluryhmä hiihti tulevan aseman keskeiset alueet Käsivarren tien varren kukkuloilta aina Ropin huipulle, lähes 30 km Kelottijärveltä, yli Norjan rajan Kautokeinoon ja sieltä Palojoensuuhun, jossa kohdattiin odottamassa ollut kuljetusosasto. Ahkio-osasto hiihti lyhyempiä matkoja perustaen kutakin yötä varten leiripaikan. Yllätyksenä tuli muun muassa neljän ahkionveto-osaston miehen voimakas lumisokeus, joka pakotti osaston olemaan paikallaan pari vuorokautta. Parempia aurinkolaseja tuotiin pudottamalla Fieseler Storchilla. Kertomuksen mukaan säätila vaihteli heleästä kevät-auringon paisteesta jäätäviin pakkasiin ja lumimyrskyihin viimeisen päivän (7.5.) 45 km:n ahkionvetotaipeleen ollessa erityisen raskas nopeasti etenevän kevään pehmittäessä hanget. Raportin mukaan tiedusteluryhmän kaksi upseeri-

ria hiihtivät matkan aikana yli 400 km nousten 27 huipulle. Ahkionvetoryhmäkin ponnisteli kuormineen yli 155 km. Hyvä suoritus Keski-Euroopan alppijäkäreille.

Lopullisen tiedustelun ja merkin- nän toteutti 7. Vuoristodivisioonan 218. VUORJR:n komentajan eversti Emil Schulerin johtama osasto kesä-heinäkuussa 1944. Kahdeksan viikon aikana koko asema tiedusteltiin ja linnoituslaitteiden paikat, komentopaikat, ryhmitysalueet ja tiestö merkittiin maastoon ja laadittiin piirroksiin. Tehtävässä oli samaa ”arktisen seikkailun” tuntua kuin keuhattalven tiedustelumatkassakin. ”Lager Saarenpään” perusleiristä osasto tunkeutui Schulerin kertoman mukaan ”tutkimusmatkailijoiden tapaan” tietämään erämaahan muulikaravaanien kuljettaessa tarvittavia huoltotarvikkeita neljään pääleiriin Palkkisvaarassa, Ruossakerossa ja Suikerossa.

Rakentaminen

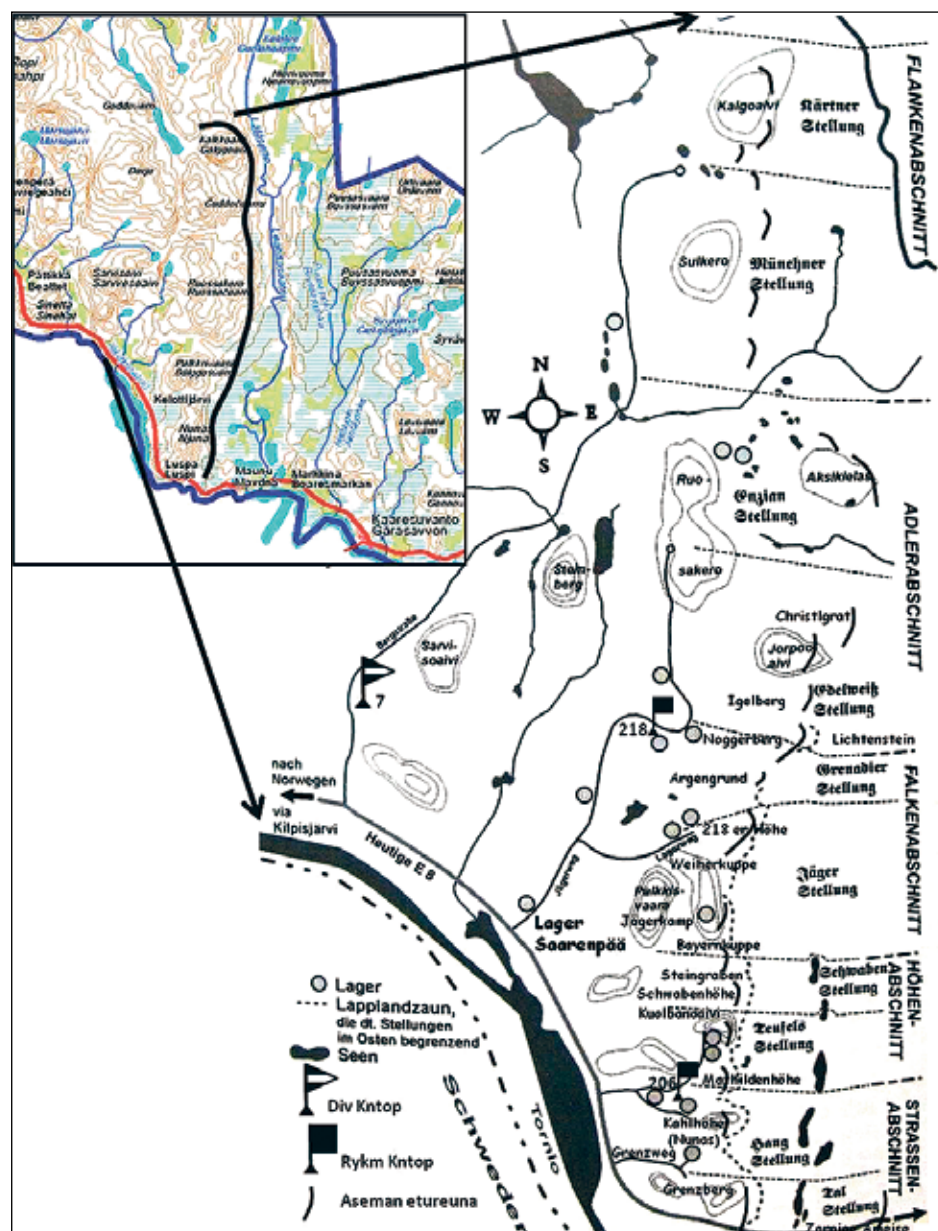
Varsinainen rakentaminen alkoi elokuun alussa 1944. Saksan Norjan ar-

meijan, 20. Vuoristoarmeijan ja Organisatio Todtin yhteisin ponnistuksin Rakentajapioneeripataljoona 664 esikunnan johdolla aloitettiin sekä linnoittaminen että tarvittavan tieverkon rakentaminen pääkohteille. Noin 1800 (joidenkin tietojen mukaan yli 2500) miehen osaston muodosti sekalainen kokoelma saksalaisia erikoismiehiä, linnoitusrakennuskomppanioita, sotavankikomppanioita ja muun muassa 750 puolalaisen työosasto. Mittavan materiaalmäärän kuljetuksista vastasi yksi kuljetuskomppania ja mm. 120 hevosta käsittänyt kuljetusosasto.

Miehitys

Lokakuun 24. päivänä 1944 Rovaniemeltä marssinut 7. Vuoristodivisioona miehitti ensimmäisillä osillaan pääosin valmiin aseman. Tieverkko oli rakennettu, leirialueet valmisteltu, komento- paikoille valmisteltu majoitus joko vaneriteltoihin (saksalaisten ”Finnenzelt”) tai parakkeihin, asuinbunkkerit, taisteluasemat ja taistelu- tai ryömintähaudat kaivettu ja pääosan eteen rakennettu yhtenäinen piikkilankaeste (”lappland- zaun”). Marraskuun alkupäivinä 1944 seurasi divisioonan pääosaa Taisteluryhmä Esch (206 VuorJR:n osat), joka oli viivytännyt eteneviä suomalaisia väylänvarren tien suunnassa. Koko divisioona oli nyt Sturmbock-asemassa valmistautuen kohtaamaan sekä arktisen talven, että etenevät suomalaiset.

Marraskuun 26 päivänä ryhmittymistä suojannut Divisioonaryhmä Kräutler luopui Palojoensuun asemasta marssien käsivarren tietä Norjaan. Rintamavastuu siirtyi 7. Vuoristodivisioonalle. Etulinja oli miehitetty kahdella vuoristojääkäriyrykmentillä. Käsivarren tien ja Palkkisvaaran suunnassa rintamavastuussa oli 206. Vuoristojääkäriyrykmentti, 218. Vuoristojääkäriyrykmentin vastatessa aseman pohjoisosasta. Vuoristotykkirykmentti 82:n kolme patteristoa oli jaettu jaoksittain ja pattereittain siten, että se pystyi tukemaan koko divisioonan vastuualueella. Reserveinä toimivat aseman taakse Käsivarren tien tuntumaan ryhmitetyt Vuoristotiedustelupataljoona 99 ja Hiihtopataljoona 82. Divisioonan vasenta sivustaa Kautokeinoon suunnassa suojasi Vuoristojääkäriprikaati ”Kenraalilevetti Dietl”. Tehtäväkin muuttui alkupe- räisestä pitämistehtävästä Petsamon nikkelin menettäessä merkityksensä Wienin lähistöltä löydetyn uuden nikkeli- esiintymän ja toisaalta venäläisten Petsamon menetykseen johtaneen suurhyökkäyksen takia. Suunnitelma ”Birke” muuttui ”Nordlichtiksi” käytännössä jo ennen divisioonan ryhmittym-

Sturmbock-aseman rakenne, sijainti Lätäsenon länsipuolella ja saksalaisten käyttämä ”täydennetty” maaston nimikkeistö. Nykyinen Järämän museo sijoittuu paikkaan, jossa alareunan ”Grenzbergin” asema leikkaa Käsivarren tien (nyk. E8). Lähde: DAWA Stellungsskizze, osa nimistöä ja ryhmitys kirjoittajan.

Sotiemme veteraanit

Suomen Sotaveteraaniliitto ry

Rintamaveteraaniliitto ry

Veteraanien kirje asioista päättävälle

Sotavuosina rintamamiehille luvattiin yhtä ja toista. Oli luvassa elinkelpoinen tila tai ainakin maata, missä asua ja kasvattaa perhettä.

Niin siinä ei käynyt. Maanhankintalaki jätti poikamies-rintamamiehet osattomiksi eikä maapalstoja riittänyt kaikille ukkomiehillekään tai siirtoväelle.

Sen jälkeen on tapahtunut paljon. Kiitos veteraanijärjestöjemme, Suomen Sotaveteraaniliiton ja Rintamaveteraaniliiton, saatiin viimein rintamamiehiä koskeva lainsäädäntö alulle. Tuli ylimääräisiä sotaläkkeitä, saatiin mahdollisuus päästä varhemmin eläkkeelle ja saatiin kuntoutusta.

Apua ja tukea on saatu, mutta aina vasta kovien vaatimusten tai nöyrien anomusten jälkeen, vähän kerrallaan, ei kerralla kunnolla ja riittävästi.

Tilanne on sama nytkin. Jo vuosikymmen sitten 2004 valtiolta lupasi jatkosodan päättymisen tasavuositunnelmissa, että jokainen pääsee vastedes vuosittain kuntoutukseen. Vaan miten on käynyt? Kun valtion pussissa on puutetta, on viime vuosinakin vain hieman yli puolet veteraaneista päässyt kuntoutukseen.

Me vetoamme eduskunnan uusiin päättäjiin: Veteraanien asiat on saatava kuntoon teoilla eikä lupauksilla. Te olette päättäjiä, joiden aikana tämä voidaan vielä tehdä. Yli 90-vuotiaina me tarvitsemme yhä enemmän terveydenhuollon palveluita, kotipalveluja ja monimuotoista kuntoutusta säilyttääksemme toimintakykymme. Kuntoutuksen ja palvelujen saamisessa on usein esteenä määrärahojen riittämättömyys ja vaivalloinen hakeminen ja anominen. Kuntoutuksen ja palveluiden saaminen on varmistettava henkilökohtaisella yhteydenpidolla ja riittäväillä määrärahoilla.

Vuotemme ja taistelumme rintamalla isänmaan puolesta eivät menneet hukkaan. Suomi on kasvanut ja vaurastunut. Me veteraanit toivomme, että mahdollisimman moni meistä näkisi vielä itsenäisen Suomen 100-vuotisjuhlavuoden 2017.

Hyvää vaalimenestystä toivottaen

Helsingissä helmikuussa 2015

Börje Broas, 91, Loviisa

Antti Henttonen, 92, Helsinki

Armas Ilvo, 94, Simo

Pentti Simola, 92, Tammela

Kauko Suurnäkki, 89, Hamina

Jaakko Granlund, 90, Oulu

Hannes Hynönen, 102, Mikkeli

Aaro Monthan, 89, Varkaus

Holger Strandberg, 90, Vaasa

Onni Toljamo, 91, Oulu

Sulo Hakala, 94, Helsinki

Eeri Hyrkkö, 92, Nousiainen

Paavo Niinisalo, 90, Pori

Aarno Strömmer, 87, Oulu

Väinö Vilponiemi, 89, Pori

**Suomen Sotaveteraaniliiton ja Rintamaveteraaniliiton
EDUSKUNTAVAALIT 2015 VAALILIITE**

Viimeinen hetki turvata veteraanien palvelut

KIITOS SUOMEN ITSENÄISYYDESTÄ kuuluu niille rintamalla olleille, jotka sodissamme laittoivat henkensä alttiiksi isänmaan puolesta. "Veljeä ei jätetä", kaikui rintamalla ja se on syytä muistaa myös Suomen jokaista palasta sitkeästi puolustaneiden kunniakansalaittemme ikääntyessä ja palvelutarpeen kasvaessa.

Vuodelle 2015 veteraanikuntoutuksen määrärahaa suunnattiin eduskunnan päätöksellä aiempaa enemmän erityisesti kotiin vietävien palvelujen lisäämiseen. Tämä on Kokoomuksen linjauksen mukaista. Samalla on pidettävä huolta siitä, että veteraanien kuntoutusmääräraha on riittävä ja että kuntoutus on monimuotoista ja jokaisen omiin tarpeisiin räätälöityä.

Viime keväänä tehtiin lakimuutos, joka antoi kunnille oikeuden saada Kelalta tiedon

kunnan alueella asuvista rintamaveteraaneista. Näin korjattiin kohtuuton tilanne, joka on jopa estänyt rintamaveteraaneja saamasta heille kuuluvia kuntoutus- ja kotiin vietäviä palveluja. Veteraanien kotiin

vietäviin palveluihin varattu- ja rahoja on jäänyt kunnissa käyttämättä sen takia, että veteraaneja ei ole tavoitettu. Nyt kunnilla on mahdollisuus korjata tämä epäkohta.

Veteraanien keski-ikä on jo yli 90 vuotta. Kokoomuksen mielestä on viimeinen hetki turvata veteraanien tarvitsemat palvelut heidän tarpeensa ja toiveidensa mukaisen kuntoutuksen ja palvelujen osalta. Näin veteraanit voisivat elää omatoimisina kodeissaan mahdollisimman pitkään. Se edellyttää valtiolta riittävää tukea ja kunnilta halua ja taitoa tavoittaa ja kohdata veteraanit niin, että heidän arkituksensa hoidaan laadukkaasti loppuun asti.

Alexander Stubb
Kansallinen kokoomus
Puheenjohtaja

KOKOOMUS

KUNNIOITETUT VETERAANIT JA ISÄNMAAN YSTÄVÄT

Isänmaatamme on vuosikymmeniä rakennettu teoilla. Itsenäisyytemme säilyi ainoastaan yhteistyöllä ja yhdessä tekemisellä. Työpaikkojen luoja, yrittäjät ovat olleet tekijöitä. Hyvinvointiyhteiskuntaa on pidetty yllä teoilla ja ahkeruudella. Kotimaakuntaani Päijät-Hämettä on rakennettu vuosikymmeniä teoilla. Nyt jos koskaan tarvitsemme yhteistyötä, ahkeruutta ja tekoja vastaamaan tämän päivän haasteisiin.

Veteraanisukupolvelta olemme saaneet perintönä jo 70 syvän rauhan vuotta. Olemme saaneet vapauden ilman omaa ansiotamme ja tähän liittyy myös vastuu.

Meillä on vastuu menneille sukupolville. Se merkitsee sen henkisen perinnön vaalimista, jonka varaan ajatus itsenäisestä Suomesta aikoinaan luotiin. Se merkitsee kunnioitusta niitä kohtaan, jotka ovat antaneet elämänsä, nuoruutensa, terveytensä sen eteen, että Suomi on itsenäinen.

Vastuu tästä hetkestä merkitsee todellista vastuuta kanssaihmisistä. Vastuu tuleville sukupolville merkitsee, että meidän on päätöksillämme luotava maastamme sellainen, että tulevien sukupolven on hyvä täällä jatkaa meidän jälkeemme.

Tervetuloa yhdessä rakentamaan Suomea ja Päijät-Hämettä.

PERIKSI EI ANNETA

IV Ilkka Viljanen | www.ilkkaviljanen.fi

KOKOOMUS
Päijät-Häme

Tuija Sundberg

Puolustusvoimien asessori
Ylii. (res)

Suomi tarvitsee puolustajansa. Maanpuolustuksen resursseista huolehdittava. Veteraaneille kiitos ja oikeus arvokkaaseen vanhuuteen omassa kodissa.

www.tuijasundberg.com
KOKOOMUS UUSIMAA

Veteraanit ansaitsevat tasapuoliset ja oikeudenmukaiset palvelut.

MARKKU EESTILÄ

Kansanedustaja, eläinlääkäri

Savo-Karjalan vaaliipiiri

Pekka Ravi

Työstään mies tunnetaan.

rehtori kansanedustaja
eduskunnan varapuhemies

puh. 050 512 1970
pekka.ravi@eduskunta.fi
www.peakravi.fi
Pekka Ravi eduskuntaan

SAVO-KARJALAN VAALIPIIRI

KOKOOMUS

Maksaja: Pekka Raviin tukiryhmä

SATONEN ARTO

KOKOOMUS

PELKKÄÄ ASIAA

Perinteisten arvojen puolesta

Ilmoituksen maksaja: Arto Satonen

Kasvuun ei ole oikotietä.
Luota kokemukseen.

LENITA TOIVAKKA

MINISTERI
KANSANEDUSTAJA

KOKOOMUS

Tämän ilmoituksen maksoi Lenita Toivakan tukiyhdistys Saimaan Toivot ry

lenitaitoivakka.fi

Eduskunta tarvitsee nyt aikuisia,

kaikenikäisten ihmisten arkea ja tarpeita tunnistavia kansanedustajia. Sinä päätät kuka Sinua edustaa. Merja on aloitteellinen ja ahkera siihen tehtävään. **Äänestä!**

Merja Vahter

kauppias, kouluttaja
p. 0500 793680
www.merjavahter.fi
KOKOOMUS - Häme

Majuri eduskuntaan!

www.pekkamajuri.fi

PEKKA MAJURI

Eversti evp
Helsingin kaupunginvaltuutettu
Helen Oy hallituksen puheenjohtaja

ARKADIAN-
MÄELLÄ
TARVITAAN
PETTERIN
KOKEMUSTA
JA ASIAN-
TUNTEMUSTA!

KOKOOMUS

kansanedustaja ja yrittäjä,
pääministerin yrittäjäpoliittinen neuvonantaja

EERO LEHTI

- Työtä ja kasvua talouteen
- Oikeudenmukaisuutta palkkaukseen
- Kannustavuutta yrittämiseen ja verotukseen
- Eläkeindeksi kuntoon ja raippavero pois

Katso lisää: www.eerolehti.fi

KOKOOMUS
Uusimaa

Ilmoituksen maksaja: Eero Lehti/
Suomen Sotaveteraaniliitto ry

KOKEMUKSELLA SUOMI KANNATTAVAKSI

ISÄNMAASTAMME JA ITSENÄISYYDESTÄ KIITTÄEN

PAULA RISIKKO

ministeri, terveystieteiden tohtori
www.paularisikko.fi
puh. 050 511 3107

POHJANMAAN
KOKOOMUS

Ilmoituksen maksoi Paula itte.

Työtä palveluiden puolesta jatkettava

"JOS TE TÄMÄN taistelun voitatte ja Suomi pysyy itsenäisenä, teiltä ei tule koskaan uupumaan mitään." Näin kirjoitti marsalkka Mannerheim yhdessä Suomen hallituksen kanssa hieman ennen jatkosodan loppumista.

SDP ei ole unohtanut tätä lupausa eikä sotaveteraanien panosta Suomen ja suomalaisten hyväksi. Kiitollisuus on toivottavasti näkynyt siinä, että SDP on koko ajan halunnut parantaa veteraanien palveluja. Puolueen lähtökohta on se, että jokaisen veteraanin yksilölliset tarpeet pitää huomioida nykyistä paremmin. Se tarkoittaa kotipalveluja ja kuntoutusta.

SDP esitti viime vaalikaudella oppositiossa useita parannuksia veteraanien palveluihin. Tällä vaalikaudella olemme hallituksessa varmistaneet lisämäärärahojen osoittamisen veteraaneille. Lisäksi olemme muiden eduskuntapuolueiden kanssa osoittaneet ylimääräisessä täysistunnossa kuntoutusmäärärahoja ja laajentaneet sotainvalidien oikeutta hoitoon. Sosialidemokraateille on ollut tärkeää puolustaa niitä, jotka ovat puolustaneet itsenäistä Suomea.

Ensi vaalikaudella on edelleen tehtävää. Veteraanien äänen tulee kuulua ja se on otettava huomioon veteraaneja koskevassa päätöksenteossa.

Veteraanien ja sotainvalidien palveluissa ja kuntoutuksessa on otettava ihmisen yksilöllinen tarve huomioon. Työtä on jatkettava. Lisäksi tulee varmistaa, että vanhuspalvelulaki on toimiva. Se auttaa myös veteraaneja.

Lähtökohtana veteraanipoliitikalle on, että ihminen, joka on antanut elämänsä kevään yhteisen edun hyväksi ansaitsee muiden huolenpidon sekä arvokkaan ja hyvän syksyn.

Kunnioittaen,

Antti Rinne
Sosialidemokraattinen puolue
puheenjohtaja

ITSENÄISYYS ON ARVOKKAIN SAAVUTUKSEMME

SDP **eero**
HEINÄLUOMA
SANANSA MITTAINEN

Helsingin vaalipiiri
www.heinaluoma.net

Ilmoituksen maksaa Eero Heinäluoman tukiryhmä.

ASIANNE EI UNOHDU

**Kati
Ähman-Kuosmanen**

SDP Savo-Karjala

Maksaja:
Kati Ähman-Kuosmanen tukiryhmä

Kotkassa kuntoutusmääräraha pieneni neljäsosan

Vaikka veteraanien määrä pienenee, niin jäljellä olevien kuntoutuksen tarve lisääntyy. Nyt yleisin toimintakykyluokka on 2 ja luokka 1 kasvaa koko ajan.

Vaikka Kotkassakin haku on jatkuvaa, tulevat päätökset painottumaan alkuvuoteen ja mahdollisella lisämäärärahalla syksyyn. Tämä on järkeväle päätöksenteolle huono tapa. Mm.

akuutteihin tapauksiin ei ole mahdollisuutta reagoida.

Päätösten venyminen ja odottaminen aiheuttaa myös henkistä taakkaa niin veteraanille kuin päätöksentekijälle. Vaikka kuntoutuspäätöksen tekijä on osaton määrärahan niukkuuteen, kuitenkin hän saa arvostelun osakseen.

Vaikka arvostelua ei tulisikaan, tie-

tää kuntoutuspäätöksen tekijä tarpeen pystymättä siihen vastaamaan.

Palaamme nyt kehityksessä vuosia taaksepäin ja laitoshakemuksia mapiteaan taas odottamaan.

Antti Olssen
Fysioterapeutti
Kotka

Suomalaisten kunniavelka sotiemme veteraaneille maksamatta

KUTSUMME SOTAVETERAANEJA VAALIOHJELMASSAMME KUNNIAKANSALAIKSEMME.

Olemme pontevasti pyrkineet siihen, että jokaiselle sotiemme veteraanille taataan kunniakansalaiselle kuuluvat vanhuusvuodet.

Itsenäisyyteemme tottu- neelle on terveellistä käydä tutustumassa sankarihauto- jemme tyynykivirivistöihin. On syytä hiljentyä niiden äärelle ja tarkastella niihin kaiverrettuja vuosilukuja. Nähdä kuinka vie- retysten saattavat levätä sa- man torpan veljekset. Kiviin on hakattu vavahduttavan nuorten henkilöiden syntymä- ja kuolin- vuosia, itsenäisyydestämme maksettua raskasta hintaa.

Sotia ja niistä peräisin olevaa tuskaa ei kuitenkaan ole kaik- kea haudattu. Tämä unohtuu nykykansalaisen arkikiireeseen. Keskuudessamme elää vielä tänään noin 27 000 sotiemme veteraania. Heiltä useilta vie- tiin turvallisuudentunne ja tilal- le annettiin arvet. Olipa ne nä- kyviä tai meiltä muilta piilossa, ne ovat ansainneet arvoisensa huomion ja hoidon.

Kuntoutusmäärärahoja tarvitaan

Sotaveteraanit kokivat syys- täkin tulleen petetyiksi, kun hallituksen talousarvioesitys vuodelle 2015 lisäämisen si- jaan vähensi kuntoutusmää- rärahoista neljä miljoonaa eu- roa. Luonnollinen poistuma ei kata niin suurta vähennystä. Monessa kunnassa määrära- hat tulevat loppumaan. Toissa

vuonna lähes puolet kuntou- tusta tarvitsevista veteraaneis- ta jäi ilman minkäänlaista kun- toutsjaksoa.

Rahaa kuntoutukseen on budjetoitu liian vähän erityises- ti siitä syystä, että laskelmat on tehty hyväkuntoisen veteraanin mukaan. Kuitenkin yli puolet veteraaneista on huonokuntoi- sia, joten he tarvitsevat vaati- vampaa kuntoutusta.

Lisäksi kuntoutuksen pii- riin tulee edelleen uusia vete- raaneja, sillä veteraanijärjestöt ovat yhdessä kuntien kanssa löytäneet kuntoutuksen ulko- puolella olevia. Ja koska kaikki veteraanit eivät enää vointinsa puolesta pääse matkustamaan kuntoutuslaitoksiin, tarvitaan määrärahoja yhä enemmän ko-

tikuntoutukseen ja kotiin vie- tävien palveluiden kustantami- seen.

Silloin tällöin julkisuudes- sa nousee esiin vaatimus, että kuntoutukseen ei enää pitäisi budjetoida yhtään valtion ra- haa, vaan tarkoitukseen on käy- tettävä veteraanijärjestöjen ja -säätiöiden varallisuus. Vaati- mus on pöyhöpopulistinen.

Se, että sotiemme veteraa- nien on vuosittain erikseen käy- tävä eduskunnassa muistutta- massa asiastaan, osoittaa, että kunniavelkamme on edelleen hoitamatta.

Seuraavalla eduskuntakau- della on keskityttävä kuntou- tuksen määrärahojen riittävy- teen. Sotiemme veteraanien osoittama sisu, uskallus, roh-

keus ja uhrautuvaisuus itse- näisyytemme puolesta on kerta kaikkiaan ymmärrettävä uudel- leen.

Kunniavelka on nyky-yh- teiskunnan asetettava etusi- jalle. Meidän on kunnioitettava sotaponnisteluja yhteiskunta- na. Se näkyy siten, että kunnia- kansalainen tuntee saavansa arkeensa sitä apua, jonka puo- lesta hän on jo elämänsä tais- telun käynyt.

Timo Soini

**Perussuomalaiset
Puheenjohtaja**

TUULA SALO
Sairaanhoitaja

"Ihminen ihmiselle"
Sinä + Minä = Me

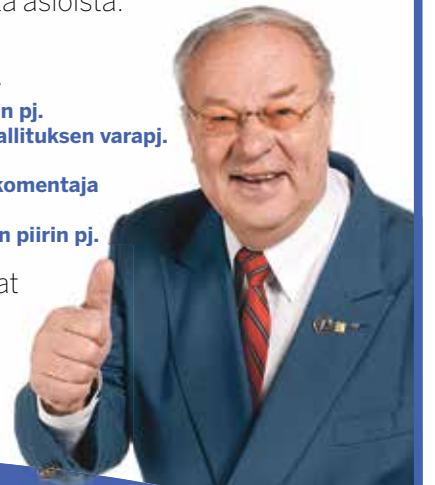

EDUSKUNTAVAALIEHDOKAS SEPPO KANERVA

En ole lähdössä Eduskuntaan "takapenkin- taaviksi" opettelemaan lainsäädännön alkeita. Lähdän toisen kauden kansanedustajana puolueeni eturiviin sen ykkösdivisioonaan päättämään Teille äänestäjäni ja koko Suomelle tärkeistä asioista.

SEPPO KANERVA

- » PS valtuustoryhmän pj.
- » H:gin Satama Oy hallituksen varapj.
- » Ye-Kommodori
- » Ex merivartioston komentaja
- » Ex kansanedustaja
- » Sotainvalidien H:gin piirin pj.

Veteraaniasiat ovat lähellä sydäntäni

LUE LISÄÄ

www.seppokanerva.fi

Tiesitkö tämän veteraanikuntoutuksesta vuonna 2013:

- 63 % veteraaneista osallistui kuntoutukseen
- veteraanien puolisoista vain 1414 pääsi jaetulle kuntoutusjaksolle
- jos puolisolta evätään kuntoutus, veteraanikaan ei usein lähde kuntoutukseen
- veteraanien kuntoutukseen käytettiin 1280 euroa/kuntoutettu
- lievävammaisilla sotainvalideilla on subjektiivinen oikeus kuntoutukseen
- lievävammaisen sotainvalidin laituskuntoutusjakso alkaen 2 300 euroa
- vaikeavammaisen sotainvalidin lesken laituskuntoutusjakso alkaen 2 300 euroa

Vuonna 2015 määräraha kunnille 782 euroa kuntoutettavaa kohti.

Veteraanien tarpeen mukainen kuntoutus edellyttää lisää varoja.

Maksaja: P. Puska

Hyvät sotiemme veteraanit ja kotirintaman naiset

Edustajanne eduskuntaan,
terveyden, kuntoutuksen ja
hyvinvoinnin puolesta,
Helsingin vaalipiiristä

Pekka Puska
lääkäri ja professori

**ASIAANTUNTIJA
VAIKUTTAJA**

www.pekkapuska.fi

SOTAVUODET VAATIVAT SUOMALAISILTA miehiltä ja naisilta ponnisteluja ja kampaileja ääriajoille asti. Veteraanien ansiosta sinivalkoinen lippu on edelleen maamme sailoissa.

Tänä vuonna tulee kulu-neeksi 75 vuotta talvisodan ja 70 vuotta Lapin sodan päätty-misestä. Yhteiskunnassamme vallitsee laaja ja varaukseton arvostus sotiemme veteraani-naisia ja -miehiä kohtaan.

Parhaiten osoitamme kiitol-lisuuttamme veteraanipolvelle huolehtimalla Suomen itsenäi-syydestä ja turvallisuudesta. Välittäminen, vastuunkanto ja me-nestyvän kansakunnan ehdo-ton edellytys.

Veteraanien joukko on var-sin iäkäs ja vuosi toisensa pe-rään harveneva. Meidän teh-tävämme on varmistaa heidän hyvinvointinsa. Hoivan tarve on

Kunniavelka hoidetaan loppuun

entistä suurempi. Myös uusien toimintamallien kehittäminen yhdessä veteraanijärjestöjen kanssa on tarpeen.

Eduskuntapuolueet ovat kuulleet veteraanijärjestöjen yhteisiä vetoomuksia toimeen-tulosta ja varsinkin kuntoutuk-sesta ja kotiaavusta. Valtion ta-lousarvioesitysten käsittelyn yhteydessä eduskuntaryhmät ovat yhdessä korjanneet viime vuosina rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan esitettyä määrärahaa. Veteraanijärjestö-jen evästyksiset ovat olleet tässä asiassa tärkeitä.

Tulevalla vaalikaudella on tarpeen varmistaa määrära-hojen olevan sellaisella tasolla, että kaikki halukkaat veteraa-nit pääsevät joko avo-, koti- tai laitostuntoutukseen. Oleellista on veteraanien tarpeeseen pe-rustuva suunnitelmallinen kun-toutus ja kotona selviytyminen. Olemme sen velkaa meidän puolestamme taistelleille.

Juha Sipilä
Suomen Keskusta
Puheenjohtaja

TAPIO HUHTANEN

- Everstiluutnantti evp
- Satakunnan maakuntavaltuuston pj
- Porin kaupunginhallituksen vpj
- Satakunnan Sotilaspoikien kiltaneuvos-ton puheenjohtaja
- Noormarkun sotaveteraanien hallituk-sen jäsen
- Mukana sotaveteraanien perinnetyössä

www.tapiohuhtanen.com puh. 0400 742831

Tiesitkö, että

- Suomi joutui toisen maailmansodan aikana mukaan kolmeen sotaan, talvi-sotaan, jatkosotaan ja Lapin sotaan
- maata puolusti kaiken kaikkiaan noin 700 000 miestä ja naista
- itsenäisyys säilyi eikä maata miehi-tetty

Tiesitkö, että

- miehet saivat rintamasotilastunnuk-sen 1970 ja naiset rintamapalvelus-tunnuksen 1978
- veteraaneja, maamme kunniakansa-laisia, on vielä 26 000, saman verran kuin varusmieskoulutukseen osallis-tuu vuosittain
- veteraanien keski-ikä on yli 90 vuotta, useimmat asuvat vielä omassa kodis-saan

Pirkko Karjalainen

Kokenut vanhustyön osaaja Uudeltamaalta. Sotiemme veteraanien hyvinvoinnin puolesta.

www.pirkkokarjalainen.fi

Maksaja: Pirkko Karjalainen

Mikko Savola

KANSANEDUSTAJA

- Reserviläisliiton puheenjohtaja
 - Ähtärin Veljeskodin hall. pj.
- Vaasan vaalipiiri.

www.mikkosavola.fi | Puh.040-5758498

Sotiemme veteraanit, kiitos.
"Mitä lieneekin aarteita Suomessa, toki kallehin on vapaus" (Sillanpään marssilaulu)

Seppo Kääriäinen

Seppo Kääriäinen

ÄÄNESI ARVOINEN!

- Kansanedustaja vuodesta 2003
- Talous- ja veroasian-tuntija
- Maanviljelijä, agro-nomi, varatuomari
- Sauvon kunnanval-tuuston puheenjohtaja

Edustajasi eduskunnassa

ESKO KIVIRANTA

www.eskokiviranta.fi

Mainoksen maksaa Esko Kiviranta

Kuntoutus nykyaikaan

dollistaa tarvittavien palvelujen hankkiminen kotiin. Nämä etuudet on syytä pitää valtion budjetissa omana pääluokkaan jatkossakin.

Vasemmistoliitto oli Jyrki Kataisen hallituksessa mukana tukemassa veteraanietuuksien tason säilyttämistä riittävänä vaikeasta taloustilanteesta huolimatta. Vaikka veteraanien tukemiseen myönnetty määrärahat ovat vuosien mittaan pienentyneet, niin yksittäistä veteraania kohden käytettävä määräraha on kasvanut.

Eduskunnassa on pidetty tärkeänä, että veteraanien määrän vähentyessä pienenevä määräraha on tullut yhtä veteraania kohden suuremmaksi. Vasemmisto tuki myös yhdessä eduskunnan kanssa määrärahojen kasvattamista suhteessa hallituksen budjettiesitykseen. 2013 eduskunta päättikin juhlapäätöksellä myöntää veteraanien tukemiseen 9 miljoonaa euroa.

Veteraanien palveluissa löytyy kuitenkin vielä parannettavaa. Yksi keino veteraanien elämänlaadun parantamiseen on kehittää kuntoutusta vastaamaan paremmin nykytilannetta. Veteraanien vanheteissa on heillä entistä vähemmän kysyntää kodin ulkopuolella tapahtuvaan laitostuntoutukseen. Kuntoutusta tulisikin kehittää enemmän kotipalveluksi huolehtimaan paremmin ikään-

tyvien veteraanien tarpeista ja hyvinvoinnista.

Lisäksi sotainvalidikorvauksen piiriin pääseminen tulisi tehdä helpommaksi poistamalla kuntoutukseen pääsyyn estävät vaatimukset tarpeeksi suuresta invalidiasteesta.

Paavo Arhinmäki
Vasemmistoliitto
Puheenjohtaja

SUOMI ON PÄÄTTÄNYT jo pitkään tukea sodissamme palvelleita veteraaneja erityisuuksilla. Veteraanietuuksien tarkoituksena on tukea kotona selviytymistä ja mah-

Veteraaneille se, mikä veteraaneille kuuluu

“Työssäni Tampereen apulaismestarinä olen huolehtinut siitä, että **sotaveteraaneille tarkoitettu valtiokonttorin raha on mennyt perille**. Aikaisemmin Tampereella vain 35 % rahasta saatiin jaettua. Nyt luku on 90 %.”

Mikko Aaltonen
Eduskuntavaaliehdokas
Pirkanmaan vaalipiiri

Mainoksen maksaja: Mikko Aaltonen tukiryhmä

Veteraanien hyvän vanhuuden varmistaminen

SOTIEMME VETERAANIT OVAT kunniakansalaisiamme. Suomen itsenäisyyden säilyttämisen puolesta toimineille veteraaneille on turvattava hyvä vanhuus. Hyvään vanhuuteen kuuluu selviäminen mahdollisimman pitkään omassa kodissa. Hyvään päätöksentekoon kuuluu tästä huolehtiminen.

Veteraaneille tarjottavissa palveluissa painopistettä on siirrettävä pitkäaikaisesta laitoshoidosta ennaltaehkäisyyn ja kuntoutukseen. Veteraanit,

kuten kaikki yli 75-vuotiaat, ovat oikeutettuja kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten tekemään palvelutarpeen arviointiin. Arviointien pohjalta veteraaneille on tarjottava joustavia, yksilöllisesti räätälöityjä ja kohtuuhintaisia palveluja. Veteraaneille tarjottavaan palvelukokonaisuuteen tulee kuulua asuinpaikasta riippumatta laadukkaat ateriat, siivous-, pyykki- ja kuljetuspalvelut, kotipalvelu ja sairaanhoito.

Haluamme painottaa vete-

raanien kuntoutuksessa laitostuntoutuksen sijaan avo- tai kotikuntoutusta. Puolisoilla on suuri merkitys itsenäiselle selviytymiselle, ja puolisoille pitää taata mahdollisuus osallistua avo- tai kotikuntoutukseen aivan kuten laitostuntoutukseen.

Veteraanien hyvän vanhuuden takaamiseen tulee varata riittävästi resursseja. Taloudelliset ajat ovat haastavat, mutta se ei saa estää veteraaneille tärkeiden palveluiden kehittämistä. Valtion, kuntien ja Raha-

automaattiyhdistyksen rahoituksen ohella veteraanijärjestöt voisivat mahdollisuuksien mukaan käyttää omaisuuttaan veteraanien palvelujen tehostamiseen. Veteraanijärjestöjen, sosiaali- ja terveysministeriön ja Kuntaliiton tulisi yhdessä pohtia miten varat saataisiin parhaiten maamme puolustaneen joukon hyödyksi.

Ville Niinistö
puheenjohtaja
Vihreä liitto

Vihreät De Gröna

Tiesitkö, että

- Suomen Sotaveteraaniliitto (1957) ja Rintamaveteraaniliitto (1964) ovat haavoittumattomien veteraanien etujärjestöjä
- liittojen värikkäistä vaiheista ja toiminnan saavutuksista kertovat niiden historiateokset

Hedersskulden måste fortsättningsvis avkortas

ATT SKÖTA OM veteranerna är en hederssak för oss yngre finländare. De senaste åren har goda beslut fattats som lett till att anslagen för veteranarbetet har höjts. För varje år som går har vi färre veteraner bland oss, och samtidigt höjs deras medelålder. Veteranernas hö-

gre ålder betyder att samhället måste satsa ytterligare för att garantera ett värdigt liv åt våra hedersmedborgare.

Kampen under de finländska krigen var först och främst en överlevnadskamp, där den politiska ledningen försökte och lyckades bevara ett sådant

spelrum att landet kunde fatta sina beslut självständigt. Detta är veteranernas förtjänst och ett starkt arv för oss beslutsfattare. Ett självständigt land bör kunna fatta självständiga beslut för nationens bästa i såväl freds- som krigstid.

Hjälp med vardagssysslor och även en kort tid för att bemöta andra personer ger ovärderligt stöd i äldre människors vardag. Socialskyddet för veteraner och krigsinvalids måste vidareutvecklas. Vi måste se till att mer individuell rehabilite-

ring finns tillgänglig och att det finns finansiering för det. Tillräckliga hemtjänster är absolut nödvändiga. Det är också viktigt att veteranerna och samhällets andra seniorer har möjligheten att välja att bo hemma så länge de vill och kan.

Krigsveteranerna, såväl männen som kvinnorna, är skaparna av vårt välfärdssamhälle. Hedersskulden måste fortsättningsvis avkortas och ansvaret för detta ligger i slutändan hos oss beslutsfattare.

NÄRA DIG LÄHELLÄ SINUA

Kunniavelkaa on edelleen lyhennettävä

VETERAANIEH **ASIOISTA HUOLEHTIMINEN** on kunnia asia meille nuoremmille suomalaisille. Viime vuosina on tehty hyviä päätöksiä, joiden myötä veteraanityöhön on saatu lisämäärärahoja. Veteraaneja on vuosi vuodelta vähemmän, mutta samalla veteraanien keski-ikä nousee. Veteraanien korkeampi ikä edellyttää yhteiskunnalta lisäpanostuksia, jotta

voidaan turvata arvokas elämä kaikille meidän kunniakansalaisille.

Suomen sotien aikainen kamppailu oli ensisijassa eloonjäämistäistelua, jossa poliittinen johto yritti ja onnistui säilyttämään sellaisen liikumavaran, että maa pystyi tekemään päätöksensä itsenäisesti. Tästä kiitos kuuluu veteraaneille ja tämä on meille

poliittisille toimijoille vahva perintö. Itsenäisen valtion tulee kyetä itsenäiseen päätöksentekoon ja tekemään kulloinkin kansakunnan olemassaolon kannalta parhaat ratkaisut niin rauhan kuin poikkeusolojenkin aikana.

Apu jokapäiväisissä askareissa ja lyhytkin aika toisen ihmisen kohtaamiselle tuovat korvaamatonta tukea ikäih-

misten arkeen. Veteraanien ja sotainvalidien sosiaaliturvaa ja palveluja on kehitettävä edelleen. On huolehdittava nykyistä yksilöllisemmästä kuntoutuksesta ja siitä, että tälle taataan tarvittavat määrärahat. Riittävät kotipalvelut ovat välttämättömät. On tärkeää, että veteraaneilla ja muilla yhteiskunnan senioreilla on valintamahdollisuus asua kotona niin kauan

kuin he haluavat ja kykenevät.

Sotiemme veteraanit, sekä miehet että naiset, ovat meidän hyvinvointiyhteiskuntamme luojia. Kunniavelkaa on edelleen lyhennettävä ja tämän toteutumisesta vastuu on viime kädessä meillä päättäjillä.

Carl Haglund
Ruotsalainen kansanpuolue
Puheenjohtaja

Sotaveteraanit ansaitsevat arvokkaan vanhuuden

SUOMEN ITSENÄISYYDEN TURVANNEET veteraanit ansaitsevat arvokkaan vanhuuden. Suomella on enää muutamia vuosia aikaa osoittaa ikääntyville veteraaneille kiitollisuuttaan.

Kristillisdemokraattinen puolue on linjannut, että jokaisella ikääntyneellä tulee olla oikeus kotiin. Laitoshoidon voidaan vähentää vain lisäämällä samanaikaisesti hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä edistäviä palveluja, kotipalvelua,

omaishoidon tukea ja perhehoitoa. Yksinäisyys on suuri uhka ikääntyneiden turvallisuudelle. Se vaikuttaa kokonaisvaltaisesti elämään, heikentää elämäntilaa ja hyvinvointia. Riittävä kotipalveluilla ja yhteistyöllä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on turvattava apu perusrakenne kuten ruokailuun ja ulkoiluun.

Rintamaveteraanien tulee saada säännöllisesti kuntoutusta, joka vastaa heidän yksilöllisiä tarpeitaan.

Tämä merkitsee avo- ja kotikuntoutuksen lisäämistä ja lisää kotiin vietäviä kuntouttavia palveluita. Kotiin vietävien palvelujen rahoitusosuutta on kasvatettava. Kuntoutukseen tulee päästä ilman edeltävää lääkärintarkastusta, ellei siihen ole nimenomaisesti tarvetta. Veteraanien ikä huomioon ottaen heidän kuntoutustarpeensa on ilmeinen ilman lääkärintarkastustakin, joka tehdään kuitenkin kuntoutuksen yhteydessä.

Veteraanien määrän vä-

hentyessä kustannukset vähenevät. Säästöt on käytettävä täysimääräisesti palvelujen kehittämiseen.

Kristillisdemokraattien päämäärä on, että ikääntyvät sotaveteraanit saavat iän ja terveydentilan vaatimat palvelut riippumatta siitä, ovatko he vammautuneet sodassa.

Päivi Räsänen
Kristillisdemokraatit
Puheenjohtaja

Kristillisdemokraatit
ARVOISTASI POLITIIKKAA.

Sotiemme veteraanien etuuksien turvaaminen 2016

21.1.2015

Suomen Sotaveteraaniliitto ja Rintamaveteraaniliitto edellyttävät riittävien määrärahojen turvaamista valtion talousarviossa veteraanien kuntoutuksen ja kotiin vietävien palveluiden järjestämiseen. Veteraanien ikääntyessä heidän toimintakykyään voidaan ylläpitää tarpeeseen perustavalla suunnitelmallisella kuntoutuksella sekä vahvistaa kotona selviytymistä riittävillä kotipalveluilla.

Veteraanien määrän väheneminen ei saa olla määrärahan laskennallinen peruste. Kuntoutuksen ja palvelujen tarpeen on oltava lähtökohtana tuettaessa veteraanien inhimillistä selviytymistä arkipäivässä heidän korkea ikänsä huomioon ottaen. Vuoden 2015 määrärahat ovat tähän tavoitteeseen nähden riittämättömät. Myös puolisoilla tulee olla oikeus osallistua veteraanin kanssa avo- ja kotikuntoutukseen samoin perustein kuin laitospalveluun.

Asianmukaisesti toteutettuna kuntoutus tarvitsee vuonna 2016 määrärahoja:

- vuoden 2016 alussa veteraania arvioidaan olevan 20.000, joista 75 % osallistuu kuntoutukseen
- 75 % kuntoutettavista avo- ja kotikuntoutuksessa, kesto keskimäärin 25 kertaa
- 25 % laitospalveluun keskimäärin 14 vrk
- puolisoita kuntoutuksessa 5000, joista laitospalveluun 2000 ja avo- ja kotikuntoutuksessa 3000

Kuntoutuksen ja palveluiden tulee perustua palvelutarpeen henkilökohtaiseen arviointiin. Veteraanilta ei pidä edellyttää enää kuntoutushakemusta, vaan hänelle on tarjottava palvelut vuosittain.

Kuntoutusmäärärahan tarve 2016 on 34,4 milj. euroa.

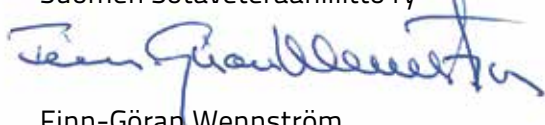
Kotiin vietävien palveluiden (ateria-, kuljetus-, siivous ja kodinhoidolliset tukipalvelut) määrärahan tarve on 10 milj. euroa 2016, eli 500 euroa jokaista tukeen oikeutettua kohti.

Kokonaismäärärahan laskennallinen tarve vuonna 2016 on 44,4 milj. euroa, mikäli kuntoutus ja palvelut tahdotaan järjestää edellä mainituilla tavoilla.

Esitämme määrärahan säilyttämistä vähintään vuoden 2014 tasolla 34,6 milj. eurossa.

Oma asiansa on palveluiden järjestäminen Virossa asuville heimovapaaehtoisille ja myöhemmin Ruotsissa ja Kanadassa asuville veteraaneille.

Suomen Sotaveteraaniliitto ry

Finn-Göran Wennström
liiton puheenjohtaja

Markku Seppä
toiminnanjohtaja

Rintamaveteraaniliitto ry

Matti Louekoski
liiton puheenjohtaja

Tero Tuomisto
toiminnanjohtaja

LAPIN SOTA 15.9.1944 – 27.4.1945

mistä. Sen mukaan asema oli pidettävä niin kauan, että Norjan rannikkoa seuraavan "Valtakunnantie 50":n suunnassa Petsamosta irtautuvat joukot olivat ohittaneet Lyngen-vuonon tasan. Lisäksi sillä suojattiin Kilpisjärven asemaan ryhmittyvää 6. vuoristodivisioonaa.

Taistelutoiminta

Suomalaiset saivat kosketuksen asemaan marraskuun 29. päivänä ryhmä Puromaan kuuluvan JR 3:n edettyä Markkinan tasalle. Lätäsenon yli johtava silta oli räjäytetty ja vastassa 5-7 km leveän osin jäätymättömän suoalueen ja joen takana hallitseville tunturiselänteille linnoittautuneina suomalaisten vajaan neljää pataljoonaa ja yhtä patteristoa vastassa oli enimmillään saksalaisten kymmenen pataljoonaa ja kolme patteristoa. Seuraavan viikon aikana yritettiin löytää ryhmyksestä heikkoa kohtaa. Ryhmä Puromassa todettiin kuitenkin, että asemien murtamiseen ei olisi mahdollisuuksia. Rintamahyökkäys olisi jouduttu suorittamaan 3 - 7 kilometriä leveän avomaaston yli. Koukkaukseen ei voitu ryhtyä, koska puuttui vielä liikunta- ja kuljetusvälineitä, jotta joukot selviytyisivät jäätymättömiä soita peittävässä 50 - 70 cm:n lumessa. Seurasi noin seitsemän viikon mittainen puolustusvaihe.

Toinen Puroman rykmenteistä, JR1 siirtyi Karesuvannon Sakkaravaaraan. Joulukuun 19. päivänä sijoitettiin rykmentin ensimmäiset yksiköt etulinjaan. Sen jälkeen noudatettiin hyvin poikkeuksellista järjestelyä, jonka mukaan Markkinan kylän tasalla olevassa puolustusasemissa oli rykmenttijaotuksesta riippumatta tietty määrä kompanioita, joita aika ajoin vaihdettiin. Päivisin linnoitettiin sekä tähystettiin välimaastoa ja saksalaisten asemia. Öisin oli partio-toimintaa, johon sisältyi sekä tiedustelua että häirintää. Joitakin hyökkäyksiä tehtiin tavallista suuremmilla partioilla, mutta yritykset tyrehtyivät saksalaisten valppauteen. Viikkojen aikana syntyi myös pieniä kahakoita partioiden kohdatessa välimaastossa.

Puolustuksen vakiinnuttua ryhdyttiin työllistämään levossa olevia joukkoja. Oloja yritettiin parannella rakentamalla korsuja, saunoja ja talleja. Pääosin sotaa kokemattomista nuorista asevelvollisista muodostuneiden joukkojen koulutusta ryhdyttiin kohentamaan ja kasvavaa apatiaa vähentämään pitämällä harjoituksia. Alijohtajien tasoa pyrittiin myös parantamaan perustamalla aliupseerikoulu. Lätäsenossa helpottui myös huoltotilanne talvivarustuksen vähitellen saapuessa. Muonituskun parani sen jälkeen, kun osa ruokatarvikkeista tuli suoraan Ruotsista, muun muassa valkoisia keksejä, marmelaattia ja lihasäilykkeitä.

Saksalaisten puolella suomalaisten

toimia ei juurikaan noteerattu. Schulerin kertoman mukaan "aika kului rauhallisesti lukuun ottamatta joitakin lentopommituksia, aktiivista taistelupartio-toimintaa lähinnä tien suunnassa ja satunnaisia miinojen räjähdysisiä lumen paineen alla". Enemmän huomiota sai taistelu arktiksen elementtejä vastaan muun muassa tiestön auki pidon jatkuvien ponnistelujen, päiväkausien eristyksissä olon ja lumimyrskyyn joutuneiden partioiden kärsimien paleltumien muodossa.

Tammikuun alkupäivinä 1945 todettiin saksalaisten selustassa poikkeuksellisen vilkasta liikennettä. Tammikuun 8. päivänä todettiin partiotiedustelulla, että pohjoisimpia tukikohtia Kalkkoavilla tyhjennettiin. Takaa-ajoa varten oli muodostettu JR 1:n Taisteluosasto Loimu, johon aluksi kuului kiväärikompania, kaksi konekivääriryhmää, kaksi pioneiriryhmää, viestielin sekä lääkärin johtama lääkintäelin. Taisteluosasto lähti liikkeelle 13.1. yli 100 kilometrin päässä olevaa Kilpisjärveä kohti. Matka keskeytyi kuitenkin seuraavana päivänä Vuokaisessa vajaan 20 kilometrin päässä. Tie oli tehokkaasti miinoitettu, ja vain hitaasti saatiin raivatuksi rekiura auki huoltoa varten.

Aktiivinen toimija Sturmbockissa oli myös ilmavoimat. Useampina päivinä 26.10. alkaen pommitettiin Sturmbock-aseman huoltoliikennettä Kilpisjärven tiellä sekä varasto-, parakki- ja leirialueita muun muassa Suikerossa, Palkkisvaarassa, Kelottijärvellä ja Kilpisjärven tien varressa. Aktiivisin päivä oli 17.11., jolloin Lentorykmentti 4 pommitti kaikkiaan 19 koneen voimin Kaaresvanto-Suikero-alueella marssirivistöjä, leiri- ja parakkialueita. Schulerin kertoman mukaan tappiot lentohyökkäyksissä jäivät kuitenkin vähäisiksi muun muassa runsaiden räjähtämättömien pommien takia (yhdessä hyökkäyksessä Palkkisvaaraan mm. 13 räjähtämätöntä).

Aseman nykytila

Asema on nykytilassaan edelleen selvästi maastossa havaittavissa. Joukkojen tarkkoja ryhmityspiirroksia ei ole käytettävissä 7. Vuoristodivisioonan asiakirjojen kadottua norjalaisvuonon pohjaan. Työtä johtaneen 664 PiReg Stab (Mot) (Moottoroitu pioneirirykmentin Esikunta) karttaluonnos asemien tilasta tehtävän päättyessä antaa hyvän kokonaiskuvan aseman rakenteesta. Asema luovutettiin armeijalle 25. lokakuuta 1944. Tällöin se sisälsi muun muassa 311 korsua, joista 138 oli täysin valmiita. Asemaan oli raivattu huomattavat määrät ampuma-alaa ja kallioperään oli louhittu mittavasti taisteluhautaa. Piirroksen kopio on olemassa muun muassa Enontekiön kunnan ylläpitämässä Järäman museossa, jossa löytyy lisäksi erit-

Suora-ammuntatykin asema Kuolbanoaivissa. Edessä näkyy tykin suojaпотeron romahtanut kate ja suojaainen kulku-ura asemaan. Takana on kivistä ladottu laajan ampumasektorin salliva tuliasema, joka on sijoitettu taitavasti takarinteeseen ja sivustatuliasemaan. Tunturikoivu on vallannut ampumasektorin.

"Laplandzaun" "218er Höhen" pohjoispuolella. Taustalla on Stoarpmavarrin rinne. Suo on vähitellen ottamassa omaansa sekä lankojen että pylväiden osalta.

Majoituskorsu kivikatteineen Palkkisvaaran pohjoispuolella "218er Höhellä". Hirsirakenteet ovat antaneet perää kivikatteen painolle. Korsu kuului varmaan niihin, jotka Schulerin kertoman mukaan miinoitettiin, mutta ei hävitetty.

LAPIN SOTA 15.9.1944 – 27.4.1945

täin hyvä otos tien varren aseman rakenteista maastoon restauroituina. Piirros ei täysin vastaa maastossa löytyviä asemien rakenteita. Osa linnoituslaitteista on jäänyt suunnitteluvaiheeseen, osa keskeneräisiksi. Lisäksi taistelujoukot ovat täydentäneet osin keskeneräisiä linnoituslaitteita. Rakennusmateriaalia, kuten hirsi- ja kivikasoja sekä piikkilankakeloja on edelleen maastoon jääneinä. Lähellä Käsivarren tietä ja painopistesuunnissa olevat rakenteet ovat selvästi parhaassa kunnossa. Parhaiten ovat säilyneet taidolla tehdyt ja ryhmitetyt etulinjan linnoitteet. Leirialueista ja komentopaikoista ei ole jäljellä juuri mitään kaivettuja telttapoteroita lukuun ottamatta. Parakkikylät purettiin jo irtautumisvaiheessa, koska parakit tarvittiin sääsuojiksi marssireittien marsilepoalueille. Irtautumisen salaami-

seksi asemia ei laajamittaisesti hävitetty räjäyttämällä. Tosin lähes kaikki taisteluasemat miinoitettiin ja osa räjäytettiin aikasytytyksellä joukkojen jättäessä ne. Ajan hammas on toki tehnyt tehtävänsä. Tiet ovat edelleen selvästi näkyvissä niiltäkin osin, mitä paikallinen väestö ei käytä, asuinbunkkerien katemateriaali ei ole kestänyt kivikerroksen painoa ja pääosa ehjäksi jätetyistä korsuista on sortunut. Taisteluhaudat, konekivääriasemat ja tykkiasemat ovat kuitenkin selvästi erotettavissa maastossa. Osa kaivannoista on merkitty nykyisiin huomattavasti sodan aikaisia tarkempiin topografikarttoihin. Tunturikoivikkoon raivatut ampumasektorit on luonto palauttanut entiselleen. ”Lapplandzaunin” estelangat on helpoimmin saavutettavista paikoista ilmeisesti poistettu ja käytetty jälleenra-

kennuksen tarpeisiin. Tiestä kauempana nekin ovat paikallaan vaikka osasta puutolpat ovat lähes täysin mädäntyneet. Nykyään niin suosittu ”sotaromu” rajoittuu aika vähäiseen. Kenttätykin hylsyjä, joissain paikoissa konekiväärin hylsykasoja, hyppymiinalaatioita, rikkinäisiä kamiinoita yms. on edelleen jäänyt maastoon. Asemassahan ei koskaan varsinaisesti taisteltu, joten joukot ovat vieneet mahdollisimman paljon käyttökelpoista materiaalia mukanaan lopun mennessä ”uusiokäyttöön” jo sodan jälkeisinä pulavuosina. Nykyisessä muodossaankin asemasta ja sen rakenteesta saa edelleen hyvän kuvan lähes kolmen vuoden arktisella sotakokemuksella varustetun saksalaisjoukon ammattitaidosta, puolustusasemien ja raskaiden aseiden ryhmittämisessä ja asemien rakentamisessa näillä

loputtomien arktisten tuulien pyyhkimillä ja soiden ympäröimillä lähes paljailta tunturihuipuilla.

Teksti ja kuvat: Olli Dahl

Tärkeimmät lähteet:
Ahto, Sampo: Aseveljet Vastakkain. Lapin Sota 1944-45, Hämeenlinna 1980
Nikunen, Heikki, Talvitie Jyrki, Keskinen, Kalevi: Suomen Ilmasodan Pikku Jättiläinen, Helsinki 2011
Schuler, Emil: Mit dem Bergschuh in Russland und Finnland, München 1959
Halsti, Wolf H: Lapin Sodassa, Keuruu 1972
DAWA 51 Nachrichten, Harry Lippman, Köln
Hölter Herrman, Armee in der Arktis, München 1977
Artmann, Major iG: Tagebuchbericht über die Erkundungsexpedition in den Raum Palojoensuu-Kautokeino, Armeehauptquartier 20 GA, 9.5.1944
JR 1 ja JR 3 Historiikit

Ryhmityspiirroksessa tulenjohto- ja tähytyspaikaksi on merkitty asema Jorboaihin huipulla. Taustalla lampien takana näkyy Aksegielas, jossa seuraava asema. Välimaasto on katettu kolmen suora-ammuntatykin tuliasemilla alarinteessä. Olosuhteet voi vain kuvitella tulipalopakkasen ja arktisen viiman viiltäessä! Maasto on aseman pohjoisosan avoimille tuntureille tyypillistä.

Raskaan konekiväärin asema Kalgoaivin huipulla. Miehistön poterot ja linnoitusohjeen mukainen ”ampumapöytä” ovat näkyvissä. Yhtenäinen taisteluhauta jatkuu suojakorsulle. Osa kaivetuista taisteluhautoista on ollut täysisyvyisiä, osa vain ryömintähaudan tasoa, maastosta riippuen joko kaivettu tai paikoin louhittu kalliin.

Harjavallan Sairaankuljetus Oy Harjavalta	YK-Asennus Oy Hauho	Golder Associates Oy Helsinki, Turku, Tampere www.golder.fi
Cash Back Finland Oy Ab Helsinki	Sähköpartio Oy Helsinki	RGB Oy Helsinki www.rgb.fi
Modio Oy Helsinki	Suomen Cobra Systems Oy Helsinki	Rail Partners Oy Helsinki
Oy Helsinki Chartering Ab Helsinki	S. Eklund-Consulting Oy Ab Helsinki	www.atplukkari.fi
Puidenhoitajien Oy Helsinki	Pesu Oy Helsinki www.pesuoy.fi	Kiitos Sotaveteraaneille Agrologeilta! Nro:106

LAPIN SOTA 15.9.1944 – 27.4.1945

Jatkokertomus

Sotaveteraani-lehdessä 6/2014 Kuusamoa käsitellyt artikkeli toi useita yhteydenottoja ja ehdotuksia. Seuraavassa kertomuksessa seurataan yhtä polkua.

Tuulikki Schreiber 1990-luvulla.
Kuva: Tuulikki Schreiberin kotiarkisto

Kuusamon kirkonkellojen löytyminen

Kuusamon kirkonkylä poltettiin syysyllä 1944. Polttajista ei ole varmaa tietoa, mutta perääntyvät saksalaiset tai venäläiset sen polttivat. Kuusamossa oli vuonna 1804 rakennettu kirkko, jossa paikkoja oli noin 1200. Kuusamon väkiluku 1939 oli yli 14 000. Ennen polttamista kirkonkellot otettiin alas ja kaivettiin maahan.

Sattumalla on sijansa

Helsinkiläinen **Tuulikki Pirhonen** suoritti kotitalousopettajaopistoon hakemisessa tarvittavaa harjoittelua Kuusamon kansanopistolla 1956-57. Hän muistaa, kuinka nuorison keskuudessa keskusteltiin usein kadonneista kirkonkelloista. Kuusamo oli saanut jo uuden ehon kirkon ja uudet kellot siihen. Ihmettelyä aiheutti, mihin vanhat kirkonkellot olivat joutuneet.

Tuulikki Pirhonen valmistui kotitalousopettajaksi 1959 ja sai paikan Pudasjärveltä. Hän olisi mieluummin mennyt Kuusamoon, mutta siellä ei ollut paikkoja auki.

Tuulikki oli tutustumassa tuleviin opetustiloihin Pudasjärvellä kesällä 1959, mutta päätti käydä ennen koulun alkua tapaamassa tuttuja Kuusamossa.

Hän oli ystäviensä kanssa kansanopistolla, kun pihaan ajoi saksalaisissa kilvissä ollut Volkswagen Kleinbus. Autosta tuli ulos **Franz Schreiber** ja muita henkilöitä. Schreiber kysyi, puhuuko joku Saksa. Tuulikki ilmoittautui tulkiksi. Franz sanoi tullessaan näyttämään paikkaa kirkonkelloille. Hänellä oli mukanaan saksalaisen sotilaan piirtämä kartta, mistä selviäisi kirkonkellojen paikka.

Etsintä ei tuottanut tulosta

Paikka oli 15 vuodessa muuttunut paljon. Uusi kirkko ja teitä oli rakennettu. Kirkonkelloja ei yrityksistä huolimatta löytynyt. Etsijöillä ei myöskään ollut miinaharavaa käytössään.

Tieto kirkonkellojen olemassaolosta sai paikalliset liikkeelle. Käyttöön saadun miinaharavan avulla kirkonkellot löytyivät muutamia päiviä myöhemmin.

Saksalaisryhmä palasi

Kuusamossa käynnin jälkeen ryhmä palasi oletettavasti vanhoja sotakavereita tava-ten Raahen kautta Helsinkiin. Helsingissä ryhmä laski kukat Marsalkka Mannerheimin haudalle ja saksalaisten vapaaehtoisten muistomerkille Hietaniemessä sekä saksalaisten muistomerkille Vanhan kirkon puistossa.

Ei vielä ensi silmäyksellä

Franz Schreiberin mukana oli myös nuori mies, sivistynyt, mukava ja monista asioista kiinnostunut Franzin poika **Paul Heinz Schreiber**. Hän oli kokenut sodan kauhut äitinsä ja mummonsä kanssa Dresdenissä.

Tapahtumaa seurasi vilkas kirjeenvaihto ja matkat Suomen ja Saksan välillä. Myöhemmin Tuulikki muutti Saksaan. Tuulikki kokeili työntekeä Saksassa. Paul Heinz oli kuitenkin valmis muuttamaan Suomeen, kun alan työpaikka löytyi. He avioituivat ja heille syntyi toivottu poika.

Franz oli Suomen ja Kuusamon ystävä

Franz kävi usein Suomessa ja myös Kuusamossa. Vaikka sota oli ollut kurjaa, oli Suomeen jäänyt hänestä jotain. Hän kirjoitti saksankielisen kirjan Munin Verlag Kamf unter Dem Nortlitht (käännettynä *Taisteli Revontulien alla*). Kirjassa Franz halusi erityisesti saksalaisille aseveljille ja heidän jälkeläisilleen välittää oikeaa tietoa sodasta Suomessa. Franz kuoli tapaturmaisesti 1976 runsaan 70 vuoden ikäisenä. Paul Heinz täydensi kirjaa myöhemmin.

Tuulikki Schreiber ja Pentti Simola

Tuulikki Schreiber os. Pirhonen on Tammelassa sijainneen Mustialan Maamiesopiston johtajan tytär. Tammelainen sotaveteraani Pentti Simola opiskeli opistossa 1940-luvun lopulla ja tunsu Tuulikin. Pentti Simola oli aloittanut Kuusamon Osuuskassan toimitusjohtajana 1953 ja oli mukana, kun kirkonkelloja etsittiin.

Kirjoitus perustuu haastatteluun Tuulikki Schreiberin kanssa.

Markku Seppä

Kirkonkellot on juuri kaivettu esiin. Kellojen takana keskellä Kuusamon Osuuskassan toimitusjohtajana toiminut Pentti Simola. Hän on myöhemmin ollut Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiirin puheenjohtajana, liiton hallituksen jäsenenä ja Tammelan Sotaveteraanien puheenjohtajana. Nykyisin hän hoitaa täsmällisesti Tammelan Sotaveteraanien jäsenrekisterin.

Kuva: Pentti Simolan kotiarkisto

Franz Schreiber puolisonsa Irmgardin kanssa.
Kuva: Tuulikki Schreiberin kotiarkisto

Franz Schreiber puhumassa Kuusamon hautausmaalla heinäkuussa 1959. Hän toi viestin kirkonkellojen kaivamisesta hautausmaalle. Silloin ei vielä ollut tiedossa, että kirkonkellot löytyisivät muutaman metrin etäisyydeltä puhujasta.
Kuva: Tuulikki Schreiberin kotiarkisto

LAPIN SOTA 15.9.1944 – 27.4.1945

Neuvostoliitto pärjäs liittoutuneiden avulla

Joidenkin jälkiviisaiden mukaan Saksan kohtalo ratkesi jo joulukuussa 1941, kun Japani veti Yhdysvallat mukaan maailmansotaan hyökkäykseen Pearl Harboriin. Sen jälkeen Englanti onnistui vähitellen houkuttelemaan Yhdysvallat tukemaan Euroopan puolustamista Saksaa vastaan. Sen rajaton sotateollisuuskapasiteetti valjastettiin tuottamaan aseita ja kaikenlaisia tarvikkeita suunnattomien määrät omaan tarpeeseen, myös Englannille ja ennen muuta Neuvostoliitolle. Yhdysvaltojen apu toteutui aina vuoteen 1944 saakka "Lend and Lease" -sopimuksen puitteissa. Se sai suorastaan käsittämättömät mittasuhteet. On näin jälkeenpäin mahdotonta ymmärtää, miten Neuvostoliitto olisi ikinä selvinnyt ilman tätä apua. Apua, josta se on sotien jälkeen visusti vaiennut. Suuri Isänmaallinen Sota on edelleen myytti, johon ei saa kajota!

Amerikkalainen Bell P-39 Airacobra hävittäjä, jollaisia suomalaiset hävittäjät ampui alas Karjalan kannaksella 1944. Kuvan lähde Moštšanski, Ilja: Kannaksen suurhyökkäys 1944 venäläisin silmin, Helsinki-kirjat Oy, 2010

Ohitamme tässä lähes vain maininnalla sen, että Yhdysvallat ja Englanti olivat jo 1930-luvulla merkittävästi tukeneet sotaan varustautuvaa Neuvostoliittoa teknologiasiirroilla auto- ja lentokoneiteollisuudelle. Siihen sisältyi niin tietoa, taitoa kuin tekniikkaakin. Talvisodassa suomalaiset saivat sotasaaliiksi suuria määriä esimerkiksi Fordin tekniikkaan perustuvia keveitä kuorma-autoja ja erilaisia Vickers T-26 -panssarivaunuja. Kesällä 1944 puna-armeijan tärkein taistelupanssarivaunu oli T-34 eli Sotka. Sen kehittäminen perustui alun perin amerikkalaiseen Christie -panssarivaunuun. Neuvostoliiton lentokoneiteollisuudelle esimerkiksi DC-3 koneen lisenssi- valmistussopimus oli tärkeä. Tuhansista tällä lisenssillä Neuvostoliitossa valmistetuista LI-2 koneista rakennettiin osa pommikoneiksi, joiden tuottamista tuhoista Suomikin sai osansa esimerkiksi helmikuussa 1944. Ehkä kaikkein merkittävintä oli kuitenkin metalliteollisuudelle ohjautunut teknologiasiirto.

Peräti 2/3 Neuvostoliiton sotateollisuuden kapasiteetista oli 1930-luvun lopulla alun perin amerikkalaisperäistä! Ei pidä myöskään unohtaa, että myös Saksa oli merkittävästi tukenut Neuvostoliiton teollisuuden kehitymistä 1930-luvulla.

Yhdysvalloissa kehittyi vähitellen huoli Neuvostoliiton kyvystä selviytyä Saksan hyökkäyksestä. Vuoden 1941 lopulla Saksan hallinnassa oli jo 38 % Neuvostoliiton viljanviljely- ja karjatalousalueista ja se oli pääsemässä ehkä tärkeimpään päämääräänsä, Kaukasuksen öljyntuotantoalueille. Se piiritti Leningradia ja lähestyi Moskovaa. Yhdysvalloissa ei ehkä kuitenkaan oltu perillä siitä, että Neuvostoliitto oli onnistumassa raskaan sotateollisuutensa evakuoinnissa Uralin taakse.

Jo maaliskuussa 1941 Yhdysvaltojen Kongressi oli hyväksynyt ensimmäisen Lend and Lease -lain, joka mahdollisti sotamateriaalin toimittamisen Englan-

nille. Heti sen jälkeen Yhdysvallat vapauttivat ne Neuvostoliiton amerikkalaisiin pankkeihin tallennetut varat, jotka oli jäädytetty Neuvostoliiton hyökättyä Suomeen 1939. Niillä varoilla Neuvostoliitto käynnisti sotamateriaalin ostot Yhdysvalloista.

Sotakaluston ja -materiaalin toimitukset Neuvostoliittoon Lend and Lease -ohjelman puitteissa käynnistyivät jo lokakuussa 1941. Elokuuhun 1945 mennessä Yhdysvalloista toimitettiin Neuvostoliittoon hiukan pyörästetyin luvuin

376 000 Studebaker ("Kemssu")
-maastokuorma-autoa
52 000 maastoautoa, "Jeepiä"
35 000 moottoripyörää
8000 traktoria
7000 panssarivaunua
(Englannista lisäksi toiset 7000)
15 000 lentokonetta
(Englannista lisäksi 7000)
2000 veturia
11 000 tavaravaunua
622 000 km rataa kiskoja
4,5 miljoonaa tonnia ruokatarvikkeita
2,7 miljoonaa tonnia öljytuotteita
185 000 kenttäpuhelinta
8000 tykkiä
132 000 raskasta konekivääriä
346 000 tonnia räjähdysaineita
raaka-aineita, kuten 2,3 miljoonaa tonnia terästä
230 000 tonnia alumiinia
107 miljoonaa tonnia puuvillaa.
Lisäksi toimitettiin 15 miljoonaa paria maastokenkiä jne, jne. Rakennustarvikkeita toimitettiin 11 miljoonan koneita ja laitteita 1080 miljoonan dollarin arvosta, ja öljynjalosteita 2,7 miljoonaa tonnia.

Jotkut osat materiaaleista olivat Neuvostoliiton sodankäynnille tärkeämpiä kuin toiset. Voidaan varmaan todeta, että esimerkiksi tykinvetäjäksi soveltuvien maastokuorma-autojen suunnaton määrä edesauttoi puna-armeijan liikkuvuutta ratkaisevasti. Neuvostoliiton

saama rautatiekalusto oli myös ensiarvoisen tärkeää. Logistiikka kun näytteli ratkaisevaa osaa sodassa, jota käytiin suunnattoman laajoilla maa-alueilla.

Lend and Lease -apu, kaikkiaan yli 17 miljoonaa tonnia, toimitettiin Neuvostoliittoon viittä eri reittiä. Meitä lähimpänä oli tietysti pohjoinen laivareitti Murmanskiin. Sitä kautta kuljetettiin runsas viidennes. Lähes saman verran meni Persianlahden kautta. Yli puolet tonnimäärästä kuljetettiin Neuvostoliittoon kaukoidän kautta. Osa pohjoista laivareittiä laivatuista materiaaleista ei koskaan päässyt perille. Saksalaiset sukellusveneen onnistuivat kuitenkin upottamaan vain murto-osan saattueista.

Meidän kannaltamme mielenkiintoisimpia ovat tietysti nuo Murmanskin kautta kulkeneet tavarat. Suomalaiset joukot katkaisivat Murmanskin radan edettyään myöhään syksyllä Neuvostoliiton alueelle ja Syvärille saakka. Yllättäen Neuvostoliitto oli kuitenkin onnistunut rakentamaan pikavauhtia korvaavan ratayhteyden Sorokasta Arkangeliin ja edelleen sisämaahan. Saksalaiset aseveljemme painostivat suomalaista sodanjohtoa katkaisemaan tuon radan Sorokassa, mutta Ylipäällikkö ei siihen suostunut. Jo itsenäisyyspäivänä 1941 Englanti oli julistanut sodan Suomelle. Suhteiden säilyttäminen Yhdysvaltoihin, vaikka kuinka hentoisina, oli kuitenkin yksi sodanaikaisen diplomatiamme kulmakiviä. Ja siinä onnistuttiinkin, nipin napin, ehkä juuri siksi, ettei Sorokkaan koskaan hyökätty. Rataa kyllä pommitettiin, ja sille suunnattiin kaukopartioiskuja.

Niistä suurin oli jopa pataljoonan vahvuinen isku talvella 1942 Sorokasta etelään, Mai Gubaan, jossa rata katkaistiin väliaikaisesti. Operaatiota johti silloinen majuri Majewski, jonka tehtävänanto oli seuraava:

"Hyvät herrat. Me ole saatua Marsalkalta yks kunniakas tehtävä. Me hiihtää Muurmannin rata, pane

rata poikki ja anta ryssä pistä meidät motti. Sitte me ole kolme päivä motissa ja sitte me hiihtä takasi. Onko selvä, onko mite kysymistä?"

No aivan näin se ei mennyt, mutta operaatio onnistui ja sai varmaan puna-armeijan niin varpaisilleen, ettei radalle sen jälkeen todennäköisesti olisi ollut isoin voimin asiaa. Ylipäällikkö perusteli hyökkäyksestä pidättymistä lähinnä hankkeen vaativuudella ja meidän voimavarojemme riittämättömyydellä. Omien tappioiden riski oli myös erittäin suuri. Diplomaattinen ulottuvuus, suhteiden säilyttäminen Yhdysvaltoihin, oli ehkä kuitenkin tärkein päätöksenteon kriteeri, vaikka sitä ei voinutkaan saksalaisille kertoa.

Vaikka Neuvostoliitto ja sen perillinen, Venäjä eivät ole halunneet muistaa saamaansa apua, sen merkitys sodankäynnille oli kiistaton. On jotakuinkin selvää, että puna-armeijan liikkuvuus oli suurelta osalta saadun kuljetuskaluston ansiota. Eräiden arvioiden mukaan Neuvostoliitto olisi saattanut selviytyä saksalaisten ajamisesta alueeltaan, mutta sillä aikaa länsiliittoutuneet olisivat ehtineet vallata Saksan. Ja tämäkin on suhteellisen rohkea arvio. Puna-armeijan kyky toteuttaa strategisia iskujaan perustui suurelta osin juuri armeijan liikkuvuuteen, mutta myös materiaalliseen ylivoimaan. Neuvostoliiton oma väestöpotentiaali mahdollisti yhä uusien ikäluokkien kutsumisen aseisiin. Nämä reservit oli kuitenkin varustettava, ja siinä läntinen apu näytteli tärkeää osaa.

Todistelu Neuvostoliiton riippuvuudesta läntisestä avusta ei missään tapauksessa saa johtaa aliarvioimaan suunnattoman valtakunnan omia resursseja ja hiellä ja verellä maksettua ponnistuksia. Aivan uskomaton oli Neuvostoliiton teollisuuden kyky tuottaa jatkuvasti uutta materiaalia tuhoutuneen ja vaurioituneen korvaamiseksi. Tästä ehkä huikein esimerkki ovat T 34 -tais-

LAPIN SOTA 15.9.1944 – 27.4.1945

telupanssarivaunut, Sotkat, joita Saksan valtaamilta alueilta evakuoitua ja epäinhimillisissä olosuhteissa Uralin takana käynnistetyt tehtaat suolsivat.

Lend and Lease, Lainaa ja Vuokraa. Kysymyksessä ei siis periaatteessa ollut lahja. On epäselvää, mikä osa materiaalista oli lainaa, ja millä ehdoilla. Lainattu tavarahan yleensä pitää aina palauttaa. Lainan antaja ei kuitenkaan tehnyt mitään käytetyllä tavaralla, joka oli lähinnä sotaromua. Yhdysvaltojen omat ylijäämävarastot olivat pullollaan hyvää tavaraa, jota Suomikin sai edullisesti ostaa sodan jälkeen. Laina oli siis käytännössä lahja. Entä sitten vuokra? Tietävästi Neuvostoliitto maksoi mittavista kultavarannoistaan jotakin korvauksia materiaalista, mutta ilmeisesti maksut loppuivat viimeistään kylmän sodan alkaessa.

Sisäpoliittisesti tämä suunnattoman suuri, hyvin konkreettinen apu oli Neuvostoliitolle ongelma.

Alusta alkaen ”Suuresta Isänmaallisesta Sodasta” ryhdyttiin rakentamaan kansallistunnetta nostattavaa myyttiä. Ja tämä työ jatkuu. Se Sota on pyhä! Vuoden 1945 Jaltan konferenssissa Stalinin kuitenkin kerrotaan viittaneen ohjelmaan. Hänen mukaansa ”Lend and Lease oli Presidentti Rooseveltin yksi kaikkein huomattavimmista ja elinvoimaisimmista saavutuksista Hitlerin vastaisen allianssin luomisessa”. Vielä niinkin myöhään kuin 1963 Neuvostoliiton marsalkka Zhukov, puna-armeijan ehkä huomattavin sodan aikainen komentaja, on maan oman turvallisuuspalvelun nauhoitusten mukaan todennut:

”Nyt sanotaan, etteivät liittoutuneet koskaan auttaneet meitä... Kui-

tenkaan ei voida kieltää, etteivätkö amerikkalaiset antaneet meille niin paljon materiaalia, jota ilman emme olisi voineet muodostaa reservejämme ja jatkaa sota... Joutuimme sotaan Saksaan verrattuna teollisesti takapajuisena maana. Ilman amerikkalaisia Studebakkereita (”Kemssuja”) emme olisi saaneet tykistöämme mihinkään. Kyllä ne tarjosivat meille rintamakuljetukset suuressa määrin”.

Göran Lindgren

Lähteitä:

Saarialho, Antti: USA:n apu Neuvostoliitolle toisessa maailmansodassa, Karelia Klubi lokakuu 2006, s. 8-10
Terä, Martti V: Kesäkuun kriisi 1944, Otava, Helsinki 1967

Puna-armeijan liikenteenohjaaja Kannaksella Kellomäessä 16.6.1944. Taustalla amerikkalainen Studebaker US6 maastokuoma-auto. Näitä erinomaisia autoja NL sai USA:lta 356.000 kpl! Kuvan lähde Moštšanski, Ilja: Kannaksen suurhyökkäys 1944 venäläisin silmin, Helsinki-kirjat Oy, 2010

Amerikkalainen Allis-Chalmers HD-10W -telatraktori vetää 152 mm:n raskasta haupitsia. Taustalla on Terijoen ortodoksikirkko. Kuvan lähde Moštšanski, Ilja: Kannaksen suurhyökkäys 1944 venäläisin silmin, Helsinki-kirjat Oy, 2010

Oy Konwell Ab
Helsinki

SPT-Sähkö Oy
Helsinki

Kiitos Sotaveteraaneille
Helsingistä! Nro:110

Rollen Tähtihuolto Oy
Helsinki

Vihertaso Oy
Hyvinkää

LinnaSteel Oy
Hämeenkoski

Hämeen Erikoispuusepät Oy
Hämeenlinna

Paletti Oy
Hämeenlinna

Hämeenlinnan Osuusmeijeri

Immuno Diagnostic Oy
Hämeenlinna

Hämeen Rahtipalvelu Oy
Lammi

Kuljetus Timo Hartikainen Oy
Iisalmi

LAPIN SOTA 15.9.1944 – 27.4.1945

Pudasjärvi Lapin sodan ”SARANASSA”

Sotiemme viime vaiheisiin liittyvä Lapinsota, saksalaisten ”paimentaminen” pois Suomesta, kosketti konkreettisesti myös kotipitäjääni Pudasjärveä. Jo vuoden 1944 keväällä käynnistyneen Saksan 20. Vuoristoarmeijan Suomesta vetäytymisliikkeen suunnittelu eteni kesän kuluessa toteutukseen.

Neuvostoliiton ja Suomen välillä 19. syyskuuta 1944 solmittu välirauhan-sopimus velvoitti Suomen riisumaan aseista 15.9.1944 Suomeen jääneet saksalaiset asevoimat ja luovuttamaan heidät sotavankeina Liittoutuneiden (tarkoitti Neuvostoliiton) ylimmälle sotilasjohdolle. Neuvostoliiton hallitus antaisi tehtävän suorittamiseen apua. Suomi oli joutunut kahden epämiellyttävän toisiasian puristukseen. Toisaalta sen tuli raskaimmalla tavalla eliminoida sota-veljinä taistelleet saksalaiset täysin epärealistisessa määrääjassa ja toisaalta pelätä aivan todellista uhkaa Neuvostoliiton sotavoimien ”apuun tulosta”. Edessä olevia toimia ja niihin liittyviä vaikeitten aikojen kohtaamista oli tukemassa ja ohjaamassa myös Ylipäällikön päiväkäsky n:o 132 / 22.9.1944.

Peitesanalla ”Birke anschlagen” (”hakkaa koivua”) Saksan sodanjohto oli antanut kesäkuussa 1944 merkin vetäytymisliikkeen koneiston pyöräyttämistä käyntiin. Se käynnisti myös salaiset valmistelut Pohjois-Suomen liikenneyhteyksien ja asutuksen hävittämisestä neuvostojoukkojen Suomeen etenemisen vaikeuttamiseksi. Näitä suunnitelmia saksan sodanjohto sitten käytti tuhoisal-

la tavalla suojatakseen omien joukkojen sa vetäytymistä pohjoiseen.

Pudasjärvi muotoutui Lapinsodan ”saranakohdaksi”. Maasta poistuvien saksalaisjoukkojen marssivirta Lapin kosketti voimakkaimmin Pudasjärven aluetta. Siellä sotiemme loppuselkaus myös sai alkunsa ja kehittyi Lapin sodaksi, varsinaiseksi aseelliseksi yhteenotoksi sekä katkeran koston omaiseksi Lapin liikenneyhteyksiä ja asutusta hävittäväksi toiminnaksi.

Merkittävä osa eteläisemmässä Suomessa olleista saksalaisten sotilaista ja kalustosta vetäytyi Lappiin Pudasjärven kautta. Pääosa joukoista ohjattiin Oulun ja Muhoksen suunnasta Ylikii-
mingin ja kotikyläni Hetekylän kautta Pudasjärvelle ja edelleen kohti Rovaniemeä. Pudasjärvelle joukkoja tuli myös Oulusta Kuusamoon johtavaa päätieta sekä Kajaanin-Puolangan suunnalta. Näin Pudasjärvi muodostui pohjoiseen vetäytyvien saksalaisten sotajoukkojen ja sotamateriaalin risteämisalueeksi.

Pudasjärvelle saakka saksalaisten vetäytyminen oli sujunut Suomen ja Saksan sodanjohton kesken lähes ”yhteisymmärryksessä”. Neuvostoliiton tarkkailijoiden hämäämiseksi käytiin valesotaa, jota kenraali Airon aikoinaan käyttämän nimityksen mukaan kutsutaan ”syysmanööveriksi”. Siihen liittyi mm. joukko-osastojen liikkeistä tiedottaminen. Esimerkiksi 25. syyskuuta saksalaiset ilmoittivat joukoilleen saamiaan

tarkkoja aikoja siitä, miten suomalaiset ”takaa-ajojoukot” etenevät seuraavina päivinä Ylikii-
mingin-Hetekylän-Pudasjärven suunnalla. Aseellisten selkkausten välttämiseksi omat varmistusjoukot tuli vetää suomalaisten aikatauluun sopeutettuna taaksepäin 24 tuntia aikaisemmin. Samalla määrättiin, että valmistellut hävitykset, lähinnä siltojen tuhoamiset, tuli panna täytäntöön.

Syysmanööverin hengessä

Lapin sodan vaiheet etenivät syyskuun viimeiselle viikolle saakka suunnitelman mukaan. Siitä eteenpäin, juuri Pudasjärven alueella tapahtui käänne. Jo Oulusta johtavan valtatie ja Ylikii-
mingin-Hetekylän maantien risteyksessä oltiin suomalaisten ja saksalaisten välillä vakavammassa mielessä aseellisessa kosketuksessa. Tilannetta edelsi varsin tiukka Suomen sodanjohton vaatimus saksalaisten joukkojen ja varusteiden internoimisesta. Tuossa, Lapin sodan ensimmäisessä varsinaisessa aseellisessa sotatoimessa, enemmänkin ”vahingossa”, kuoli saksalainen sotilas.

Tämän jälkeen suomalainen koukkausosasto pyrki Kollajan-Mertajärven-Aittojärven korpien kautta katkaisemaan Pudasjärven keskustasta, Kurenalta irtautuneen varsin vahvan saksalaisosaston etenemisen Ranuan-Rovaniemen suuntaan. Koukkaajat kuitenkin viipyivät paljolti tietämällä korpitaipaleella niin kauan, että saksalaisten pääjoukko ehti, ehkäpä suomalaisten onneksi, jo ohittaa katkaisukohdan. Suomalaisten ”haaviin” vangiksi jäi 72 sotilaan jälkijoukko moottoriajoneuvoinen. Tuossa yhteydessä käydessä kahakoinnissa, saksalaisten ampu-
massa granaatti-iskussa kolme suomalaista kaatui. Saksalaiset ehdivät tuhota Pudasjärvellä olleet huomattavat ammusvarastonsa ennen suomalaisten koukkausosaston saapumista.

Syysmanööverin henki oli auttamattomasti kadonnut ja Lapin sota todella alkanut.

Seuraavien kuukausien kuluessa edessä olivat vielä monet tuskalliset, so-
taan liittyvät inhimilliset koettelemukset ja menetykset. Lopulta 28.4.1945 kenraaliluutnantti Hj. Siilasvuo saattoi ilmoittaa täyttäneensä ylipäällikö-
ltä syyskuussa 1944 saamansa tehtävän. ”Saksalaiset sotavoimat on 27.4.1944 klo 13.30 mennessä karkotettu Suomesta”.

Pudasjärvi kärsi vähän sodasta

Lapin sota kosketti Pudasjärveä verrat-
tain keveästi. Kuitenkin se näkyi ja tun-
tui myös meillä. Nimenomaan sen joh-

dosta suuri osa Pudasjärven väestöstä ja karjasta evakuoitiin. Itseänikin vähän yli vuoden ikäisenä lapsena ”sodan siipi hipaisi” evakkomatkan verran. Vaikka kotini Karkuaho (Isovihan aikainen ”karkupaikka”) sijaitsi tietämässä korvessa 4 km:n päässä Ylikii-
mingin-Hetekylän maantiestä, määrättiin kotivä-
kenikin (äitini, iäkäs ukkini ja kolme muutaman vuoden ikäistä poikaa) evakuoitavaksi pudasjärveläisten kohde-
kuntaan Orimattilaan. Perillä ehdimme olla kolmisen viikkoa, mutta matkoi-
neen reissu kesti kuukauden. Karjamme ei ehtinyt Kiiminkiä pidemmälle. Itselläni ei luonnollisestikaan ole selkeitä muistikuvia evakkomatkastani ja oleskelusta Orimattilan Niemenkylän Niemelän talossa. Kanoja olin kuulemma luudalla ajellut. Majoitustalosta ja isäntäväestä kuitenkin perheellemme oli jäänyt lämpimän kiitolliset muistot. Siitä kertoo myös vanhempieni ja vieraitten todella sydämellinen kohtaaminen, kun Niemelän talon väki kymmenen vuotta myöhemmin yllättäen ilmestyi kotiimme vierailulle.

Saksalaisten pääjoukko Pudasjärvelle kulki Ylikii-
mingistä johtavaa maantietä. Kulkiessaan he räjäyttivät mm. Nuorittajoen sillan (neljä km kodistani). Mitään hätää meillä ei kyllä olisi syrjäisessä kodissamme ollu. Pudasjärven kohdalla laajamittainen evakuointi kaikkineen todentui odotettavissa ole-
viin tapahtumiin liittyvänä tarpeellise-
na varotoimena. Varsinainen sotiminen käynnistyi vasta siirryttäessä Pudasjärveltä Lapin puolelle, missä alkoi myös laajamittainen liikenneyhteyksien ja asutuskeskusten tuhoaminen.

Sotatoimet enenevät veljellisessä hengessä

Sotatoimet syyskuun lopulla etenivät vielä kutakuinkin aseveljeyden sävyttämässä ”syysmanööverin” hengessä. Se näkyi ja tuntui myös saksalaisten ja siviiliväestön suhteissa. Pudasjärven tapahtumiin ja kokemuksiin liittyen olen haastatellut eräitä omakohtaisen kokemuksen ja muistikuvan omaavia henkilöitä.

Jo neljännessä polvessa linja-autoliikennettä harjoittavan Nevakivi Oy:n veteraani Pekka Nevakivi oli jo Lapin sodan aikana apukuskina vanhempiensa omistaman yhtiön autoissa (”Letukka” -henkilölinjuri ja ”sekajunaksi” kutsuttu henkilö- ja kuorma-auton yhdistelmä). Polttoainepulan vuoksi toinen auto oli puukaasukäyttöinen. Varsinkin ”sekajuna” osallistui Lapin sotavaiheen aikana väestön ja sotaväenkin tarvitse-
miin huolto- ym. kuljetuksiin. Hyvin merkittävä asema autoilla oli väestön evakuoinnissa. Saksalaisten joukot ei-

Aittojärven muistomerkki Pudasjärvellä. Kuva: Pudasjärven kaupunki

LAPIN SOTA 15.9.1944 – 27.4.1945

vät olleet ennen Pudasjärveltä lähtöään käyneet suomalaisten kesken todellisia aseisteluja. Varsinaiset aseelliset taistelut alkoivat vasta Rovaniemeä lähestyttäessä Portimojärvellä ja Kivitaipaleella. Senkin jälkeen, kiristyneestä sotatilanteesta huolimatta, saksalaiset päästivät ongelmitta tutuksi tulleen ”sekajunan” joukkojensa läpi suorittamaan Lapin alueen ihmisten evakuoimista. Kuljetusporukan, kuin myös mahdollisesti mukana kulkevien sotilaiden tuli kuitenkin olla siviilivaatteissa. Pudasjärven ajalta tuttu saksalaissotilas Ernest luotsasi ”sekajunan” joukkojen läpi. Hän olisi myös itse tahtonut piiloutua auton penkin alle päästäkseen ”loikkaamaan” Ruotsiin. Tähän ei kuitenkaan rohjettu suostua, koska tiedettiin, että hänet olisi kiinni joutuessaan varmasti karkurina ammuttu. Sellais-takin oli jo ehditty nähdä saksalaisten joukoissa tapahtuvan.

Pekka Nevakivi muistelee, kuinka todella suuret määrät saksalaisten joukkoja, kuljetuskalustoa ja tarvikkeita virtasi Pudasjärven läpi pohjoiseen. Meno oli kuitenkin vielä varsin rauhallista ja sopuisaa. Vaikka Pudasjärvestä suuri osa olikin ”saksalaisten jaloista” evakuoitu, oli tänne jäänyt varsin paljon siviiliväestöä eikä sillä saksalaisten suhteen lopulta ollut mitään hätää. Varsinaiset aseelliset ottelet olisivat edessä vasta sadan kilometrien päässä pohjoisessa. Tulevien taisteluitten airueina nähtiin kuitenkin mm. Laguksen panssareiden saapuminen Pudasjärvelle. Kun Iijoen silta oli saksalaisten toimesta räjäytetty, ylittivät panssarit Iijoen Kurenkosken-Rajamaan rannan karikoitten kohdalta pohjaa myöten. Samaa reittiä kiskottiin köysillä yli myös tykkikalusto.

Noihin Laguksen joukkojen panssarivaunuihin liittyvänä Pekka Nevakivelle on jäänyt mieleen niiden vähän holtitonkin huristelu ympäri kylää Pudasjärven keskustassa. Siihen oli ilmeisesti aikaa, kun välittömät sotatoimet eivät olleet kovin kiireellisiä. Panssarien kul-

jettajat olivat myös aikataavalla kännissä, mistä johtuen yksi tankki peruutti heidän talonsa seinään. Muutoinkin vähän kiivasluontoinen Reino-isä hermostui tästä niin, että ”Parolan mies” oli saada selkäänsä. Kun talon vauriot pysähtyivät vain ulkokuoren tasolle, saatiin asia sovittua yömyöhään jatkuneessa kosteahkossa sovitteluistunnossa.

Saksalaisten läpikulku Pudasjärvellä

Pudasjärven kokemukset saksalaisten läpikulusta olivat varsin myönteisiä. Saksalaiset ostivat kaiken haluamansa tavaran rahalla, tai vaihtoivat runsaasti säilyke- ja muihin muonavaroihin sekä jakoivat kylän lapsille auliisti makeisia, hedelmäsäilykkeitä yms. Alkoholilla heillä oli runsaasti ja sitä käytettiin myös vaihtovälineenä. Saksalaissotilaat käyttäytyivät hyvin kurinalaisesti. Heitä oli varmasti varotettu siitä, ettei siviiliväestölle saanut aiheuttaa mitään vahinkoa, vaan päinvastoin rakentaa kaikin keinoin hyviä välejä. Toisaalta varsinkin lapsilla, joiden läheisiä oli kaatunut sodassa, oli luonnollista pelkoa vieraita sotilaita kohtaan.

Elsa Ylisassi (Pietarila) muistaa, kuinka saksalaisilla oli johtopaikka heidän kodissaan Kellokankaalla. Perheen omaan käyttöön jätettiin keittiö ja yksi kamari talon muun osan ollessa saksalaisjohdon käytössä.

He ostivat meiltä kanoja ja muita ruokatarpeita. Sotilaat antoivat lapsille mm. karkkeja. Isä kyllä kielteli niitä ottamasta. Samanaikaisesti olimme valmistautumassa evakkoon lähtöön. Pimeän turvin saksalaisilta salaa kaivettiin mm. perunat kuoppaan lattian alle ja marjasäilykepullot läheiseen hetteeseen (lähde). Ne otettiin esiin vasta palattuamme evakosta. Evakkomatalla Muhoksel-la seikkailtiin tuhansien eläinten seassa. Ihmiset olivat evakoille avuliaita ja yösiä löytyi sitä tarvitseville, meillekin kamarin lattialta. Evakossa olimme Oulujoella Sutelan talossa, jossa meille oli

Laatta Hetekylän tienharassa Pudasjärvellä, joka kertoo Lapin sodan alkamisesta. Kuva: Pudasjärven kaupunki

hyvä vastaanotto. Evakkomatkalta palatessamme oli Iijoen silta räjäytetty. Kotitalossa oli nyt suomalaisten esikunta ja lähimetsässä jonkin aikaa myös sotilaitten leiri. Marjareissulla kotikankaalla löysimme kranaatteja, joita toimme kotiin. Sotilaat ottivat ne kiireesti talteen.

Takaa tulevien suomalaisjoukkojen hidastamiseksi saksalaiset tuhosivat siltoja ja miinoittivat jo Pudasjärvenkin alueella. Miinoituksista aiheutui myös joitakin kuolemaankin johtaneita seuraamuksia. Tuhoaminen ei kuitenkaan vielä ollut kaiken kattavaa ja kostonomaista, niin kuin myöhemmässä Lapin alueen suunnitelmallisessa tuhoamisessa tapahtui. Toisaalta saksalaistuhoksi on pantu myös ehkä liikaakin. Pekka Nevakivi, joka sotien aikana oleskeli myös sukulaistensa luona Kuusamossa, ei ole laisinkaan vakuuttunut, että Kuusamon kirkon polttivat saksalaiset. He jättivät aivan järjestelmällisesti kirkot tuhoamatta Lapissakin. Pekan mielestä eräät muutkin havainnot ja merkit viittaavat siihen, että Kuusamon kirkon tuho on venäläisten, ei saksalaisten aikaansaannoksia. Samoin saksalaisten sanotaan yrittäneen murtautua Pudasjärven kirkkoon kirkonviinien saamisen toivossa. Pekka voi vakuuttaa, että saksalaisilla oli kyllä alkoholia aivan riittävästi ilman kirkon viinejäkin. Pudasjärven kirkon tapaus lieneekin lähinnä omien ”sotureiden” aikaansaama.

Saksalaiset irtautuvat siististi

Saksalaisten Pudasjärveltä irtautuminen tapahtui varsin rauhallisesti ja siististi. Merkittävin tuho Pudasjärven keskustassa oli Iijoen sillan räjäyttäminen. Henkeä ja asennetta kuvaa hyvin äitini nuoruudenystävän Alli Korhosen (Leinonen) kuvaus tapahtumasta ennen sillan räjäytystä. Puhelinkeskusta hoitavalle Allille saksan joukon johtaja kertoi heidän lähtiessään räjäyttävän Iijoen sillan. Hän kehotti Allia ilmoittamaan mahdollisimman monelle asiasta, jotta ihmiset voisivat ikkunat avaamalla estää paineaaltoa rikkomasta laseja. Ikkunallasi oli tuohon aikaan ja noissa oloissa arvotavaraa, jonka säästämisestä kannatti olla saksalaisille jopa kiitollinen.

Pudasjärven alueen sotilaalliset yhteenotot ja tappiot siis jäivät varsin vähäisiksi, ellei menetykseksi lueta ”tarpeettomaksi” osoittautunutta siviiliväestön ja karjan evakuointioperaatiota. Senkin kyllä monet laistivat. Mm. minun kotonani Karkuahossa ”karkupirttiläisenä” asusti koko saksalaisvaiheen ajan Ylikiimingin tien varresta ”korpeen paenneita” sukulaisia.

Paavo Pikkuaho

Kirjoittaja on Pudasjärven eläkkeellä oleva kunnanjohtaja ja nykyisin Pudasjärven Sotaveteraanien puheenjohtaja.

Arkkitehtuuritoimisto Jyrki Kihlakaski Ky

Ikaalinen

Maalausliike E. Heiskanen Oy

Imatra, www.e-heiskanen.fi

Evälahti Oy

Imatra

Imatran YH-Rakennuttaja Oy

Imatra

Metsäkonepalvelu Peltomaa Oy

Isojoki

Varis Forest Oy

Istunmäki

KARELIAN SÄHKÖ OY

Joensuu

Kiitos Sotaveteraaneille Jojen kaupunnista! Nro:102

IJ rahtikeskus oy

PURONSUUNKATU 1 A 2, 80160 JOENSUU
PUH. 013-312 011, FAX 013-312 010, GSM 040-751 2951

Joensuun Laivaus Oy

Joensuu

Suomen Levyprofiili Oy

Joensuu

Kiitos Sotaveteraaneille Juupajoelta! Nro:108

Jukolan motti - mukana olleen muistelmia 70 vuotta sitten

Ajankohta oli syksy 1942. 18-vuotiaana aloikkaana puoli vuotta Limingassa ja sen jälkeen syksyllä Kouvolan HTK:n välityksellä olin tullut Jukolan Motin nimeä kantavaan Henkilötäydennys-keskukseen (HTK) Lieksan Nurmijärvellä odottamaan rintamapalvelusijoitusta. Viidennen komppanian, johon tulini sijoitetuksi, komppanian päällikkö oli kuuluisa kapteeni **Onni Einari Koponen**. Komppanian johtamisen (mikä sinänsä ei liene ollut kovin vaikeaa, koska olimme levossa) suo-

ritti Onni Einari (OE). Hän teki tutkimusta Pohjois-Karjalan historiasta, jonka tutkielman Tuovi Huhtanen sitten vapaa-aikoinaan kirjoitti puhtaaksi, Tuovi kun oli ”mato” konekirjoituksessa. Työn palkkioksi oli OE luvannut kirjan ensipainoksen, kun se olisi valmistunut. Palvelustoiminta ei ollut raskasta, koska mitään sotilasharjoituksia ei voitu järjestää.

Jukolan Motti oli perustettu tasaiselle männikkökankaalle Lieksa-Rukajärvi tien varteen vain noin 10 kilometrin päästään valtakunnan rajasta. Mie-

het asuivat parakkimajoituksessa, sisäpalvelusohjesääntö oli osittain sivuutettu, koska ei ollut mitään vuodevaatteita, vain reppu ja mantteli. Mieleeni oli jäänyt, että meillä oli iso, hyvä sauna. Juomavesikysymys oli ajoittain hankala, kun läheisten lampien veden laatu antoi toivomisen varaa. Puhuttiin joskus yksittäisestä punatautitapauksestakin, mikä sinänsä saattoi olla vain tyypillisiä huhuja.

Eräänä ratkaisuna tehokkaampaan ajan käyttöön voidaan pitää alisupseerikoulun järjestämistä Nurmijärven Mäntylään. Kouluaika oli kolme kuukautta ja se sijoittui kahden puolta vuodenvaihdetta 42-43. Suurin osa ”motin” silloisista asukeista oli nuoria miehiä, kuten minäkin ja heidät haravoitiin melkein kaikki au-kouluun. Koulussa oli sitten enemmän harjoituksia, teorialuentoja, sanastoharjoituksia ym.

Koulun loputtua palasivat sitten kaikki oppilaat omiin komppanioihinsa valkoinen kantinauhan pätkä olkaimissaan ja korpr. kankorttiin sukunimen eteen kirjoitettuna. Se taisikin monelle olla korkein sotilasarvo armeijassa, minulle se ainakin jäi siksi huolimatta siitä, että kerkesin haavoittuaikin yhden kerran vetäytymisvaiheen aikana.

Komppaniamme vääpelinä toimi jo talvisodassa mu-

Jukolan motin alueella oli valokuvaaminen kiellettyä. Sieltä on löydetty vain neljä valokuvaa. Kuvassa sotilaat ovat perunateatterissa.

Jukolan motti-pirtti on Jukolan mottiin vuoden 2014 lopulla Rukajärven suunnan historiayhdistyksen tekemä rakennus, joka on kaikkien kansalaisten vapaassa käytössä.

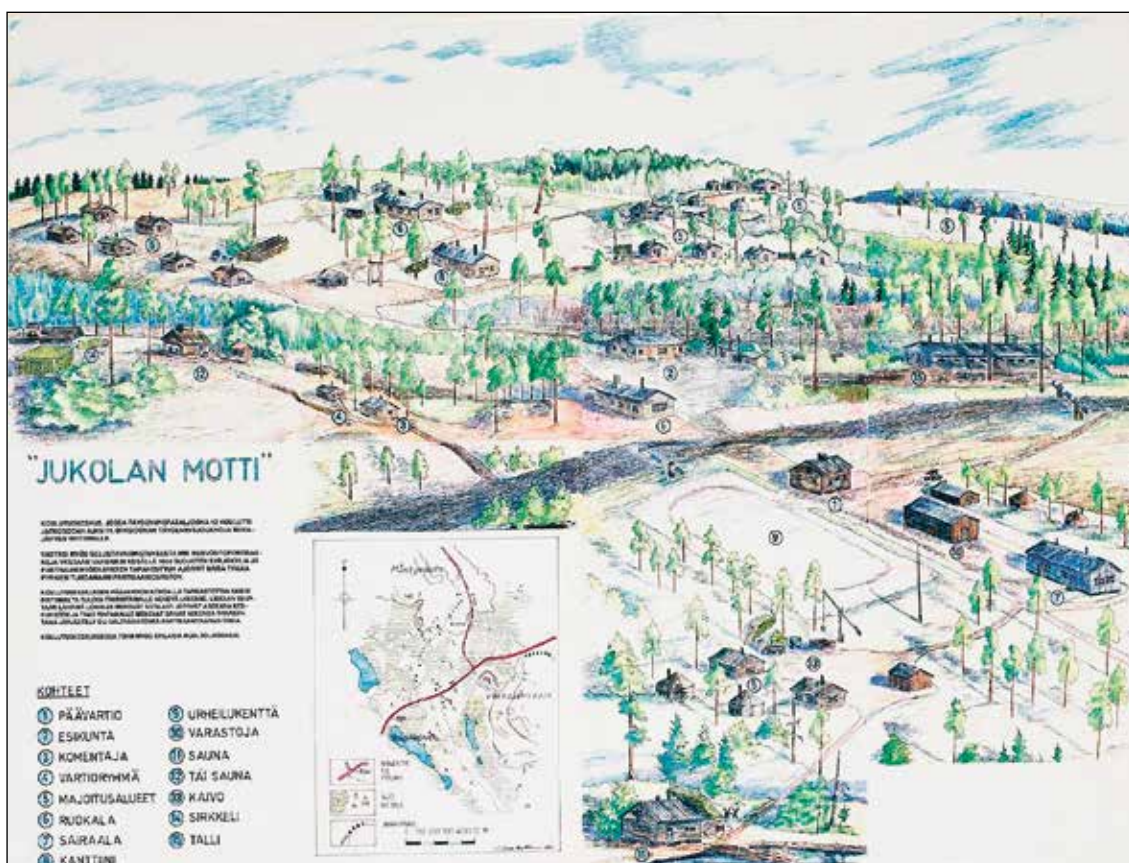
Mikä on Jukolan motti?

Jukolan Motissa toimi Jatkosodan aikana huolto- ja koulutuskeskus, jonka vahvuus oli n. 3000 sotilasta. Nykyisin Jukolan motti on osa Rukajärven taistelutietä. Jukolan motissa on juuri valmistunut Jukolan motti-pirtti, joka on tarkoitettu jokaisen matkailijan käyttöön, jossa voi pitää erilaisia tilaisuuksia, nauttia välipalaa, keitellä nokipannukahvit tai paistaa makkarat. Tällä hetkellä paikalla on kaksi opastaulua, joissa on selvitetty Jukolan Motin Jatkosodan aikaisista toimintaa.

Siellä on pidetty syntymäpäivätilaisuuksia, yhdistysten kokouksia ja yritykset ovat pitäneet henkilökuntansa ulkopäivätilaisuuksia. Siellä on myös pidetty pienimuotoisia konsertteja. Kotaa voi varata netin kautta:

<http://www.rukajarvensuunnanhistoriayhdistys.fi/historiayhdistys/jukolan-motti-kota/>

Lisäksi Jukolan motin läheisyydessä sijaitsee Salpa-asemat ja Vornasenvaaran luolasto, joiden kunnostaminen on tarkoitus aloittaa kertausharjoitustyönä tulevana kesänä. Kohde avattaisiin yleisölle kesän 2015 heinä-elokuun vaihteessa ja luolasto vuoden 2016 kesällä.

Paavo Martikaisen vuonna 1994 tekemä maalaus Jukolan motin alueesta. Tiedot perustuvat Paavo Martikaisen ja Tauno Oksasen veteraanihaastatteluihin.

kana ollut (ja luultavasti myös haavoittunut) vääpeli. Hänellä oli tapana käyttää joskus melkein runollista kieltä meitä ohjaillessaan. Kun pojat sattuiivat valittamaan parakin heikokoa valaistusta, sanoi vääpeli: ”Nauttikaa hiipuvista hiillokista, kuten esi-isännekin ovat tehneet!” (parakeissa oli kamiinalämmitys). Tai; joku poika pyrki vastaanotolle valittaen päänsärkyä; Vääpeli: ”Niin särkee minunkin päätäni, pääni on ammuttu seulaksi. Mutta en mene vastaanotolle!”

Yksi suurempi tapahtuma sattui kevättalvella -43, kun Rukajärven suunnalta tuli hälytys, jonka mukaan noin pataljoonan suuruinen venäläisyksikkö olisi murtanut suomalaisten linjojen läpi ja nyt uhkasi Repolaa. Koko ”motti” julistettiin hälytystilaan, kovat panokset ja rautaisannokset jaettiin miehille ja koko porukka kuljetettiin Repolaan puolustukseen. Retki kesti neljä vuorokautta, mutta mitään vihollista ei nähty. Takaisin palattua koottiin sekä kovat panokset että rautaisannokset, jotka sisälsivät suklaa-

ta, lihasäilykepurkin ja savukkeita. Kiellosta huolimatta oli suuri osa rautaisannoksia ”kadonnut” matkan aikana ja pieniä rangaistuksia jaettiin ”huolimattomille”.

Sitten tuli kevät -43. ”Motti” purettiin ja meidät kuljetettiin Vuokatin Naapurivaaralle, jossa meistä ja aikaisemmin Sallan rintamalla saksalaisten kanssa yhteistyössä toimineista osastoista muodostettiin 15 Jalkaväkiprikaati (15. Pr Kuistio). Siihen tuli neljä pataljoonaa, ehkä noin 1500-2000 miestä. Prikaati siirtyi sitten kesäkuun -43 alussa Äänislinnaan ja sitten syksyllä Syvärin ja Laatokan väliselle alueelle Kuuttilahteen, mikä onkin aivan toinen luku.

Jaa-a! Siinä se on Jukolan Motin historiikki 19-vuotiaan korpraali Karvisen muistelemana. Sen voi sanoa olleen vielä sellaista rauhallista lepoaika, josta kesän -44 tapahtumat olivat vielä kaukana. Mutta aika aikaa kutakin, sanotaan!

Arvi Karvinen

Märsta, Ruotsi

Kuvat: RSHY ry:n arkisto

Kertomus sotavangista Vanha mies, vanha hevonen...

Sodan yhä jatkuessa oli maataloissa sotavankeja kesätoissa työvelvollisina. Pikkupoikana tulin tuntemaan naapuritalon sotavangin, Aleksei nimeltään, joka niin ikään teki maatöitä v. 1943 kesällä. Tukikohtana oli Naarajärven sotavankileiri Pieksämäellä. Siviiliammattiltaan hän oli kivityömies, kookas, vankarakenteinen, tunnollinen ja ahkera työntekijä. Hän nautti talon väen luottamusta. Pienikin vihjaus, niin hän oli aina valmis auttamaan.

Mieleistä oli myös kalanpyydysten kokeminen lähijärvellä, aamuvarhaisella hän suuntasi matkansa rantaan, jossa vene odotti. Hyväntuulinen oli mies varsinkin, jos saalista tuli.

Iltatöinä hän kenellekään kertomatta kävi lähimaastosta

sankan kuusikon keskeltä löytämänsä suureen kivipaateen muotoilemassa Stalinin pään, joka näkyy siellä tänä päivänäkin. Työvälineinä hänellä oli vasara, vanha kirves ja sirpin kappale, ei kummoiset työvälineet. En tiedä, mikä oli hänen tarkoituksensa, kun hän tämän kuvan muotoili. En myöhemminkään ole keneltäkään sitä kuullut. Sen ajan kertojen joukko on kovasti harventunut. Onko kiveen muotoiltu kuva kenties matkamuisto kylän väelle?

Kuvan tarkoitusta voimme pohtia kaikessa hiljaisuudessa, vaikka vastausta emme saisi-kaan.

Minulle jäi sellainen käsitys, että sotavangeille oli mieluista olla maatalojen töissä. Ihmetystä hänelle aiheutti se, että

työvälineet voitiin jättää pellolle yön ajaksi. Hänen kotimaassaan asiat olivat toisin. Talojen ruoka ja ylläpito ovat luku erikseen - verrattuna vastaavaan vankileirillä. Hän tarkkaili myös luontoa, varsinkin lähijärveä, joka hyvin näkyi piha-piiriin. Jos siellä sattui olemaan jotain erikoista, innostuneena hän sitä talonväelle käsiä apuna käyttäen selitti. Suomenkieltä Aleksei ymmärsi enemmän, kuin puhui.

Kesän mentyä ja talven lähestyessä paluu vankileirille oli edessä, mieluista lähteminen ei ollut jo senkin takia, ettei ollut tiedossa, mitä tulevaisuus tuo tullessaan. Niinpä talon vanha isäntä lähti hevoskyydillä viemään hänet takaisin vankileirille.

Heidän ajettuaan muuta-

Neuvostoliittolaisen sotavangin Stalinista tekemä kuva kivipaateen.

ma kilometri ohi kirkonkylän vanki pysäytti hevosen, hypäsi reppuineen pois kyydistä ja sanoi, vanha mies, vanha hevonen, ja näin hänen matkansa jatkui kävellen. Isäntä palasi takaisin kotiin tietämättä tarkemmin, mikä oli Aleksein tarkoitus lähteä kävellen jatkamaan matkaansa ja missä oli

vangin määränpää, eikä myöhemminkään hänestä mitään kuulunut. Toisen naapurin sotavanki oli lähdön hetkellä kovasti itkien näyttänyt kädellään viiltoa kurkkunsa kohdalta.

Teksti ja kuva:
Tauno Kauhanen
Jäppilä

HAMMASLÄÄKÄRIPALVELUJA SOTAVETERAANEILLE

HELSINKI

Hammaslääkäri Hannu Cederberg

Vuosaaren pohjoinen ostoskeskus
Mustalahdentie 10, 00960 Helsinki
puh. 09-321 8388

LAPPEENRANTA

LAPPEENRANNAN HAMMASLÄÄKÄRIASEMA OY

Toikankatu 4, 3 krs. (talossa hissi)
53100 Lappeenranta
Ajanvaraus puh. (05) 6255 100

TAMPERE

HAMMASLÄÄKÄRI PÄIVI VIRTANEN

Puh. 03-214 8648, e-mail. paivi.virtanen@gmail.com
Hämeenkatu 14 C, 3. krs, Tampere

IISALMI

Hammaslääkäri Juha Sirviö

Kirkkopuistonkatu 15 A, 74100 Iisalmi
puh. 017-825 002

NURMIJÄRVI

Uudenmaan Hammaspalvelu

Keskustie 5, 01900 Nurmijärvi
Lepsämäntie 1, 01800 Klaukkala
Puh. 0207 411 420

TURKU

Hammas-Pulssi

Humalistonkatu 9-11, 20100 Turku
Puh. 02-277 7000

JYVÄSKYLÄ

Hammaslääkäriasema Densens Oy

Kansakoulukatu 1, 40100 Jyväskylä
puh. 014-214 219
Vastaanotto Jämsässä:
Hammaskulma
Talvialantie 4, 42100 Jämsä, puh. 014-716 641

OULU

OULUN HAMMASLÄÄKÄRIKESKUS OY

Isokatu 32 B, 3 krs
90100 Oulu
Puh. (08) 374 444
Fax (08) 377 096

Puutarhakatu 12, 4 krs.
20100 Turku
Puh. 02-2333 222

VAASA

Hietasaarenkatu 24, Sandögatan 24
65100 VAASA-VASA
Puh. 06-320 2700

KUOPIO

EHT Esa-Matti Koponen

Puijonkatu 26 B 23, 3 krs., 70110 Kuopio
Puh. 017-261 3370

SALO

PlusTerveys HymyDent

Turuntie 1, 3 krs., 24100 Salo
Puh. 02-733 2211

www.forcit.fi

teräksellä tulokseen

Luotettavaa rakennuspalvelua Uudellamaalla vuodesta 1972
erikoisalana teollisuus-, liike- ja julkinen rakentaminen

**rakennustoimisto
nousiainen oy**

Sementtitehtaankatu 2, 04260 KERAVALA puh. (09) 2747 260 Fax (09) 2747 2690

Tule ja **RAKASTU**
UUDELLEEN
AUTOILUUN!

TOYOTA
HYBRID

ALWAYS A
BETTER WAY

**KUOPION
AUTOKAUPPA.fi**

Tutustu hybrideihin toyota.fi/hybrid

Talvisodan muisto ei saa sammua Erillinen Pataljoona 6:n 75-vuotismuistojuhla Heinolassa

Talvisodassa menestysellisesti taistelleen Er.P6:n muistojuhlaa vietettiin Keljan taistelun vuosipäivänä 27.12.2014. Er.P6:n asevelijuhlaa on vietetty 1950-luvulta alkaen. Tällä kertaa perinteinen asevelijuhla muuttui lopullisesti muistojuhlaksi, kun viimeinen Keljan taisteluun osallistunut veteraani, 101-vuotias **Yrjö Raaska** sai kutsun viimeiseen iltahuutoon viime syksynä.

Keljan taistelun 75-vuotismuistojuhlaa vietettiin ensimmäisen kerran pataljoonan muistojuhlana.

Tämänkertainen muistojuhla alkoi Heinolan kirkossa vietetyllä juhlamessulla ja pitäjäsäätiöiden edustajien havuseppeleiden laskulla Karjalaa jääneiden vainajien muistomerkillä ja sankarivainajien muistomerkillä.

Muistojuhlaan Heinolan seurakuntakeskukseen oli koontunut juhlaa kestäen runsas sata henkeä.

Juhlan musiikillisesta annista vastasivat Heinolan Mieslaulajat ja musiikki- ja lausuntaryhmä Seijan Solistit.

Erkki Heiskanen lausui Er.P6:ssa taistelleen sakkolalaisen Aapro Jääskeläisen Er.P6:n 30-vuotis- asevelijuhlaan kronikkamuotoon kirjoittaman ja silloin kantaesitetyn runon ”Er.P6:n ja Keljan taistelun muistolle.”

Eero Pilviniemi esitti Sakkola-museon digitaaliseen valokuva-arkistoon koottua Er.P6:n sotatiehen liittyvää va-

Kutsuvieraita ja järjestäjiä. Eturivissä oikealta Heinolan kaupungin hallituksen puheenjohtaja Raili Hilden, eversti Pekka Jouko sekä veteraanit Veikko Punakallio, Sirkka Toivanen, Veikko Holappa, sekä rva Raili Punakallio ja veteraani Yrjö Koho. Toisessa rivissä oikealta juhla- ja järjestelyistä päävastuun kantanut perinneyhdistyksen hallituksen pj Erkki Heiskanen Käkisalmen-säätiöstä ja Hannu Turkkinen Sakkola-Säätiöstä. Kuva: Seppo Komonen

lokuva-aineistoa hyödyntäen pataljoonan historiikin. **Seppo Komonen** oli koostanut juhla-tilaan havainnollisen valokuvanäyttelyn.

Juhlapuheen pitänyt lahtelainen eversti evp. **Pekka Jouko** esitti mielenkiintoisia vaihtoehtoja Suomen ulkoisen turvallisuuden varmistamiseksi lähitulevaisuudessa. Lopuksi hän totesi:

– Historialliset ajalliset merkkipaalat ovat meille tärkeitä. Ne muistuttavat, että yksimielisyys, isänmaanrakkaus, luja tahto ja riittävä materiaalin valmius mahdollistavat selviytymisen joskus toivottomiltakin näyttävissä tilanteissa.

Juhlaan toivat tervehdyksensä Heinolan kaupunki, Heinolan veteraanijärjestöt sekä

Er.P6-perinneyhdistyksen perustajasäätiöt. Käkisalmen-säätiön tervehdystä esittäessään Erkki Heiskanen liitti siihen läsnä olleelle kaupungin hallituksen puheenjohtaja **Raili Hildenille** osoitetun vetoomuksen sisällyttää Heinolan peruskoulujen lähihistorian opetussuunnitelmaan jalkautumisen sankarihautausmaalle, jolloin kasvavalle nuorisolle voitaisiin kertoa ja kerrata sankarivainajien tarina ja voitaisiin konkreettisesti osoittaa, miten kalliisti suomalaisen nyky-yhteiskunnan vapaus on Heinolassakin ostettu. Puheenjohtaja Hilden lupasi viedä viestin Heinolan kaupungin sisivistysoimeen.

**Antti Kuisma
Lahti**

TEKNIKAN AKATEEMISET

1862

Erillinen Pataljoona 6 oli koottu neljän kannakselaispitäjän (Kaukolan, Käkisalmen, Räisälän ja Sakkolan) reserviläisistä, joista osa taisteli talvisodassa aivan kotimaisemissaan.

Pataljoona vaikutti joulukuussa 1939 ratkaisevasti itäisen Kannaksen puolustuksen lujittumiseen tuhoamalla Keljassa 27.12.1939 tekemällä vastaiskulla Suvannon pohjoisrannalla sillanpääasemassa olleen yli 2000 miehen ylivoimaiset puna-armeijan joukot lähes viimeiseen mieheen, jolloin Suvantojärven pohjoispuoli oli jälleen suomalaisten hallussa.

Keräyksen piiripäälliköt koolla Riihimäellä

Pohjois-Uudenmaan keräyspiirin päällikkö **Olavi Kurko** oli kutsunut valtakunnan muut kollegat Hattula-Riihimäen Varuskuntaan 5.2. Päivän ohjelmaan kuului menneen vuoden keräystuloksen ruotimista, kiitoksia, varuskunnan esittelyä ja tulevan keräysvuoden pohtimista.

Sotiemme Veteraanit varainhankintaa hallinnoivan Veteraanivastuu ry:n puheenjohtaja **Matti Niemi** kuvasi vuoden 2014 tuloksen olleen tyydyttävä sen yllettyä 2,2, miljoonaan euroon ja kulujen ollessa alle 23 prosenttia tuotosta. Varainhankinnan keräyspiireissä kuullaan tarkalla kor-

valla sitä, miten muut ovat keräystoimissaan menestyneet. Vuonna 2014 parhaaksi keräyspiiriksi, tarkasteltaessa pelkkää euromääräistä tuottoa, nousi Etelä-Pohjanmaan keräyspiiri noin 157 000 euron keräystuotolla. Toiselle sijalle kipusi Keski-Suomi noin 155 000 eurolla. Kolmanneksi eniten keräysuroja saavutti Helsinki-Vantaan keräyspiiri 112 000 euron tuotolla ja neljännen paikan valloitti, huimalla tuloksella, Lapin keräyspiiri 100 681 euron tuotollaan!

Riihimäellä todettiin yhdessä tuumin, että pelkkään euromääräiseen keräystuottoon tuijottaminen ei kerro koko totuutta, sillä piirit ovat keskenään niin erilaisia, että keräysmahdollisuudet vaihtelevat suuresti paikkakunnittain. Kaikki keräyspiirit ansaitsevat lämpimät kiitokset uurastuksesta, sillä joka ikisessä keräyspiirissä on tehty paljon hyvää työtä ja rekrytoitu jälleen usei-

ta vapaaehtoisia auttajia tähän tärkeään työhön.

Puolustusvoimien rakennemuutokset tuntuvat aiheuttavan tänä vuonna erityisen paljon harmaita hiuksia keräyspiireissä ympäri Suomen. Erityisesti huolta aiheuttaa se, että saako kukin keräyspiiri tänä vuonna varuskunnilta riittävän määrän varusmiehiä paikallisia lipaskeräyksiä suorittamaan. Kokouksessa päätettiin, että hyvät olemassa olevat yhteydet ja tiivis viestintä puolin ja toisin varuskuntien ja keräyspiirien sekä Pasilan toimiston ja Puolustusvoimien välillä ovat keinoja, joiden turvin nyt edetään.

Kokousväki kuuli mielenkiintoisen esityksen Hattula-Riihimäen varuskunnan muutoksista ja vastuualueista. Kapteeni **Pekka Wallenstjerna**, joka on ollut yhteysupseerina aiempina vuosina useissa Sotiemme Veteraanit -varusmieskeräyksissä, sai keräyspäällikkö

**SOTIEMME
VETERAANIT**
VETERANERNA FRÅN VÅRA KRIG

Olavi Kurkolta sekä puheenjohtaja Matti Niemeltä kiitokset ja huomionosoitukset erinomaisesta ja tuloksekkaasta yhteistyöstä Sotiemme Veteraanien hyväksi. Samanlaiset kiitokset ja huomionosoitukset jaettiin myös Sotiemme Veteraanit keräyksen Pohjois-Uudenmaanpiiriin Riihimäen kuntavastavalle **Heikki Tynniselle**. Hän on ollut ahkera keräyksen edistäjä Riihimäellä varainhankinnan alkuajoista lähtien.

Pia Mikkonen

Keräyssuunnitelmia puntaroimassa Helsinki-Vantaan keräyspäällikkö Viljo Lehtonen (vas.) ja keräyss sihteeri Raimo Latvala Vaasan keräyspiiristä.

Perinneyhdistysten rakentaminen alkoi

Tulevien alueellisten perinneyhdistysten edustajien koulutustilaisuudet alkoivat Mikkelissä 10. helmikuuta, kun itäsuomalaisten sotaveteraanipiirien (Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo, Etelä-Karjala ja Suur-Savo) perinneyhdistysten edustajat tapasivat. Melkein kaikki kutsutut olivat paikalla. Yhteishenkilöiksi oli valittu nuoria

ja vähän kokeneempia ja vanhempia veteraanien perinneyhdistysten edustajia. Lisäksi sotaveteraanipiirien perinneyhteys henkilöinä jo usean vuoden ajan toimineet osallistuivat koulutustilaisuuteen.

Päivän aikana Sotaveteraaniliiton perinnetyön toimikunnan puheenjohtaja **Pertti Suominen** ja toiminnanjohtaja

ja **Markku Seppä** alustivat tilaisuudessa. Alustusten jälkeen syntyi erittäin hyvä keskustelu.

Erityisenä tehtävänä on suunnitella vuodelle 2017 kansallisen veteraanipäivän toteutusta uusimuotoisesti.

Muiden neljän alueen koulutukset järjestetään heti, kun alueet ovat nimenneet henkilöt rakentamaan perinneyhdistystä.

Suomen Sotaveteraaniliiton valtuuston puheenjohtajalle Sakari Sippolalle luovutettiin Maanpuolustusmitali miekkojen kera joulukuussa Helsingissä.

Kuvassa ylärivissä vasemmalta alueellisten perinneyhdistysten edustajat: Kari Veijalainen Lappeenrannan seutu, Pekka Ritola Ylä-Savo, Hannu P. Martikainen Pohjois-Karjala, Mika Niemetmaa Sisä-Savo, Jukka Nykänen Pohjois-Savon piirin perinneyhteys henkilö, Heikki Hiltunen Kuopion seutu, alarivissä (vas.) Reijo Mäkeläinen Mikkelin seutu, Juhani Hämäläinen Savonlinnan seutu, Esko Vuoko Suur-Savon piirin perinneyhteys henkilö, Anna-Liisa Väisänen Pieksämäen seutu, Pertti Suominen perinnetyön toimikunnan puheenjohtaja, Seppo Pesonen Etelä-Karjalan piirin perinneyhteys henkilö, ja Matti Jaatinen, Varkauden seutu. Kuva: Markku Seppä

Karjalaiset kahdesti evakoiksi

Väestön evakuoinnit kuuluvat sotien arkeen, niin Suomenkin viime sodissa. Talvisodan päättäneen Moskovan rauhan jälkeen evakuoitiin maassamme 420 000 henkeä, joista 410 000 karjalaista. Jatkosodan aikana heistä palasi koteihinsa 70 %. Toinen evakuointi kesällä 1944 oli vielä kiireisempi. Pitäjiä oli neuvostoarmeijan suurhyökkäyksen alta tyhjennettävä muutamassa tunnissa ainoana osoitteena pohjoiseen vievät sivutiet, päätiet kun olivat armeijan käytössä. Ellei ollut käytössä hevosta, mukaan sai ottaa vain sen, minkä jaksoi kantaa.

Sotavuosien aikana evakuoitiin väestöä myös Hangosta, Porkkalasta, Lapista ja ilmapommitetuista kaupungeista, mutta he pääsivät palaamaan takaisin kotiseuduilleen. Karjalaiset jäivät pysyviksi elämän evakoiksi.

Talvisodan evakuointi

Se tapahtui kolmena aaltona ilman kunnollisia ennakkosuunnitelmia. Jo YH:n alkaessa tyhjennettiin rajakylä ja Suomenlahden saaria sekä vapaaehtoisesti Viipuria. Osa evakuoituista ehti palata takaisin ennen sodan syttymistä ja koki uuden lähdön, nyt hätäisen paon. ”Ko venäläist tulliit ovest, ni myö lähetti ikkunoist”, he muistelivat. ”Ja nii ol kiire, ettei kerent itkemääkää”.

Sodan alettua 30. marraskuuta evakuointi laajeni ja jatkui toisena aaltona koko sodan ajan. Valitettavasti Hyrsylän mutkan kolmen kylän

1400 asukasta jäi venäläisten vangeiksi kesään asti. Kun siiviliviranomaiset eivät hallinneet tilannetta, evakuoinnin johto siirrettiin puolustusvoimille. Sitä johti Viipurin suojeluskuntapiirin esikunnassa laajoin valtuuksin kansanhuoltoministeriön Viipurin piiritoimiston päällikkö, reservin vänrikki **Johannes Virolainen**. Hän toimi jatkosodan aikana päämajan sotilashallinto-osaston väestösiirtotoimiston päällikkönä palauttamassa väestöä takaisin Karjalaan, johtamassa palautetun alueen maatilatalouden jälleenrakennustyötä, uudelleen evakuointia ja välirauhan jälkeen sisäministeriössä osastopäällikkönä johtamassa siirtoväen majoitusta ja huoltoa. Virolainen on sanonut, ettei hänellä ole koskaan muulloin ollut niin paljon valtaa kuin silloin vänrikkinä.

Talvisodan evakuoinnin kolmas aalto oli Moskovan rauhan jälkeen, jolloin evakuoitiin kiireellä rintamalinjan ja uuden rajan väliltä yli 100 000 henkeä omaisuuksineen. Valloittaja ei mahtinsa tunnossa antanut siihen paljon aikaa. Kaikkiaan evakuoitiin 420 000 henkeä, joista 410 000 Karjalasta. Kapeilla talvisilla teillä oli tungosta sotilaiden ja kotinsa jättäneiden karjalaisten sekä heidän uupuneiden karjojensa täyttäessä ne. Karjoja teuras-tettiin punataudin uhkan takia uuden rajan yli päästyä.

Moskovan rauhanneuvotteluissa ja sodan päätyttyä rauhansopimuksen toimeenpanoneuvotteluissa Suomen hallitus

ajoi siirtoväelle aluksi ns. optio-oikeutta eli oikeutta halutessaan palata Neuvostoliiton hallussa oleviin koteihinsa. Paluun olisi pitänyt tapahtua vuoden kuluessa. Venäläiset kuitenkin onneksi torjuivat sen. He eivät halunneet alueelleen suomalaista väestöä, varsinkin kun tämä oli jo siirtynyt rajan taakse. Kun USA:n presidentti kysyi Potsdamin konferenssissa Stalinilta, miksi hän ei halunnut suomalaisia, tämä vastasi: ”Ei ole viisasta ottaa siiliä taskuun.” Ehkä hän myös halusi välttää siltä vaivalta, minkä palaavien karjalaisten siirtäminen Siperiaan aiheuttaisi.

Siirtoväen sijoittamisen isot ongelmat

Moskovan rauhan jälkeen keväällä 1940 oli siirtoväkipoliitikassa ratkaistavana kolme suurta ongelmaa. Ne olivat siirtoväen tilapäinen sijoittaminen ja siihen liittyvä huolto, siirtoväen pysyvä sijoittaminen eli asuttaminen ja menetetyt omaisuuden korvaaminen. Siirtoväki perusti huhtikuussa 1940 Karjalan Liiton ajamaan oikeuksiaan näissä kysymyksissä. Se loi puoluerajat ylittävän karjalaisten kansanedustajien yhteistyön, jolla monien kiistojen ja ponnistusten jälkeen saatiin lakien säätäjältä kohtuullista oikeutta.

Jo maaliskuussa 1940 alkoivat valmistelut siirtoväen pysyväksi sijoittamiseksi. Hallitus julkisti huhtikuun alussa suunnitelmansa pika-asutuslaiksi. Sen pohjana olivat vuosien 1922, 1924 ja 1936 asutuslait.

Karjalan evakuointi: Tuskallisen vaikeata on lähtö viimeisen kerran rakkaan omaisen sankarihaudalta. Sortava 12.9.1944.

Uusi laki koski vain maatalous-siirtoväkeä. Muu väestö sai haakeutua työpaikkoihin vapaasti ja etsiä huoneenvuokralautakuntien avulla asuntoja.

Pika-asutustoiminta eteni hitaasti sen tielle syntyneiden kiistojen takia. Eniten asiaa vaikeuttivat maansaannin ongelmat. Maataloustuottajain Keskusliitto vastusti valmiin peltomaan luovuttamista siirtoväelle väittäen sen aiheuttavan maahan nälänhätää. Se suositteli karjalaisten asuttamista kylmille tiloille (syryjäisille raivaamattomille metsä- ja suotiluksille) Pohjois-Suomeen. Ruotsinkielinen väestö puolestaan pelkäsi kielisuhteiden muuttumista ja sai oikeuden korvata rahalla tai muualta hankitulla vastikemaalla maanluovutusvelvollisuutensa. Evakot eivät olleet kaikkialle tervetulleita.

Jatkosota keskeytti pika-asutuksen

Pika-asutus keskeytyi jatkosodan alkaessa kesäkuussa 1941. Suunnitelluista tiloista oli ehditty muodostaa vain neljäsosa. Useimmat sopimuksen tehneet luopuivat tilastaan ja palasivat jatkosodan hyökkäysvaiheen vapauttamaan Karjalaan. Syksyn aikana sinne palasi 75 000 henkeä, 1943 asui ta-

kaisin saadussa Karjalassa 280 000 henkeä eli 70 % vuoden 1939 väkiluvusta. Keski-Karjalassa, jossa kodit olivat säilyneet parhaiten, paluumuutot nousivat jopa 90 %:iin.

Pika-asutukseen hankitut maat jäivät valtion haltuun odottamaan uusia ratkaisuja. Niitä vuokrattiin halukkaille viljelijöille sekä sotainvalideille ja muille rintamamiehille, jotka jatkosodan jälkeen tulivat asutustoiminnan piiriin.

Paluumuuttajat aloittivat voimallisen jälleenrakentamisen ja viljelysten kunnostamisen. Maan vaikea ravitsemustilannekin vaati sitä. Jatkosodan aikana rakennettiin takaisin vallattuun Karjalaan työvoiman ja rakennustarvikkeiden puutteesta huolimatta 22 000 rakennusta. Se kertoi ihmisten tulevaisuudenuskosta.

Toinen evakuointi – tuo lopullisempi

Kesäkuussa 1944 tuli kuin salamana toinen kerta, lopullisempi. Venäläisten äkillinen suurhyökkäys ajoi karjalaiset uudelleen evakkotielle. Monille rajaseudun asukkaille se oli jo kolmas kerta, sillä he olivat lähteneet 1939 kahdesti. Eräs sota-leski tuumi hirttehisesti: ”Se täs o hyvä, ettei oo ensimmäine kerta”

Evakuointia Sairalan-Räisälän välillä 18.12.1939.

Pellot ja puutarhat oli vähäisin voimin myöhäisestä keväntulosta huolimatta saatu lämpimän loppukevään ansiosta hyvään kasvun alkuun. Ahertamisen tuloksista ei kuitenkaan päästy iloitsemaan.

Liittoutuneet aloittivat maihinnousun Normandiaan 6. kesäkuuta. Neuvostoliiton piti samaan aikaan hyökätä Saksaan, mutta se halusi kahmaista ohimennen Suomen, liittolaiset kun eivät ehtisi kiinnittää siihen huomiotaan. Niin alkoi 9. kesäkuuta puna-armeijan suurhyökkäys Suomeen. Siviiliväki joutui pakenemaan henkensä hädässä, joskus kilpaa rintaman perääntymisen kanssa. Onneksi oli kesä.

Parempia toteutumattomia suunnitelmia

Nyt oli talvisodan alkua enemmän evakuointisuunnitelmia. Kun Saksan sotaonni oli alkanut 1943 Stalingradin tappion jälkeen heiketä, oli karjalaisia alkanut huolettaa tuleva kohtalonsa, varsinkin kun alkoi tihkua tietoja, että maan hallitus tutki erillisrauhan mahdollisuuksia. Hallitus tosin hylkäsi maaliskuussa sekä uudelleen kesäkuussa 1944 Stalinin vaatimuksen ehdottomasta antautumisesta. Karjalan uutta evakuointia alettiin valmistella päämajan sotilashallinto-osaston ilmasuojelupiirien toimesta. Ilmasuojelukomentaja, kenraali Aarne Sihvo kiirehti niiden valmistamista. Päämaja kuitenkin hidasteli, koska se pelkäsi toimenpiteiden herättävän kansan keskuudessa levottomuutta, eikä suurhyökkäystä Kannakselle pidetty todennäköisenä.

Alustavat suunnitelmat rakentuivat sellaiselle aikataululle, että väestöllä on kolme vuorokautta aikaa valmistautua lähtöön. Tähän ei yllättävä suurhyökkäys antanut mahdollisuutta. Siirtoväelle voitiin kuitenkin antaa väliaikaisen sijoituskunnan osoite, vaikka se usein saatiin tiedoksi vasta matkan aikana. Evakuointi oli suunniteltu tapahtuvaksi juna- ja autokuljetuksin. Siihen ei vaikean sotatilanteen aiheuttamassa kuljetuskaoksessa ollut mahdollisuutta, vaan jokainen perhe joutui selviytymään omin avuin. Kesän 1944 evakkomatkat olivat naisten, lasten ja vanhusten vaivalloista taivallusta. Se hajaantui syrjäisille teille ja vesikuljetuksiin, jotka vähensivät teiden ruuhkautumista. Näin eivät ilmapommitukset aiheuttaneet

paljon vahinkoja. Simolan ja Elisenvaaran evakkojunien pommitukset 19. ja 20.6. olivat kuitenkin tuhoisat. Niissä kuoli noin 200 evakkomatkalaista.

Rintaman pysähtyttyä heinäkuussa Viipuri-Kuparsaari-Taipale -linjalle voitiin rintamalinjan takaisia alueita evakuoida jo rauhallisemmin. Tämän kesäevakuoinnin aikana siirtyi Sisä-Suomeen noin 260 000 karjalaista.

Takaisin sadonkorjuuseen

Osa työkykyisestä väestä palasi viranomaisten käskystä rintaman takaisille alueille sadonkorjuuseen. Maan elintarviketilanne vaati sitä. Siihen osallistui noin 15 000 henkeä. He ahkeroivat kuntien takaisin kutsuttujen työvoimapäälliköiden ja koulupiirien viljelypääliköiden johdolla pelloilta pelolle. Varsinkin aselevon ja välirauhan väliset kaksi viikkoa uurastettiin hiki hatussa.

Ahkerat talkoolaiset saivat pitkiä päiviä uurastaen korjatuksi useissa pitäjissä heinäsa-

don sekä niitetyksi ja puiduksi lähes koko ruissadon, vaikka puimakoneista oli huutava puute. Syyskuun alussa saatiin sähkömuuntajia syöttämään voimaa puimakoneisiin. Poltomoottoreiden käyttö oli vähäistä polttoaineen puutteen takia. Paikoin aloitettiin viljan kuivaaminenkin takaisin tuoduilla suurtehokuivureilla. Heinät jäivät latoihin uusille asukkaille.

Sadonkorjuuväki oli kuin yhtä perhettä. Se asui yhteisrajoituksissa Is-komppanioiden muonituksessa. Seurakuntien omat papit järjestivät iltahartauksia. Sotilaitakin määrättiin auttamaan sadonkorjuuta, leipävarastot kun olivat lähes lopussa ja Saksan viljalaivojen tulo pysähtymässä. Suunniteltiinpa ryhtymistä syyskyntöihin. Länsi-Suomesta lähdettiin jo etsimään sinne vietyjä auroja.

Välirauha lopetti työt

Armeijakunnan esikunta käski välirauhan päivänä 19. syyskuuta lopettamaan työt ja lä-

hettämään maatalouskoneet pois. Pitäjät oli luovutettava venäläisille tiukan aikataulun mukaisesti portaittain, koko alue viiden päivän kuluessa. Viimeiset ihmiset lähtivät edellisenä iltana. Lähtiessä pidettiin hartaushetkiä sankarihaudoilla. Sotilaat tarkastivat jokaisen asunnon, ettei kukaan jäisi vahingossa sinne. Ketään ei jäänyt vahingossa eikä tahallaan.

Mutta vielä sinneteltiin. Korjattua, rajan länsipuolelle kuljetettua niitettyä viljaa puitiin rajan Suomen puolella, jolloin puitu vilja luovutettiin valtion viljavarastoihin. Sitä jaettiin evakkokunnissa noista varastoista.

Uusi lainsäädäntö laajensi asutustoimintaa

Kesällä 1941 keskeytynyttä pika-asutusta ei jatkosodan jälkeen enää jatkettu. Kun sodan aikana oli annettu rintamamiehille lupauksia maan saamisesta, oli säädettävä uusi laki sodanjälkeistä asutustoimintaa varten. Vuonna 1945 säadet-

tiin maanhankintalaki. Muutoksena aikaisempaan pika-asutuslakiin oli se, että siirtoväen lisäksi maata jaettiin nyt rintamamiehille, tiloilta pois joutuville työntekijöille, vuokramiehille sekä sotaesikille ja sotaorvoille. Kaikkiaan tehtiin 120 000 maansaantihakemusta, joista siirtoväki 46 000. Siirtoväelle muodostettiin noin 36 000 tilaa, joista viljelystiloja oli 19 000, asuntoviljelystiloja 7300, kalastustiloja 451 ja asuntotiloja sekä -tontteja 9700. Silloin syntyivät muun muassa rintamamiestalot ja asevelikylät.

Siirtoväki sai tiloihinsa maata yhteensä 1,1 miljoonaa hehtaaria, eli vähän yli puolet siitä, mitä se oli Karjalassa omistanut. Siitä oli peltoa 166 000 ha, raivattavaa maatalouskelpoista maata 125 000 ha ja loput metsämaata. Siirtoväki rakensi vuoteen 1950 mennessä tiloilleen 26 000 asuin-, 18 500 kotieläin- ja 30 000 muuta rakennusta. Peltoja alettiin raivata lisää – ja kouluttaa lapsia. Elämisen tahto oli valtaisa.

Evakkoja Vilppulassa 23.6.1941

Korvaushakemusten tekeminen menetetystä omaisuudesta ja siitä korvauslain nojalla saadut rajoitetut korvaukset, kylittäin usein tapahtuneet asutukset ja vapaaehtoiset maa-kaupat olivat yleisinä keskustelujen ja usein pettymystenkin aiheina, missä kaksi tai kolme karjalaista kohtasi.

Katkeruus upotettiin työhön

Siirtoväen asutus saatiin Suomessa toteutetuksi ilman suurempia epäonnistumisia, jopa muulle maailmalle esimerkiksi kelpaavalla tavalla. Kielipykälä esti edelleen karjalaisen siirtoväen sijoittamisen ruotsinkielisille alueille, mutta kiista siitä vaimeni vähitellen, vaikka karjalaiset kokivatkin sen ruotsinkielisen kansanosan itsekkäänä vetäytymisenä MTK:n isäntien tavoin yhteisen vastuun taakan alta. Sitä vastaan ei ryhdytty kapinoimaan, vaan siirtoväki upotti ikävänsä ja katkeruutensa raivaamis- ja rakentamistyöhön iloiten uusien kotien rakentumisesta. Se ei lähtenyt barrikadeille. Sen kohtalo oli raskaudesta huolimatta paljon parempi kuin monien muiden toisen maailmansodan jälkeisten pakolaisten. Meille ei tarvinnut rakentaa pakolaisleirejä, niin kuin monille paikoille maailmaa – erityisesti

Lähi-Itään, jossa monet pakolaispolvet ovat joutuneet elämään leireissä. Kun karjalaiset äänestivät jaloillaan elämän jatkamisen jäljelle jääneessä Suomessa, he pelastuivat paljoilta kärsimyksiltä. Vaikka ei se helppoa ole ollut. Varsinkin kylmien tilojen raivaaminen ja rakentaminen oli lähes elinkautista pakkotyötä. Joensuu-lainen kaupunkineuvos Terho Könönen kutsui pakinassaan niitä veren maku suussa raivanneita sotainvalideja ”huonosti tapetuiksi”. Osin oikeutustikin kiistellyn Veikko Venamon johtama asutushallitus teki siirtoväen asuttamisessa yhteiskunnallisen suurtyön.

Maatalouden rakennemuutokset ovat johtaneet siihen, etteivät pienehköt pika-asutustilat ole aina enää elinkelpoisia. Ne pelastivat kuitenkin sodan jälkeen karjalaisen maataloussiirtoväen elämän jatkumisen. Tiloja yhdistämällä tai raivauksilla tahi vuokramaila laajentamalla ne ovat yhä turvaamassa uusien sukupolvien elämää ja kansamme kotimaista elintarviketuotantoa.

Ylös kuolemanlaaksosta

1940-luvun jälkipuolisko oli meille suomalaisille kansallisesta kuolemanlaaksosta eloon virkoamisen aikaa. Sodasta palanneet miehet rakensivat, vil-

jelivät ja opiskelivat yhdessä kotirintamalla arvokasta työtä tehneiden ihmisten kanssa. Sodassa syntynyt aseveljeys rakensi siltoja heimojen välille. Invalideja ja lievemmin haavoittuneita kuntoutettiin. Maksettiin maailman raskaimpia, epäoikeudenmukaisia sotakorvauksia naapurille, joka aloitti sodan. Jälleenrakennettiin Lappia ja muita tuhottuja alueita. Raivattiin peltoja ja miinoja. Kylmän sodan vuosina valvontakomissio painosti maan johtoa. Sodanajan johtajamme tuomittiin taannehtivilla laeilla. Puolustusvoimiemme parhaita miehiä vangittiin ja syytettiin asekatkennästä. Kunniamiehiä tuomittiin poliittisluonteisissa tuomioistuimissa. Maan alta nousseet kommunistit pyrkivät yhdessä Neuvostoliiton kanssa poliittisella ja psykologisella painostuksella pääsemään siihen päämäärään, jota puna-armeija ei pystynyt saavuttamaan: maan yhteiskuntajärjestelmän kumoamiseen ja Suomen liittämiseen Baltian maiden tavoin Neuvostoliittoon. Venäläisten sotilastukikohta Porkkalassa oli tykinkantaman päässä pääkaupungistamme; se oli kuin ladattu pistooli Suomi-neidon ohimolla.

Yli 90 000 miestä jäi palamatta ja kymmenet tuhannet

Inkeriläisen Finnen perhettä evakkoina Suomessa Hännilän kartanossa. Finnet olivat Hatsinan piiristä. Hiitola 8.3.1944.

palasivat vammaisina. Luonto alkoi kuitenkin korvata menetyksiä: kolmena sodanjälkeisenä vuotena syntyi yli 100 000 lasta vuodessa, nuo isot työelämään tarvittut ikäluokat, jotka nyt 2000-luvun alkukymmeninä ovat kunnioitettavan kansallisen elämäntyön tehneinä siirtymässä eläkkeelle.

Elämän täytyi jatkua ja se jatkui. Selviydyimme kaikesta. Kahdesti evakuoitulla ja vuosisataiset kotinsa menettäneellä karjalaisella siirtoväellä on

ollut kansamme itsenäisyyden turvaamiseen, taloudelliseen nousuun ja henkiseen eheytymiseen oma osuutensa. Se voi kirkkain silmin katsoa muiden suomalaisten silmiin ja heidän rinnallaan taakse sekä eteenpäin.

Antti Henttonen

Lähteinä Johannes Virolainen, Karjalaiset Suomen kohtaloissa (Otava), muu evakkokirjallisuus ja oman suvun kokemukset.

Erikoishammasteknikko valmistaa suoraan asiakkaille kokohammasproteesit ja huoltaa ne. Erikoishammasteknikkoliiton jäsen on järjestäytynyt terveystalvelujen tuottaja. KELA korvaa hammashuollon kustannuksia Veteraaneille ja Miinanraivaajille edelleen.

Erikoishammasteknikkoliiton jäsenet palveluksessasi:

HAAPAVESI

EHT Vesa Kuusirati

Urheilutie 49, 86600 Haapavesi
puh. 08-451 075

HÄMEENLINNA

EHT P. Kari-Koskinen

Linnanniemenkatu 8, 13100 Hämeenlinna
puh. 03-616 9777, GSM 0500-486 831

JÄMSÄ

EHT Terho Parikka

Koskentie 2, 42100 Jämsä
puh. 014-713 711

LAHTI

Hammas-Tiimi Oy EHT Timo Vuori

Rautatienkatu 21 B, 15100 Lahti
Puh. 03-752 7577

SODANKYLÄ

EHT Erkki Melamies

Jäämerentie 14, 99600 Sodankylä
puh. 016-612 280
gsm. 0400-396 662

SUONENJOKI

EHT Harri Ikävalko Harrin Hammas

Asemakatu 11, 77600 Suonenjoki
Puh. 017-513 652

TURKU

EHT Jaakko Laine

Kauppiaskatu 10 C, 20100 Turku
puh. 02-233 6018

Suomen-pojilla itsenäisyyspäivän juhla

Viime sodissamme lähes 3500 virolaisvapaaehtoista ovat tammenlehvätunnuksen kantajina halunneet viettää 6.12. juhlapäivää siinä kuin suomalaiset aseveljensäkin. Itsenäisyyspäivän vieto noudattelee perinteisiä muotoja: Kunniakäynti Metsakalmistun hautausmaalla Suomen-poikien muistomerkillä ja iäisyyteen poistuneiden aseveljien haudoilla sekä Suomen-poikien, Suomen Tallinnan suurlähetystön sekä Viron pääkaupungissa toimivien suomalaistahojen edustajien kukatervehdysten lasku muistopaadelle. Suomalaisen seurakunnan pappi rovasti **Markku Päiviö** lausui muistosanat ja rukouksen.

Itsenäisyyspäivän vieto jat-

kui Pyhän Mikaelin kirkossa juhla jumalanpalveluksella, jossa liturgina ja saarnaajana toimi rovasti Päiviö. Päivän tekstin luki Tallinnassa hiljattain työnsä aloittanut suurlähettiläs **Kirsti Narinen**. Tunnelma miltei täydessä kirkossa oli vahvan isänmaallinen. Suomalaisen Pyhän Pietarin seurakunnan kuoro lauloi mm. Sibeliuksen Finlandian kanttori **Ene Salumäen** säestäessä kuoroa.

Päivän huipentuma oli Suurlähettiläs Kirsti Narisen yhdessä puolisonsa **Ossi Narisen** kanssa emännöimä juhla-lounas. Tilaisuus oli järjestetty ainoastaan veteraaneille ja he saivat konkreettisesti tuntee olevansa päivän kunniavieraita. Suomen-poikien ja heidän puolisoidensa ja saattajiensa

saavuttua edustuston vastaanottotiloihin suurlähettiläs Narinen lausui erinomaisella viro-ronkielellä veteraaneille sydämeenkäyvät tervehdyssanat. Kuulijallekin kävi selväksi, että kysymys ei tällä kertaa ollut sanahelinästä, vaan puhujan sanat lähtivät suoraan sydäimestä.

Hän osoitti suurta arvontoa Suomen-pojille ja heidän teoilleen isänmaamme hyväksi ja kiitollisuutensa siitä, että virolaisveteraanit ovat olleet myötävaikuttamassa siihen, että me ja tulevat sukupolvet saamme itsenäisyyspäiväämme ylipäättään viettää.

Tervehdyssanojen jälkeen isäntäväki, johon kuului mm. puolustusasiamiehen avustaja **Ari Harjula**, ohjasi veteraanit ja heidän omaisensa ja saattajansa lounaspöytiin. Pöydät oli pantu koreaksi ja tarjoilut olivat sen mukaiset. Marskin ryyppy irrotti kielen kannat ja iloinen puheensorina täytti kohta kauniin ruokasalin. Uskon, että kunnioitetut Suomen-pojat palasivat koteihinsa hienoa elämystä rikkaampina ja tuntien mielihyvää siitä, että heidän tekojansa pidetään pohjoisessa veljesmaassa suuressa arvossa.

Nyyrikki Kurkivuori

Suomen-poikia, heidän puolisojaan ja leskiään osallistui Suomen Tallinnan suurlähetystön järjestämään Itsenäisyyspäivän juhlaan.

Suomen-pojat juhlistivat rykmenttinsä vuosipäivää

Jatkosodassa vapaaehtoisina palvelleiden virolaisten oman rykmentin JR 200:n perustamisen vuosipäivää vietettiin 8. helmikuuta Tallinnassa purevassa pakkassäässä.

Pieni joukko veteraaneja ja kutsuvieraita kokoontui Tallinnan Metsakalmistuun muistamaan poisnukkuneita veteraaniveljiä.

Tilaisuus aloitettiin seppeleiden laskulla ja sotilaspastori **Gustav Kutsarin** pitämällä kenttähartaudella. Hän korosti veteraanien antaman esimerkin tärkeyttä nuoremmille ja muistutti kuulihoitoja uhrauksesta, jonka veteraanipolvi on antanut vapauden ja oikeamukaisuuden puolesta.

”Niin tulivat suomalaiset nuoret avuksemme Viron Vapaussodassa ja vastaavasti meiltä lähdettiin auttamaan veljiä Suomessa hädän hetkellä. Omantunnon ja sydämen ääntä on kuultu kautta historian ja

niin on tänäkin päivänä”, toteasi Kutsar.

Päivä jatkui Peter Kivimäen pajamuseolla pöydän antimien, musiikin ja lämpimän yhdessäolon merkeissä. Tilaisuudessa esitettiin myös erinomainen dokumenttielokuva ”Jatkosodan viimeiset soturit” vuodelta 2002. Tuottaja Enn

Säde kertoo siinä Suomeen jääneiden virolaisvapaaehtoisten kohtalosta aseiden vaikenemisen jälkeen.

Lämminhenkinen tilaisuus päätettiin reippaisiin yhteislauluihin, joita veti kapteeni **Jaen Teär** poikansa **Matin** kanssa.

Hans Gabrielsson

Sotilaspastori Gustav Kutsar, kapteeni Jaen Teär ja Suomen-pojat Artur Roopalu, Ülo Veidenberg, Edward Miller, Otto Peters ja Viktor Preiman ehtivät yhteiskuvaan ennen päivän ohjelman jatkumista.

Kanadan Sotaveteraanipiiri luovutti Sotaveteraaniliiton ansiomitalit Itsenäisyyspäivän kirkkojuhlassa Torontossa. Kuvassa vas. piirin varapuheenjohtaja Petteri Mökkönen ja mitalistit Ilkka Uitto, Leena Kelly ja Satu Bell. Luovutuksen suorittivat kunniakonsuli Tom Nyberg ja Petteri Mökkönen.

Joulukuusikauppaa ja viljankeräystä

Oriveden Suojan talon pihalla Oriveden sotaveteraanien kannattajajäsenet Jussi Pohjala (34) ja Aulis Syvänen (77) esittelevät joulukuusta Soili Juntumaalle.

Oriveden Sotaveteraanit on hankkinut varoja myymällä joulukuusia kohta 40 vuoden ajan. Aluksi sotaveteraanit hoitivat tehtävän itse, mutta viime vuosina kannattajajäsenet ovat ottaneet asian vastuulleen.

Nyt jouluna myytiin 270 joulukuusta. Niistä saatiin varoja lähes 8000 euroa. Joulukuusien hankinta alkaa jo kesällä. Talkootoimikunta kartoittaa sopivien kuusien saatavuuden lähinnä metsäyhtiöiden kanssa. Erityisen myönteinen on ollut UPM. Talkootoimikunnan puheenjohtajana on **Jarkko Vartiainen**.

Kesällä tehdyistä saunavihdoista ja kauralyhteistä saatiin runsaat 500 euroa. Itsenäisyyspäivän alla 5.12. suoritettu sotiemme veteraanien lipaskeräys tuotti yhdistykselle 3000 euroa. Nuoret maanviljelijät lahjoittivat kaksi traktorikuormallista viljaa, joista kertyi lähes 1800 euroa. Oriveden kaupunki tuki yhdistyksen työtä 4000 eurol-

la. Pirkanmaan Laskuvarjojääkärικilta ja Oriveden Manttaaliläätiö lahjoittivat 1000 euroa.

Yhdistys on viime vuosi-na tarjonnut sotaveteraaneille, heidän puolisoilleen ja leskilleen virkistyspäivän Oriveden Palvelutalolla pari kertaa vuodessa. Päivään sisältyy erilaisia hoitoja, saunomista, ateria, ohjelmaa sekä kuljetus. Nyt saaduilla varoilla voidaan tänä vuonna järjestää kaksi virkistyspäivää, antaa jalkahoitoja, fysikaalista hoitoa ja hierontaa, järjestää allasvoimistelua, myöntää avustuksia ja muuta virkistystoimintaa. Paikallisille toimijoille ei makseta palkkaa.

Oriveden Sotaveteraaneissa on 70 sotaveteraanijäsentä, 51 puoliso- ja leskijäsentä sekä 153 kannattajajäsentä. Oriveden Sotaveteraanit ry täyttää 50 vuotta ja merkkipäivää vietetään juhlan merkeissä 26.4.2015.

Teksti: Jukka Alho

Kuva: Oriveden Sanomat

Keskisuomalalaisten veteraaniperinnematkat v. 2015

1. v. 1944 Kannaksen ratkaisutaistelut 26.-28.6.2015 (3 vrk)

- reitti: Jyväskylä - Lappeenranta - Viipuri - Terijoki - Viipuri - Jyväskylä
- majoitus Terijoella (2 yötä, 2hh)
- matkanjärjestäjä A&A Travels Muurame
- matkanjohtajana ja oppaana Timo Hakala
- hinta noin 375 € (sis. kuljetukset, ryhmäviisumit ja opastukset), vahvistetaan helmi-maaliskuussa

2. Syväriläisen, Interposelkan luostarit ja Kizhi 9.-12.7.2015 (4 vrk)

- reitti: Jyväskylä - Aunus - Petroskoi - Jyväskylä
- majoitus Aunuksessa ja Petroskoissa (2yötä, 2hh)
- matkanjärjestäjä A&A Travels Muurame
- matkanjohtajana Timo Hakala
- hinta noin 560 € (sis. laivamatkat ja muut kuljetukset ja opastukset luostareissa), vahvistetaan helmi- maaliskuussa.

3. Jatkosodan taistelut Laatokan itärannalla (Syvärille ja takaisin) 13.-16.8.2015 (4 vrk)

- reitti: Jyväskylä - Aunus - Sortavala - Jyväskylä
- matkanjärjestäjä A&A Travels Muurame
- hinta noin 470 €
- majoittumiset Aunuksessa ja Sortavalassa (2 yötä, 2 hh)
- oppaana Seppo Tähkää

Matkojen tarkat hinnat vahvistetaan venäläisten palveluntarjoajien annettua hintansa helmi-maaliskuussa 2015. Hinnat tuskin poikkeavat paljon v. 2014 hinnoista, jolloin hinta oli n. 110 €/vrk (sis. ryhmäviisumin).

Matkat ovat avoimia kaikille halukkaille, ne täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä. Kyytiin pääsee myös reitin varrelta. Matka voidaan perua, mikäli kuukautta ennen matkaa ei ole riittävästi lähtijöitä (min. 30 henkeä). **Ilmoittautuminen matkoille mieluummin sähköpostitse: timoh.hakala@kolumbus.fi** tai puhelimitse: 0400 798 679. Ilmoittautuneille lähetetään lisätietoa vähintään kaksi kuukautta ennen matkaa.

Rivit harvenevat

Upseerikoulukurssin 59 veteraanit kokoontuivat Helsinkiin kurssin päätymisen 70-vuotislounaalle 14. marraskuuta 2014. Paikalle oli saapunut 1200 oppilaan kurssista enää kuusi veteraaniveljeä. Elossa meitä on enemmän, mutta on terveydellisiä ja muita esteitä. Kurssi 59 oli viimeinen sotavuosien kurssi Niinisalossa, sen lyhyempi veljeskurssi 60 toimi Santahaminassa. Samaan aikaan toimi osittain Niinisalossa eestiläisten vapaaehtoisten UK E, jonka oppilaat lähtivät suomalais-

siksi vänrikeiksi ylennettyinä elokuussa oman maansa, silloisen Eestin vapaustaisteluihin. Kurssien 59 ja 60 kokelaita ei valvontakomission vaatimuksesta ylennetty upseereiksi, kun Suomen armeija ei komission ilmoituksen mukaan tarvinnut lisäyksiä. Ylentäminen tapahtui vasta 1948 Pariisin rauhansopimuksen jälkeen valvontakomission poistuttua maasta. Kokelaskausi lienee armeijamme pisin.

Risto Lundén

Kuvassa juhlalounaalla olleet, vas. Lauri Leppänen, Juho Hyyppä, Teuvo Koiranen, Antti Henttonen, Risto Lundén ja Pentti Elovaa-ra. Heistä Teuvo Koiranen on tehnyt elämäntyönsä meriupseerina.

Perinteet halutaan säilyttää

Kaakkois-Suomen Rintamaiset ja Lappeenrannan Ympäristön Veteraanikuoro luovuttivat lippunsa 19.1.2015 järjestetyssä tilaisuudessa Sotamuseolle. Rintamaisien edustajina olivat lotta Maire Nyrhi Lappeenrannasta ja lotta Maija Koponen Imatralta. Veteraanilipun luovutti rintamaveteraani Tauno Haapiainen, joka on myös Lappeenrannan Sotaveteraanien jäsen.

Sotamuseon johtaja FM Harri Huusko mainitsi vastauspuheessaan, että liput tulevat kertomaan nykyisille ja tuleville polville edustamansa joukon asemasta ja merkityksestä maanpuolustukselle ja pyyteettömästä palveluksesta isänmaamme hyväksi.

Teksti ja kuva: Erkki Pulli

Kuvassa luovutustilaisuudessa mukana olleet Maija Koponen, Tauno Haapiainen ja Maire Nyrhi

KUTSU JR7:n sotatie 1944 -matkalle 22.-24.5.2015

Perjantai 22.5.2015 klo 7.00 lähtö Helsingistä, lounas Viipurissa.

RAJAJOKI: Pääasema murtuu 9.-10.6.-44, taistelujen siirtyminen VT-linjalle
KRONSTADT: kapina 1921 ja kapinallisten kohtalo
Majoittuminen ja iltaruokailu & muisteluksia

Lauantai 23.5.2015 klo 8.00 aamiainen

VAMMELSUU: Ratsuväkiprikaatin taistelu VT-asemassa 12.-14.6
KUUTERSELKÄ: Jääkäriprikaatin vastahyökkäys 14.-15.6 "Verinen Kuuterselkä"
SIIRANMÄKI: JR7:n torjuntataistelut 13.-16.6.-44 (tutustuminen taistelumaastoon)
ÄYRÄPÄÄ-VUOSALMI: JR7:n torjuntataistelut Äyräpään harjulla ja Vuosalmen aukealla 21.6.-16.7. (tutustuminen taistelumaastoon).
Majoittuminen ja iltaruokailu & muisteluksia

Sunnuntai 24.5.2015 klo 8.00 aamiainen

VIIPURI (Patterinmäki): Viipurin menetys 20.6 (20.Prikaatin taistelu)
TALI-IHANTALAN SUURTAISTELU 25.6-7.7
(tarkastelu Talissa-Portinhoikassa-Ihantalan mäellä, kunnianosoitus Ihantalan sankarihaudoilla)
lounas Viipurissa
rajanylitys Vaalimaalla ja ajo Helsinkiin

Sodankulkua selostaa evl. evp. Aimo Kiukas. Matkan aikana kullekin osallistujalle jaetaan JR7:n sotatiehen ja sen historiaan liittyvää materiaalia.

HUOM! Matka-aikatauluun vaikuttavat rajan läpimenotoiminta ja tiestön kunto.

Varaa matka mahdollisimman pian alustavasti ja esitä arvio ryhmäsi koosta. Tarkat ohjeet asiakirjoista, matkavarusteista, yms. saat helmikuun aikana.

Matkan hinta on 390 € (1.3. jälkeen 425 €) sisältää ryhmäviisumin, hoitokuluvakuutuksen, kuljetuksen, majoituksen, puolihoiton sekä sotahistorian asiantuntijan.

Tervetuloa!

Juha Koivisto
JR7-Perinnetoimikunta, matkavastaava
Yhteystiedot: Otakallio 1 C, 02150 Espoo, JR7@insiders.in tai juha@koivisto.info
puh. 050 363 8118

Isänmaan ilta Tampereella

Tampereen Sotaveteraanien Huoltoyhdistys ry järjesti 2.12.2014 Isänmaan illan Tampereella Aleksanterin kirkossa. Lähes 300 osanottajaa kerännyt ilta onnistui mainiosti.

Erittäin tasokkaassa esiintyjäkaartissa oli mukana mm.

Kamarikuoro Cationale, Puhallinorkesteri Mansetti sekä **Matti Heinivaho**, jota säesti **Risto Hiltunen**. Ohjelmassa oli myös runonlausuntaa, veteraanin ja lukiolaisen näkemyksiä isänmaasta sekä rovasti **Esa Eerolan** juhlapuhe.

Juhlissa kerättiin kolehti tamperelaisten veteraanien hyväksi. Juhla toteutettiin vapaaehtoisvoimin ja myös esiintyjät olivat mukana ilman korvausta. Siitä suuri kiitos heille!

Teksti ja kuva: Johanna Vuori

Kamarikuoro Cationale esiintyi johtajanaan Tuomas Laatu.

TALVISOTAHIIHTO

7.3.2015

Talvisodan päättymisestä tulee kuluneeksi 75-vuotta. Talvisotahiihto on yksi juhlavuoden tapahtumista, joka on koko perheelle tarkoitettu laturetki.

Hiihtomatkat:

- * 40 km Peurunka – Ampujien maja – Peurunka * 18km Peurunka – Haapala – Peurunka
 - 18km Peurunka – Vihtavuori – Peurunka * 8,2 km Valopeura lenkki Peurungan latu-urilla
 - * 2-4 km helppoja lapsille sopivia latuja Peurungan lähialueilla
- Lähtöt klo 11.00 alkaen Peurungasta

Osallistumismaksu laturetkelle on 20€ / hlö. Koululaiset ja alle kouluikäiset lapset, varusmiehet, sekä sotiemme veteraanit voivat osallistua tapahtumaan maksutta.

Osallistumismaksu sisältää tapahtumaohjelman (Sotaveteraanin avauspuhe, Museokorso, hernerokkaa soppatykistä), huollon reittien varrella, Talvisotahiihto-diplomin ja pinssin,

Ilmoittautuminen www.peurunka.fi/tapahtumakalenteri tai www.talvisotahiihto.fi

Hiihdon jälkeen edullisesti kylpylään!

BISTRO NEMO P. 020 751 6802
Peurungantie 85, Laukaa
NOIN 20 MINUUTTIA JYVÄSKYLÄSTÄ!

Peurunka

Leijonat palvelee innokkaasti veteraaneja Kiitos veteraanit! –palveluaktiviteetissa

Lions-liiton kauden 2014–2015 pääpalveluaktiviteetti Kiitos veteraanit! on saanut leijonajoukolta myönteisen vastaanoton ja leijonat ovat innokkaasti palveleet veteraaneja monin eri tavoin. Leijonat ovat mm. avustaneet kuljetuksissa, ulkoilussa, käyneet ostoksilla, leiponeet joululeipää sekä tehneet tervehdyskäyntejä.

Tähän mennessä osallistuneita klubeja on 367 ja mukana on ollut 6400 leijonaa, mikä on enemmän kuin keskimäärin aktiviteeteissa. Kohtaamis-

ten määrä on 30 000. Samoja veteraaneja on kohdattu useamman kerran - kohtaamisten kautta onkin syntynyt uusia ystävyssuhteita veteraanien ja leijonien välillä.

Leijonat toivovat yhä yhteydenottoja avun tarpeessa olevilta veteraaneilta. Lions-liiton 2014–2015 kausi päättyy kesäkuun lopussa, jolloin aktiviteetti liittotasolla päättyy, mutta toimintaa on tarkoitus jatkaa vapaamuotoisena viimeiseen iltahuutoon asti.

Rovaniemeläiset leijonat Erkki Kämäräinen ja Mika Huuskonen avustavat veteraaneja Korundiin konserttiin ja Rovaniemen Wanhoille markkinoille. Kuva: Jarmo Rastas

Läheisyys antaa voimaa

Kymenlaakson Sähkö

www.ksoy.fi

ISÄNNÖINTI • HUOLTO • SIIVOUS JA KORJAUSPALVELUT

KAUKAJÄRVI-ISA
osuuskunta

Juvankatu 10, 33710 Tampere
www.kaukajarviok.fi

Pidämme huolta

Insinöörioppilastalo Oy

Tampere
Isännöitsijä Matti J. Mäkelä
0400-637 402

Lukijoilta-palstalle lähetettyjen kirjoitusten enimmäispituus n. 2 500 merkkiä.

Lukijoilta

Kohtuuton teilaus

Veteraaniliittojen toiminnanjohtajat teilaavat (Sotaveteraani 6/2014, s. 54) Tammenlehvän Perinneliiton julkaiseman ja dosentti Ari Uinon kirjoittaman veteraaniajan historian *Sotiemme veteraanit rintamalta rakentamaan*, jonka on kustantanut arvostettu Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Osalla teilaajista on pätevyyttä historiatieteessäkin, mutta he ovat myös asiansaavia viime vuosikymmenten veteraanityössä, jonka puutteellista käsittelyä he valittavat. Yhtä asiansaava on tietenkin kritiikkiin yhtynyt Veteraaniliittojen valtuuskunta, vaikka työn lähtökohdaksi asetettiin riippumattomuus.

Kiistämättä 607-sivuisessa, isokokoisessa teoksessa kuvaillaan laveasti asioita, joista on ennenkin kerrottu paljon niin sanoin kuin kuvin, niin faktaa, fiktiota kuin niiden sekoitusta. Joutuu jopa kysymään, kenelle 44 euron hintainen tiiliskivi on tarkoitettu. Arvostelu voisi silti olla kohtuullista.

Erityisenä vikana teilaajat pitävät sitä, että ajankuvissa on hyödynnetty Mitä-missä-milloin -teosta. Uinon 1400 lähdevitteestä pari-kolme viittaa tuohon kauhistuttavaan kirjasarjaan, jonka sotaveteraani, professori Erkki Salonen

aikanaan aloitti. Tunnustan kirjoittaneeni siihen itsekkin muutaman tekstin. Muutoin MMM-sarjassa on käytetty parhaita mahdollisia asiantuntijoita.

Uinon ansio on etenkin se, että hän käsittelee viimein avoimesti ja objektiivisesti sitä mm. tammenlehväkenraali Jaakko Valtasta hämmäntänyttä ilmiötä, että Suomessa oli (on yhä?) useita keskenään riiteleviä veteraanijärjestöjä (Sotaveteraani 6/14 s. 10-11). Vielä taannoin valt. tri Kaarle Sulamaan historiateoksen taustaryhmässä järjestövaikuttajat jyräsivät niin, että liittokiistasta voitiin julkaista vain toisen osapuolen virallinen totuus - sekin mahdollisimman suppeasti ja silotellusti. Veteraanien urheiluki-soista kerrottiin toki perusteellisesti.

Valtionarkistonhoitajan johtamassa Uinon teoksen toimituskunnassa oli kolme tunnettua historian professoria. Ehkä siihen olisi pitänyt nimetä myös veteraaniliittojen virallisia edustajia, kuten teilaajat kirjoittavat - mutta olisi-ko heillä ollut kanttia hyväksyä kiistojen objektiivinen käsittely? Vai olisivatko ne peräti siirtyneet toimituskuntaan?

Teilaajat valittavat, että Uinon teos on "sukupolvitarina". Moniko lukisi rikkiviisasta, teoreettista historiantutkimusta, jota nykyisin toki suositaan?

Onko puute, jos teksti soljuu sujuvasti - silti tukevasti lähteisiin ankkuroituna?

Ehkä teokselle annettiin liian laaja tehtävä. Ehkä olisi pitänyt tehdä alku-peräislähteisiin nojaava, kaikkia liittoja käsittelevä arkistotutkimus erillisten järjestöhistorioiden jälkeen syleilemättä monia aihepiirejä sodasta 1808-09 tähän päivään. Raskas monografia ei tosin monia lukijoita löytäisi. Ehkä sellainen joskus syntyy täysin järjestökentän eli asiansaavien ulkopuolella. Sitä ennen kannattaa lukea tai ainakin selailla Uinon teosta.

Jyrki Vesikansa

Fil. lis. (historia), lehdistöneuvos

Veteraanijärjestöt odottivat muuta

Kiitän lehdistöneuvos Vesikansaa palautteesta. Jyrki Vesikansa tuntee Sotaveteraaniliiton perinteiset mallit. Onhan hän ollut lehden toimitusneuvoston jäsenenä ja puheenjohtajana vuosikymmeniä.

Vastaan maallikkona muutamien tekstissä olleisiin erheisiin.

Järjestöjen odotuksena oli, että kirjassa käsiteltäisiin avoimesti ja objektiiv-

visesti mm. keskenään riitelevien veteraanijärjestöjen toimintaa. Itse tunnen kanssakäymistä parin vuosikymmenen ajalta, eikä sinä aikana riitelyä enää ole ollut havaittavissa. Aika järjestöissä on vaihtunut.

Mitä-Missä-Milloin -viittauksia on enemmän kuin kolme, lähes 40. Sano-malehtiartikkelien viittauksia 2000-luvulta on noin 50. Me järjestöjen tiedottamisvastuussa olevat tiedämme vain osan artikkeleista vastanneen todellista tilannetta. Eihän veteraanijärjestöillä olisi taloushuoliakaan, jos niillä olisi lehdistön kertoma 80 miljoonan varallisuus.

Veteraanijärjestöt sitoutuivat tilaamaan kirjaa tietyn määrän, jolla varmistettiin kirjan julkaiseminen. Meillä oli myös vähäinen maksajan rooli.

Kirjan toimeksianto, joka annettiin ennen Tammenlehvän Perinneliiton perustamista, oli järjestöjen tietämättä muuttunut. Siksi järjestöjen palaute on oikeutettu.

Seminaarin päätössanoissa Tammenlehvän Perinneliiton puheenjohtaja Eino Siuruainen viittasi siihen, että aineksia tulevalle tutkimukselle on jäänyt. Se työ on alkanut.

Markku Seppä

Sotaveteraanien kuntoutusmahdollisuudet turvattava

Sotaveteraaneja on vielä keskuudessamme 27 000, joista sotainvalideja on 4 000. Veteraanien keski-ikä on yli 90 vuotta. Iän myötä veteraanin ja usein omaishoitajana toimivan puolison kuntoutuksen ja palveluiden tarve kasvaa.

Sotaveteraanien kuntoutukseen on vuoden 2015 talousarviossa varattu 20,6 milj. euroa (yhteensä 30,6 milj. euroa, josta palveluihin 10 milj. euroa). Sillä järjestetään sotaveteraaneille (ja tiettyin rajoituksin puolisolille) laitos-, avotai kotikuntoutusta. Asetettua tavoitetta kerran vuodessa annettavasta kuntoutuksesta ei ole pystytty saavuttamaan.

Sotainvalideille kuntoutus ja siihen liittyvät palvelut ovat Valtionkonttorin

maksamia subjektiivisia etuuksia. Sotainvalideille, heidän puolisoilleen ja leskilleen on veteraanimäärärahaa valtion talousarviossa lähes 200 milj. euroa.

Sotainvalidit ovat ansainneet heille järjestetyt palvelut. On ehdotettu näiden palvelujen piiriin kuuluvien ryhmän laajentamista alentamalla haitta-asterajaa. Rajan alentamisella on todennäköisesti vaikutusta myös veteraanikuntoutuksen toteutumiseen. Esimerkiksi vuoden 2013 valtion talousarvion eduskunta teki 6 miljoonan euron lisäykseen veteraanimäärärahoihin ja 3 milj. euroa sotainvalidien laitoshoidon haitta-asteeseen alentamiseen. Pie-

ni ryhmä, muutama sata, sai kolme milj. euroa ja yli 30 000 veteraania 6 milj. euroa. Veteraanien lukumäärän vähetessä ja kansantalouden ollessa tiukka on vähän toiveita siitä, että veteraanirahoja voitaisiin absoluuttisesti lisätä. Mahdolliset muutokset tapahtuvat vanhojen määrärahojen välillä.

90-100-vuotiaiden veteraanien terveydentila riippuu tässä vaiheessa yleiskunnosta, sairauksista ja sosiaaliseen ympäristöön liittyvistä tekijöistä samalla tavalla, onko veteraani lievävampainen sotainvalidi vai ohiamuttu. Olisi ihanteellista jos kaikille veteraaneille voitaisiin turvata Valtiokonttorin maksamana kuntoutus ja palvelut, kuten

pääosalle sotainvalideista. Valtiontalouden tilan huomioiden toive ei ole realistinen. Mahdollista on turvata kaikille veteraaneille kuntoutusjakso kerran vuodessa säilyttämällä viimevuotinen kuntoutusmääräraha valtion talousarviossa alentamattomana sekä lisäämällä määrärahaa palveluihin. Tämä tavoite ei toteudu, jos käytettävissä olevilla veteraanimäärärahoilla nostetaan uusi pieni veteraaniryhmä subjektiivisten etuuksien saajaksi.

Veikko Mäkelä

Ylilääkäri emer.

Hämeenlinnan Seudun

Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja

Onko veteraanien maailmassa tänään kaikki hyvin?

Vuoden 2009 lokakuussa jättivät kolme veteraaniliittoa – Suomen Sotaveteraaniliitto, Rintamaveteraaniliitto ja Rintamanaisten Liitto viisikohtaisen veteraanietuuksien parantamishdotuksen, jonka tavoitteet oli määriteltä toteutetuiksi vuoteen 2015 mennessä.

Kun veteraanina katselen kohtuullisena pidettävää tavoiteasettelua, herää kysymys, miksi ainoakaan esitetystä asioista ei ole toteutunut kuin osin. Eikö Suomen Sotaveteraaniliitto maamme suurimpana veteraanijärjestönä ole kyennyt valvomaan esitettyjen tavoitteiden toteutumista? Vaikka liitto on tehnyt paljon kuntoutusmäärärahasiassa, onko edunvalvontatyö sittenkin ollut liiaksi yhteen asiaan keskittymistä? Olisiko niin, että useamman veteraaniliiton olemassaolo estää asioiden tehokkaan eteenpäinviemisen, sillä näkyvästä yhteistyöyksimielisyydestä huolimatta linja- ja näkemyseroja liittojen välillä edelleen löytyy.

Mainitun tavoitepaperin kaksi ensimmäistä kohtaa ovat:

- kaikille veteraaneille vuosittainen kuntoutus- ja palvelutarpeen arviointi kotona tai oman kunnan terveyskeskuksen vastaanotolle kutsutuna
- toiseksi jokaiselle veteraanille vuosittainen kuntoutus ilman hakumenetelyä ja veteraanin niin halutessaan yhdessä puolisonsa kanssa

Voi kysyä, katselevatko veteraani-asioita hoitavat tahot, myös liittomme väki, veteraaneja yhtenäisenä joukkona ja sittenkin ulkopuolisin silmin? Edellä oleviin etuustavoitteisiin viitaten kysyn, kun jokainen veteraani on oma yksilö omine yksilöllisine tarpeineen, eikö tämän pitäisi näkyä myös käytännön arkipäivässä?

Arkkiatri Risto Pelkonen puhui Rintamaveteraaniaini Neuvottelukunnan 30-vuotisjuhlassa 9.9.2009. Pieni lainaus hänen puheestaan: ”Kotona asuva veteraani tarvitsee hyvin toimivia kodinhoitopalveluja, kotisairaanhoidoa ja kotisairaaloimintaa. Niitä pitäisi kehittää ja parantaa eikä huonontaa, niin kuin nyt on tehty monessa kunnassa. Pahin este kunnallisen maksuttoman avopalvelun järjestämisessä on vaatimus 20 % (nykyisin kai 15 %) sotavammasta. Tätä vaatimusta on vaikea perustella lääketieteellisin syin. Siksi kysyn, eikö yksilöllisesti arvioitu hoidon, kuntoutuksen ja muun tuen tarve ole tärkeämpää kuin yksilulotteinen prosentti, joka on aikanaan luotu aivan erilaisia ihmisiä varten.

Vaikka puhe on samalta vuodelta kuin em. etuustavoitepaperi, esitetyn kaltaisten tavoitteiden toteutuminen olisi edelleen linjassa arkkiatri Pelkosen

sanoman kanssa. Ne tähtäisivät veteraanin huomioimiseen yksilönä, ja toteutuessaan myös tukisivat kuntien kykyä selviytyä arjen haasteista. Siksi olisin ja edelleen toivon tähän asiaan liitoltamme jämäkämpää otetta.

Puhuttaessa veteraanien kuntoutusmäärärahoista, aina silloin tällöin kuulee kysyttävän, että eikö satojen miljoonien rahapotti valtiolta riitä yhä vähenevän veteraanikunnan tarpeisiin? Mihin sitä rahaa niin paljon tarvitaan, miksi edelleen kerätään?

Veteraanimäärärahojen jakautumisessa veteraanikunnan kesken on valtavaa eriarvoisuutta. On valitettavaa, että suurelle yleisölle ei tätä jakoa useinkaan selvitetä. Veteraanit, jotka eivät sodassa vammautuneet, useat henkisesti kylläkin, sillä monet olivat tulilinjalla alusta loppuun, niin tämän suurimman sotaveteraaniryhmän osuus valtion määrärahopotista on vajaat 12 %. Esimerkiksi sotainvalidien hoitolaitosten ”seiniä” tuetaan kuntoutusmäärärahoihin nähden paljon suuremmalla summalla. Asiaa on Varsinais-Suomessa käsitelty viime syksyn kuntakierroksen yhteydessä, ja näin saatu tietoa myös kuntien määräraha-asioista vastaavien suuntaan, sillä kaikkialla tämä ei asioita hoitavien virkamiestenkaan keskuudessa ole selvää. Liitto on tämän asian suhteen tehnyt paljon, ja osin sen työn ansiosta kuntoutukseen tarkoitettut määrärahat meillä ”ohiammutuilla” ovatkin siedettävällä tasolla. On kuitenkin paikallaan kysyä, eikö voisi kiinnittää huomiota eläviin veteraaneihin seinien sijasta? Ei meitä täällä enää kauan ole, mutta viimeiset vuodet ovat itsenäisen toimintakyvyn ja kotona asumisen kannalta kaikkein haasteellisimmat.

Onko meidän oma toimijakenttämme kunnossa? Miksi jossain kaikki ei ole kunnossa? Tiedän omassa sotaveteraanipiirissäni tehdyn sen, mitä kohtuudella kolmannen sektorin piiritason toimijalta voidaan odottaa. Ja tehdään varmaan vastaisuudessakin. Myös tekijöiden motivointi on tärkeää, pelkkä ”keppi” ei riitä, myös ”porkkanaa” tarvitaan.

Sotaveteraanit eivät koskaan ole unohtaneet kotirintamaa. Koska jäsenistöstämme jo nyt on valtaosa veteraanien leskiä ja puolisoita, ja kun sääntöjemme mukaan tietynlainen ”hoitovastuu” on järjestöllä heistäkin olemassa, ei asia liittotasolla ole saanut ansaitsemaansa vastakaikua. Kysymys on vaikea, ja varsinkin leskien kohdalla eriarvoisuus esim. sotainvalidien leskiin on huomattava, sillä osa heistä pääsee kuntoutukseen tietyin rajoituksin. Kyllä tätäkin edunvalvontaa toivoisi edesautettavan edes vähäisessä määrin.

Kun sotiemme päättymisestä on kulunut kohta 70 vuotta, voi olla, että jat-

kosodan vuosina tällaisen yhteensä 650 vuorokautta etulinjan korsuissa, juoksuhaudoissa ja poteroissa viettäneen veteraanin ajatukset eivät enää ole kaikilta osin tätä päivää. Olisin kuitenkin taaksejääneitten vuosikymmenten kuluessa toivonut liitoilta, ja eritoten Sotainvalidien Veljesliitolta, enemmän tukea kamppailtaessa suurimman veteraaniryhmän, ”ohiammuttujen” etuuksista. On kiistan totuus, että moni invalidi saa kiittää veteraania siitä, että on elossa, sillä useimmiten heidät kantoi turvaan juuri haavoittumaton henkilö. Sodan vuosina oli kaikkia koskeva ja kattava yhteishenki: veljeä ei jätetä. Se ei näin veteraanien viimeisinä aikoina saisi unohtua.

Eeri Hyrkkö
sotaveteraani
Nousiainen

Parantamisen varaa on

Eeri Hyrkkö puuttuu ohiammuttujen veteraanien kannalta keskeisiin kysymyksiin.

Emme voi mitään sille, että meillä on monta veteraanijärjestöä. Oletettavasti tasapuolisempi tilanne olisi, mikäli Suomen Aseveljien Liitto olisi saanut jatkaa toimintaansa.

Sotainvalidien Veljesliitto on 75 vuoden ajan keskittynyt omien jäsentensä hyvinvoinnin parantamiseen ja nykyiselle kahdelle resurssiltaan paljon vaatimattomammalle järjestölle on jäänyt huolenpito 85 % veteraaneista.

Näiden kahden veteraanijärjestön yhdistysten mallisäännöissä oli aikoinaan sääntökohta: yhdistyksen purkautuessa varat luovutetaan Sotainvalidien

Veljesliitolle. Tämä kuvaa ajattelutapaa ohiammuttujen järjestöissä vielä muutama vuosikymmen sitten. Aktiivinen työkaaremme on paljon lyhempi kuin sotainvalideilla.

Ohiammuttujen veteraanien leskien ottaminen edunvalvonnan piiriin ei mielestämme ole ollut perusteltua, koska veteraanien asiat eivät ole olleet kunnossa. Olisimme jakaneet niukkoja resursseja useammalle ja pääasian hoitaminen olisi jäänyt nykyistä niukemmaksi.

Keskuspaikalta katsottuna suurin yksittäinen ongelma on ollut määrärahojen palauttaminen kunnista. Vaikka palautusmäärärahat ovat olleet kokonaisuuden kannalta vähäisiä, on STM:ssä tulkittu varojen kaikkialla hyvin riittäneen. Vertailuluvut paljastavat kuitenkin karun todellisuuden. Hyvin veteraanien tukiasiat hoitaneissa kunnissa olisi tarvittu kaksinkertainen määrä määrärahoja, mutta määrärahoja palauttaneet kunnat ovat muodostaneet ministeriölle standardin. Parempi toimintamalli ei nykytilanteessa kovin paljon auttaisi, jos määrärahojen taso olisi merkittävästi alhaisempi.

Vaikka Varsinais-Suomessa oli viime syksynä onnistunut kuntakierros, ei asia kaikkialla näyttäytynyt sellaiselta keskuspaikalle. Lähivuosien tehtävänä on itsenäisten kuntatoimijoiden kanssa saada aikaan tukiasioihin toimintamalli, jolla voidaan kunnollisesti tukea ikääntyviä veteraaneja.

Finn-Göran Wennström
liiton puheenjohtaja
Sakari Sippola
valtuuston puheenjohtaja

Uudenaikaisia tietotekniikan ratkaisuja maatalouteen

ProAgria Maatalouden Laskentakeskus Oy
PL 25, 01301 VANTAA, puh. 020 747 2300
www.mloy.fi

Suurkiitokset Teille Sotaveteraanit!

Raimo Hakkarainen Oy
Mustijärventie 25, Ruutana
puh.03-358 3100

MOVAX™

Blickarna gemensamt framåt

Finlands Krigsveteranförbund har målmedvetet utvecklat sin verksamhet så att den motsvarar de kommande årens förväntade utmaningar. I planeringsarbetet har man försökt finna sådana handlings-sätt, genom vilka vår fältorganisation skulle göra sig kapabel att svara mot förändringarna i medlemskåren, med beaktande av att behärskat försöka förutse vad som är på kommande. Förbundet och dess medlemsföreningar måste ha förmåga att svara för omsorgs- och stödarbete ännu långt in på 2020-talet i enlighet med förbundsmötets beslut i Uleåborg. Det är klart att det inte finns någon "enda riktig" eller "renlärig" modell, enligt vilken förbundet och dess medlemsföreningar skulle befinna sig i vid övergången till 2020-talet. Vi bör tillsammans kunna finna de strukturer, som är nödvändiga för att hålla verksamheten alert även under ändrade förhållanden. Det måste även finna beredskap att granska förbundets stadgar och att ändra dem så att de ger möjlighet till de lösningar, som man anser vara nödvändiga. Förändringarna framför oss är stora. Förberedelserna bör framskrida så, att vi under detta år har skapat en klar uppfattning om vilka åtgärder, som är erforderliga för att kunna fatta beslut på förbundsmötet i Joensuu år 2016.

I enlighet med distriktens framtidsplaner skall förbundets organisationsfält bildas av ung. 50 -60 regionala starka föreningar. På dessa föreningars ansvar kommer planeringen av traditionstidevarvet att ligga redan under detta decennium. I största delen av föreningarna har redan utnämnts de kontaktpersoner, som redan denna vår kommer att påbörja arbetet tillsammans med traditionskommitten. Som första uppgifter föreligger kartläggning av dagsläget och igångsättandet av samarbetet med medlemsorganisationerna i Traditionsförbundet Eklövet. En betydelsefull mellane-

tapp kunde vara ordnandet av nationella veterandagen gemensamt för flere regionala områden år 2017. Det året torde, vad man kan se idag, den sista nationella huvudfesten ordnas enligt hittillsvarande program. Under nästa decennium kommer dessa föreningar att ha en central position i de regionala områdena vad gäller samarbetet med Traditionsförbundet Eklövet. I det förberedande arbetet behövs det samsyn och iakttagande av regional praxis. Arbetet bör göras med omsorg och i tid.

Vår största utmaning under innevarande år är att finna sätt att resultatrikt kunna påverka så vi skulle få tillräckliga anslag för rehabilitering och för servicetjänster till hemmen. Vad detta år beträffar känner vi situationen, vilken vi kan påverka genom att noggrant följa med användningen av anslagen och detta i samarbete med kommunerna. Genom gott samarbete med kommunerna kan vi göra mycket för att rehabiliteringen och servicetjänsterna verkligen skall nå dem, som bäst är i behov därav.

Valbilagan till denna tidning berättar om var huvudmålet för vår påverkan finns i år. Vi vill berätta om både före, men särskilt efter riksdagsvalet, att krigsveteranmännens och -kvinnornas situation inte är i ordning. De är alltförfortfarande i behov av tillräckliga och garanterade möjligheter till rehabilitering och servicetjänster. Festtalens fraser måste utbytas till konkret hjälp. Detta budskap vill vi föra till den kommande regeringen och till de valda riksdagsledamöterna. Men vi klarar inte detta ensamma. Vi behöver stöd från landskapens män och kvinnor för att lyckas med detta.

Vi har mycket att göra. Tillsammans kan vi övervinna svårigheterna. Jag tillönskar alla ett gott och samarbetsrikt år 2015.

Finn-Göran Wennström
Översättning Holger Strandberg

Folket vill sköta veteranerna; ändå riksdagsledamöterna?

År 2015 börjar i dystra stämningar då fråga är om veteranernas förmåner. I statsbudgeten minskas veteranmomenten med 8 % jämfört med fjolåret. Veteranorganisationernas måttfulla förslag, särskilt att bibehålla rehabiliteringsanslaget under några år på år 2014-nivå med 34,6 milj. euro för att förbättra rehabiliteringen och servicetjänsterna har inte fått tillräckligt stöd bland beslutsfattarna. Löftet att årligen förverkliga rehabiliteringen måste igen skjutas framåt. Veteranorganisationerna är de i vårt land, som bäst är insatta i veteranernas livssituation. De utredningar, som dessa gjort tillsammans med andra instanser ger en säker grund, som visar veteranernas behov. Vårt största bekymmer för stunden är särskilt frågan om tillräckligheten av rehabiliteringsanslagen. Det anslag Statskontoret år 2014 tilldelade kommunerna var 892 euro per berättigad veteran och i år är det 782 euro (-12,3%). Positivt är att för servicetjänster till veteranernas hem har anslaget stigit från 241 euro till 436 euro (+80,9%) per berättigad veteran. Krigsveteranförbundet genomförde tillsammans med Lahtis stad, Statskontoret och Social- och hälsovårdsministeriet en undersökning om tillgängligheten på rehabilitering och servicetjänster till veteranernas hem. Den kallades "Fotsteg i vardagen". I denna undersökning framkom tydligast behovet av rehabilitering i veteranens hem i de fall att veteranens funktionsförmåga blivit nedsatt på

grund av rörelsehandikapp eller nedsatt synförmåga. Rapportens slutresultat visade också på behovet av ökade anslag om det skall vara möjligt att förverkliga rehabiliteringen heltäckande. En för veteranen påbörjad rehabilitering får inte avbrytas med motiv att han inte orkar eller kan inte resa till rehabilitering utan rehabilitering bör ges hemma hos veteranen. En veteran med bättre kondition kan bo längre i sitt hem. Det är en fördel för alla.

Valet närmar sig

I april hålls riksdagsval. Kandidatnomineringen är avslutad och kandidaterna ilar till valarbete. Krigsveteranförbundet publicerar tillsammans med Frontveteranförbundet en valbilaga, för vilken varje riksdagsgrupps ordförande tillfrågades om gruppens inställning till linjerna för omsorgen om veteranerna. Kandidaterna fick även möjlighet att köpa annonser i tidningen. Den tidiga tidpunkten och uppfattningen om att den digitala världsbilden är överlägsen påverkade mången kandidats valbudget. Vi hoppas krigsveteranerna och deras stödpersoner skall pröva och sinsemellan jämföra kandidaterna. Förrän slutlig ställning tas till valet av kandidat är det skäl att fastslå huru kandidaten och hans parti har varit med om att stöda hedersmedborgarnas levnadsvillkor.

Markku Seppä
Översättning
Holger Strandberg

Kiitos Sotaveteraaneille
Juvalta! Nro:107

Helkama Bica Oy

Kaarina

**Taksipalvelu
Petri Vehviläinen**

Kaarina, puh.0400-996 559

Raution Kaivuutyö Ky

Kalajoki

Sorvari Engineering

Kalajoki

Sähkö-Iskelä

Kangasala

Rakennusliike Tikirak Oy

Kangasala

Karkkilan Toritaksi Oy

Karkkila

Insinööritoimisto

Juha Kupari Oy

Kemi, www.juku.fi

Tilitoimisto Ordent Oy

Kerava

www.golfsarfvik.fi

Kometko Oy

Konnevesi

**Kotkan
Metallityöt Oy**

Kotka

Kymen IV-Valmistus Oy

Valkeala

In memoriam – Allan Finholm

Svensk-Finlands kanske mest omtalade krigare under senare år, undersergeant Allan Finholm, snickare i det civila, avled den 3 januari efter en längre sjukdom vid 92 års ålder. Han jordfästes i sin hemkommun Larsmo den 17.1. under värdiga former. Reservister stod hedersvakt, försvarsministrarnas hälsning framfördes och en manskör stod för en mäktig tolkning av "Veteranernas kvällssång". Då Krigsveteranförbundets representanter som de sista bar fram förbundets krans och hälsning, ljöd Finlandiahymnen och flera hundra sörjande hedrade detta stående.

Kyrkoherde Max-Olav Lassilas ord lämnade ingen oberörd. Han konstaterade att "Allan Finholm – likt många av sin generation – fick ge av sin bästa ungdomstid ute vid fronten, för att försvara vårt lands frihet och självständighet. Det är också den tiden som gjort hans namn känt i vårt land. Han var med om många farliga uppdrag långt inne på fiendens områden, men framförallt minns vi hans insats vid Tienhaara midsommaren 1944, i den stund när allt verkade för-

lorat. Där fick han ensam göra en insats som på ett avgörande sätt bidrog till räddningen av vårt land."

Efter att ha kommit till Svirfronten i januari 1941 blev Allan Finholm snabbt en utomordentlig patrullman och exceptionellt skicklig maskinpistolsskytt. Den med hårda nerver begåvade undersergeanten bildade tillsammans med sin berömda patrullchef Harry Järv ett stridspar som obestridligt hörde till de mest effektiva i finska armén under ställningskriget.

Professor Ohto Manninen har i sina grundliga utredningar klarlagt i detalj, hur Röda armén avsåg efter Viborgs fall att forcera Tienhaarasundet och avancera snabbt mot Kotka och Villmanstrand. Kommendören för Nässets styrkor, generallöjtnant Lennart Oesch skrev senare:

"Det föreföll som om de ville forcera vattendraget till vad pris som helst. ... Med för den anfallande stora förluster avvärjde IR 61 i 17. Divisionen (kommendör överstelöjtnant Marttinen fullständigt sovjettruppernas upprepade försök

att bilda ett brohuvud ävensom deras mera långtsyftande företag och anfall ända till krigets slut. ... av vikt var att VKT-ställningen vid Kivisillansalmi höll stånd, då en genombrytning där skulle ha betytt att striderna hade förflyttats betydligt långt utanför Karelska näset."

Finska armén tog sin första bestående avvärjningsseger vid Tienhaara, främst som ett resultat av överste Rauramos artilleristyrkors insats. Det medgav öppet också den till överste befördrade Marttinen. Ryssarna kom emellertid i land på Tienhaaraudden den 23 juni på morgonen med ca ett kompanis styrka och Marttinen beordrade att "ryssen skulle kastas tillbaka".

I den motstöten lyckades undersergeant Finholm som den enda genomtränga det ryska artilleriets häftiga eldkoncentration och avancera utan motstånd på västra sidan om vägbankarna nästan ända ut till udden. Samtidigt pågick hårda närstrider mellan järnvägen och landsvägen. De finska soldaterna pressade ryssarna meter för meter mot stranden.

Finholm hade emellertid funnit en fördelaktig, dold stridsposition bakom albuskar och därifrån kunde han snett bakifrån fälla de retirerande ryssarna praktiskt taget till sista man – med maskinpistolen nästan hela tiden ställd för enskild eld. Denna grymma erfarenhet beskrev han långt efteråt som snarare avrättning än regelrätt strid.

Efter att ha fullföljt ordern återvände Finholm till sina vapenbröder som blivit kvar ligande i artillerielden och rapporterade lakoniskt till kompanichefen: "Di e int järn a meir." Han började strax ladda om sina mp-kassetter och uppmanade kompanichefen att besluta om omedelbar reträtt. En ny artillerikoncentration var att

vänta när som helst, då de ryska eldledarna såg att några ryska styrkor inte längre stred i Tienhaara.

Finholm hade uppfattat situationen rätt, den ryska eldstöten kom och förorsakade ytterligare förluster i försvararnas led. Löjtnant Löfman stupade och bl.a. Finholm själv sårades svårt i huvudet. Vapenbrödernas uppoffrande insatser i olika instanser och kompetent vård ledde till att han räddades. Men vad som egentligen skedde då brohuvudet vid Tienhaara renades förblev oklart under flera decennier. Det enda man lyckades klargöra var att fienden hade drivits bort.

Stefan Forss

Berner Oy Helsinki

Sotaveteraanipiirien myyntituotteet

Syntymäpäiväkynntilä hinta 15 euroa

Tilaukset:
Puh. 0400 757 195, 050 517 6396,
ep.sotaveteraanipiiri@netikka.fi

Liiton tunnuksella varustettu solmio, hinta 15 euroa.

Kylpypyyhkeet (Finlayson)

Pyyhkeen koko 70x150,
neljä väriaihtoehtoa,
hinta 22 euroa/kpl.

Kävelykeppi

Jääpiikillä ja rannelenkillä
varustettu kävelykeppi. Sotaveteraanien perinneyhdistyksen
jäsenten käsityönä valmistama.
Tilatessasi ilmoita pituutesi.
Hinta 60 euroa

Tilaukset:

Loimaan Seudun Sotaveteraanien
Perinneyhdistys r.y., Risto Jaakkola,
Loimaankatu 8 C 5, 32200 Loimaa,
puh. 050 566 0456,
risto.jaakkola@saunalahti.fi
Toimitus postiennakolla.

Kaulaliina

Laadukas, vuorillinen
kaulaliina.
Hinta 23 euroa

Veteraanivyö

Laadukas kotimainen kääntövyö, nahkaa väri musta/
viinipunainen. Soljessa
liiton tunnus, solkea saatavana
myös hopeanvärisenä.
Hinta 25 euroa

Henkselit

Kotimaiset, veteraanitunnus-
kannuksella. Saatavana
on viinipunaista,
tummansinistä ja
mustaa.
Hinta 23 euroa

Tilaukset: Solveig Hyöty, (09) 612 7003,
sodrafinlands.kvd@sotaveteraaniliitto.fi
Toimisto on avoinna klo 10.00-14.00.

Kynttilänjalka

Kultakeskuksen perinteinen malli
vuodelta 1918. Korkeus 77 mm.
Varustettu liiton tunnuksella. Hopeaa.
Hinta 150 euroa

Tilaukset:

Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiiri ry, Suomenkasarmi rak. 15,
13130 Hämeenlinna tai puh. (03) 675 6839 (ma-to klo 9.00-12.00),
kanta-hameen.svp@sotaveteraaniliitto.fi. Toimitus postiennakolla.

Kaikki tuotteet on varustettu Sotaveteraaniliiton logolla.

Kirjat

Sorvaajasta taistelulentäjäksi

Seppo Uolamo: Kahdesti alasammuttu/Lentomestari Pauli Lehtonen. 224 sivua. Koala 2014.

Pitkän työuran ilmavoimissa ja lentokoneiden entistäjänä tehnyt Seppo Uolamo on tehnyt perusteellisen tutkijantyön, jonka tuloksena kansien välissä on nyt lentomestari Pauli Lehtosen vaiheet sodan ja vielä rauhankin vuosina. Pauli Lehtonen työskenteli ammattikoulusta päästyään Tampereella Epilän Konepajan koneistussorvaaja-höylääjänä. Mutta lentäminen veti nuorukaista puoleensa. Hän haikautui Suomen Ilmapuolustusliiton ohjaajakurssille ja teki ensi lentonsa kaksitasoisella Smolik-alkeiskoulukoneella kesällä 1939.

Talvisotaan 18-vuotias lentäjä ei vielä ehtinyt. Jatkosotaan reservin alikersantti ”Pali” Lehtonen oli valmis heti ensimmäi-

senä päivänä. Hänellä oli allaan Lentolaivue 28:n ykköslentueeseen Ranskasta lahjaksi saatu Morane-Saulnier -hävittäjä.

Elokuussa 1941 Lehtonen ryntäköi vihollisen kolonnaa vastaan Sortavalan eteläpuolella. Koneen moottori sai kivääritulesta osumia ja Lehtonen joutui tekemään pakkolaskun vihollisen puolelle. Lentokarttansa avulla hän suunnisti omien luosai kahden viikon toipumisloman ja 2. luokan vapaudenmitalin.

Hyökkäysvaiheen jälkeen alkoi pitkä asemasota, jonka aikana lentotoimintakin oli hiljaista. Hävittäjälentäjä Pauli Lehtonen koulutettiin pommituslentäjäksi työkalunaan sotasaalis-Iljushin DB-3 sekä sen jälkeen Bristol Blenheim.

Alkukesästä 1944 Lehtonen teki tiedustelu- ja kuvauslentoja. Kuvista näkyivät rintamalle

matkalla olevat puna-armeijan tuhannet ajoneuvot ja joukkojen massiiviset keskitykset, mutta kuvien viesti jäi Suomen sodanjohdossa tulkitsematta.

Puna-armeija aloitti suurhyökkäyksen kesäkuussa. Lehtonen lensi nyt venäläisvalmistesta Petljakov-pommitus- ja tiedustelukonetta. Kesäkuun 27. päivänä hän suoritti tiedustelulentoa alle 300 metrin korkeudessa Talin suunnassa. Kone joutui kahden vihollishävittäjän tulitukseen ja syttyi palamaan. Lehtonen otti vielä korkeutta, jotta koneesta voi hypätä. Kaikkien kolmen nähtiin hyppäävän. Lehtonen pääsi laskuvarjollaan lähelle rintamaa, tähystäjän varjo ei auennut ja konekivääriampuja katosi jäljettömiin.

Samana päivänä ilmavoimat menetti kaksi muutakin konetta, mutta seuraavana päivänä suomalaiset puolestaan ampuivat

alas 49 viholliskonetta Talin Ihantalan suunnalla.

Kahden lentäjätoverin kohtalo oli Lehtoselle raskas isku, mutta toivuttuaan palovammoistaan ja ruuhjeistaan hän lähti vielä lentämään Tampereella korjattua sotasaaaliskonetta kohti rintamaa syyskuussa 1944. Matka päättyi Vesivehmaan kentälle. Moskovassa oli solmittu välirauha.

Kahdesti alasammuttun sotalentäjän tarina jatkuu rauhan toimissa. Lentomestari Pauli Lehtonen työskenteli ilmavoimissa lennonopettajana, koe-lentäjänä ja lennonjohtajana. Valmetin Lentokonetehtaan rakentamalla Vihurilla hän teki yli 700lentoa. Ilmasotakoulussa Lehtonenkasvatti uuttalentäjäpolvea. Ennen reserviin siirtymistään Lehtonen ehti vielä ottaa tuntumaa ilmavoimien ensimmäisiin suihkukoneisiin, Vampireen ja Fouga Magisteriin. Lehtonen

päätti sotilaslentäjän uransa koe-lentäjänä Fouga-suihkukoneella talvella 1959 sekä lopullisesti taolentäjänä vanhalla Pyry-harjoitushävittäjällä heinäkuussa 1961. Pauli Lehtosen lentäjänura kesti yli neljännesvuosisadan. Hän lensi 32 sotilaskonetyypillä, mm. Iljushinilla, Junkersilla ja Messerschmittillä. Siviilissä hän lensi lähes 40 konetyypillä: yleisölenätyksiä, tarkastus- ja koululentoja, purjekoneiden hinauksia... Seppo Uolamo on koonnut kirjaansa tarkkoja tietoja jopa yksittäisistä lennoista, joilla ei aina suinkaan tapahtunut mitään dramaattista. Sotalentäjän arki oli joskus pitkästyttävääkin. Kirjassa on poikkeuksellisen runsas ja laadukas kuvitus, jonka teksteihin tekijä on koonnut erinomaiset tiedot.

Raimo Seppälä

Jatke Oy Kouvola	Autosalpa Oy	GC Guaranty Cranes Oy Kouvola
Logcoy Oy Myllykoski	Rakennussuunnittelutoimisto Nylund Oy Kuopio	Kuopion Woodi Oy Kuopio
Rakennussaneeraus Marko Rantala Kuopio	Kuljetusliike Kari Pohjolainen Ky Syväniemi	Kiinteistö Oy Kuusamon Vuokratalot Kuusamo
Pölkky Oy Kuusamo www.polkky.fi	Renor Oy Lahti	HL-Elec Oy Lahti
Nikko Oy Jakkula, Laihia	Sora ja Kallio Heinonen Oy Laitila	Kiitos Sotaveteraaneille Laitilasta! Nro:113
Lappeenrannan Kuljetusosakeyhtiö	Kuorma-autohuolto M. Pasanen Ky Lappeenranta	Topiron Ky Laukaa
Kiitos Sotaveteraaneille Lieksasta! Nro:101 	Tapani Eronen Liperi	Kiitos Sotaveteraaneille Loimaalta! Nro:103
Näsegård Loviisa	Mikkelin Vesilaitos	Jorma Hasanen Ky Mikkeli

Etelä-Savon Laskenta ja Konsultointi Ky Mikkeli, www.eslaskenta.fi	Fingeo Oy Mikkeli	T:mi Jukka Kopra Mänttä-Vilppula
Metsä-Häkkinen Oy Mänttä-Vilppula	Naantalin Energia Oy Naantali	Petrox Oy Naantali
Koneurakointi Jorma Lääveri T:mi Nastola	Päijänne Sähkö Oy Nastola www.paijanne-sahko.fi	Nokeval Oy Nokia www.nokeval.com
NokiPirkka Oy Nokia	VVL-Talotekniikka Oy Nummela	Kiitos Sotaveteraaneille Nurmijärveltä! Nro:109
Oulun Lämpöputkitus Oy Oulu	Oy Potoj Trading Ab Parainen	Virtasen Maalitehdas Työkuja 5, 21600 Parainen puh.02-454 4500
Kuljetusliike Trans-Mantila Ky Parkano	Perniön Hakelämpö Oy Perniö	Kiitos Sotaveteraaneille Pertunmaalta! Nro:115
Pesupalvelu Hans Langh Oy Piikkiö	Oy Johnson Metall Ab Pirkkala	Kiinteistöhuolto Robert Wallenstjerna Pirkkala
Porin Puutuote Oy Pori	Kiitos Sotaveteraaneille Porvoosta! Nro:112 	yli 77 vuotta palvelua Kellosepäneliike Naamanka Ky Jukolantie 2, 93100 PUDASJÄRVI Puh. (08) 822 084
Kiinteistö- ja tilitoimisto Sydän-Häme Pälkäne	Rakentajat Saarikko Oy Pälkäne www.rakentajatsaarikko.fi	T:mi Tero Salminen Pälkäne
Masara Oy Nousiainen	Asuntokauppa Fajanssi Oy LKV Rauma	RTK Palvelu Oy Rauma
Leimet Oy Lappi, Rauma	Mökkihuolto Merikivi Ay Rauma	Hollming Oy Rauma
Apricon Oy Riihimäki	www.kukkolayhtiot.fi	Roin Tili- ja Veropalvelut Ky Rovaniemi
Salon Tilipalvelu Oy Salo	Pensi Rescue Oy Sastamala	Kuljetusliike Pulkkinen Oy Savonlinna
Maakunnan Auto Seinäjoki, Kauhajoki	Kiitos Sotaveteraaneille Sipoosta! Nro:104 	Sipoon Venesäilytys- ja huolto Västerskog, Sipoo
Someron Laatta-asennus Oy Somero	Stainless Team Finland Oy Suonenjoki	Kuljetusliike Mikko Meri Oy Tammela

Honkoliini Professional Oy Tampere	Kiitos Sotaveteraaneille Tampereelta! Nro:99 	Profinntec Oy Tampere
Nomet Oy Tampere	AV-Palvelut Tykkimies Oy Tampere	Tampereen Messut Oy Tampere
Mepco Oy Tampere	Insinööritoimisto Comatec Oy www.comatec.fi	TEVELLA www.tevella.fi
Konehuolto O. Brusila Tampere	Arkkitehtitoimisto Lasse Kosunen Oy Tampere	Automaalaamo Arto Joki Tampere
Asennus Aran Oy Tampere	Decolight Oy Tampere	Kuljetusliike Toivo Rantala Ky Tampere
Lukkoluket Oy Tampere	Remmitalo Virolainen Oy Tampere	Kiinteistö-Vesasto Oy LKV Lempäälä
Arkkitehtistudio Kujala&Kolehmainen Oy Tampere	Etelä-Suomen Takuueristys Oy Lempäälä www.takuueristys.fi	Kiitos Sotaveteraaneille Tampereelta! Nro:114
Tampereen Tilahallinta Oy LKV www.tilahallinta.fi	Kilsa Tools Oy Toijala	Kake Container Oy Tornio
Ykkösvaihte Tornio	Kiitos Sotaveteraaneille Turusta! Nro:100 	Hibox Systems Turku
Insinööritoimisto Arcus Oy Turku	TTK Oy Turku www.ttkoy.fi	Louhintaurakointi Noopila Oy Tuusula
Jousiteos Oy Tuusula www.jousiteos.fi	Soraliike Erik Winqvist Ky Tuusula	Pelti-Expert Oy Tuusula
Rakennusliike Harry Autio Oy Uusikaupunki	TNT Teerimaa Oy Uusikaupunki	Oy Kontaktor Ab Vaasa
Powernet Oy Vantaa	Kiinteistösaneeraus Oy Vantaa	Uudenmaan Pikakuljetus Oy Vantaa
 masino www.masino.fi	Kiitos Sotaveteraaneille Vilppulasta! Nro:111 	E. T. Listat Oy Ylivieska
Rautapohja Oy Ylivieska	Saumasaneeraus T&H Oy Ylöjärvi	Rakennusurakointi J. Häkkinen Oy Kyröskoski

Sanakilpa

Vuoden ensimmäisessä lehdessä on syytä palauttaa mieleen sanakilvan säännöt.

Sääntöjen mukaan hyväksyttäviä sanoja ovat suomen kieleen vakiintuneet substantiivit (nimis sanat) perussijansa yksikössä (esim. koti, sukka), ellei sana ole monikollinen (sakset). Emme hyväksy erisnimiä, emmekä asemo-, luku-, laatu-, teon- tai apusanoja. Myöskään yhdyssanoja ei hyväksytä. Sanassa on oltava vähintään neljä (4) kirjainta. Vastaajat palkitaan arpomalla.

Lehdessä 6/2014 kilpailusanamme oli ”Jääpuikko”. Hyväksytyjä sanoja löytyi 18 kpl, jotka ovat alla olevassa luettelossa:

Joiku, joki, jäksi, jäpikkä, (4)

Kipu, koju, kupo, käki, (4)

Oikku, (1)

Poiju, poju, puikko, pujo, pukki, päkiä, (6)

Ukki, ukko, (2)

Äijä, (1)

Kaikkien osallistujien kesken arvottiin kolme CD-levyä ”Sama kaiku on askelten”.

Palkinnon saavat **Elma Haapiniemi**, Niemenkylä, **Sari Nieminen**, Kausala ja **Martti Ojala**, Helsinki. Seuraava kilpailusanamme on ”HUHTIKUU”. Lähettäkää vastauksenne perjantaihin 20.3. mennessä kirjeessä tai postikortilla: PL 600, 00521 HELSINKI, faksilla numeroon (09) 6126 2020 tai sähköpostilla osoitteeseen toimitus@sotaveteraaniliitto.fi. Vastaukseen kirjoitetaan lähettäjän nimi ja osoite, kirjekuoreen lisäksi ”Sanakilpa”. Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan kolme pakkausta Suomen lippukortteja.

KONGSBERG

Virkistä muistiasi

– Muistellaan vanhoja asioita ja esineitä

1. Mikä on luokki?
2. Mikä on savotta?
3. Mikä on prännäri (joskus rännäli)?
4. Mitkä ovat purilaat?
5. Mitä on sintu?
6. Mikä on kuhilas?

Oikeat vastaukset s. 55

Helmikuun krypto

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

www.sanaris.fi/Erkki Vuokila

	12		20		5	16	15	4	22	19	22		2		15	12	24	20	20	2	22	2			
	15	7	7	9	19		16		16		16	3	20	16	10		7		4		16				
	2		18		17	16	14	20	19	22	11		11		15	7	7	22	16	20	20	16			
	11	19	15	15	12		14		18		11	15	19	17	19		1		5		11				
	1		15		1	4	12	18	19	3	2		3		24	19	16	18	2	24	16	1			
	19	3	16	22	2		3		20	6	22	22	16	1	10	22		2		2		12			
		2		4		14	12	9	19	22		7		4		19	9	17	12	1	12	22			
	13	4	17	17	9	2		19		11	21	10	13	3	12	18		12		16		20			
	3		16		15	4	23	23	16		24		20		18	19	22	19	20	20	16				
		2		5	19	24	11	16	12		1		10	24	16	11	16	21	6		22		20		21
1	12	23	4		3		1		22	2	2	1	1	16			1		22	16	2	8	2	24	2
2		12		3	4	14	16	23	19	24		24		8	10	24	2	22		17		19		4	
3	12	24	17	16		9		16		12	9	16	18	12		19		4	22	12	9	1	19	3	4
4		16		13	19	2	1	3	19	11		20		3	12	15	15	4		3		1		3	
1	12	11	14	2		24		18		19	18	16	3	19		16		1	2	16	17	12	20	2	11
1		18		22	12	3	3	2		4		16		1	2	21	4	1	2		19		16		1
2	24	16	18	12		16		1	7	1	16	22	6	1		6		16	24	12	20	19	19	11	16
2		1		22	12	19	1	2		4		16		12	4	1	12		12		2		3		8

Fysioterapiapalveluja Sotaveteraaneille

ANJALANKOSKI

Myllykosken Lääkintävoimistelu Ky

Ravimiehentie 12, 46800 Anjalankoski
Puh. 05-325 5864

ESPOO

Fysioterapia Ann-Britt Rajala

Espoonlahdenkuja 4,
(Espoonlahden Uimahalli)
Puh. 09 - 802 2083

Espoon Fysikaalinen Hoitolaitos Ky

Tapiolan Keskustorni 5 krs.
puh. 09-466 019

HAAPAJÄRVI

Haapajärven Lääkäritalo Oy / Fysiokolmio

Kirkkokatu 5, puh. 08-763 575

HEINOLA

Heinolan Fysito Ky Aalto

Virtakatu 4, puh. 03-714 2041

HELSINKI

- FYSIOTERAPIA • LYMFATERAPIA
- JALKOJEN HOITO • HIERONTA
- AKUPUNKTIO • RYHMÄJUMPAT

OULUNKYLÄN KUNTOUTUS
Mäkitorpantie 19, 00640 Helsinki P. 728 2475
e-mail: oulunkylan.kuntoutus@kolumbus.fi

PUKINMÄEN FYSIOPALVELU

Säterintie 3 00720 Helsinki
Puh. 09-345 1609
www.pukinmaenfysiopalvelu.fi

Malmin Fysioterapia Ky

Kirkonkyläntie 8, 00700 Helsinki
Puh. 09-345 1551
e-mail: malminfysioterapia@kolumbus.fi
www.malminfysioterapia.com

Käpylän Fysikaalinen Hoitolaitos Ky

Juhana-Herttuatie 9, 00600 Helsinki
Puh. 09-799 082

Fysioterapia Hannele Immonen

Fysioterapeutti Hannele Immonen ja
Susanna Tähtinen
- Myös akupunktio
Hollantilaisentie 9 A, 00330 Helsinki
puh. 09-485 806

JUVA

JUVAN Lääkintävoimistelu

Lea Hyötyläinen
Juvantie 5, 51900 Juva
puh. 015-651 511

KAJAANI

Teppanan Fysikaalinen Hoitolaitos

Kuurnantie 7, 87200 Kajaani
Puh. 0440-629 290

KOKEMÄKI

Fysikaalinen Hoitolaitos Huhtala-Palmu

Tulkkilantie 27, 32800 Kokemäki
Puh. 02-546 1631

LIEKSA

Fysio-Leena Ky

Pielisentie 18, 81700 Lieksa
Puh. 050-327 6123

LOIMAA

Kanta-Loimaan Fysioterapia

Hirvikoskentie 221, Loimaa
puh. 02-762 7187

LOVIISA

Fysioterapeutti Susanne Skogberg

Kuningattarenkatu 16, 07900 Loviisa
Puh. 019-533 753

NASTOLA

Nastolan Fysikaalinen Hoitolaitos

Timpurintie 2, puh. 03-762 4888
- Veteraanien asiassa jo yli 40 vuotta -

NIVALA

Nivalan Fysikaalinen Hoitolaitos Oy

Urheilutie 1, 85500 Nivala
puh. 08-440 850

ORIPÄÄ

Oripään Fysioterapia

Turuntie 33, 32500 Oripää
Puh. 050-345 6880

PALOKKA

Palokan Fysioterapia

Olavintie 1, puh. 014-677 777

POLVIJÄRVI

Fysikaalinen Hoitola Terhakka Oy

Välitie 2, puh. 013-631 888
www.terhakka.fi

RAAHE

Veteraanikuntoutusta,
Lääkintävoimistelua,
Hierontaa

Antinkankaantie 30, 92130 Raahen
puh. 08-220 444
Siikajoen sivupiste, puh. 044-522 0480

REISJÄRVI

Fysiokolmio

Anjalantie 9, puh. 08-776 770

TAMPERE

Tampereen Kuntouttamislaitos Oy

- yli 50 vuotta palvelua -
myös kotikäyntejä
Kyttälänkatu 5 (katutaso), 33100 Tampere
puh. 03-3142 5800
www.tampereenkuntouttamislaitos.fi

Tampereen Kuntohoito

Fysioterapeutti Seija Lehtoranta
Sammonkatu 17-19
puh. 03-255 3325

VILPPULA

Vilppulan Fysio Oy

Kaarikatu 5, puh. 03-471 3288, 044-361 1052

VIROLAHTI

Fysikaalinen Hoitolaitos Kaakon Kuntohoito Oy

Virojoki, puh. 05-347 1630, 040-596 4203
Klamila, puh. 040-7717 468
www.kaakonkuntohoito.fi

Haetaan yhteyttä

Kirjoitan kirjaa, joka käsittelee hyökkäystämme Itä-Karjalaan vuonna 1941. Toiveeni on saada julkaista asiaan liittyviä valokuvia. Myös jokin mielenkiintoinen tapahtuma kiinnostaa. Kiitos,
Eversti evp Ari Rautala, Puistokaari 15 C 44, 00200 HELSINKI, 050 567 1429, ari.rautala@gmail.com

Kokoonnutaan

Hyvät VSOL:n internaattiveljet avec
Kokoonnumme keskiviikkona 22.4.2015 klo 12.00 Suomalaisella Klubilla.
Internaatin alkamisesta tulee 70 vuotta 12.3.2015. Tule muistelemaan ja tapaamaan koulukavereitasi sekä nauttimaan hyvästä ruoasta ja yhdessäolosta. Lounaan hinta on 35€/henkilö.
Ilmoittautumiset 27.3.2015 mennessä Erkki Merikalliolle p. 050 572 7943, 09 505 0082 tai sähköposti erkki.merikallio@kolumbus.fi
Yhdistyksen tilinumero on FI35 1808 3500 0014 62.
Tervetuloa!
VSOL:n perinnetoimikunta
Pentti Heinijoki, Juhani Soila

Krypton ratkaisu

TALUVÄYGHÖSOBCPIDMEKJNFR

				O	K	V	I	P	U	N	E	N	A	P	O	R	K	K	A	N	A				
				P	Y	H	E		I		I		I	L	K	I	Ö	Y	U	I					
				A	M		D	I	C	K	E	N	S	S	P	Y	N	I	K	K	I				
				S	E	P	P	O		C		M		S	P	E	D	E	T	V	S				
				T	P		T	U	O	M	E	L	A		L		R	E	I	M	A	R	I	T	
				E	L	I	N	A		L		K	Ä	N	N	I	T	Ö	N		A	A		O	
					A	U		C	O	H	E	N	Y	U		E	H	D	O	T	O	N			
				B	U	D	D	H	A		E		S	J	Ö	B	L	O	M		O	I	K		
					L	I		P	U	F	F	I		R	K		M	E	N	E	K	K	I		
		A		V	E	R	S	I	O		T		Ö	R	I	S	I	J	Ä		N	K	J		
T	O	F	U		L		T		N	A	A	T	T	I			T		N	I	A	G	A	R	A
A		O		L	U	C	I	F	E	R		R		G	Ö	R	A	N		D	E	U			
L	O	R	D	I		H		I		O	H	I	M	O		E		U	N	O	H	T	E	L	U
U		I		B	E	A	T	L	E	S		K		L	O	P	P	U		L	T	L			
T	O	S	C	A		R		M		E	M	I	L	E		I		T	A	I	D	O	K	A	S
T		M		N	O	L	L	A		U		I		T	A	J	U	T	A		E	I	T		
A	R	I	M	O		I		T	Y	T	I	N	Ä	T		Ä		I	R	O	K	E	E	S	I
A		T		N	O	E	T	A		U		I		O	U	T	O		O	A	L	G			

Virkistä muistiasi oikeat vastaukset

1. Hevosen valjaiden kiinnitys-osa, koivusta tehty U-kaari, kulkee aisasta aisaan hevosen selän yli.
2. Talvinen puidenkorjuu-urakka
3. Kahvinpaahtoväline
4. Kuorman kuljetustapa, jossa hevonen veti maata laahaa- via aisoja.
5. Vedellä jatkettu maito tai piimä (Pohjois-Karjala)
6. Viljan kuivaamistapa pellolla, lyhteistä rakennettu keko

SUOMEN METSÄSÄÄTIÖ
www.metsasaatio.fi

Ovako

SURE FIRE
SUOMEN REHTORIT RY FINLANDS REKTORER RF

BW HOTELLI APOLLO
Asemakatu 31-33, 90100 Oulu
Puh. (08) 522 11
www.hotelapollo.fi

SOTAVETERAANI
KRIGSVETERANEN

Julkaisija
Suomen Sotaveteraaniliitto ry–Finlands
Krigsveteranförbund rf

Suomen Aikakauslehtien liiton jäsen

Päätoimittaja Markku Seppä

Toimitus
Kellosilta 4 C
00520 Helsinki
puh. päätoimittaja (09) 6126 2012
sähköposti markku.seppa@sotaveteraaniliitto.fi
tai toimitus@sotaveteraaniliitto.fi
faksi (09) 6126 2020
internet www.sotaveteraaniliitto.fi

Osoitteenmuutokset ja lehden peruutukset
Sotaveteraaniliiton jäsenet ilmoittavat osoitteenmuutoksista omaan
yhdistykseensä tai liittoon Riina Lillforsille,
PL 600
00521 Helsinki
puh. (09) 6126 2015
sähköposti riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Lehden tilaukset ja hinnat
Sotaveteraaniliittoon kuulumattomat voivat tilata Sotaveteraani-lehden liiton
toimistosta puh. (09) 6126 2015 /Riina Lillfors. Lehden vuosikerran
hinta on 15 euroa.
Irtonumero maksaa 4 euroa.

Toimitusneuvosto
Puheenjohtaja Kari Mänty
Jäsenet: Anni Grundström, Antti Henttonen, Raili Leino,
Göran Lindgren, Pertti Nieminen, Markku Seppä, Aarno Strömmer,
Eeva Tammi, Finn-Göran Wennström, sihteeri Marja Riukka

Toimitus ei voi vastata pyytämättä lähetetystä aineistosta.

Ilmestyminen 2015
1/15: 25. helmikuuta • 4/15: 16. syyskuuta
2/15: 22. huhtikuuta • 5/15: 4. marraskuuta
3/15: 17. kesäkuuta • 6/15: 16. joulukuuta

Ilmoitushinnat
1,60 euroa/pmm. Väri- ja määräpaikkailmoituksista
sovitaan erikseen.

Lehti CD-levynä
Sotaveteraani-lehden pääsisältö on kuunneltavissa CD-levynä
(ns. Daisy-äänite), jonka vuosikerran hinta on liiton jäsenille 8,50 euroa
ja muille 17 euroa. Näkövammaisten Keskusliitto lainaa kuunteluun
tarkoitettuja Daisy-soittimia. CD-levyjä voi tilata Sotaveteraaniliiton
myyntitoimistosta: PL 600, 00521 Helsinki, puh. (09) 6126 2015,
sähköposti riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Ilmoitusmyynti
Yes We Can Oy
Isoharjantie 4 C rak. 3
71800 Siilinjärvi
Isto Valkeapää
puh. 040 735 7571

Taitto
Taittotalo PrintOne
Vehkalahdentie 12 A
00950 Helsinki
puh. 050 320 8972
sähköposti minna.komppa@printone.fi

Painopaikka
Suomen Lehtiyhtymä Oy, Tuusula 2014
ISSN 0782-8543

TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA ARKEEN

fennokauppa.fi

Moli LAAJA VALIKOIMA SUOJIA VIRTSAKARKAILUUN

Varmoja
Hyvin istuvia
Hajua neutraloivia

PYYDÄ
ILMAINEN NÄYTE
☎ 09 276 360

FENNO MEDICAL OY ☎ 09 276 360 asiakaspalvelu@fennomedical.fi fennokauppa.fi

Sotaveteraaniliiton myyntitoimisto palvelee

Toimisto avoinna ma-pe 8.30-16.00

Soita Riinalle (09) 6126 2015 tai Marjalle (09) 6126 2016

Sähköposti: riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi • marja.riukka@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraaniliitto.fi

8 Liiton virallinen hautakivimerkki
Halkaisija 60 mm.
Myös uurnamerkinä.
Hinta 15 euroa

9 Tammenlehvä-hautakivimerkki
Korkeus 90 mm
Hinta 20 euroa

1 Sotaveteraanimitali
Myös kannattajajäsenille
Hinta 15 euroa

2 Jäsenmerkki
Myös kannattajajäsenille
Hinta 15 euroa

4 Liiton standaari
Hinta 35 euroa

6 Suomen lippu
Hinta 30 euroa

12 juhla-DVD
Sotaveteraani- ja perinnekuorot Helsingin Jäähallissa 14.3.2010.
Arvokas DVD Talvisodan muistojuhlalta.
Hinta 25 euroa

43 Sama kaiku on askelten -CD
Kymmenen sotaveteraanikuoron ja Haminassa sotaveteraanien konsertissa taltioituista äänitteistä on koottu 38 laulua sisältävä tupla-CD.
Hinta 20 euroa

35 Sotaveteraanikalenteri vuodelle 2015
Kalenteri on tarpeellinen ja hyvä tietopaketti jokaisen jäsenen taskuun.
Saatavana vielä pieni erä kalentereita.
Hinta 6 euroa

31 Yrjö Jylhä: Kiirastuli
Runokokoelma Talvisodan runoutta vuodelta 1941. Kuvitettu.
Hinta 25 euroa

KÄYNTIOSOITE: Kellosilta 4 C, Itä-Pasila. Raitiovaunu 7 B kulkee Kellosillan pysäkillä.

TILAUSKORTTI

Suomen Sotaveteraaniliitto
PL 600, 00521 HELSINKI

Nimi (tekstinen):

.....

Lähiosoite:

.....

Postinumero ja -toimipaikka:

.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Täytä ja postita oheinen tilauskuponki tai tilaa puhelimitse.